44-5
Ф 90

988

2010

44-5
ՓՅ-ՃԾ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԿԱՄ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բ. ՏԱՐԻ

ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ՀԱՅԵՐԷՆ-ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԲԱՌԱՑՈՒՑԱԿՈՎ

ՅՕՐԻՆԵՑ

Հ. ԳԷՈՐԳ Վ. ՓԱՆՁԻԿԵԱՆ

ՄԽԻԹ. ՈՒԽՏԷՆ

425
128-ՓԱ

ՎԻԵՆՆԱ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

1921

12082

44-3
Փ-20
425
128-ՓԱ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԿԱՄ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բ. ՏԱՐԻ

ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ-ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԲԱՌԱՑՈՒՑԱԿՈՎ

ՅՕՐԻՆԵՑ
Հ. ԳԷՈՐԳ Վ. ՓԱՆՁԻԿԵԱՆ
ՄԽԻԹ. ՈՒԽՏԷՆ

Հ.Ս.Խ.Հ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.Р.А Публичная Библиотека
7/XI. 1922
имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ՎԻԷՆՆԱ
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
1921

23016

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Վարժարաններու վարիչներն առ ի չգոյէ հայերէն վարդապետութեամբ կանոնաւոր եւ գործնական գաղղիերէն քերականութեան մը, կը ստիպուէին ակամայ յանձնել դեռավարժ պատանւոյն ձեռքը՝ որ հազիւ թէ քանի մը գաղղիերէն քառ թոթովել սկսած է, Claude Augé կամ՝ Larive et Fleury մը. քերականութիւնները՝ որ յօրինուած են յատկապէս գաղղիացի կամ՝ գաղղիախօս աշակերտներու համար: Թէ խեղճ աշակերտն այսու ինչ անյաղթելի դժուարութեանց կը մատնուի թէ լեզուի եւ թէ նիւթի կողմանէ, մեկնութեան կարօտ չէ. իւրաքանչիւր ձեռնհաս ուսուցիչ ասոր դառն փորձն առած է եւ դեռեւս կ'առնու եւ միշտ ջանադիր է եղած ասոր դարման տանելու: Այս ուսուցչաց դասակարգէն է նաեւ յառաջիկայ դասագիրքս յօրինողը, որ ամէնէն մեծաւոր նպաստաւոր առթին կը սպասէր այս մեծ թերին լրացընելու:

Մեր տարրական դասընթացքը հրատարակած ժամանակ, խոստացած էինք իսկոյն հասցընել միջին դասընթացքը: Ուրախ ենք որ ժամանակն ու այլ պարագաները ձեռնտու եղան մեզ՝ մեր յառաջադրած նպատակին, փափագին իրագործման: Ըստ կարելւոյն ջանացինք քերականական կանոնները դիւրին ու

մեկին կերպով աւանդելու, եւ թէ գաղղիերէն եւ թէ հայերէն հրահանգներու մէջ դիպող օրինակներով կրթելու, մարզելու աշակերտները:

Այս միջին դասընթացքին մէջ գլխաւորաբար մեր նպատակն եղաւ համառօտիւ հշշափել ու մեկնել տասը մասունք քանին: Ընդունելութեան վրայ ամենեւին իսկ Ընդունելութիւն անցեալի վրայ համառօտիւ խօսեցանք, ամենակարեւոր կանոնները միայն տալով: Ասոնց վրայ մանրամասն պիտի խօսինք Գ. տարւոյ բարձրագոյն դասընթացքին մէջ, զոր կը յուսանք ի լոյս հանել առաջիկայ տարին, եթէ պատրաստները ներեն:

Գրքիս ետեւն անկանոն եւ պակասաւոր բայերու ամենակատարեալ ցանկ մը դրած ենք: Քանի որ գաղղիերէնի ինչպէս նաեւ ամէն լեզուներու մէջ, ամէնէն գործածական բայերն անկանոն են ընդհանրապէս, անհրաժեշտ է որ ուսուցիչները Բայերը (ԻԸ. Դաս) հասնելէն վերջը, իւրաքանչիւր լծորդութեան պատկանող անկանոն բայերէն երկ երկու հատ սկսին խոնարհել տալ աշակերտներուն:

Դասագրքիս մարմնոյն մէջ դիտմամբ իբրեւ Քադուածքի շարադրութիւններ շատ մը գաղղիերէն եւ հայերէն շարադրութիւններ դրինք, որպէս զի աշակերտները կանոնները քաղուածք ըրած ժամանակ՝ գործնականն ալ միասին ըրած ըլլան. երկրորդ՝ ամսական շարադրութեան (Composition mensuelle) — եթէ այս բարի սովորութիւնը կայ այս դասագիրքս գործածող դպրոցներու մէջ — կամ վերջամեայ եւ տարեկան գրաւոր քննութեանց միջոցին կարելի է նոյն շարադրութիւններէն մի քանին ընտրել իբրեւ

նիւթ քննութեան, որով Ուսուցիչն ազատած կ'ըլլայ յարմար նիւթ մը գտնելու հոգէն ու նեղութենէն: Երրորդ՝ ուղղագրութեան իբրեւ նիւթ ալ կրնան ծառայել, քանի որ նոյն շարադրութեանց մէջ ստէպ կը հանդիպին այնպիսի բառերու ու բայերու, զորոնք արդէն տրված են աշակերտները:

Գործս չծանրաբեռնելու համար թէ եւ զանց առինք ստուգաբանական լուծման վրայ խօսիլ, յուսալով ապագային գրքոյկ մը հրատարակ հանել ստուգաբանական լուծման վրայ, սակայն շատ կարեւոր ըլլալուն՝ ջերմապէս կը յանձնարարենք Ուսուցիչներու, իւրաքանչիւր Դասէն վերջը փոքրիկ նախադասութիւն մը լուծել տալ աշակերտաց: Նմանապէս Ցաւելուածին մէջ դրած ենք սիրուն եւ կարճ ոտանաւորներ եւ արձակ կտորներ՝ մեկնութիւններով, զորս Ուսուցիչն ըստ յարմարութեան գործածելու է:

Ուսուցչաց եւ առանց ուսուցչի ուսանիլ ուզող անձանց դիւրութիւն ընծայելու համար հրատարակած ենք նաեւ շարադրութեանց սրբագրութիւնը:

Գործոյս պատրաստութեան միջոցին օգտուեցանք քանի մը աղբիւրներէ՝ *Toussaint, Poitevin, Claude Augé, Baumgarten* եւ *Boerner* է:

Վիեննա, 29 Յուլիսի 1921: *Հ. Գ. Փ.*

ՈՒՂՂԵԼԻՔ

Մեր ջանքերուն հակառակ սխալ մը սպրդած է մեր ուշադրութենէն. 19րդ էջին սկսեալ փոխանակ **châtains** ըլլալու **châtaignes** եղած է. եւ այս սխալը քանի մ'անգամ կրկնուած: Դասի մէջ **châtains** կարդալու եւ այսպէս ուղղելու է:

ՑԱՆԿ

			Էջ
Յառաջաբան			Գ
Ա.	Դաս.	Նախագիտելիք	1
Բ.	"	Յօդ. Որոշեալ յօդ	4
Գ.	"	Յոգնակի	7
Դ.	"	Անորոշ յօդ. Սեռական եւ Տրական	9
Ե.	"	Ժխտական եւ Հարցական ձեւ	11
Զ.	"	Ստացական ածականներ	14
Է.	"	Քաղուածք	16
Ը.	"	Գոյականներու յոգնակիի կազմութիւնը	18
Թ.	"	Զարտուղութիւնք	20
Ժ.	"	Հոլովում	24
ԺԱ.	"	Ցուցական ածականներ	27
ԺԲ.	"	Ածականներու իգականի կազմութիւնը	30
ԺԳ.	"	Զարտուղութիւնք	33
ԺԴ.	"	Շարունակութիւն	35
ԺԵ.	"	Քաղուածքի շարադրութիւններ	38
ԺԶ.	"	Թուական ածականներ	45
ԺԷ.	"	Դասական թուական ածականներ	48
ԺԸ.	"	Անձնական դերանուն	52
ԺԹ.	"	Ստացական դերանուն	55
Ի.	"	Ցուցական դերանուն	57
ԻԱ.	"	Յարաբերական դերանուն	59
ԻԲ.	"	Անորոշ դերանուն	63
ԻԳ.	"	Քաղուածքի շարադրութիւններ	66
ԻԴ.	"	Բայ	78
ԻԵ.	"	Avoir օժանդակին խոնարհումը	81
ԻԶ.	"	Être օժանդակին խոնարհումը	86
ԻԷ.	"	Խնդիր Բայի	91
ԻԸ.	"	Չորս լծորդութիւնք	93

Էջ

ԻԹ. Դաս. Բայերու տեսակներու վրայ 100
Լ. » Ներգործական բայ 106
ԼԱ. » Չէզոք բայ 112
ԼԲ. » Կրաւորական բայ 117
ԼԳ. » Փոխադարձ բայ 122
ԼԴ. » Միադէմ բայ 127
ԼԵ. » Քաղուածքի շարադրութիւններ 133
ԼԶ. » Մակբայ 141
ԼԷ. » Նախադրութիւն 145
ԼԸ. » Շաղկապ 147
ԼԹ. » Միջարկութիւն 152
Ցանկ անկանոն եւ պակասաւոր բայերու 155
Յաւելուած՝ Արտասանութիւնք, Ընթերցուածք եւ Հանելուկ . 170
Բառացուցակ 189

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Ա. ԴԱՍ — Première Leçon.

Նախագիտելիք — **Préliminaires.**

Հարցում. Գաղղիերէն քերականութիւնն ի՞նչ կը սորվեցնէ.

Պատասխան. Գաղղիերէն քերականութիւնը la Grammaire française, գաղղիերէն լեզուն ուղիղ խօսիլ եւ ուղիղ գրել կը սորվեցնէ։

Հ. Խօսելու եւ գրելու համար ի՞նչ կը գործածուի.

Պ. Խօսելու եւ գրելու համար բառեր des mots կը գործածուին։

Հ. Ի՞նչ է այբուբենք կամ նշանագիրք.

Պ. Լեզուի մը բոլոր գրերու հաւաքումը կը կոչուի այբուբենք կամ նշանագիրք։

Հ. Գաղղիերէն լեզուն քանի՞ գիր ունի.

Պ. Գաղղիերէն լեզուն քսանուհինգ գիր ունի՝ որ են a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z.

Հ. Քանի՞ տեսակ գիր կայ.

Պ. Երկու տեսակ գիր կայ. մանր գիր minuscule եւ գլխագիր majuscule.

Հ. Ե՞րբ գլխագիր կը գործածուի.

Պ. Գլխագիր կը գործածուի նախ՝ նախադասութեան մը սկիզբը. երկրորդ՝ ոտանաւորի մը իւրաքանչիւր տողին սկիզբը. երրորդ՝ երկու կէտերէ վերջը, երբ ուրիշի մը խօսքը յառաջ կը բերուի եւ չորրորդ՝ իւրաքանչիւր յատուկ անուան սկիզբը:

Հ. Այս գրերը քանի՞ կը բաժնուին.

Պ. Այս գրերն երկուքի կը բաժնուին. ձայնաւոր voyelles եւ բաղաձայն consonnes.

Հ. Ձայնաւոր գրերն որո՞նք են.

Պ. Ձայնաւոր գրերն են. a, e, i. o, u, y. ասոնք անոր համար ձայնաւոր կը կոչուին, որովհետեւ առանց ուրիշ գրի օգնութեան՝ իրենք իրենցմէ ձայն կը հանեն:

Հ. Որո՞նք են բաղաձայն գրերը.

Պ. Բաղաձայն գրերը տասնուեօթը հատ են եւ ասոնք են՝ b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p. q, r, s, t, v, x, z. ասոնք բաղաձայն կ'ըսուին, որովհետեւ առանց ձայնաւորի օգնութեան չեն կրնար ձայն հանել:

Հ. Քանի՞ տեսակ e կայ.

Պ. Երեք տեսակ e կայ. e muet համր, é fermé փակ եւ è ouvert բաց. համր e այն է, որ չ'արտաբերուիր. զ. օ. porte. փակ é այն է, որ բերանը գրեթէ գոց կ'արտաբերուի. զ. օ. bonté. բաց è այն է, որ բերանը գրեթէ շատ բանալով կ'արտասանուի. զ. օ. père, fête, tête.

Հ. H գիրը քանի՞ տեսակ է.

Պ. H գիրն երկու տեսակ է. h muet համր եւ h aspiré հագագային: Համր h երբեք չ'արտաբերուիր. իսկ հագագայինը՝ կոկորդէն կ'արտաբերուի. զ. օ. l'habit, le héros.

Հ. Ի՞նչ է վանկը.

Պ. Մէկ հնչումով բերնէն դուրս ելած մէկ կամ շատ գրերը վանկ կ'ըսուին. կը զանազանուին միավանկ monosyllabe, զ. օ. corps, երկվանկ dissylabe, զ. օ. livre, եռավանկ trissyllabe, զ. օ. orthographe եւ բազմավանկ polyssyllabe, զ. օ. correctionnellement.

Հ. Ի՞նչ է երկբարբառը.

Պ. Մէկ հնչումով բերնէն որոշ դուրս ելած երկու ձայնաւորները՝ երկբարբառ diphtongue կ'ըսուին. զ. օ. diable, diamant.

Հ. Որո՞նք են ուղղագրական նշանները.

Պ. Ուղղագրական նշանները signes orthographiques են. accents շեշտ, apostrophe ապաթարց, tréma անջատիչ, cédille ներքնակէտ եւ trait d'union միացիչ:

Հ. Շեշտերը քանի՞ եւ որո՞նք են.

Պ. Շեշտերն երեք են. accent aigu, accent grave, accent circonflexe.

Accent aigu կը դրուի փակ e երու վրայ, bonté, café.
Accent grave կը դրուի բաց e երու վրայ, père, mère.
Accent circonflexe երկար ձայնաւորներու վրայ կը դրուի. tête, côte.

Հ. Ի՞նչ է ապաթարցը.

Պ. Ապաթարցը փոքրիկ նշան մըն է, որ երկու կից ձայնաւորներէն մէկուն կրճատուիլը կը ցուցնէ. զ. օ. l'homme փոխանակ ըսելու le homme.

Հ. Ի՞նչ է անջատիչը.

Պ. Անջատիչն երկու կէտ է, որ e, i, u ձայնաւորներուն վրայ դրուելով՝ կը ցուցնէ թէ անոնցմէ յառաջ գտնուած ձայնաւորին հետ մէկ վանկ չեն. զ. օ. naïf նաիֆ, haïr աիր. եթէ ասոնց վրայ անջատիչ չդրուէր՝ նէֆ, էր պիտի կարդացուէին:

Հ. Ի՞նչ է ներքնակէտը.

Պ. Ներքնակէտը փոքրիկ նշան մըն է, որ c գրին տակը կը դրուի a, o, u ձայնաւորներու առջեւ s (ս) հնչումը պահելու համար. զ. օ. leçon, façon. եթէ չդրուէր՝ պիտի կարդայինք lecon (lekon), facon (fakon).

Հ. Ի՞նչ է միջագիծը.

Պ. Միջագիծն երկու կամ երեք բառեր իրարու կապելու համար կը գործածուի. զ. օ. peut-être, œil-de-bœuf.

Հ. Մասունք բանի քանի՞ են.

Պ. Մասունք բանի parties du discours տասն են. յօդ l'article, անուն le nom, ածական l'adjectif, դերանուն le pronom, բայ le verbe, ընդունելութիւն le participe, մակբայ l'adverbe, նախադրութիւն la préposition, շաղկապ la conjonction եւ միջարկութիւն կամ ձայնարկութիւն l'interjection.

Հ. Ասոնք քանի՞ մասի կը բաժնուին.

Պ. Ասոնք երկու մասի կը բաժնուին. mots variables փոփոխական բառեր եւ mots invariables անփոփոխ բառեր: Անուն, ածական, դերանուն, բայ, ընդունելութիւն՝ փոփոխական բաներ են, այսինքն՝ իրենց ձեւերը կրնան փոխել. իսկ մակբայ, նախադրութիւն, շաղկապ եւ միջարկութիւն՝ անփոփոխ են, այսինքն՝ իրենց ձեւերն երբեք չեն կրնար փոխել:

Proverbe: Petit à petit l'oiseau fait son nid — Քիչ քիչ, կ'ըլլայ մեծ բոյն:

Բ. ԴԱՍ — Deuxième Leçon.

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ — Grammaire.

ՅՕԴ — L'Article.

Որոշեալ յօդ — **Article défini.**

Հ. Ի՞նչ է յօդը.

Պ. Յօդը բառ մըն է, որ անուններու առջեւ կը դրուի անոնց որոշուած ըլլալը ցուցընելու համար, եւ անոնց սեռով եւ թուով կը համաձայնի:

Հ. Քանի՞ տեսակ յօդ կայ.

Պ. Երկու տեսակ յօդ կայ. որոշեալ կամ պարզ յօդ article défini կամ simple եւ անորոշ յօդ article indéfini.

Հ. Ո՞րն է որոշեալ յօդը.

Պ. Որոշեալ յօդն է՝ le արականի, la իգականի եւ les երկու սեռի յոգնակիին համար:

Հ. Ե՞րբ le եւ la կը կրճատուին.

Պ. Ձայնաւոր գրով եւ անձայն h ով սկսող բառի մ'առջեւ le եւ la իրենց ձայնաւորը կը կորսնցընեն եւ տեղը ապաթարց մը կ'առնուն. ինչպէս՝ l'éponge, l'ami, l'homme, փոխանակ la éponge, le ami եւ le homme ըսելու: Այս կրճատուած յօդը article élidé կը կոչուի:

Քերականական հրահանգ — **Exercice de Grammaire.**

Հետեւեալ բառերուն առջեւ պատշաճ յօդը դրէք.

table, maître, ami, salle d'école, pupitre, homme, arbre, maîtresse, éponge, banc, tableau noir, élèves, chaise, classe, craie, professeur, chats, chiens, crayon, canifs, encrier, livre, plumes, règle.

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ — Vocabulaire.

La salle d'école դասատուն	voilà ահաւանիկ
la classe դաս, դասարան	Georges Գէորգ
la table սեղան	commode յարմար, հանգիստ
la chaise աթոռ	propre[1] մաքուր
la craie կաւիճ	malade հիւանդ
l'éponge, f. սպունգ	sévère խիստ
le maître վարժապետ	faible տկար
la maîtresse վարժուհի	a ունի, քովն է. qui a? ո՞վ ունի, որո՞ւն քովն է
l'élève, m. աշակերտ	l'élève, f. աշակերտուհի
le banc նստարան	où ո՞ւր. qui? ո՞վ, զո՞վ
le tableau noir գրատախտակ	sur վրայ. pour համար
le pupitre ծռասեղան	dans մէջ. devant առջեւ
voici ահաւասիկ	

---

[1] Commode, propre, sale (աղտոտ), malade, sévère, faible, utile, large (լայն) ածականները գոյականէն վերջը կը դրուին:

Thème 1.

Où est la salle d'école? — Voilà la salle d'école. — Qui est dans la classe? — L'élève est dans la classe. — Où est le maître? — Le maître est sur la chaise. — Où est la craie? — La craie est sur le banc. — Où est l'éponge? — L'éponge est sur le pupitre. — Où est la maîtresse? — La maîtresse est devant le pupitre. — Qui est malade? — Georges est malade. — Qui est faible? — L'élève est faible. — Qui est sévère? — La maîtresse est sévère. — La chaise est commode pour la maîtresse; et le banc est commode pour l'élève. — Qui a la craie? — Le maître a la craie. — Qui a l'éponge? — L'élève a l'éponge. — Où est la table? — La table est dans la salle d'école.

ՀՐԱՀԱՆԳ 2.

Որո՞ւն համար է աթոռը։ Աթոռը վարժապետին համար է։ Ո՞վ խիստ է։ Վարժապետը խիստ է։ Ո՞վ հիւանդ է։ Աշակերտուհին հիւանդ է։ Որո՞ւն քովն է սպունգը։ Գէորգին քովն է սպունգը։ Ո՞ւր է գրատախտակը։ Գրատախտակը դասարանին մէջ է։ Որո՞ւն քովն է կաւիճը։ Կաւիճն աշակերտին քովն է։ Որո՞ւն համար է նստարանը։ Նստարանն աշակերտին համար է։ Աթոռը վարժապետին համար յարմար է։ Դասարանը մաքուր է։ Գէորգ գրատախտակին առջեւն է։ Նստարանն աշակերտին համար յարմար է։ Որո՞ւն համար է ծռասեղանը։ Ծռասեղանը վարժուհւոյն համար է։ Ո՞ւր է մաքուր գրատախտակը։ Մաքուր գրատախտակը դասարանին մէջ է։ Ո՞ւր է յարմար նստարանը։ Ահաւասիկ յարմար նստարանը։ Ո՞ւր է ծռասեղանը։ Ծռասեղանը դասարանին մէջ է, վարպետին առջեւը։

Proverbe: L'appétit vient en mangeant — Բացուի ախորժակ, ուտելով ճաշակ։

Գ. ԴԱՍ — Troisième Leçon.

Grammaire.

Յոգնակի — **Pluriel.**

Հ. Գոյականներուն յոգնակին ի՞նչպէս կը շինուի.

Պ. Գոյականներուն յոգնակին կը շինուի սովորաբար s գիրն աւելցնելով բառին ծայրը. ինչպէս՝ le banc, les bancs; un encrier, des encriers.

Հ. Ածականներուն յոգնակին ի՞նչպէս կը շինուի.

Պ. Ածականներուն յոգնակին կը շինուի եզակիին ծայրը սովորաբար s գիրն աւելցնելով. զ. օ. la chaise commode, les chaises commodes.

Exercice de Grammaire.

Հրահանգ 4րդ նախադասութեանց մէջ գտնուող յոգնակիները եզակի՝ եզակիները՝ յոգնակի դարձուցէք։

Օր. Les plumes sont dans les encriers. — Pour qui est le livre? եւ այլն.

Vocabulaire.

L'encrier, m. կաղամար
l'encre, f. թանաք, մելան
la plume գրիչ
le porte-plume գրչակալ
le plumier գրչատուփ
la règle քանակ, կանոն
le canif գմելին
le placard որմադարան
l'armoire, f. պահարան
le papier brouillard կամ buvard ծծուն թուղթ
le cahier տետրակ
le portefeuille թերթակալ
le sac d'école պայուսակ
le, la, les voici ահա հոս է, հոս են
le la, les voilà ահա հոն է, հոն են
ils sont են. ils ont ունին, անոնց քովն է
sous տակ. ou կամ. aussi ալ, նաեւ

Thème 3.

Où sont les élèves? — Les élèves sont dans la salle d'école. — Pour qui sont les encriers, les plumes, les porte-plumes et les pupitres? — Les encriers, les

plumes et les porte-plumes sont pour les élèves et les pupitres sont pour les maîtres. — Où sont les plumiers? — Les plumiers sont dans les portefeuilles. — Où sont les règles et les canifs? — Les voici. — Où est la craie? — La voilà. — Où est le sac d'école? — Le voilà. — Où est l'encre? — L'encre est dans l'encrier. — Pour qui sont les cahiers? — Les cahiers sont pour les élèves. — La chaise est commode pour la maîtresse et les bancs sont commodes pour les élèves. — Qui a les papiers brouillards? — Les élèves ont les papiers brouillards. — Où est le placard? — Le voilà. — Où sont les élèves? — Les élèves sont dans les salles d'école. — Pour qui sont ces pupitres? — Ces pupitres sont pour les maîtres et pour les maîtresses.

ՀՐԱՀԱՆԳ 4.

Գրիչը կաղամարին մէջ է։ Որո՞ւն համար են գրքերը։ Գրքերն աշակերտներուն համար են։ Ո՞ւր են աշակերտները։ Աշակերտները դասատան մէջ են։ Ո՞ւր է ծծուն թուղթը։ Ծծուն թղթերը տետրակներուն մէջ են, եւ տետրակները թերթակալին մէջ են։ Ո՞ւր են թերթակալները։ Թերթակալները նստարաններուն տակ են։ Ո՞ւր են գրչակալները։ Ահա՛ հոս են։ Ո՞ւր է քանակը։ Ահա՛ հոն է։ Ո՞ւր են պայուսակները։ Ահա՛ հոն են։ Որո՞ւն համար է այս պայուսակը։ Այս պայուսակն աշակերտուհւոյն համար է։ Ո՞վ հիւանդ է։ Աշակերտը հիւանդ է։ Որո՞նք խիստ են։ Վարժապետն ու վարժուհին խիստ են։ Որո՞նց քովն են գրիչներն ու քանակները։ Աշակերտներուն քովն են գրիչներն ու քանակները։ Ո՞ւր են սպունգն ու կաւիճը։ Սպունգն ու կաւիճը պահարանի մէջ են։ Ո՞ւր են որմադարանները։ Որմադարանները դասարաններու մէջ են։ Որո՞ւն քովն է ծծուն թուղթը։ Ծծուն թուղթը Գէորգին քովն է։

Proverbe: Chacun a son goût — Ճաշակն անվիճելի է։

Դ. ԴԱՍ — Quatrième Leçon.

Grammaire.

Անորոշ յօդ — Article indéfini.

Սեռական եւ Տրական — Le Génitif et le Datif.

Հ. *Ո՞րն է անորոշ յօդը.*

Պ. *Անորոշ յօդն է* un *արականի,* une *իգականի եւ* des *երկու սեռի յոգնակիին համար։*

Հ. *Սեռական եւ տրական հոլովներն ի՞նչպէս կը շինուին.*

Պ. *Սեռականը կը շինուի* de, *իսկ տրականը* à *նախադրութիւններով. զ. օ.* d'un élève, de mon élève, à mon élève.

Հ. *Ի՞նչ է բաղադրեալ կամ ամփոփեալ յօդը.*

Պ. *Երբ* le *կամ* les *յօդէն յառաջ* de *կամ* à *նախադրութիւնը գտնուի, յօդը նախադրութեան հետ միանալով՝* du, des, au, aux *կ'ըլլայ. եւ այս ամփոփուած յօդը* article contracté *կը կոչուի. ինչպէս՝* du père, au père, des pères, aux pères, *փոխանակ ըսելու* de le père, à le père, de les pères, à les pères.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ գոյականներուն առջեւ նախ՝ պարզ որոշեալ յօդը դրէք. երկրորդ՝ անորոշ յօդը եւ երրորդ՝ որոշեալ յօդով յոգնակի շինեցէք.

porte, chambre, poêle, clef, verrou, fenêtre, serrure, vitre, châssis, livre, cahier, plume, encre, encrier, plumier, canif, règle, crayon, papier, salle, banc, classe, table, chaise, maître, maîtresse, pupitre, craie, éponge, loquet.

Vocabulaire.

Une chambre *սենեակ մը*	une clef *բանալի մը*
une porte *դուռ մը*	un mur *պատ մը*
une serrure *կղպակ մը*	une fenêtre *պատուհան մը*
un verrou *նիգ մը*	une vitre *ապակի մը*
un loquet *մղլակ, դռնափակ մը*	un châssis *շրջանակ մը*
	entre *միջեւ, մէջ*

un poêle *վառարան մը*
qu'est-ce? *կամ* qu'est-ce que c'est? *այս ի՞նչ է*
c'est *ասիկա է*
est-ce? *ասիկա՞ է*
ce sont *ասոնք են*
sont-ce? *ասո՞նք են*
oui, monsieur *այո՛, պարոն*
non, madame *ոչ, տիկին*
mon ami *բարեկամս*
large *լայն*
derrière *ետեւը*

Thème 5.

Voilà une salle d'école. — La salle d'école est une chambre. — Voilà la porte d'une salle d'école. — La porte d'une salle d'école est large. — Les fenêtres d'une classe sont larges. — Qu'est-ce que c'est? — Est-ce une vitre? — Oui, madame, c'est la vitre de la fenêtre. — La fenêtre a un châssis et une vitre. — Les fenêtres de la salle d'école sont larges et propres. — Voilà la porte d'une chambre; voilà la serrure, le loquet et la clef de la porte. — Qui a les cahiers des élèves? — Le maître a les cahiers des élèves. — Où sont les livres des élèves? — Les livres des élèves sont dans un portefeuille ou dans un sac d'école. — Sont-ce les murs? — Oui, monsieur, ce sont les murs du jardin. — Sont-ce les cahiers d'un élève? — Oui, monsieur, ce sont les cahiers d'un élève. — Où est le placard? — Le placard est entre la porte et la fenêtre.

ԹԱՐԳՄԱՆԻ 6.

Ասիկա պատուհա՞ն մըն է։ Այո՛, բարեկամս, ասիկա պատուհան մըն է։ Ո՞ւր են նստարանները ու սեղանները։ Ահա՛ հոս են։ Ո՞ւր են աշակերտներուն գրքերն ու տետրակները։ Աշակերտներուն գրքերն ու տետրակները թերթականներուն մէջ են։ Ասիկա՞ է վարժապետին աթոռը։ Ասո՞նք են վարժուհւոյն աշակերտուհիները։ Ասիկա կղպա՞կ մըն է։ Ոչ, պարոն, ասիկա մղլակ մըն է։ Ասիկա դո՞ւռ մըն է։ Այո՛, տիկին, ասիկա դուռ մըն է. դուռը կղպակ մը եւ նիգ մ'ունի։ Ասոնք պատուհանի մը ապակինե՞րն են։ Այո՛, բարեկամս, ասիկա պատուհան մըն է. ահաւասիկ պատուհանին ապակիներն ու շրջանակը։ Ի՞նչ է այս։ Ասիկա պա՞տ մըն է։ Այո՛, ասիկա պատ մըն է։ Ո՞ւր է մղլակը։ Մղլակը դրան վրայ է։ Որո՞ւն համար են այս տետրակները։ Այս տետրակներն աշակերտուհիներուն համար են։ Ո՞ւր է պահարանը։ Պահարանը նստարանի ետեւն է։ Ասիկա մաքուր տետրա՞կ մըն է։ Ոչ, պարոն, ասիկա մաքուր տետրակ մը չէ, աղտոտ տետրակ մըն է։

Proverbe: Une hirondelle ne fait pas le printemps — Մէկ ծաղկով գարուն, չ'այցելէր գարուն։

Ե· ԴԱՍ — Cinquième Leçon.

Grammaire.

Ժխտական ձեւ — **Forme négative.**

Հարցական ձեւ — **Forme interrogative.**

Հ. *Բայի մը ժխտական ձեւն ի՞նչպէս կը շինուի.*

Պ. *Բայի մը ժխտական ձեւը կը շինուի բային սկիզբը* ne *եւ ծայրը* pas *աւելցնելով. ինչպէս՝* je sais *գիտեմ*. je ne sais pas *չեմ գիտեր*. je montre *կը ցուցընեմ*. je ne montre pas *չեմ ցուցըներ*։

Հ. *Հարցական ձեւն ի՞նչպէս կը շինուի.*

Պ. *Հարցական ձեւը կը շինուի դերանունը բայէն անմիջապէս վերջը դնելով եւ միջագծով մը միացնելով. ինչպէս՝* ai-je? *ունի՞մ*. as-tu? *ունի՞ս*. a-t-il? *ունի՞*. ont-ils? *ունի՞ն*. montrez-vous? *կը ցուցընէ՞ք*։

Հ. *Հարցական ժխտական ձեւն ի՞նչպէս կը շինուի.*

Պ. *Հարցական ժխտական ձեւը կը շինուի* ne *մակբայը սկիզբը եւ դերանունը բայէն վերջը դնելով. զ. օ.* ne sais-je

pas? չե՞մ գիտեր. n'ai-je pas? չունի՞մ. ne montrez-vous pas? չէ՞ք ցուցըներ։

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալները հարցական, ժխտական եւ հարցական ժխտական ձեւերու փոխեցէք.

c'est le gilet (la veste, une paire de souliers, եւն), ce sont les vêtements (les bas, եւն), vous montrez un livre (une cravate, եւն).

Vocabulaire.

Les vêtements, m. pl. հագնելիք
l'homme մարդ
l'habit զգեստ, կարճ վերարկու
le gilet բաճկոն
la jaquette պարեգօտիկ, ճաքէթ
la culotte կարճ տաբատ
le pantalon տաբատ
la chemise շապիկ
la cravate փողկապ
le bas զանկապան, գուլպայ
une paire de bottes զոյգ մը կօշիկ
le soulier հողաթափ
le mouchoir թաշկինակ
le jarretière ծնկակապ
la poche գրպան
le bouton կոճակ
le gant ձեռնոց
le chapeau de paille յարդէ գլխարկ
la casquette փեղոյր
le pardessus վերարկու
en été ամառը
en hiver ձմեռը
plusieurs, m. եւ f. շատ մը
quel? m. ո՞ր
avec հետ
mais բայց
il a անիկա ունի
il y a կայ, կան
les bretelles, f. pl. ձգափոկ

Thème 7.

A qui montrez-vous les bas et les gants, à un monsieur ou à une dame? — Je les (զանոնք) montre à une dame. — Qu'est-ce que c'est? — C'est l'habit d'un homme. — Quels sont les principaux (գլխաւոր) vêtements de l'homme? — Ce sont: le pantalon, le gilet et l'habit. — Les vêtements d'un élève sont: la chemise, une paire de bas, une paire de souliers ou une paire de bottes, le pantalon ou les culottes, le gilet avec les boutons et une jaquette. — N'ai-je pas un pardessus en été? — Oui, monsieur, vous avez un pardessus en été, mais les élèves n'ont pas de pardessus en été. — Qui a une cravate? — Le maître et les élèves ont une cravate. — Où est le mouchoir? — Le mouchoir est dans la poche de l'élève. — Avez-vous une paire de gants en été? — Oui, monsieur, j'ai une paire de gants en été. — N'as-tu pas un gilet avec plusieurs boutons? — Non, monsieur, je n'ai pas un gilet avec plusieurs boutons. — Où sont les bretelles de l'homme? — Les voici. — Pour qui est la jarretière? — La jarretière est pour la dame.

ՀՐԱՀԱՆԳ 8.

Ի՞նչ է այս։ Ասիկա վարժապետի մը զգեստն է։ Ասոնք մարդու մը զգեստները չե՞ն։ Այո՛, պարոն, ասոնք մարդու մը զգեստներն են։ Աշակերտի մը գլխա՞րկը կը ցուցընես։ Ոչ, չեմ ցուցըներ աշակերտի մը գլխարկը, հապա (mais) կը ցուցընեմ աշակերտուհւոյ մը յարդէ գլխարկը։ Աշակերտներն ամառը յարդէ գլխարկ մը չունի՞ն։ Այո՛, պարոն, աշակերտներն ամառը յարդէ գլխարկ մը ունին եւ ձմեռը փեղոյր մ'ունին։ Ո՞րոնք են աշակերտի մը զգեստները։ Ասոնք են՝ շապիկ(ը), զանկապան(ները), հողաթափ(ները), բաճկոն(ը) շատ մը կոճակներով եւ գրպաններով, գլխարկ մը կամ յարդէ գլխարկ մը ամառը։ Որո՞ւն համար են կարճ տաբատները։ Կարճ տաբատներն աշակերտներուն համար են։ Փողկապները չէ՞ք ցուցըներ։ Ահաւասիկ, կը ցուցընեմ ձեզի զանոնք (les)։ Գրպանին մէջ թաշկինակ մը չունի՞ք։ Այո՛, պարոն, թաշկինակ մ'ունիմ տաբատիս գրպանին մէջ։ Ասոնք բաճկոնի՞ մը թէ կարճ վերարկուի մը կոճակներն են։ Այո՛, պարոն, բաճկոնի մը կոճակներն են ասոնք։

Proverbe: Il n'y a point de fumée sans feu — Առանց հիման առհասարակ, չէ տարածուիր լուր բացարձակ։

Զ. ԴԱՍ — Sixième Leçon.

Grammaire.

Ստացական ածականներ — **Les adjectifs possessifs.**

Հ. *Որո՞նք են ստացական ածականները.*

Պ. *Ստացական ածականներն են արականի համար՝* mon *իմ*, ton *քու*, son *իր*, notre *մեր*, votre *ձեր*, leur *իրենց. իգականի համար՝* ma, ta, sa, notre, votre, leur. *իսկ երկու սեռի յոգնակիին համար՝* mes, tes, ses, nos, vos, leurs.

Հ. *Ե՞րբ իգական բառի մ'առջեւ* mon, ton, son *կը դրուի.*

Պ. *Երբ իգական բառը ձայնաւորով կամ անձայն* h*ով սկսի, փոխանակ* ma, ta, sa *դնելու,* mon, ton, son *կը դրուի.* *Զ. օ.* mon amie, mon histoire, mon aimable sœur.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերուն սահմանական ներկան խոնարհեցէք.

Օր. J'aime mon amie, tu aimes ton amie, il *կամ* elle aime son amie, nous aimons notre amie, vous aimez votre amie, ils *կամ* elles aiment leur amie. — Je montre mon livre à mon aimable sœur. — J'ai mon histoire. — Je respecte (*կը յարգեմ*) mon habitude (*սովորութիւն*). — Je raconte mon histoire à mon amie.

Vocabulaire.

La robe *շրջազգեստ*	la bague *մատանի*
le manchon *ձեռնամուշտակ*	le ruban *ժապաւէն*
le fichu *կրկնակ*	la demoiselle *օրիորդ*
le voile *քող*	le corsage *բաճկոնակ*
les parures, f. pl. *զարդարանք, գոհարեղէն*	la jupe *միջազգեստ*
le bracelet *ապարանջան*	la sœur *քոյր*
la broche *շամփրակ*	Marthe *Մարթա*
le collier *մանեակ*	Régine *Թագուհի*
la ceinture *գօտի*	deux *երկու*
les boucles d'oreilles, f. pl. *օղ, [գինդ*	trois *երեք*
	quelle? f. *ո՞ր*

montre! *ցուցո՛ւր*	je regarde *կը նայիմ*
montrez! *ցուցուցէ՛ք*	qu'est-ce que vous avez? *ի՞նչ ունիք*
ne montrez pas! *մի՛ ցուցընէք*	le tablier *գոգնոց*
la montre *ժամացոյց*	

Thème 9.

Les principaux vêtements d'une dame sont: la robe avec le corsage et la jupe, un chapeau et une paire de bottes. — La robe de ma sœur Marthe a une ceinture. — Votre sœur Régine a un chapeau avec plusieurs rubans. — Plusieurs dames ont un chapeau avec un voile. — En été, les dames et les demoiselles ont un fichu, mais en hiver un manchon. — Les parures de ma sœur sont: un bracelet, deux broches, un collier, deux paires de boucles d'oreilles et trois bagues. — Une de mes amies a une montre, deux bracelets, deux colliers et trois broches. — Les élèves (f.) n'ont pas de parures à l'école. — Quelles sont les parures de ton aimable sœur? — Ma sœur a deux bagues, un collier et une broche, mais elle n'a pas de bracelet.

ԻՐԱԶԱՆԳ 10.

Թագուհի քոյրս երկու մատանի եւ զոյգ մը գինդ ունի։ Մեր քոյրերուն գոհարեղէնները գզրոցի (un écrin) *մը մէջ են։ Մարթա ամառը յարդէ գլխարկ մ'ունի։ Քոյրերս ձմեռը ձեռնամուշտակ մ'ունին։ Ի՞նչ է այս։ Ասիկա կրկնակ մըն է։ Ասոնք իմ ձեռնոցներս են։ Ո՛չ, օրիորդ, ասոնք իմ ձեռնոցներս են, անհաւասիկ ձեր ձեռնոցները։ Բարեկամուհիս քողով մը գլխարկ մ'ունի։ Որո՞նք են օրիորդի մը գոհարեղէնները։ Օրիորդ մ'ունի մէկ կամ շատ մը ապարանջաններ, մանեակ մը, շամփրակ մը, զոյգ մը գինդ եւ մէկ կամ շատ մը մատանի(ներ)։ Ասոնք քու շամփրակներդ չե՞ն։ Ոչ, ասոնք իմ շամփրակներս չեն։ Ցարմար նստարան մ'ունի՞ք։ Այո՛, մեր նստարանը շատ յարմար է։ Գրքիդ մի՛ նայիր։ Գրատախտակին նայեցէ՛ք։ Մարթային գոհարեղէն-*

ներուն նայեցէք։ Ի՞նչ ունիք։ Ո՞ւր է սիրելի քրոջս ձեռնամուշտակը։ Օրիորդին բաճկոնակն ու միջազգեստը լայն են։

Proverbe: Faute de grives on mange des merles — Առ ի չգոյէ լաւագունի լաւով գոհանալու է։

Է· ԴԱՍ — Septième Leçon.

Grammaire.

Քաղուածք — **Récapitulation.**

1. Ի՞նչ է յօդը։ 2. Քանի՞ տեսակ յօդ կայ։ 3. Ո՞րն է որոշեալ յօդը։ 4. Ո՞րն է անորոշ յօդը։ 5. Ե՞րբ le եւ la կը կրճատուին։ 6. Գոյականներուն եւ ածականներուն յոգնակին սովորաբար ինչպէս կը կազմուի։ 7. Սեռական եւ տրական հոլովներն ինչպէս կը շինուին։ 8. Քանի՞ ձեւով բայ մը կրնայ խոնարհիլ։ 9. Avoir բային սահմանական ներկան երեք ձեւերով խոնարհեցէք։ 10. Ո՞րոնք են ստացական ածականները։

Vocabulaire.

Le faux-col օձիք	utile օգտակար
le tire-bottes կօշկաձիգ	s'il vous plaît եթէ կը հաճիք, խնդրեմ
la boutonnière կոճակի ծակ, օղակ	

Thème 11.

Qu'est-ce que c'est? — C'est une salle d'école. — Où est l'éponge? — La voilà. — Où sont les papiers brouillards? — Les voici. — Où est le voile? — Le voilà. — Une porte a une serrure ou un loquet, une clef et un verrou. — Une fenêtre a des châssis et des vitres. — Un élève a plusieurs plumes, plusieurs cahiers, plusieurs livres, deux crayons et une règle. — Mettez vos livres dans le portefeuille et votre plumier dans le sac d'école. — La craie est sur le pupitre et l'éponge est devant le tableau noir. — Quelles sont les parures d'une

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ С.С.Р.А Публичная Библиотека 7/XI 1922 имени А. Мясникяна Ա. Մյասնիկյանի անվան

demoiselle? (դըմուազէլ։) — Quels sont les principaux vêtements d'un élève? (դըմուազէլ։) — Les cahiers des élèves sont propres. — Ai-je une casquette ou un chapeau? — Je montre mes bracelets, mes bagues et mes broches à ton aimable sœur. — Montrez-moi, s'il vous plaît, vos manchons et vos fichus. — Les voici, mademoiselle. — Où sont tes jarretières et les faux cols de ton aimable sœur? — Les voilà, mon amie.

ՀԻԱՀԱՆԳ 12.

Ո՞ւր են սենեկի մը պատուհաններն ու դռները։ Պատուհաններն ու դռները սենեկի մը պատերուն մէջ են։ Ո՞ւր են աշակերտներուն տետրակները։ Աշակերտներուն տետրակները թերթակալի մը կամ պայուսակի մը մէջ են։ Ասիկա մելա՞նաման է թէ կշպակի մը նիգը։ Ասիկա կշպակի մը նիգն է։ Ձեր տետրակները ձեր վարպետին չէ՞ք ցուցըներ։ Ահա զանոնք կը ցուցընեմ։ Ո՞րոնք են աշակերտի մը զգեստները։ Սիրելի քրոջս գոհարեղէնները գզրոցի մը մէջ են։ Ո՞րոնք են ձեր սիրելի բարեկամուհւոյն գոհարեղէնները։ Աշակերտուհիները դպրոցի մէջ զարդարանք չունին։ Նայեցէք կը խնդրեմ, բաճկոնիս կոճակներուն։ Դասատան մէջ վարժապետ մը կա՞յ (y a-t-il?)։ Ոչ, դասատան մէջ երկու վարժուհի կայ։ Որո՞ւն համար են կարճ տաբատները։ Կարճ տաբատներն իմ եղբայրներուս համար են։ Որո՞ւն կը ցուցընէք ապարանջանները։ Սիրելի քրոջս բաճկոնակն ու միջազգեստը լայն են։ Քոյրս շատ մը ժապաւէն ունի։ Ամառը յարդէ գլխարկ մ'ունի՞մ։ Ձմեռը ձեռնամուշտակ մ'ունիս։ Կօշկաձիգ մ'ունի՞ք։ Ոչ, օրիորդ, ես կօշկաձիգ չունիմ, բայց շատ մը կոճակներով եւ կոճակի ծակերով զոյգ մը կօշիկ ունիմ։

Proverbe: L'homme propose Dieu dispose — Խորհուրդ՝ մարդկան, կամք՝ Աստուծոյ։

Ը· ԴԸՍ — Huitième Leçon.

Grammaire.

Գոյականներու յոգնակիի կազմութիւնը — Formation du pluriel des substantifs.

Նշ. Գոյականները յոգնակի կազմելու ընդհանուր կանոնն ահա է.

Պ. 1. Գոյականները յոգնակի կազմելու ընդհանուր կանոնն է եզակիին ծայրը s գիրն աւելցընել. զ. օ. l'arbre, les arbres.

2. S, x, z գրերով վերջաւորող անունները յոգնակիի մէջ անփոփոխ կը մնան. զ. օ. le bas, les bas, la noix, les noix, le nez, les nez.

3. Au, eau, eu վերջաւորեալները յոգնակիի մէջ x գիրը կ'առնուն. զ. օ. le chapeau, les chapeaux, le tuyau, les tuyaux, le jeu, les jeux.

4. Ou վերջաւորեալները յոգնակիի մէջ s գիրը կ'առնուն. զ. օ. le trou, les trous, le verrou, les verrous.

5. Al վերջաւորողները յոգնակիի մէջ aux կը դառնան. զ. օ. le cheval, les chevaux, le général, les généraux.

6. Ail վերջաւորեալները յոգնակիի մէջ s գիրը կ'առնուն. զ. օ. le détail, les détails, le portail, les portails.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերուն ուշադրութիւն դարձուցէք.

Je porte mon chapeau de paille. — J'écoute les conseils (*խրատ*) de mon maître. — Je procure quelques plaisirs (*հաճոյք կը պատճառեմ*) à mon aimable maîtresse. — Dans l'école je remarque (*կը նշմարեմ*) plusieurs meubles.

Vocabulaire.

Le poêle *վառարան*
la balançoire *յակուրջ*
le jeu *խաղ*
l'oiseau, m. *թռչուն*
le tuyau *խողովակ*
le trou *ծակ*

l'hôpital m. *հիւանդանոց*
le poireau *պրաս*
porter *կրել, դնել*
très *շատ*
a attaché *կապեց*
combien de? *որչափ*
le jardin *պարտէզ*
j'ai les yeux, les cheveux blonds (châtaignes, noirs) *իմ աչուքներս, մազերս խարտեաշ (շագանակագոյն, սեւ) են*
la branche *ճիւղ*
le général *զօրավար*

Thème 13.

Au printemps (*գարունը*) et en été nous portons des chapeaux de paille, et en automne (*աշունը*) et en hiver des casquettes. — L'amie de ma sœur aime beaucoup les poireaux. — Les petits oiseaux sont sur les branches des arbres. — Ma sœur a les yeux bleus. — Mon amie Régine a-t-elle les cheveux blonds? — Non, elle a les cheveux châtaignes. — Où sont les tuyaux de la salle d'école? — Les voilà. — Où sont les maîtres? — Ils sont dans les hôpitaux. — Pour qui sont les hôpitaux? — Les hôpitaux sont pour les hommes malades. — Les maîtres sont-ils donc malades? — Oui, ils sont malades. — Aimez-vous les poireaux? — Non, nous n'aimons pas les poireaux. — Combien de chevaux vos frères ont-ils? — Mes frères ont trois chevaux. — Dans cette salle d'école il y a plusieurs trous. — Ma petite sœur aime beaucoup les jeux. — J'aime beaucoup les livres utiles. — Les livres des maîtres sont très utiles. — Les filles aiment beaucoup la balançoire.

ՏՐԱՏԱՆԳ 14.

Մեր դպրոցին պարտէզին մէջ շատ պրաս կայ: Նայեցէք ծառերու ճիւղերուն վրայ [թառած] թռչնիկները: Մեր քրոջ մազերը խարտեաշ են: Իմ մազերս սեւ են, բայց աչուքներս շագանակագոյն են: Զօրավարներուն գրքերը շատ օգտակար են: Ո՞ւր են վառարաններուն խողովակները: Ահա հոս են:

Քոյրս յակուրջին շատ կը սիրէ։ Աշունն ու ձմեռն ինչ գլխարկ կը դնէք։ Աշունն եւ ձմեռը փեղկոյ մը կը դնեմ։ Գարունն եւ ամառն ինչ գլխարկ կը դնէք։ Գարունն եւ ամառը յարդէ գլխարկ մը կը դնեմ։ Պղտիկ աղաք խաղ(եր)ը շատ կը սիրեն։ Ձեր վարժուհւոյն աչուքները սեւ են, բայց մազերը շագանակագոյն են։ Որո՞ւն համար են այս մաքուր գոգնոցները։ Այս մաքուր գոգնոցները դասարանին աշակերտուհիներուն համար են։ Մեր դասարանին շատ մը աշակերտներուն աչուքները կապոյտ եւ մազերը շագանակագոյն են։ Յակուրջին ո՛վ կապեց ճիւղին։ Հայրս կապեց յակուրջին ճիւղին։ Որո՞ւն են (à qui sont) *այս մաքուր օձիքները։ Այս մաքուր օձիքները սիրելի քրոջը են։ Որո՞ւն են սա աղտոտ թաշկինակները։ Սա աղտոտ թաշկինակները պղտիկ եղբօրս են։*

Proverbe: Le poisson commence toujours à sentir par la tête — *Ձո֊կը գլխէն կը հոտի։*

ԹՈՒ — Neuvième Leçon.

Grammaire.

Զարտուղութիւնք — Exceptions.

Հ. Որո՞նք են այն գոյականները՝ որոնց յոգնակին զարտուղի է.

Պ. 1. Bijou *գոհար*, caillou *կայծքար*, chou *կաղամբ*, genou *ծունկ*, hibou *բու*, joujou *խաղալիկ* եւ pou *ոջիլ*, *ասոնք յոգնակիին մէջ* x *կ'առնուն փոխանակ* s *առնելու.*

Bijoux, cailloux, choux, genoux, hiboux, joujoux, poux.

2. Bleu *կապոյտ* եւ landau *լանդակառք*, *յոգնակիի մէջ* s *կ'առնուն փոխանակ* x*ի.*

Bleus, landaus.

3. Bal *պարահանդէս*, carnaval *բարեկենդան*, chacal *շնագայլ* եւ régal *խնջոյք*, *յոգնակիի մէջ* s *կ'առնուն փոխանակ* al*ը* aux*ի փոխելու.*

Bals, carnavals, chacals, régals.

4. Bail *վարձում*, corail *կորաղեղն*, émail *կիտուածանկար*, soupirail *օդամուտ*, travail *աշխատութիւն*, vantail *դռնաթեւ* եւ vitrail *գունաւոր ապակի*, *ասոնք յոգնակիի մէջ* ail*ը* aux*ի կը փոխեն փոխանակ պարզապէս* s *մ'առնելու.*

Baux, coraux, émaux, soupiraux, travaux, vantaux, vitraux.

Գիտելիք։

Բաց աստի կան նաեւ բառեր՝ որոնք երկու կերպ յոգնակի ունին. ասոնք են՝ ail (*այ*), aïeul, ciel, œil, travail.

Ail *թէ* aulx (*օ*) *եւ թէ* ails *կ'ըլլայ յոգնակիի մէջ։ Բուսաբանական ասուեցան մէջ* ails *կ'ըլլայ յոգնակին. ը. օ.* La famille des ails *սխտորազգիներ։ Սովորական լեզուի մէջ* ail*ի յոգնակին շատ ցանցառ կը գործածուի. գրեթէ միշտ եղակի կը գործածուի. ը. օ.* Il y a de l'ail dans ce carré *այս ածուին մէջ սխտոր տնկուած է։ Եթէ անպատճառ յոգնակին գործածել պէտք ըլլայ, լաւագոյն է ըսել — փոխանակ* ail*s*ի — des têtes d'ail, des gousses (*պճեղ*) d'ail.

Aïeul*ի յոգնակին* aïeuls *կ'ըլլայ, երբ պապ եւ մամ կը նշանակէ. իսկ* aïeux *նախնիք, նախահարք իմաստով. ը. օ.* Mes aïeuls sont vivants *պապս եւ մամս ողջ են.* Qui sert bien son pays n'a pas besoin d'aïeux *իւր հայրենիքին լաւ ծառայողը՝ իւր նախնեացը պէտք չունի։*

Ciel*ի յոգնակին* cieux *կ'ըլլայ երբ իմաստով. բայց երբ անկողնոյ ձեղունը, նկարի մէջ երկինքը եւ կլիմայ կը նշանակէ* ciels *կ'ըլլայ. ը. օ.* Ce peintre fait bien les ciels *այս նկարիչը լաւ կը նկարէ երկինքը.* En automne les hirondelles vont habiter les ciels plus doux *ծիծեռնակներն աշնան աւելի մեղմ կլիմաներու տակ բնակելու կ'երթան։*

Oeil *յոգնակին* yeux *կ'ըլլայ, երբ տեսողութեան գործարան՝ աչք կը նշանակէ. ը. օ.* J'ai mal aux yeux *աչքերս կը ցաւին.* œils *կ'ըլլայ հետեւեալ բարդութեանց մէջ.* les œils-de-bœuf *տանիքի հակիճաձեւ պատուհան,* les œils de perdrix *կոծիծ,* les œils de loup *խոզկաքար,* les œils de Christ *քրիստոսակն* (*ծառ*)։

Travail *յոգնակին* travaux *կ'ըլլայ, երբ աշխատութիւն, գործ կը նշանակէ.* travails *կ'ըլլայ, երբ պնդոց՝ ստահակ ձիերու պայտ ըլրնելու համար տեսակ մը մեքենայ եւ կամ պաշտօնեայի մ'իւր պետին քով տուած համառօտութիւնը կը նշանակէ։*

Bétail *արջառ եւ* bercail *փարախ յոգնակի չունին։*

Bestial *թէեւ* bestiaux *իգակին է, սակայն անգթածածական է։ Ածականաբար աւելի կը գործածուի.* une fureur bestiale *անասնական կատաղութիւն մը։*

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերուն սահմանական ներկան խոնարհեցէք.

Je cherche (*կը փնտռեմ*) mon panier (*սակառ*) dans ma chambre. — Je n'égare (*չեմ կորսնցներ երբեք*) jamais mes livres et mes cahiers. — Je rapporte une bonne note à mon père et à ma mère. — J'ôte respectueusement (*յարգութեամբ կը հանեմ*) ma casquette. — Je récite (*կը սերտեմ*) ma leçon sans regarder le livre. — Je plante mon petit rosier dans un pot (*պզտիկ վարդենիս թաղարի մը մէջ կը տնկեմ*).

Vocabulaire.

Le jardinier *պարտիզպան*
l'animal, m. *անասուն*
la forêt *անտառ*
la mer *ծով*
la cave *մառան*
l'année, f. *տարի*
le marteau *մուրճ*
le couteau *դանակ, կտրոց*
l'église, f. *եկեղեցի*
la malpropreté *անմաքրութիւն*
engendre *կը գոյացընէ, յառաջ կը բերէ*
tranchant *սուր, հատու*
lourd *ծանր*
léger *թեթեւ*
seul *միայն, միակ*
ne que *միայն*

Thème 15.

Tu aimes beaucoup les poireaux, mais tu n'aimes pas les choux. — Combien de carnavals avons-nous dans l'année? — Nous n'avons qu'un seul carnaval dans l'anneé. — Regardez les vitraux de l'église! — Combien de landaus ton père a-t-il? — Il n'a qu'un seul landau. — Mon aimable maîtresse a plusieurs bijoux. — Cette demoiselle a les yeux bleus; mais Marthe a les cheveux châtaignes. — Cette année il y a plusieurs bals. — Les chacals sont des animaux féroces. — Dans des forêts il y a plusieurs animaux féroces. — Les coraux se trouvent (*կը գտնուին*) dans la mer. — Mes aimables enfants sont mes seuls bijoux. — La malpropreté engendre des poux. — Les marteaux de mon père sont très lourds. — Les couteaux du jardinier sont très tranchants. — Les tableaux noirs sont dans les classes.

ՀԻԱՆԳ 16.

Թուերն օգտակար անասուն են։ Այո՛, պարոն, բուերն օգտակար անասուն են։ Եղբօրս մուրճերն ո՞ւր դրիք (où avez-vous mis)։ *Ես զանոնք սեղանին վրայ դրի։ Շնագայլերն ի՞նչ են։ Շնագայլերը վայրենի անասուն են։ կաղամր(ներ)ը կը սիրէ՞ք։ Ոչ, պարոն, կաղամրը չենք սիրեր, բայց պրաս(ներ)ը կը սիրենք։ Ո՞ւր են ջօրավարները։ Ահա հոս են։ Ձեր քոյրը շատ գոհար ունի՞։ Ոչ, օրիորդ, անիկա գոհար մը միայն ունի։ Թագուհիին աչուընները կապոյտ են, բայց մազերը սեւ են։ Ո՞ւր կը պայտեն* (où ferre-t-on) *կատաղի* (fougueux) *ձիերը։ Կատաղի ձիերը պնդոցներու մէջ կը պայտեն։ Միջերկրականի* (la Méditerranée) *մէջ սքանչելի* (superbe) *կորալիոններ կը գտնուին։ պարահանդէս(ներ)ը կը սիրէ՞ք։ Ոչ, օրիորդ, պարահանդէս(ներ)ն ու բարեկենդան(ներ)ը չեմ սիրեր։ Անտառներու մէջ երկու շնագայլ տեսայ* (j'ai vu)։ *Այս տարի վարժուհւոյն տան մէջ շատ մը խնջոյք(ներ) կայ։ Ձեր պար-*

տէզին մէջ սխտոր, կաղամբ եւ պրաս կա՞ն: Մեր պարտէզին մէջ կաղամբ եւ պրաս չկայ, ածուի մը մէջ միայն սխտոր տնկուած է: Քոյրս շատ մը խաղալիկներ ունի: Ձեր պարտէզին մէջ շատ կայծքար կայ: Մառաններուն օդամուտները լայն են:

Proverbe: Ventre affamé n'a pas d'oreilles — Անօթի մարդը բան մը մտիկ չըներ:

Ժ. ԴԱՍ — Dixième Leçon.

Grammaire.

Հոլովում — **Déclinaison.**

Հ. Գաղղիերէնի մէջ հոլովներն ի՞նչպէս կը կազմուին.

Պ. Գաղղիերէնի մէջ յատկապէս հոլովում չկայ. այլ պարզապէս գոյականի մ'առջեւ նախադրութիւններ դնելով կը կազմուին հոլովները: Այսպէս սեռական ու բացառական կազմելու համար գոյականին սկիզբը de (du, l') նախադրութիւնը կը դրուի. իսկ տրականը շինելու համար à (au) նախադրութիւնը: Ուղղականն ու հայցականը նոյն են:

Բաղաձայնով սկսող արական եւ իգական անուանց հոլովումը.

ԱՐԱԿԱՆ

	Եզակի	*Յոգնակի*
Ուղղ. հայց.	le livre գիրքը	les livres գրքեր
Սեռ. բաց.	du livre գրքին, գրքէն	des livres գրքերուն, -երէն
Տրական	au livre գրքին	aux livres գրքերուն

ԻԳԱԿԱՆ

Ուղղ. հայց.	la joue այտը	les joues այտեր
Սեռ. բաց.	de la joue այտին, այտէն	des joues այտերուն, -երէն
Տրական	à la joue այտին	aux joues այտերուն

Ձայնաւորով սկսող արական եւ իգական անուանց հոլովումը.

ԱՐԱԿԱՆ

	Եզակի	*Յոգնակի*
Ուղղ. հայց.	l'arbre ծառը	les arbres ծառերը
Սեռ. բաց.	de l'arbre ծառին, ծառէն	des arbres ծառերուն, -երէն
Տրական	à l'arbre ծառին	aux arbres ծառերուն

ԻԳԱԿԱՆ

Ուղղ. հայց.	l'oie սագը	les oies սագերը
Սեռ. բաց.	de l'oie սագին, սագէն	des oies սագերուն, -երէն
Տրական	à l'oie սագին	aux oies սագերուն

Exercice de Grammaire.

Հոլովեցէք հետեւեալ բառերը.

Le chien (շունը), le palais (պալատը), le voisin (դրացին), la fleur (ծաղիկը), la rose (վարդը), la lettre (նամակը), l'arbre, l'homme.

Vocabulaire.

La punition պատիժ	j'ai donné տուի
la leçon d'arménien հայերէն դաս	j'ai écrit գրեցի
la leçon de français գաղղիերէն դաս	j'ai envoyé խաւրեցի
l'école de jeunes filles օրիորդաց դպրոց	j'ai parlé խօսեցայ
l'école de garçons մանչերու դպրոց	j'ai reçu ընդունեցայ
	j'ai appris սորվեցայ
	j'ai acheté գնեցի
	j'ai pris առի
	appartient կը վերաբերի

Thème 17.

J'ai donné mon sac d'école au petit frère du jardinier. — Avez-vous vu (տեսա՞ք) le palais du roi? — Non, je n'ai pas vu le palais du roi, mais j'ai vu le palais de la reine. — Le livre appartient à la petite sœur du voisin. — Le chien est l'ami de l'homme. — As-tu vu le frère du voisin dans la forêt? — Non, je ne l'ai pas vu dans la forêt. — De qui avez-vous acheté les cahiers? —

J'ai acheté les cahiers d'un enfant de notre voisin. — Avez-vous vu l'école de garçons? — Non, j'ai vu l'école de jeunes filles. — As-tu envoyé tes lettres aux enfants du jardinier? — Pas encore. — A qui ont-elles écrit des lettres? — Elles ont écrit des lettres aux filles de l'école. — Ma petite sœur a parlé en classe et la maîtresse lui (*անոր*) a donné une punition. — De qui avez-vous pris les canifs? — Montrez-moi, s'il vous plaît, les bracelets et les bagues des demoiselles. — Les voici, mademoiselle.

ՀՐԱՀԱՆԳ 18.

Ո՞վ պատիժ մ'առաւ: Պզտիկ աշակերտուհին պատիժ մ'առաւ, որովհետեւ դասի մէջ (en classe) *խօսեր է: Գաղղիերէն դասերնիդ սորվեցա՞ք: Դեռ ոչ, օրիորդ, բայց մենք հայերէն դասերնիս սորվեցանք: Ո՞ւր է Մարթա: Վարժուհին զՄարթա տուն խաւրեց, որովհետեւ իւր մայրը հիւանդ է: Աղջիկս, շարադրութիւնդ գրեցի՞ր: Այո՛, օրիորդ, շարադրութիւնս գրեցի եւ գաղղիերէն դասս սորվեցայ: Գէորգին պայուսակն ու թերթակալը տեսա՞ք: Այո՛, անոնք ծռասեղանին վրայ են: Ի՞նչ է այս: Ասիկա վարդ մըն է: Վարդն ի՞նչ է: Վարդը ծաղիկ մըն է: Ցուցուցէք ինծի, խնդրեմ, ձեր գոհարները: Գոհարներս քովս չեն* (ne sont pas chez moi), *հօրս քովն են: Որո՞ւն տուիր գրիչները: Գրիչները մեր դրացւոյն մանչերուն տուի. անոնք շատ աղքատ են: Ապարանջանս կորսնցուցի: Ո՞ւր կորսնցուցիր ապարանջանդ. դպրոցը թէ* (ou) *տունը: Աղէկ չեմ գիտեր թէ՝ ո՛ւր կորսնցուցի զայն: Որո՞ւն համար գնեցիք յարդէ գլխարկները: Յարդէ գլխարկները մեր դասարանին աշակերտներուն համար գնեցի: Եղբայրս սեղանին վրայ գրիչ մը գտաւ. որո՞ւն կը վերաբերի այս* (cette) *գրիչը: Պետրոսին է, կարծեմ* (je crois):

Proverbe: Faire d'une pierre deux coups — Մէկ քարով երկու թռչուն զարնել:

ԺԱ. ԴԱՍ — Onzième Leçon.

Grammaire.

Ցուցական ածականներ — **Les adjectifs démonstratifs.**

Հ. *Որո՞նք են ցուցական ածականները.*

Պ. *Ցուցական ածականներն ասոնք են՝*

Ce *այս, այն, բաղաձայնով կամ հագագային* h *ով սկսող եզակի արական բառերու առջեւ. զ. օ.* ce livre, ce héros (*դիւցազն*).

Cet, *ձայնաւորով կամ անձայն* h *ով սկսող եզակի արական բառերու առջեւ. զ. օ.* cet arbre, cet habit.

Cette *ամէն եզակի իգական բառերու առջեւ. զ. օ.* cette fille, cette histoire.

Ces *ամէն յոգնակի թէ՛ արական եւ թէ՛ իգական բառերու առջեւ. զ. օ.* ces filles, ces hommes.

Հ. *Ի՞նչ կը նշանակեն* ci *եւ* là *մասնիկները.*

Պ. Ci *կը գործածուի աւելի մօտը ցուցընելու կամ բառն աւելի շեշտելու համար.* là *հեռու եղածը ցուցընելու համար.* ce livre-ci, ce livre-là, ces plumes-ci, ces corbeilles-là.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բառերուն առջեւ պատշաճ ցուցական ածական մը դրէք. Հայերէն նշանակութիւնն ալ գրեցէք.

table, gilet, habit, loquets, cravate, bottes, roi, bracelets, bague, oiseau, classe, reine, poche, boutonnière, tire-bottes, porte-feuille, casquette, culotte, jarretières, clef, fenêtres, encre, encrier, sacs d'école, élève (f.), écrin, maîtresse, vestes, faux cols.

Vocabulaire.

La poire *տանձ*	le poirier *տանձենի*
la pomme *խնձոր*	le pommier *խնձորենի*
la prune *սալոր*	le prunier *սալորենի*
la cerise *կեռաս*	le cerisier *կեռասենի*
la noix *ընկոյզ* [նուզու)	le noyer *ընկուզենի*
la caroube *եղջիւր* (քէչի պօյ-	le caroubier *եղջերենի*

l'abricot, m. ծիրան
le raisin խաղող
l'orange նարինջ
la pêche դեղձ
la corme սին (է-վէզ)
le coing սերկեւիլ
le fruit պտուղ
le, la, les յօդ. դեր. զայն, զանոնք

l'abricotier, m. ծիրանի
la vigne որթատունկ
l'oranger, m. նարնջենի
le pêcher դեղձենի
le cormier սնենի
le cognassier սերկեւլի
j'ai cueilli քաղեցի
comment s'appelle? ինչ կը կոչուի

Thème 19.

Comment s'appelle l'arbre qui produit (կու տայ) des caroubes? — L'arbre qui produit des caroubes, s'appelle caroubier. — Cette pomme est le fruit de ce pommier. — Ces poires sont les fruits de ces poiriers. — Dans notre jardin il y a deux pommiers et trois poiriers. — Cette femme a cueilli les pêches de ce pêcher. — Aimez-vous les pêches? — Oui, je les aime beaucoup. — Comment s'appelle l'arbre qui produit des cormes? — L'arbre qui produit des cormes s'appelle cormier. — Qu'est-ce que ce fruit? — Ce fruit est une orange; l'orange est le fruit de l'oranger. — Sur quel arbre avez-vous cueilli ces cerises? — J'ai cueilli ces cerises sur ces cerisiers-ci. — Comment s'appelle le fruit de cet arbre-là? — L'arbre s'appelle le cognassier et le fruit s'appelle le coing. — Qui a cueilli les prunes de ces pruniers-ci? — Georges et Paul ont cueilli les prunes de ces pruniers-ci et les pêches de ce pêcher-là. — Aimes-tu les raisins? — Oui, je les aime beaucoup. — Qui n'aime pas le fruit de la vigne? — Avez-vous un noyer dans votre jardin? — Oui, j'ai deux noyers dans mon jardin, un grand et un petit.

ՀՐԱՀԱՆԳ 20.

Ո՞վ քաղեց այս սալորենւոյն պտուղները։ Պօղոս քաղեց այս սալորենւոյն պտուղները։ Ասիկա ի՞նչ է։ Ասիկա նարնջեն-

ւոյն պտուղն է։ Ի՞նչ կը կոչուի նարնջենւոյն պտուղը։ Նարնջենւոյն պտուղը նարինջ կը կոչուի։ Այս պտղոյն անունն ի՞նչ է։ Այս պտղոյն անունը սին է, եւ այս պտուղն յառաջ բերող (տուող) ծառը սնենի կը կոչուի։ Սինն օգտակա՞ր պտուղ մըն է։ Այո՛, պարոն, կ'ըսեն թէ (on dit que) օգտակար պտուղ մըն է։ Ձեր քոյրը կեռաս(ներ)ը կը սիրէ՞։ Ոչ, անիկա կեռասը չի սիրեր, բայց սալոր(ներ)ը շատ կը սիրէ։ Այս պարտէզին մէջ ի՞նչ քաղեցիք։ Այս պարտէզին մէջ կեռաս(ներ), տանձ(եր) եւ սալոր(ներ) քաղեցինք։ Եղջիւրը կը սիրե՞ս։ Ոչ, եղջիւրը չեմ սիրեր։ Եղբօրս խնձոր(ներ) տուի՞ք։ Այո, ձեր եղբօրը երկու խնձոր եւ երեք տանձ տուի։ Ի՞նչ կը կոչուի որթատունկին պտուղը։ Որթատունկին պտուղը խաղող կը կոչուի։ Մեր տան պատին քով (contre le mur) որթատունկ մը կայ։ Մեր դպրոցին պարտէզին մէջ շատ մը ընկուզենիներ կան։ Այս աղջիկը սերկեւիլ(ներ)ը չի սիրեր։ Ո՞վ քաղեց այս դեղձենւոյն դեղձերը։ Այս աշակերտները քաղեցին այս դեղձերը։ Խնդրեմ, սա ծառին պտուղն ինծի տուէք։

Proverbe: Après moi le déluge — Ինծմէ վերջը ինչ որ կ'ուզէ ըլլայ։

Conversation

Les arbres et les fruits.

Quel arbre produit des pommes?	Le pommier produit des pommes.
Quel arbre nous donne des poires?	Le poirier nous donne des poires.
Où récolte-t-on (կը քաղուի) les prunes?	On récolte les prunes sur le prunier.
Comment s'appelle l'arbre qui produit des cerises?	L'arbre qui produit des cerises s'appelle cerisier.
Comment s'appelle le fruit du noyer?	Le fruit du noyer s'appelle noix.
Que nous donne le caroubier?	Le caroubier nous donne des caroubes.
Aimes-tu les abricots?	Oui, je les aime beaucoup.

ԺԲ. ԴԱՍ — Douzième Leçon.

Grammaire.

Ածականներու իգականի կազմութիւնը — **Formation du féminin des adjectifs.**

Հ. Ածականներուն իգականն ի՞նչպէս կը կազմուի.

Պ. Ածականներուն իգականը կը շինուի, 1. արականին ծայրը e մ'աւելցընելով. զ. օ. un petit garçon, une petite fille.

2. Եթէ ածականը արականի մէջ անձայն e ով վերջաւորի, իգականի մէջ անփոփոխ կը մնայ. զ. օ. un homme juste (արդար), une femme juste.

3. F գրով վերջաւորող ածականները՝ իգականի մէջ իրենց f ը ve ի կը փոխեն. զ. օ. un homme naïf (միամիտ), une femme naïve.

4. X գրով վերջաւորող ածականները՝ իգականի մէջ իրենց x ը se ի կը փոխեն. զ. օ. un frère heureux (երջանիկ), une sœur heureuse.

5. Er վերջաւորող ածականները՝ իգականի մէջ իրենց ծայրը e մը եւ վերջընթեր e ին վրայ accent grave մը կ'առնուն. զ. օ. un garçon fier, une fille fière.

6. Gu վերջաւորեալ ածականներն իգականի մէջ e ին վրայ անջատիչ մը կ'առնուն. զ. օ. un son aigu (սուր ձայն), une voix aiguë.

7. El, eil, en, et, on վերջաւորեալ ածականներն իգականի մէջ իրենց բաղաձայնը կը կրկնեն եւ e մը կ'առնուն. զ. օ. raisin vermeil (կարմիր), pêche vermeille.

8. Eur վերջաւորող ածականներուն իգականը euse կ'ըլլայ. զ. օ. un écolier boudeur (կախերես աշակերտ), une écolière boudeuse.

9. Teur վերջաւորեալ ածականներուն իգականը trice կ'ըլլայ. զ. օ. un écolier accusateur (ամբաստանող), une écolière accusatrice.

Exercice de Grammaire.

Խոնարհեցէք հետեւեալ բայերը.

Ai-je perdu mon livre? — Ai-je ciré (ներկեցի՞) mes bottes? — Ai-je cherché (փնտռեցի՞) mon cahier? — Est-ce que j'écoute quand le maître explique (կը մեկնէ) la leçon? — N'ai-je pas fermé la porte? — N'ai-je pas fait (չըրի՞) mon devoir? — Qu'est-ce que j'ai demandé (ի՞նչ հարցուցի)? — J'ai mis les cerises dans cette corbeille-ci (կողով). — J'ai mis ces poires dans cette corbeille-là.

Vocabulaire.

Le carreau (պատուհանի) ապակի
tout le monde ամէն մարդ
le cousin հօրեղբօրորդի
la cousine հօրեղբօրաղջիկ
la vitre ապակի
musicien* երաժիշտ
laborieux* փութաջան
actif* գործունեայ
juteux* հիւթեղ. ջրոտ
modeste* համեստ
distrait* մոացիր
un peu քիչ մը
adroit* աջողակ
la poignée դրան ունելիք
haut բարձր
long-ue երկայն
brun[1] թխագոյն
jaune դեղին
transparent* թափանցիկ
opaque* անթափանցիկ
querelleur* կռուարար
poli* քաղաքավար, յղկուած
fermé գոցուած
ouvert բաց
léger* թեթեւ, թեթեւամիտ
maladroit* անաջողակ
inattentif* անմոադիր

* Աստեղանիշ ածականները գոյականէն վերջը կը դրուին։

Thème 21.

Comment est votre classe? — Notre classe est grande, haute et large. Elle a quatre murs. Les murs sont hauts, longs et larges. Ils sont propres. La classe a une porte. — Comment est la porte? La porte est haute et large; elle est brune. Elle a une serrure; cette serrure est noire. Elle a une poignée; elle est jaune. Notre classe a quatre fenêtres. — Comment sont les fenêtres? — Les fenêtres sont hautes et larges; elles sont toujours propres. Chaque (իւրաքանչիւր) fenêtre a six carreaux; ces

[1] Գոյն ցուցընող ածականները միշտ գոյականէն վերջը կը դրուին։

carreaux sont toujours propres; ils sont transparents. La porte est toujours fermée; deux ou trois fenêtres sont toujours ouvertes. — Ma sœur a reçu de la maîtresse une bonne punition, car elle est très inattentive et très distraite. — La maîtresse aime les filles polies et modestes, elle n'aime pas les élèves légères. — Marie est une fille très laborieuse, polie et modeste; tout le monde l'aime. — Marie est-elle aussi adroite? — Non, madame, elle est un peu maladroite. — La vitre est-elle opaque? — Non, la vitre est transparente.

ՀՐԱՀԱՆԳ 22.

Ես այս աղջիկը չեմ սիրեր, որովհետեւ շատ հպարտ է։ Աղջիկ մը պէտք է ըլլալ (doit être) *համեստ, քաղաքավար, ազնիւ եւ գործունեայ։ Քոյրերս դասի մէջ միշտ մտադի՛ր են։ Ոչ, անոնք դասի մէջ մտադիր չեն, մտացիր են եւ քիչ մըն ալ կռուարար։ Թագուհի եւ Մարի հանգստեան ատեն* (pendant la récréation) *քաղաքավա՞ր են։ Այո՛, հանգստեան ատեն քաղաքավար եւ դասի մէջ շատ մտադիր են. ամէն մարդ զանոնք կը սիրէ։ Ապակիներն անթափանցի՞կ են։ Ոչ, ապակիները թափանցիկ են։ Դռները գո՞ց են։ Ոչ, դռները բաց են, բայց պատուհանները գոց են։ Մայրս մեր պարտէզին դեղձենիէն դեղձ քաղեց եւ համեստ աղջկան երկու հիւթեղ դեղձ տուաւ։ Ո՞վ է սա հայ աղջիկը։ Սա հայ աղջիկը՝ իտալացի կնոջ բարեկամուհին է։ Գործունեա՞յ է։ Այո՛, շատ գործունեայ է եւ շատ ալ աչողակ։ Հայերէն դասերնիդ սորվեցա՞ք։ Այո՛, հայերէն դասերնիս սորվեցանք, բայց գաղղիերէն դասերնիս դեռ չսորվեցանք։ Ձեր վարժուհին երաժիշտ ալ է։ Այո՛, երաժիշտ ալ է։ Մեր դասարանին մէջ շատ կռուարար աշակերտներ կան։*

Proverbe: Il n'est sauce que d'appétit — Անօթի մարդուն ամէն բան ախորժահամ է։

ԺԳ. ԴԱՍ — Treizième Leçon.

Grammaire.

Զարտուղութիւնք — **Exceptions.**

Հ. *Ո՞րոնք են այն ածականներն՝ որոնց իգականը զարտուղի է.*

Պ. 1. Doux *անոյշ*, faux *կեղծ, շինծու*, roux *շառագոյն*, *իգականի մէջ կ'ըլլան՝*

douce, fausse, rousse.

2. Complet *կատարեալ*, concret *թանձրացեալ*, discret *գաղտնապահ*, inquiet *անհանգիստ*, replet *գէր*, secret *գաղտնի*, *իգականի մէջ կ'ըլլան՝*

complète, concrète, discrète, inquiète, replète, secrète.

3. Nul *ոչ մի*, épais *թանձր*, gros *խոշոր*, gentil *ազնիւ*, *իգականի մէջ կ'ըլլան՝*

nulle, épaisse, grosse, gentille.

4. Bas *ցած*, gras *պարարտ*, las *յոգնած*, sot *անմիտ*, pâlot *քիչ մը տժգոյն*, vieillot *ծերուկ*, paysan *գեղացի*, *իգականի մէջ կ'ըլլան՝*

basse, grasse, lasse, sotte, pâlotte, vieillotte, paysanne.

5. Majeur *չափահաս*, mineur *անչափահաս*, meilleur *լաւագոյն*, supérieur *բարձրագոյն*, inférieur *ստորին*, intérieur *ներքին*, extérieur *արտաքին*, antérieur *կանխագոյն*, *իգականի մէջ կ'ըլլան՝*

majeure, mineure, meilleure, supérieure, inférieure, intérieure, extérieure, antérieure.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերը խոնարհեցէք՝ ստացական ածականներն ալ փոխելով.

J'ai sali (*աղտոտեցի*) mon tablier. — Je n'ai pas sali mes tabliers. — J'ai renversé (*տապալեցի*) mon encrier. — Je n'ai pas

renversé mes encriers. — Je regarde ce que (ինչ որ) le maître écrit au tableau noir. — Je ne regarde pas ce que le maître écrit au tableau noir. — J'écoute ce que le maître dit. — Je n'écoute pas ce que le maître dit. — J'ai dormi toute la nuit (բոլոր գիշերը քնացայ). — Je n'ai pas dormi toute la nuit. — Je n'aime pas les enfants malpropres (աղտոտ). J'ai dormi la grasse matinée (մինչեւ կէս օրուան մօտ քնացայ).

Vocabulaire.

Je suis եմ. tu es ես
la brebis մաքի
la dent ակռայ
la fête տօն
droit* շիտակ
naturel* բնական
amer* դառն
pauvre խեղճ
mûr* հասած

nous sommes ենք. vous êtes էք
cher սիրելի, սուղ
neuf* նոր
frileux* մսկոտ
solennel* հանդիսական
gravement ծանր(ապէս)
pourquoi? ինչու
vert* խակ, չհասած

Thème 23.

Une gentille paysanne a trouvé le bracelet de ma petite sœur et elle le lui a remis (յանձնեց). — Les pêches de notre voisin sont-elles douces? — Non, elles ne sont pas douces, elles sont un peu amères. — Paul a deux règles; toutes deux sont droites, polies et noires. — Ces pommes sont-elles mûres? — Non, elles sont encore vertes. Ces cormes sont-elles déjà mûres? — Non, monsieur, elles ne sont pas encore mûres. — Les tables de notre salle d'école sont basses; mais les chaises sont hautes. — Les garçons sont discrets, mais les filles ne sont pas en général (ընդհանրապէս) discrètes. — Mon encre est très épaisse; ton encre aussi est très blanche (ջրոտ). — Dans des forêts épaisses il y a plusieurs animaux féroces. — Donnez-moi, s'il vous plaît, deux grosses pommes. — Cette pauvre fille est très lasse, donnez-lui, s'il vous plaît, une chaise. — Les chats sont faux, mais les brebis ne sont pas fausses. — Les dents de cet enfant ne sont-elles pas fausses? — Non, mon ami, elles sont naturelles. — Mes souliers sont neufs, mais mes bottes ne sont pas neuves. — Cette femme a deux filles; l'une est majeure et l'autre est mineure. — La classe est complète. — Cette fille est très inquiète, car sa mère est gravement malade. — Ma fille, es-tu gentille et modeste? — Oui, madame, je suis gentille et modeste. — Mes enfants, êtes-vous polis? — Oui, monsieur, nous sommes polis. — Ces garçons ne sont pas frileux, mais ces filles sont frileuses. — Aujourd'hui nous avons chez nous une fête solennelle.

Proverbe: Il n'est pas si diable qu'il est noir — Այս մարդն երեւցածին չափ չար մէկը չէ։

ԺԴ. ԴԱՍ — Quatorzième Leçon.

Grammaire.

Շարունակութիւն — **Suite.**

Ա. Որո՞նք են այն ածականներն՝ որոնց իգականը շարտուղի է.

Գ. 6. Pécheur մեղաւոր, vengeur վրիժառու, իգականի մէջ կ'ըլլան՝

pécheresse, vengeresse.

7. Blanc ճերմակ, franc համարձակ, frais զով, թարմ, sec չոր, public հասարակաց, caduc խախուտ, turc տաճիկ, grec յոյն, իգականի մէջ կ'ըլլան՝

blanche, franche, fraîche, sèche, publique, caduque, turque, grecque.

8. Long երկայն, bénin բարեսիրտ, malin չարասիրտ, իգականի մէջ կ'ըլլան՝

longue, bénigne, maligne.

9. Beau (bel[1]) գեղեցիկ, fou (fol) յիմար, mou (mol) կակուղ, nouveau (nouvel) նոր, vieux (vieil) ծեր, հին, իգականի մէջ կ'ըլլան՝

belle, folle, molle, nouvelle, vieille.

10. Favori սիրական, coi[2] հանդարտ, իգականի մէջ կ'ըլլան՝

favorite, coite.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերը թարգմանեցէք.

Je suis assis (e) (նստած) à ma place. — Je ne suis pas assis à ma place. — Je suis toujours le (la) premier (ère) de ma classe. — Je suis le (la) meilleur (e) élève de la classe. — Je suis à la campagne (գիւղ) depuis deux semaines (շաբաթ). — Je suis allé (e) à l'école. — Je suis allé à la maison. — Je demeure (կը բնակիմ) dans une jolie petite maison. — Je joue souvent (ստէպ) sur la balançoire.

Vocabulaire.

Le neveu եղբօրորդի
la nièce եղբօրաղջիկ
la barbe մօրուք
la couleur գոյն
l'oie f. սագ
Berthe Պերթա
dur կարծր
je pleure կու լամ
en même temps միանգամայն
timide* երկչոտ
mouillé թաց, թրջած
parce que որովհետեւ
qu'y a-t-il? ի՞նչ կայ
tandis que մինչդեռ

[1] Bel, nouvel, fol, mol, vieil ձեւերը կը գործածուին միայն եզակի արական անուններու առջեւ, որոնք ձայնաւորով կամ անձայն h ով կը սկսին. զ. օ. un bel homme, un vieil ami, un nouvel enfant.

[2] Շատ ցանցառ կը գործածուի։

ՀՐԱՀԱՆԳ 24.

Ի՞նչ է (quelle est) կաւիճին գոյնը։ Կաւիճին գոյնը ճերմակ է եւ սպունգին գոյնը դեղին է։ Սպունգը չո՞ր է։ Ոչ, սպունգը թաց է։ Մեր դրացւոյն աղախինը տաճի՞կ է թէ յոյն։ Աղախինը տաճիկ չէ, յոյն է։ Ե՞րբ քաղեցիք այս դեղձերը. շատ անոյշ եւ միանգամայն շատ հիւթեղ են։ Մեր աղջկանց դպրոցին մէջ սեղանները երկայն են, որովհետեւ դասարանները բարձր, երկայն եւ լայն են։ Պերթա շատ չարասիրտ է, մինչդեռ Մարթա շատ բարեսիրտ է։ Թագուհին միշտ կու լայ. որովհետեւ ծոյլ է եւ հայերէն դասն երբեք չի սորվիր։ Մեր դրացւոյն աղջիկը քիչ մը խենթ կ'երեւայ (paraît être)։ Գրիչս շատ գեղեցիկ է, բայց շատ կակուղ է. ես կակուղ գրիչները չեմ սիրեր, կարծր գրիչները կը սիրեմ։ Ո՞վ է սա հպարտ օրիորդը. շատ անկիրթ ձեւեր (des manières bien grossières) ունի։ Ես ազնիւ բարեկամներ ունիմ, որոնք (qui) անոյշ ձայն ունին։ Ի՞նչ է ձեր հօրը մօրուքին գոյնը։ Հօրս մօրուքին գոյնը շառագոյն է։ Ձեր գաղղիացի ուսուցչուհին ծե՞ր է։ Ոչ, անիկա ծեր չէ, դեռ երիտասարդ է եւ շատ ալ գործունեայ։ Շրջազգեստնիդ նո՞ր է։ Ոչ, հին է։ Այս սագը շատ պարարտ է։ Մեր դրացւոյն թանձր անտառը տեսա՞ծ էք։ Եղբօրաղջիկս շատ համարձակ աղջիկ մըն է. իսկ եղբօրորդիներս շատ երկչոտ են։ Ո՞րն է ձեր սիրական գոյնը։ Իմ սիրական գոյնս կապոյտ գոյնն է։ Ներեցէք (pardon), օրիորդ, դուք յո՞յն էք։ Ոչ, տիկին, ես հայ եմ։ Այն ատեն (alors) ինչո՞ւ հայերէն չէք խօսիր։

Proverbe: Tel qui rit vendredi, dimanche pleurera
— Շատ անգամ ուրախութեան կը յաջորդէ տրտմութիւն։

ԺԵ· ԴԱՍ — Quinzième Leçon.

Grammaire.

Քաղուածք — Récapitulation.

1. Անուններըը յոգնակի կազմելու ընդհանուր կանոնն ո՞րն է: 2. Որո՞նք են այն գոյականները՝ որոնց յոգնակին զարտուղի է: 3. Գաղղիերէնի մէջ հոլովները ի՞նչպէս կը կազմուին: 4. Որո՞նք են ցուցական ածականները: 5. Ածականներուն իգական ի՞նչպէս կը կազմուի: 6. Որո՞նք են այն ածականներն որոնց իգականը զարտուղի է:

ՓԱՂՈՒԱԾՈՒ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Thèmes de récapitulation.

1. Notre classe.

Dans notre classe il y a beaucoup de bancs pour les écoliers. Il y a aussi un pupitre. Le pupitre est pour notre maître. Nous avons une table; sur la table il y a beaucoup de livres et beaucoup de cahiers; ces livres et ces cahiers sont pour les écoliers. Notre maître a une chaise; elle est derrière le pupitre. Il y a encore une armoire qui a une ou deux portes. Nous avons aussi un placard dans le mur, un poêle et deux tableaux noirs. Le poêle est dans un coin; le placard est entre la porte et une fenêtre. Les tableaux sont pour le maître et pour les écoliers. Les écoliers ont un maître; les écolières ont une maîtresse.

2. Un bouquet.

Regardez ce bouquet! Les couleurs sont magnifiques. Les marguerites sont blanches; les roses sont blanches, jaunes ou rougeâtres; ce coquelicot est rouge; les pensées ont une, deux, trois couleurs: les unes sont jaunâtres, les autres presque noires; les violettes sont bleues, et les feuilles sont vertes. J'aime beaucoup les fleurs. Ma sœur a fait ce bouquet. Elle a apporté le bouquet ce matin. Maman a mis le bouquet dans ce vase. Tout est beau; le vase est beau; les coquelicots sont beaux; les violettes, les pensées et les roses sont belles.

3. Notre jardin.

Nous demeurons dans une jolie petite maison. Cette maison est dans un grand jardin. Dans ce jardin il y a un gros vieux pommier. Nous travaillons souvent sous ce grand arbre; ma chère mère tricote, mon père fume un cigare, mon petit frère joue avec ses joujoux; le chien joue avec le petit chat, les oiseaux chantent dans le feuillage. Les branches de ce pommier sont longues et fortes. Mon père a attaché une grande balançoire à une grosse branche. Nous jouons souvent sur cette balançoire, ma sœur et moi; je pousse ma sœur, et elle est heureuse. J'aime beaucoup notre jolie petite maison et notre beau jardin.

4. Le bon frère.

Georges: Que fais-tu là?

Aram: J'ai écrit une lettre.

Georges: A qui as-tu écrit?

Aram: J'ai écrit à mon frère Pierre, qui est à Vienne.

Georges: Ah! ton frère est à Vienne? Est-il à Vienne depuis longtemps?

Aram: Depuis six mois déjà.

Georges: Tu penses souvent à ton frère, n'est-ce pas?

Aram: Oh oui, très souvent; il est si bon, mon frère.

Georges: Cette montre est-elle à toi?

Aram: Certainement; c'est un cadeau de mon frère.

Georges: C'est très beau. Et cette belle boîte, à qui est-elle? Est-ce encore un cadeau?

Aram: Oui, mon ami. Pierre a envoyé cette boîte à ma petite sœur.

Georges: Il est très bon, ton frère Pierre.

5. *Պօղոս եւ իւր քոյրը*

Պօղոս աղտոտ եւ ծոյլ աշակերտ մըն է։ Սոեպ շատ ուշ կը հասնի դպրոց։ Դասերու ատեն անմտադիր է. անմտադիր եւ մտացիր աշակերտ մըն է այն։ Ուսուցիչը սոեպ կը պարսաւէ զՊօղոս։

Եւգինէ, իւր քոյրը, ճիշդ հակապատկերն է (հակառակն է). անիկա մաքրասէր եւ փութաջան աշակերտուհի մըն է։ Միշտ ժամանակին դպրոց կը հասնի։ Դասերու ատեն մտադիր է. մտադիր աշակերտուհի մըն է այն։ Ուսուցչուհին սոեպ կը գովէ զԵւգինէ։

6. *Ճամբուն վրայ*

Ը. Ո՞ր կ'երթաք, զաւակներս.

Ր. Դպրոց կ'երթանք, պարոն։

Ը. Ամէն օր դպրոց կ'երթաք.

Ր. Այո՛, պարոն, միայն կիրակի օրերը տուն կը մնանք։

Ը. Գաղղիերէն կը խօսիք արդէն.

Ր. Այո՛, պարոն, գաղղիերէն կը խօսինք քիչ մը։

Ը. Այս լեզուն շատ կը սիրէք.

Ր. Այո՛, պարոն, գաղղիերէնը շատ կը սիրենք եւ ամէն օր ժամ մը կը խօսինք.

Ը. Ամէն օր դաս մ'ունիք.

Ր. Ոչ, պարոն, շաբաթը հինգ դաս միայն ունինք։

Ը. Ո՞վ է ձեր ուսուցիչը.

Ր. Պարոն Գէորգն է։

Ը. Գաղղիացի՞ է.

Ր. Ոչ, պարոն, հայ է։

Ը. Ո՞վ է օրիորդաց ուսուցչուհին.

Ր. Օրիորդ Եւգինէն է։

Ը. Գաղղիացի՞ է.

Ր. Ոչ, պարոն, հայ է, բայց ճշմարիտ բարիզուհիի պէս կը խօսի։

Ը. Ձեր ուսուցիչը միշտ գաղղիերէն կը խօսի.

Ր. Գրեթէ միշտ գաղղիերէն կը խօսի։

Ը. Գաղղիերէն գիրք մ'ունիք.

Ր. Այո՛, պարոն, պայուսակին մէջ է։

Ը. Այս գաղղիերէն գրքին անունն ի՞նչ է.

Ր. Այս գրքին անունն է "Առաջնորդ գաղղիերէն լեզուի"։

Ը. Ո՞ր տարին եւ ի՞նչ դասընթացք.

Ր. Բ. տարի (la deuxième année) եւ միջին դասընթացք (cours moyen)։

Ը. Տարրական դասընթացքն (cours élémentaire) արդէն ըրի՞ք.

Ր. Այո՛, պարոն, տարրական դասընթացքն անցեալ տարի (l'année dernière) արդէն ըրինք։

Ը. Երթաք բարեաւ, զաւակներս, շատ գոհ մնացի ձեր պատասխաններէն (je suis très satisfait de vos réponses).

Ր. Ցտեսութի՛ւն, պարոն։

7. *Ճաշ մը*

Մ՝այբէկ։ կատարինէ, սեղանը դրի՛ր արդէն.

Կ՝ատրինէ։ Այո՛, մայրիկ։

Մ. Տեսնենք նայինք։ Ո՞ր է հայրիկիդ գաւաթը եւ նշանին սկահը։

Կ. Մայրիկ, ահաւասիկ հայրիկիս գաւաթը. բայց նշանին սկահը կոտրեցի։

Մ. Ի՞նչ անաչառակ ես, աղջիկս։ Ո՞ւր դրիր դգալս եւ պատառաքաղը.

Կ. Սպասադարանին վրայ են։

Մ. Ինչո՞ւ քոյրերուդ սկահները սկաւառակներու վրայ չեն.

Կ. Սկաւառակները մոռցայ. բայց սկահակալները դրի։

Մ. Ո՞ւր են պզտիկ եղբօրդ Յովսէփին պատառաքաղն ու դգալը.

Կ. Անոնք դեռ խոհանոցն են։

Մ. Ինչո՞ւ պզտիկ քրոջդ Փրանկիսկէին դանակը չբերիր.

Կ. Մայրիկ, աղախինը դեռ չէ լուացած Յովսէփին պատառաքաղն ու դգալը, եւ Փրանկիսկէին դանակը չգտայ։

Մ. Կատարինէ, դուն անփոյթ աղջիկ մըն ես, եւ քեզմէ գոհ չեմ։

8. *Կորսուած դրամապանակը*

Ի՞նչ ունիս, պզտիկս, ինչո՞ւ կու լաս.

Դրամապանակս կորսնցուցի, պարոն։

Գրպաններէդ մէկուն մէջ չէ՞ (չունի՞ս).

Ոչ, պարոն, (զայն) ամէն տեղ փնտռեցի. բայց չեմ գտներ (զայն)։

Սա կողովին մէջ չէ՞.

Ոչ, պարոն, չեմ կարծեր. (ես զայն) անոր մէջը չդրի։

Բայց նայիմ կողովը։ Քիչ մը փնտռենք։

Ո՛, ահաւասիկ հոս է. (զայն) գտայ, դրամապանակս։

Զայն կողովին մէջ դրեր ես, այնպէս չէ՞.

Ոչ, պարոն, հացագործը թերեւս դրամապանակը կողովին մէջ դրեր է, եւ վրան ալ հացը դրեր է։ Հաղար անգամ շնորհակալ եմ Ձեզի, պարոն.

Պնաս բարեաւ, պզտիկս, ուրիշ անգամ լաւ եւս փնտռէ։

Vocabulaire des Thèmes de récapitulation.

1. Notre classe — *Մեր դասարանը*

dans un coin *անկիւն մը*

2. Un bouquet — *Փոնճ մը*

magnifique *սքանչելի*
la marguerite *մարգարտածաղիկ*
rougeâtre *կարմրագոյն*
le coquelicot *լեռնախաչախաչ*
la pensée *բաղմագունեան մանուշակ*
jaunâtre *դեղնագոյն*
presque *գրեթէ*
la violette *մանուշակ*
la feuille *տերեւ*
ce matin *այս առաւօտ*
le vase *աման, թաղար*
tout *ամէն բան*

3. Notre jardin — *Մեր պարտէզը*

tricoter *գանկապան հիւսել*
fumer *ծխել*
le cigare *գլանիկ*
chanter *երգել*
le feuillage *տերեւներ*
fort *զօրաւոր*
pousser *հրել*
heureux *ուրախ*

4. Le bon frère — *Բարի եղբայրը*

faire *ընել*
que fais-tu là? *հոն ինչ կ'ընես*
depuis longtemps *երկայն ատենէ ի վեր*
le mois *ամիս*
penser *մտածել*
est-elle à toi? *քո՞ւկդ է*
certainement *անշուշտ*
le cadeau *նուէրը*

5. *Պօղոս եւ իր քոյրը* — **Paul et sa sœur**

հասնիլ arriver
շատ ուշ trop tard
պարսաւել blâmer
Եւգինէ Eugénie
հակապատկեր le contraire
ճիշդ justement
ժամանակին à temps
վարձել louer

6. *Ճամբուն վրայ* — **En chemin**

երթալ aller
ո՞ւր կ'երթաք où allez-vous?
կ'երթանք nous allons
ամէն օր chaque jour
միայն seulement
կիրակի օրերը le dimanche
մնալ rester
լեզու la langue
ժամ մը une heure
շաբաթը par semaine
ճշմարիտ vrai
բարիզուհի parisienne
պէս comme
երբեմն quelquefois
անունն ինչ է comment s'appelle-t-il?
Առաջնորդ գաղղիերէն լեզուի Le Guide de la langue française
երթաք բարեաւ adieu!
յետոյ կը տեսնուինք au revoir!

7. Ճաշ մը — Un repas

դըիր as-tu mis?
Կատարինէ Catherine
տեսնենք նայինք voyons!
գաւաթ le verre
սկահ la tasse
կոտրել casser
կոտրեցի j'ai cassé
ինչ... ես que tu es...!
դգալ la cuiller
պատառաքաղ la fourchette
սպասադարան le buffet
սկաւառակ l'assiette f.
մոռնալ oublier
մոռցայ j'ai oublié
սկահակալ la soucoupe
խոհանոց la cuisine
Փրանկիսկէ Françoise
դանակ le couteau
բերել apporter
ինչու չբերիր pourquoi n'as-tu pas apporté?
աղախին la servante
լուալ laver
դեռ չէ լուացած n'a pas encore lavé
քեզմէ գոհ չեմ je ne suis pas contente de toi

8. Կորսուած դրամապանակը — Le porte-monnaie perdu

ինչ ունիս qu'as-tu?
պզտիկս mon petit
ինչու լալս pourquoi pleures-tu?
ամէն տեղ partout
չեմ կարծեր je ne pense pas
անոր մէջը là-dedans
բաց նայիմ ouvre donc!
այնպէս չէ՞ n'est-ce pas?
հացագործ le boulanger
թերեւս peut-être
վրան dessus
հազար անգամ mille fois
շնորհակալ եմ je vous remercie
լաւ եւս mieux
ուրիշ անգամ մը une autre fois

ԺԶ. ՊԱՍ — Seizième Leçon.

Compter.

Un, deux, trois
J'irai dans le bois
Quatre, cinq, six
Cueillir des cerises
Sept, huit, neuf
Dans un panier neuf
Dix, onze, douze
Elles seront toutes rouges.

Grammaire.

Թուական ածականները — Adjectifs numéraux.

Հ. Թուական ածականները քանի՞ տեսակ են.

Պ. Թուական ածականներն երկու տեսակ են. բացարձակ cardinal եւ դասական ordinal:

Հ. Որո՞նք են բացարձակ թուականները.

Պ. Բացարձակ թուականներն են՝

1 un, une մէկ	18 dix-huit տասնութը
2 deux երկու	19 dix-neuf տասնուինը
3 trois երեք	20 vingt[5] քսան
4 quatre չորս	21 vingt et un քսանումէկ
5 cinq[1] հինգ	22 vingt[4] deux քսանուերկու
6 six վեց	30 trente երեսուն
7 sept եօթը	40 quarante քառասուն
8 huit[2] ութը	50 cinquante հիսուն
9 neuf ինը	60 soixante վաթսուն
10 dix տասը	70 soixante-dix եօթանասուն
11 onze[2] տասնումէկ	80 quatre-vingts ութսուն
12 douze տասնուերկու	90 quatre-vingt-dix իննսուն
13 treize տասնուերեք	100 cent[5] հարիւր
14 quatorze տասնուչորս	200 deux cents երկու հարիւր
15 quinze տասնուհինգ	2000 deux mille երկու հազար
16 seize տասնուվեց	3,000.000 trois millions (de)
17 dix-sept[3] տասնեօթը	երեք միլիոն

---

[1] 5—10 Թուերուն վերջին բաղաձայնը կ'արտասանուի, երբ առանձին են եւ կամ ձայնաւորով սկսող բառի մ'առջեւ դրուած. cinq սէնկ, six սիզ, sept սէթ, huit հիւիթ, neuf նէօֆ, dix դիզ. dix élèves դիզ էլեվ. cinq livres սէն լիվը:

[2] huit եւ onze Թուերուն առջեւ յօդը չի կրճատուիր. le onze, le huit:

[3] Տասնաւորներու առջեւ միայն միջագիծ կը դրուի՝ deux mille six cent quatre-vingt-dix:

[4] 21—29 Թէ բացարձակ եւ Թէ դասական երու մէջ vingt ի ծայրի t գիրը կ'արտասանուի:

[5] vingt եւ cent s կ'առնուն երբ բազմապատկուած են եւ իրենցմէ ետքն ուրիշ Թուական չի դնուիր quatre-vingts, quatre vingt-deux, deux cents, trois cent un:

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ թուականները գրով գրեցէք·

2 jambes (սրունք)· 5 doigts (մատ)· 10 chèvres (այծ)· 13 fautes (սխալ)· 17 vaches (կով)· 21 bœufs (եզ)· 27 éléphants (փիղ)· 32 dents. 40 œufs[1] (հաւկիթ)· 53 brebis. 64 chameaux (ուղտ)· 75 chats (կատու)· 80 billes (քարեգնդակ)· 90 objets (առարկայ)· 100 cahiers. 200 boîtes aux lettres (նամակատուփ)· 365 jours. 3000 maisons. 4000000 de soldats (զինուոր)·

Vocabulaire.

L'année f., տարի [տարի մը
une année bissextile նահանջ
une année ordinaire սովորական տարի մը
le jour ouvrable գործի՝ լուր օր
le jour de repos հանգստեան օր, դադար
le service divin աստուածային պաշտամունք, պատարագ
dimanche կիրակի
lundi երկուշաբթի
mardi երեքշաբթի
mercredi չորեքշաբթի
jeudi հինգշաբթի
vendredi ուրբաթ
samedi շաբաթ
âge, m. տարիք [ըսկան ես
quel âge as-tu? քանի՞ տարեկան
tous les quatre ans ամէն չորս տարի մէյ մը
à huit heures précises ժամը ճիշդ ութին
on appelle կը կոչուի, կը կոչենք
dites-moi ըսէք ինծի
nommez-moi ըսէք ինծի
à rebours հակառակ կարգաւ
il commence կը սկսի
il finit կ'աւարտի
louable* գովելի
blâmable* պախարակելի
surtout մանաւանդ

Thème 25.

Combien de jours l'année a-t-elle? L'année a 365 jours. — Combien y a-t-il de mois dans une année? — Comment s'appelle le mois qui a 28 ou 29 jours? Quand février a-t-il 29 jours? — Quand février a-t-il 28 jours? — Qu'est-ce qu'une année ordinaire? — Nommez-moi une année ordinaire. — Votre professeur n'a-t-il pas un bel encrier et une belle plume sur son pupitre? — Maman, j'ai six ans, n'est-ce pas? — Oui, ma petite, c'est juste. — Nos maîtres sont sévères, mais ils sont bons, surtout quand les élèves sont louables. — Je suis très content de mes élèves, car ils sont très attentifs et très appliqués. — Ces enfants sont très blâmables, car ils sont toujours distraits et en même temps paresseux. — Quel âge as-tu, mon enfant? — J'ai encore 7 ans. — Nous avons chaque jour cinq leçons, mais le jeudi nous n'avons que trois leçons. — Nommez-moi à rebours les 7 jours de la semaine! — Les fenêtres de votre classe sont-elles toujours fermées pendant vos leçons? — Non, monsieur, elles sont souvent ouvertes, mais la porte est toujours fermée pendant les leçons.

[1] Oeuf եւ bœuf բառերուն յոգնակին մէջ վերջին f գիրը չ'արտաբերուիր. les œufs էօ, les bœufs պէօ։

ԹՐԱՇԱՆԳ 26.

Շաբթուան մէջ քանի՞ օր կայ։ — Շաբթուան մէջ 7 օր կայ. 6 գործի օր եւ 1 հանգստեան օր։ Անուններն ըսէք ինծի։ Տարին 12 ամիս ունի. 7 ամիս՝ 31 օր ունին, 4 ամիս՝ 30 եւ 1 ամիս՝ 28 կամ 29 օր ունի։ Փետրուարը միշտ 28 օր չունի. չորս տարի մէյ մը այս ամիսը 29 օր կ'ունենայ. եւ այս տարին նահանջ տարի (մը) կը կոչուի. Երբ փետրուար ամիսը 28 օր կ'ունենայ, այն տարին սովորական տարի (մը) կը կոչուի։ Որո՞նք են ամէնէն երկայն (les plus longues) տարիները. նահա՞նջ տարիները թէ սովորական տարիները։ 1921 տարին նահանջ տարի է թէ սովորական տարի։ Շաբաթը քանի՞ ժամ դաս ունիք։ Ամէն օր քանի՞ ժամ դաս ունիք։ Շաբթուան ամէն օր 5 ժամ դաս ունինք. կիրակի օրը (le dimanche) դաս չունինք։ Շաբաթը քանի՞ ժամ հայերէն դաս ունիք։ Շաբթուան ամէն օրը հայերէն դաս ունինք։ Շաբաթը քանի՞ ժամ գաղղիերէն դաս ունիք։ Շաբաթը 5 ժամ գաղղիերէն դաս ունինք։ Ե՞րբ դասը կը սկսի։ Դասը կը սկսի ճիշդ ժամը 8ին եւ կ'աւարտի ճիշդ ժամը 12ին։ Այս 5 աշակերտները պախարակելի՞ են։ Ոչ, այս 5 աշակերտ-

ները շատ գովելի են։ Տարին քանի՞ շաբաթ ունի։ Տարին 52 շաբաթ ունի։ Ո՞րն է հանգստեան օրը։ Կիրակի օրը ժամը 9ին ինչ կայ եկեղեցւոյ մէջ։ Կիրակի օրերը ժամը 9ին աստուածային պաշտամունք կայ. աշակերտներն եկեղեցի կ՚երթան (vont à l'église)։

Proverbe: Qui n'entend qu'une cloche n'entend qu'un son — Դատաստան մը կտրելու համար երկու կողմն ալ լսելու է։

ԺԷ. ԴԱՍ — Dix-septième Leçon.

La durée des mois.

Trente jours ont novembre,
Avril, juin et septembre,
De vingt-huit il en est un,
Les autres en ont trente et un.

Les jours ne se ressemblent pas.

Les jours se suivent pas à pas
Mais ils ne se ressemblent pas.

Les jours de la semaine.

Bonjour Lundi,
Comment va Mardi?
Très-bien, Mercredi;
Je viens de la part de Jeudi
Dire à Vendredi
Qu'il s'apprête Samedi
Pour aller à la messe Dimanche.

Grammaire.

Դասական թուական ածականներ — **Adjectifs numéraux ordinaux.**

Հ. Որո՞նք են դասական թուականները.
Պ. Դասական թուականներն են՝

le premier, la première[1]
le second[2], la seconde
le deuxième
le troisième
le quatrième[3]
le cinquième[4]
le sixième
le septième
le huitième
le neuvième
le dixième
le onzième
le douzième
le treizième
le quatorzième
le quinzième
le seizième
le dix-septième
le dix-huitième
le dix-neuvième
le vingtième
le vingt et unième
le vingt-deuxième
le trentième
le quarantième
le cinquantième
le soixantième
le soixante-dixième
le quatre-vingtième
le quatre-vingt-dixième
le centième
le millième
le millionième

Exercice de Grammaire.

Խոնարհեցէք հետեւեալները.

Je suis le cinquième de ma classe, — Je suis le vingt-deuxième élève de cette école. — Je suis encore dans ma onzième année. — Je commence la deuxième année de français. — Je suis le dernier (*վերջին*) sur quatre-vingts élèves. — Je demeure au troisième étage (*դստիկոն*) de cet appartement (*յարկաբաժին*).

Vocabulaire.

Janvier *յունուար*
février *փետրուար*
mars *մարտ*
avril *ապրիլ*
mai *մայիս*
juin *յունիս*
juillet *յուլիս*
août *օգոստոս*
septembre *սեպտեմբեր*
octobre *հոկտեմբեր*
novembre *նոյեմբեր*
décembre *դեկտեմբեր*
le rang *կարգ*
quel est ton rang? *քանի՞րորդ* [ես

---

[1] Աւելորդ կը համարինք հայերէնն եւս քովը նշանակելու։
[2] Արտասանէ՛ սըկօն։
[3] Եթէ թուական ածականը e ով վերջաւորի, դասականի մէջ e գիրը կը ջնջուի։
[4] ième վերջաւորութենէն յառաջ u գիրն ալ կ՚աւելցուի։

la grand' mère մամ
la minute վայրկեան
docile հլու
présent ներկայ
absent բացակայ
le combien sommes-nous aujourd'hui? այսօր ամսոյն քանի՞ն է
nous sommes le premier, le quinze այսօր ամսոյն մէկն է, տասնուհինգն է
quel quantième avons-nous aujourd'hui? այսօր ամսոյն քանի՞ն է
nous avons aujourd'hui le 12 mars այսօր մարտ տասնուերկուքն է

Thème 27.

Nommez moi les mois qui ont 31 jours, 30 jours et 29 jours! — Combien y a-t-il de classes dans votre école? — Dans notre école il y a cette année-ci 6 classes. — Combien y a-t-il de maîtres et de maîtresses dans votre école? — Il y a 15 maîtres dans notre école, mais il n'y a pas de maîtresses. — Combien y a-t-il d'élèves dans la septième classe? — Il y a presque 38 élèves. — Quel est ton rang et quel est celui de Pierre? — Je suis le quatrième et mon ami Pierre est le troisième. — Aram, es-tu le troisième de ta classe? — Non, papa, je ne suis pas le troisième, je suis le second. — Ta petite sœur Marie est-elle docile et appliquée? — Oui, mademoiselle, Marie est très appliquée, elle est la première de notre classe. — Dans quelle classe est-elle? — Elle est en sixième. -- Trois filles sont absentes depuis deux semaines. -- Qu'est-ce qu'il y a à l'église le dimanche? — Le dimanche il y a à l'èglise le service divin. — Ma sœur est la onzième, tandis que ma cousine est la cinquième de sa classe. — Le combien sommes-nous aujourd'hui? — Nous sommes aujourd'hui le 13 avril. — Quel quantième avions-nous hier? — Hier nous avions le premier mars; aujourd'hui nous avons le deux mars.

ՀՐԱՀԱՆԳ 28.

Քանի՞ տարեկան էք։ Քանի՞ տարեկան կը կարծէք զիս (quel âge me donnez-vous?)։ Ես զձեզ 14 տարեկան կը կարծեմ։ Ճիշդ է, պարոն։ Ուրեմն (donc) մենք գրեթէ տարեկից (du même âge) ենք. դուք ինձմէ երկու ամիս աւելի էք (vous avez deux mois de plus que moi)։ Յունուար՝ առաջին, փետրուար՝ երկրորդ, մարտ՝ երրորդ, ապրիլ՝ չորրորդ, մայիս՝ հինգերորդ, յունիս՝ վեցերորդ, յուլիս՝ եօթներորդ, օգոստոս՝ ութերորդ, սեպտեմբեր՝ իններորդ, հոկտեմբեր՝ տասներորդ, նոյեմբեր՝ տասնումէկերորդ եւ դեկտեմբեր տասնուերկուքերորդ ամիսն է տարւոյ։ Օրը 24 ժամ ունի. ժամ մը 60 վայրկեան ունի. 24 անգամ 60 կ'ընէ (font) 1440. օրն ունի ուրեմն 1440 վայրկեան։ Ներեցէք, պարոն, ըսէք ինծի եթէ կը հաճիք, այսօր ամսոյն քանի՞ն է։ Մեծ սիրով (très volontiers), պարոն, այսօր յունուար քսանուհինգ է։ Սա տղաքները պախարակելի չե՞ն. իրենց դասին մէջ երեսուներորդ եւ երեսունումէկերորդ են։ Այո՛, պարոն, ասոնք պախարակելի են. շատ ծոյլ են տունը եւ դասերու ատեն շատ մտացիր։ Քանի՞ տարեկան է Պերթա քոյրդ եւ քանե՞րորդն է իր դասին մէջ։ Անիկա 16 տարեկան է եւ առաջին աշակերտուհին է առաջին դասարանին մէջ։ Մամս 80 տարեկան է։ Պզտիկ քոյրդ Մարթա սկսա՞ւ արդէն գաղղիերէն սորվելու։ Այո՛, օրիորդ, այս գեղեցիկ լեզուն սկսաւ սորվիլ Մայրապետաց (des Sœurs) աղջկանց դպրոցին մէջ. մայրս չափազանց (extrêmement) գոհ է այս դպրոցէն. Մայրապետները շատ գովելի են։

Proverbe: Un tiens vaut mieux que deux tu l'auras — Այս օրուան բուռը վաղուան ամպէն լաւ է։

ԺԸ· ԴԱՍ — Dix-huitième Leçon.

Grammaire.

ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ — Pronoms.

Անձնական դերանուն — Pronoms personnels.

Հ· Որո՞նք են անձնական դերանունները·
Պ· Անձնական դերանուններն են՝

Առաջին դէմք

	Եզակի	*Յոգնակի*
Ո–Ղ·	je, moi *ես*	nous *մենք*
Սե–. Բց–.	de moi *իմ. ինծմէ*	de nous *մեր. մեզմէ*
Տր·	à moi, moi, me *ինծի*	à nous, nous *մեզի*
Հ–յց·	moi, me *զիս*	nous *զմեզ*

Երկրորդ դէմք

Ո–Ղ·	tu, toi *դուն*	vous *դուք*
Սե–. Բց–.	de toi *քու. քեզմէ*	de vous *ձեր. ձեզմէ*
Տր·	à toi, toi, te *քեզի*	à vous, vous *ձեզի*
Հ–յց·	toi, te *զքեզ*	vous *զձեզ*

Երրորդ դէմք

ԱՐԱԿԱՆ

Ո–Ղ·	il, lui *ան*	ils, eux *անոնք*
Սե–. Բց–.	de lui, en *անոր. անկէ*	d'eux, en *անոնց. անոնցմէ*
Տր·	à lui, lui, y *անոր*	à eux, leur, y *անոնց*
Հ–յց·	lui, le *զանիկա*	eux, les *զանոնք*

ԻԳԱԿԱՆ

Ո–Ղ·	elle *ան*	elles *անոնք*
Սե–. Բց–.	d'elle, en *անոր. անկէ*	d'elles, en *անոնց. անոնցմէ*
Տր·	à elle, lui, y *անոր*	à elles, leur, y *անոնց*
Հ–յց·	elle, la *զանիկա*	elles, les *զանոնք*

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերը խոնարհեցէք·

Օր· C'est moi qui l'ai dit, c'est toi qui l'as dit, c'est lui qui l'a dit, c'est nous qui l'avons dit, c'est vous qui l'avez dit, ce sont eux qui l'ont dit.

C'est moi qui l'ai pris. — C'est moi qui l'ai vu. — C'est moi qui l'ai trompé (*խաբեցի*). — C'est moi qui l'ai renversé. — C'est moi qui l'ai cassé. — C'est moi qui l'ai trouvé. C'est moi qui suis fautif (*յանցաւոր*). — C'est moi qui suis sage. — C'est moi qui suis docile.

Vocabulaire.

La dictée *ուղղագրութիւն*	gronder *յանդիմանել*
dans la rue *փողոցը*	prier *խնդրել, աղաչել*
la salle à manger *ճաշարան*	pardonner *ներել*
la chambre à coucher *ննջա-*	penser à *մտածել*
le billet *տոմսակ* [*րան*	parler de *խօսիլ*
le pardon *թողութիւն*	peler *սոկել*
hier *երէկ*	je vois *կը տեսնեմ*
aujourd'hui *այսօր*	jamais *երբեք*
du pain *Հաց*	si *եթէ*
du fromage *պանիր*	chargé *աղտոտ (լեզու)*

Thème 29.

Je te vois très souvent dans la rue. — Hier je t'ai vu dans la salle à manger. — Montrez-lui votre montre, elle est très belle. — Ne lui avez-vous pas donné le canif qu'il vous a demandé? — Je ne lui ai pas encore donné. — Lui as-tu donné le billet? — Oui, monsieur, je le lui ai donné. — C'est toi qui as renversé mon encrier? — Non, mon ami, ce n'est pas moi qui l'ai renversé, ce sont eux qui l'ont renversé. — Me pardonnes-tu si je te demande pardon? — Oui, je te pardonne, si tu me le demandes. — De qui as-tu pris ce livre, d'eux ou d'elles? — Je l'ai pris d'eux. — Ces enfants sont méchants, mais je leur pardonne toujours. — J'ai faim

(անօթի եմ), avez-vous quelque chose (բան մը) à me donner? — Voici du pain frais et de bon fromage, en voulez-vous? — Oui, j'en veux volontiers. — M'aimes-tu, maman? — Oui, ma chère fillette, je t'aime toujours. surtout si tu es sage, polie et modeste. — Tes frères pensent-ils quelquefois à leurs leçons? — Non, ils n'y pensent presque jamais. — Parlent-ils quelquefois de moi? — Oui, ils parlent très souvent de vous et d'eux.

ՅՐԱՅԱՆԳ 30.

Դասի ատեն ո՞վ խօսեցաւ։ Դասի ատեն խօսողն ես եմ, պատժեցէ՛ք զիս (punissez-moi), խնդրեմ։ Ես քեզի կը ներեմ այս անգամ, քանի որ (puisque) անկեղծութեամբ (franchement) կը խոստովանիս (tu avoues) յանցանքդ։ Գիրքս կորսնցուցի եւ միշտ վրան (y) կը մտածեմ։ Ա՛լ վրան (n'y) մի մտածեր. ահա հոս է. Պետրոսն է որ զայն իր դարանին մէջ դրեր է։ Ուղղագրութիւնդ ուսուցչին տուի՞ր։ Այո՛, ուղղագրութիւնս անոր տուի, եւ անկէ շատ գոհ է։ Ես շատ կը սիրեմ գետնախնձորը (les pommes de terre). բայց չեմ սիրեր զանոնք ուտել (je n'aime pas à les). երբեմն մեծ քրոջս (քոյրս) կ'աղաչեմ որ (de) զանոնք ուտէ, եւ անիկա անոնցմէ կը ուտէ երկու կամ երեք [հատ] պզտիկ քրոջս եւ ինծի համար։ Շատ անօթի եմ (grand' faim). ուտելու բան մ'ունի՞ս, մայրիկ։ Ահա պանիր եւ հաց, (ասոնցմէ) կ'ուզե՞ս։ Գո՞ւն աղտոտեցիր տետրակս, Գէորգ։ Ոչ, ես չեմ զայն աղտոտողը. Պետրոս եւ Կարոլոսն (Charles) են որ զայն աղտոտեցին իրենց աղտոտ ձեռուըններով (de leurs mains malpropres)։ Երբ դասերնիս կը սերտենք, գրքերնիս կը գոցենք. եթէ աշակերտ մ'իւր գիրքը բանայ մէջը (y) նայելու համար, ուսուցիչը զայն կը տեսնէ եւ զանիկա կը յանդիմանէ։

Proverbe: Charité bien ordonnée commence par soi-même — Սէր յանձնէ սկսանի։

ԺԹ. ԴԱՍ — Dix-neuvième Leçon.

Grammaire.

Ստացական դերանուն — **Pronoms possessifs.**

Հ. Որո՞նք են ստացական դերանունները.

Պ. Ստացական դերանուններն են՝

ԱՐԱԿԱՆ

Եզակի	*Յոգնակի*
le mien իմս	les miens իմիններս
le tien քուկդ	les tiens քուկիններդ
le sien իրենը	les siens իրենները
le nôtre մերինը	les nôtres մերինները
le vôtre ձերինը	les vôtres ձերինները
le leur իրենցը	les leurs իրենցները

ԻԳԱԿԱՆ

la mienne իմս	les miennes իմիններս
la tienne քուկդ	les tiennes քուկիններդ
la sienne իրենը	les siennes իրենները
la nôtre մերինը	les nôtres մերինները
la vôtre ձերինը	les vôtres ձերինները
la leur իրենցը	les leurs իրենցները

Exercice de Grammaire.

Խոնարհեցէ՛ք հետեւեալ բայերը ստացական դերանուններն ալ փոխելով.

J'ai vendu le mien. — J'ai pris le mien. — J'ai perdu la mienne. — J'ai cassé les miennes. — J'ai gâté (փճացուցի) les miens. — Ce n'est pas moi qui ai acheté le mien.

Vocabulaire.

La main ձեռք
le doigt մատ
le pied ոտք
l'ongle, m. եղունգ
la figure դէմք, երես
la joue այտ
rose վարդագոյն
pâle տժգոյն
spacieux լայնատարած
précieux թանկագին, պատուական
aussi que այնչափ որչափ
plus que աւելի քան
moins que նուազ քան
si այնչափ

Thème 31.

Les joues du garçon de mon voisin sont roses, mais les tiennes sont pâles. — Tes doigts sont propres, mais les leurs sont malpropres. — J'ai donné ma dictée à monsieur le maître, mais ils (eux) n'ont pas encore donné la leur. — Pourquoi la figure de cette élève est-elle pâle, tandis que la tienne est si rouge? — Mes ongles sont toujours propres, mais les leurs sont presque toujours sales. — Ses cahiers sont propres, tandis que les miens sont tachés d'encre (*թանաքով արատաւորուած*). — Votre salle de classe est très spacieuse; la nôtre est trop petite. — Qu'avez-vous, monsieur? Vous avez la langue bien (*շատ*) chargée; êtes-vous malade? — Non, monsieur, je ne suis pas malade, mais j'ai froid (*կը մսիմ*), j'ai oublié mon pardessus à l'école. — Voici, monsieur, prenez le mien, je n'ai pas froid. — Je vous remercie mille fois, monsieur. — Mes broches sont très belles, plus belles peut-être que les tiennes. — Oui, c'est juste, mademoiselle, les tiennes sont plus belles que les miennes, mais moins précieuses.

ՀՐԱՀԱՆԳ 32.

Իմ մատանիներս աւելի գեղեցիկ են քան թէ անոնցը. բայց իրենցներն աւելի թանկագին են քան թէ իմիններս։ Ո՞վ ձեզի տուաւ այս թանկագին մատանիները։ Այս մատանիներն իմս չեն (ne sont pas à moi), *անոնք իմ քրոջիններս են։ Ահա հոս է, քու քովդ է* (c'est toi qui as) *եղեր գրիչս։ Ոչ, սիրելիս* (mon cher), *ասիկա քուկդ չէ, ասիկա իմս է։ Ո՞վ առաւ ուրեմն* (qui a donc pris) *իմինս։ Տեսէք կաղամարս, ինչ* (comme) *գեղեցիկ է. հայրիկս զայն գնեց ինծի։ Ներեցէք, պարոն, իմս ալ այնչափ գեղեցիկ է, թերեւս աւելի ալ գեղեցիկ։ Իմ երեսս տժգոյն է, բայց քուկինդ ալ իմինիս չափ տժգոյն է։ Բարեկամս երջանիկ է, ես իրմէ նուազ երջանիկ եմ։ Քոյրդ այդ աղջիկներուն չափ մտադիր եւ փութաջա՞ն է։ Ո՞վ խօսեցաւ դասի ատեն. դո՞ւն ես, Պօղոս։ Ոչ, պարոն, ես չեմ խօսողը, անո՛նք են որ խօսեցան։ Ո՞վ կոտրեց այս որմադարանը, դո՞ւն ես կոտրողը, Արամ։ Այո՛, պարոն, ես զայն կոտրեցի, եւ ձեզմէ թողութիւն կը խնդրեմ։ Ո՞վ կրնայ* (peut) *ըսել հակառակ կարգաւ շաբթուան անունները։ Ես, անիկա, մենք, անոնք։*

Proverbe: Il ne faut pas mettre le doigt entre le bois et l'écorce — Ընտանիքի գործերուն պէտք չէ խառնուիլ։

Ի. ԴԱՍ — Vingtième Leçon.

Grammaire.

Ցուցական դերանուն — **Pronoms démonstratifs.**

Հ. *Որո՞նք են ցուցական դերանունները.*
Պ. *Ցուցական դերանուններն են՝*

ԱՐԱԿԱՆ

Եզակի	Յոգնակի
celui *ասիկա*	ceux *ասոնք*
celui-ci	ceux-ci
celui-là	ceux-là

ԻԳԱԿԱՆ

celle	celles
celle-ci	celles-ci
celle-là	celles-là

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերը խոնարհեցէք միայն ստացական ածականները փոխելով.

Ce cahier n'est pas celui de ma sœur. — Ces livres ne sont pas ceux de mon frère. — Cette règle n'est pas celle de mon camarade. — Ces plumes ne sont pas celles de mon voisin. — Cette couture (*կար*) n'est pas celle de ma couturière (*դերձակուհի*). — Ces chapeaux ne sont pas ceux de ma cousine.

Vocabulaire.

Le confiseur շաքարագործ	imposer վրան պարտք դնել
la religion կրօնք	brillant փայլուն
la poule հաւ	chic շարդարուն, կոկիկ
le prochain ընկեր	ordinairement սովորաբար
le coq աքաղաղ	clair յստակ, պայծառ
la balle գնդակ	soigné խնամեալ
l'étoffe, f. կերպաս	c'est-à-dire այսինքն
coûteux մեծագին, սուղ	pourtant սակայն (եւ այնպէս)
copieux ճոխ	

Thème 33.

La religion nous impose deux devoirs, celui d'aimer Dieu et celui d'aimer notre prochain. — Cette bague-là est belle, mais celle-ci est meilleure. — Ces bracelets-ci sont plus précieux que ceux-là. — Ces boucles d'oreilles sont moins brillantes que celles-ci, mais elles sont plus coûteuses que celles-ci. — Ces règles-ci sont meilleures que celles de mes frères. — Ces arbres sont plus hauts que ceux-là. — La poire est plus douce que la pomme. — Ces filles-ci ne sont pas aussi modestes, aussi polies que celles-là. — Leurs broches sont plus brillantes et coûteuses que celles de ma cousine. — La joue de cette fille est plus pâle que celle de mon frère. — Vos repas sont aussi copieux que ceux de notre voisin. — Ces étoffes sont plus chères que celles de ma sœur, mais elles ne sont pas aussi belles. — Votre chapeau est plus chic que celui de ma tante. — Celui qui (ով որ) est riche (հարուստ), n'est pas toujours content. — Ce dé (մատնոց) est meilleur que celui de ma sœur. — J'ai reçu votre lettre et celle de votre frère.

ՀՐԱՀԱՆԳ 34.

Երէկ հայրս մեզի համար այսինքն՝ պզտիկ քոյրերուս եւ ինծի համար յակուրջի մը կապեց մեծ ծառի մը խոշոր ճիւղին վրայ. բայց այս յակուրջին ձեր պարտէզինին չափ յարմար չէր. սակայն եւ այնպէս մենք անկէ գոհ էինք (nous en étions)։ Մանչերու դպրոցն աղջկանց դպրոցէն աւելի լուսաւոր է, բայց անիկա առոր չափ լայնածաւալ չէ։ Աղջկանց տետրակներն ու գրքերը սովորաբար աւելի խնամեալ են քան թէ մանչերունը։ Կանանց ձայնը սովորաբար արանցմէ աւելի յստակ է։ Մեր գրատախտակներն աւելի մեծ են քան թէ ձեր դպրոցիններըը։ Մեր տունը պարոն Պետրոսին տան պէս (այնչափ) մեծ չէ. բայց շատ յարմար է։ Իմ ննջարանս աւելի լուսաւոր է քան թէ եղբօրս։ Հաւերուն հաւկիթները սագերուն (oie, f.) հաւկիթներուն չափ (այնչափ) մեծ չեն։ Մեր մօրը կարկանդակներն (le gâteau) աւելի լաւ են քան թէ շաքարագործինը։ Այս խնձորները Պետրոսինէն աւելի խոշոր են. բայց Պետրոսիններն աւելի գեղեցիկ են։ Գնդակ մը գտայ. քո՞ւկդ է (est-ellle à toi?), Լեւոն։ Ոչ, իմս չէ, Գէորգինն է։

Proverbe: Ce qui vient de (par) la flûte, s'en retourne (va) au (par le) tambour — [illegible]

ԻԱ. ԴԱՍ — Vingt et unième Leçon.

Grammaire.

Յարաբերական դերանուն — **Pronoms relatifs.**

Հ. Ո՞րոնք են յարաբերական դերանունները.

Պ. Յարաբերական դերանուններն են՝

ԱՐԱԿԱՆ

Եզակի	*Յոգնակի*
lequel որը, զոր	lesquels որո՞նք, զորո՞նք
duquel որուն	desquels որոնց
auquel որուն	auxquels որոնց

ԻԳԱԿԱՆ

Ցզական	Յոգնական
laquelle որը, ըր	lesquelles որոնք, զորոնք
de laquelle որուն	desquelles որոնց
à laquelle որուն	auxquelles որոնց

ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ ՀԱՄԸՐ

qui, que, quoi, dont.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերը խոնարհեցէք.

Voici le livre dont j'ai besoin (*պէտք ունիմ*). — Voilà les plumes dont j'ai besoin. — Voici l'enfant auquel j'ai prêté mon canif. — Voilà à quoi je pense. — Voici la clef avec laquelle j'ai ouvert la porte.

Vocabulaire.

La poésie *բանաստեղծութիւն*
la ville *քաղաք*
le valet de chambre *սեննեակապետ*
le clocher *զանգակատուն*
le cuisinier *խոհակեր*
l'orfèvre, m. *ոսկերիչ*
la cuisinière *խոհակերուհի*
le domestique *ծառայ*
intimider *աչքը վախցընել*
congédier *արձակել*
emmener *հետը տանիլ*
renoncer à *հրաժարիլ*
tenir un discours *ճառ խօսիլ*
la maîtresse de couture *կարի վարժուհի*
pendant les vacances *արձակուրդի ատեն*
facile *դիւրին*
difficile *դժուար*
loin *հեռու*
à l'exception de *բացառեալ, ... են պատ*
à chaudes larmes *դառնապէս*

Thème 35.

L'enfant avec lequel je parle français[1] est le meilleur élève de notre école. — Le livre auquel je pense

[1] Մխա դնելու է որ սովորաբար parler էն վերջը յոդ չի դրուիր, այսպէս parler français, parler arménien եւայլն։ Սակայն կ'ըսուի apprendre le français, comprendre le turc, entendre le grec, savoir l'arménien.

très souvent, n'est pas encore trouvé. — Les enfants dont vous avez gardé (*պահեցիք*) les chapeaux, sont les élèves de notre école. — C'est le livre dans lequel j'ai trouvé la poésie. — Qui sont ces petites filles? — Ce sont les filles de notre voisin. — Vous avez des habitudes auxquelles il faut renoncer. — Voyez-vous cette église sur le clocher de laquelle il y a beaucoup d'oiseaux? — A qui avez-vous écrit cette lettre? — J'ai écrit cette lettre au père de mon ami. — Le maître n'a pas encore donné à ses élèves ce dont ils ont besoin. — Il m'a tenu un discours auquel je n'ai rien compris. — J'ai vu l'homme dont vous m'avez parlé. — C'est mon livre favori dont je vous parle si souvent. — C'est le bracelet pour lequel l'orfèvre a demandé beaucoup d'argent. — La servante à qui vous l'avez dit, n'est point (*ամենեւին*) discrète. — Mon oncle a congédié tous ses domestiques à l'exception de son valet de chambre et de son cuisinier, lesquels il a emmenés avec lui à la campagne.

ՀՐԱՀԱՆԳ 36.

Ականաւոր երկայն նամակ մը՝ որ քեզի իմ վրայօքս (de mes nouvelles) *լուրեր պիտի տայ* (donnera)։ Մեր աղջկանց դպրոցին մէջ կարի վարժուհի մը կայ որ շատ բարի է։ Այն աշակերտներն որոնց ծնողքն (les parents) *քաղաքէն հեռու կը բնակին*, դպրոց *պիտի մնան* (resteront) *արձակուրդի ատեն*։ Այն աշակերտուհիներն որ իրենց ուղղագրութեան մէջ տասնումէկ սխալէ աւելի (plus de...) *ըրած են*, մէկ ժամ դպրոց *պիտի մնան եւ յետոյ* (et ensuite) *իրենց տունը* (chez elles) *պիտի երթան* (iront)։ Բարեկամս նամակ մը գրեց ինծի, որուն (à laquelle) *դեռ չեմ պատասխանած* (répondu)։ Պետրոս ինծի տումնակ մը խաւրեց Փարիզէն, որուն իսկոյն (tout de suite) *պատասխանեցի*։ Մեր պարտիզպանին աղջիկը, որ *Հօրեղբօրս քովը խոհակերուհի է*, մեզի նամակ մը գրեց։ Խո-

նարհել (conjuguer) չգիտցողը, գաղղիերէն չի գիտեր։ Մար-թա դառնապէս կու լար. վարժուհին ըսաւ անոր՝ Մա՛րթա, չեմ ուզեր որ լաք (que v. pleuriez)։ Դուք միայն ըսէք (v. n'avez qu'à me dire) ինծի թէ՝ ո՛վ է այն անձը՝ որ ձեզի նեղութիւն կու տայ (faire de la peine), եւ ես անոր աչքը այնպէս մը պիտի վախցնեմ, որ մէյ մըն ալ պիտի չընէ (չսկսի)։

Proverbe: Tant va la cruche à l'eau, qu'à la fin elle se casse (կամ qu'enfin elle se brise) — Փարչը՝ ջրոյ ճամբան կը կոտրի (ինք զինք սովոր վտանգի մէջ դնողը՝ վերջապէս կ'իյնայ)։

Conversation

L'âge.

Quel âge avez-vous, ma petite amie?

Monsieur, ce n'est pas bien poli de demander l'âge de quelqu'un.

Pardon, mademoiselle, vous avez raison; mais veuillez me dire alors, quand vous êtes née?

Je suis née en mil huit cent cinquante-huit, le premier mai.

Eh bien! alors je sais que vous avez six ans et onze mois.

Comme vous dites, monsieur, et j'aurai bientôt mon jour de naissance.

Oui, mademoiselle, ce sera dans une quinzaine.

Veuillez en prendre note, monsieur, afin que vous ne manquiez pas de présenter vos félicitations à votre petite amie.

Certes, mademoiselle, je serai le premier. Et, monsieur votre frère, quel âge a-t-il?

Il est encore fort jeune, mon frère, il n'a que quatre ans.

C'est-à-dire deux ans de moins que vous?

C'est cela, monsieur, et il a une tête de moins que moi

ԻԲ. ԴԱՍ — Vingt-deuxième Leçon.

Grammaire.

Անորոշ դերանուն — **Pronoms indéfinis**

Հ. Որո՞նք են անորոշ դերանունները.
Պ. Անորոշ դերանուններն են՝

On մէկը, մարդս, մարդիկ	quelques-uns ոմանք
chacun իւրաքանչիւր ոք, ամէն մէկը	personne ոչ ոք
plusieurs շատեր	rien ոչինչ
autre ուրիշ	tout բոլոր, ամէն
aucun ոչ ոք, ո՛ եւ է չ...	quelconque ո՛ եւ է, մը
quelqu'un մէկը	l'un et autre երկուքն ալ

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերը խոնարհեցէք եւ կամ դերանուններու դէմքերը փոխեցէք.

On est venu (եկան) me chercher. — Quelqu'un a pris mon livre. — J'ai tout perdu. — Je dirai tout à mon tour (եթէ կարգն ինծի գայ). — Je lui ai donné de mes nouvelles. — Cela me fait du bien.

Vocabulaire.

Le temps ժամանակ	quiconque ով որ
le pays երկիր, գաւառ	attendre սպասել
le secours օգնութիւն	avoir peur վախնալ
la fortune հարստութիւն	la vérité ճշմարտութիւն
le concert նուագահանդէս	déporté տարագիր, գաղթական
l'usage, m. սովորութիւն	malheureux դժբախտ
lire կարդալ	la plupart մեծագոյն մասը
aider օգնել	mortel մահկանացու

Thème 37.

Chaque pays a ses usages. — Tous les hommes sont mortels. — Mon frère a plusieurs amis. — La plupart de mes élèves sont absents. — Si j'ai un livre quel-

conque à lire, je ne trouve pas le temps trop long pendant mes vacances. — Tous mes camarades sont attentifs; notre professeur est content de tous (դուս) pour les leçons de français, mais quelques-uns sont faibles. — Je n'ai peur de personne, car j'ai dit toute la vérité. — Quelqu'un m'a-t-il demandé ce matin? — Non, monsieur, personne ne vous a demandé. — Ma nièce avait deux maisons, elle a vendu l'une et l'autre. — Quand on est pauvre, on n'a pas beaucoup d'amis, mais ceux qu'on a sont de vrais amis. — Cette maison n'est pas commode, toutes les chambres sont trop petites, je la vendrai pour en acheter une autre. — Avez-vous encore des plumes? Donnez-m'en quelques-unes, s'il vous plaît! — Quiconque est riche doit être (ըլլալ) bienfaisant (բարեգործ), il doit aider les malheureux surtout les déportés arméniens. — Il y a tant (այնչափ) d'orphelins (որբ) arméniens qui ont besoin de notre secours.

ՀՐԱՀԱՆԳ 38.

Ամէն բանի համար ժամանակ պէտք է (il faut du temps)։ Գիրքս կորսնցուցի, ինծի գիրք մը փոխ տուէք, կ'աղաչեմ. դուք (անոնցմէ) ա՞յնչափ ունի՞ք։ Ես քեզի շատ մը գրքեր փոխ տուի, եւ դուն անոնցմէ եւ ոչ մէկն ետ տուիր (rendu)։ Ոչ ոք ինծմէ աւելի դժբախտ է. ամբողջ հարստութիւնս կորսնցուցի տարագրութեան միջոցին (pendant la déportation)։ Իմ երկրէս զատ ոչինչ ինծի սիրելի է. ուրիշ ո՛ եւ է երկիր ինծի հաճելի (ne me plaît) չէ։ Դեռ խնձոր ունի՞ք. անոնցմէ քանի մը հատ սա խեղճ տարագիր աղջկան տուէք, կը խնդրեմ։ Երբ զանգակը կը զարնէ (la cloche sonne), ամէն մէկն իր տեղը կ'երթայ. ոչ ոք պարտէզ կը մնայ։ Ո՞վ խօսեցաւ հիմայ (maintenant)։ Ոչ ոք խօսեցաւ հիմայ։ Պարոն, ժամը քանիի՞ն կը սկսի նուագահանդէսը։ Նուագահանդէսը ժամը ճիշդ երեքին կը սկսի. բայց դեռ ոչ

ոք եկած է, պէտք է քիչ մը սպասել։ Արամ, ինչո՞ւ կը խօսիս դասի ատեն. նայէ, ոչ ոք կը խօսի. իւրաքանչիւր ոք կը կարդայ ու կը գրէ (lit et écrit)։ Իւրաքանչիւր ոք իր պարտականութիւնները (devoirs) կատարելու է (doit remplir)։ Չմոռնանք (n'oublions pas aussi) նաեւ մեր նուիրական (sacré) պարտականութիւնները մեր հայ որբերուն հանդէպ (envers). անոնք մեր եղբայրներն են։

Proverbe: Il a plusieurs cordes à son arc — Նպատակին հասնելու համար շատ միջոցներ ունի։

La perle[1].

Une poule trouva une perle précieuse. Elle n'y toucha[2] pas seulement[3]. A quoi cette perle est-elle bonne[4], dit-elle, puisque je ne peux pas la manger!

Les personnes qui méprisent les arts[5], ne ressemblent-elles pas à cette poule?

[1] մարգարիտ. — [2] դպաւ. — [3] եւ ոչ իսկ. անգամ. — [4] ի՞նչ բանի կը ծառայէ. — [5] որոնք արուեստները կ'արհամարհեն։

ԻԳ· ԴԱՍ — Vingt-troisième Leçon.

Grammaire.

Քաղուածք — Récapitulation.

1· *Թուական ածականները քանի՞ տեսակ են, եւ որո՞նք են բացարձակ Թուականները։* 2· *Որո՞նք են դասական Թուականները։* 3· *Որո՞նք են անձնական դերանունները։* 4· *Որո՞նք են ստացական դերանունները։* 5· *Որո՞նք են ցուցական դերանունները։* 6· *Որո՞նք են յարաբերական դերանունները։* 7· *Որո՞նք են անորոշ դերանունները։*

ՔԱՂՈՒԱԾՈՒ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Thèmes de récapitulation.

1. L'Orphelin.

Où sont, mon Dieu, ceux qui devraient sur terre
Guider mes pas?
Tous les enfants ont un père, une mère:
Je n'en ai pas.
Mais une voix murmure à mon oreille:
«Lève les yeux!»
Pour l'orphelin un père est là qui veille
Du haut des cieux.

2. Le dîner.

Au dîner il y a sur la table des bouteilles, des verres, des plats et des assiettes. A gauche de chaque assiette, il y a une fourchette; à droite, il y a un couteau et derrière l'assiette il y a une cuiller. La soupe se

trouve dans la soupière; on la mange dans l'assiette avec une cuiller.

La viande est dans un plat; mon père la découpe avec un grand couteau bien tranchant, et puis il nous en donne une ou deux tranches à chacun. Le vin et l'eau se trouvent dans des bouteilles ou carafes. On verse le vin dans les verres; on boit dans les verres; quand ils sont vides, on les remplit de nouveau. On ne boit pas le café, le thé et le chocolat, dans des verres ou dans des assiettes, mais dans des tasses.

La salade se trouve dans la saladière. Savez-vous comment on prépare la salade? On lave d'abord les feuilles de salade, puis on y verse quelques cuillerées de bonne huile et autant de cuillerées de vinaigre, on ajoute encore une pincée de sel, et après on mélange bien tout cela dans une grande terrine; enfin on met la salade dans le saladier.

A la fin du dîner, on sert quelquefois un bon dessert; certainement nous ne refusons pas si Maman nous en offre.

3. Le futur jardinier.

Où allez-vous si vite, jeune homme?
Je vais à l'école, monsieur.
Combien de leçons avez-vous ce matin?
Une seule, monsieur, une leçon de français.
Vous parlez déjà français, comme je vois.
Oh, très peu, monsieur.
Trouvez-vous le français bien difficile?
Pas trop, monsieur. Mais j'ai été malade; j'ai de la peine à marcher avec les autres, maintenant.
Vos camarades sont donc bien avancés?
Oui, monsieur; ils sont assez avancés; ils étudient le français depuis quinze mois.

Courage, mon ami ; vous ne resterez pas longtemps en arrière. Vous ne parlez pas mal, et vous prononcez bien, c'est beaucoup. Avez-vous l'occasion de parler français?

Oui, monsieur, à l'école ; et quelquefois je parle français avec mes sœurs, et, de temps en temps, avec le jardinier de notre voisin.

Très bien ; il parle donc français, ce jardinier?

Il a été à Paris, monsieur. Tous les bons jardiniers vont à Paris pour quelque temps. Il me parle toujours des beaux jardins de Paris et du bon goût des Français.

Qu'allez-vous étudier, quand vous aurez quitté l'école de votre village?

Je serai jardinier, monsieur. J'aime beaucoup les fleurs, la botanique et le français. Voici l'école. Je vous remercie bien ; adieu, monsieur!

Très bien, mon jeune ami. Adieu!

4. Ma montre.

J'ai une montre, une charmante petite montre, une vraie montre en argent avec une jolie chaîne. Oh, qu'elle marche bien!

C'est mon grand' père qui me l'a donnée le jour de ma fête. Que c'est beau d'avoir une montre! Je trouve ma montre si gentille, si luisante que je n'ose y toucher avec les mains. Le soir, quand je me couche, je la remonte doucement pour ne rien briser, et puis je la place sur mon étagère près de mon lit et j'entends longtemps son tic tac si agréable. Le matin, à mon réveil, je regarde vite si (արդեօք) on ne m'a pas volé la montre. Que je suis heureux de la voir encore sur mon étagère : je la regarde et je la caresse.

Je ne vais pas à l'école avec ma montre ; les jours de classes, elle reste dans ma chambre ; mais à chaque

départ, à chaque retour, je lui rends une petite visite. Je la porte seulement le dimanche ou lorsque je vais à la promenade avec mes parents. Je me figure alors que tout le monde remarque ma chaîne, et je me dis : Je ne suis plus un enfant, mais un jeune homme.

5. Lettre d'un écolier à son ami.

Mon cher Pierre,

Mon canif me manque. Je crois l'avoir laissé chez toi, car c'est là que je m'en suis servi pour faire notre cerf-volant. Aie donc la bonté de le chercher, et, si tu le trouves, envoie-le-moi aussitôt que possible.

Ton ami
Paul.

6. Lettre d'une écolière à sa maman.

Pancaldi, le 25 avril 1921.

Ma bonne petite mère,

J'espère que depuis que j'ai eu le plaisir de te voir tu te portes bien, ainsi que papa ; je le désire beaucoup. J'ai oublié de te dire, bonne petite mère, que l'on prend les chapeaux d'été le premier dimanche du mois de mai ; aussi seras-tu bien gentille de me l'envoyer avant dimanche, afin que je sois habillée comme mes compagnes. Le beau temps est enfin arrivé ; il commence à faire chaud ; on va quitter les habits d'hiver.

Adieu, bonne petite mère! Je t'embrasse de tout mon cœur, ainsi que mon bon petit frère. Je te prie de faire mes compliments à ma chère tante Philomène. Bien des choses aimables de la part de mes cousines.

Ta toute dévouée et affectionnée fille
Marie Achdjian.

7. *Մօրաքրոջս քովը։*

Երէկ Միջագիւղ մօրաքրոջս գացի։ Դպրոց չէգացի, որովհետեւ արձակուրդ տրուած էր մեզի։ Ժամը մէկին մեկնեցայ. ժամը երկուքին, մօրաքրոջս տունը հասայ։ Հոն իմ շատ մը հօրեղբօրորդիներս գտայ. անոնք հոն ինծմէ յառաջ հասեր են. բայց չեմ գիտեր [թէ] ժամը քանիին։

Մեր մօրաքոյրը մեզի շատ խնձոր, տանձ եւ շաքար տուաւ։ Տան մօտ պզտիկ անտառակը գացինք։ Հոն պահուըտուք խաղացինք։ Շատ զուարճացանք (շատ զուարթ եղանք) եւ շատ հաճոյք զգացինք (ունեցանք)։

Ժամը չորսին, մեզի կաթով սուրճ բերուեցաւ։ Սուրճէն վերջը չուան խաղացինք։ Մինչեւ ժամը եօթը խաղացինք. այն ատեն մեր բարի մօրաքրոջ մեր շնորհակալութիւնն յայտնեցինք եւ մեկնեցանք։ Ժամն ութին, արդէն տունն էի։ Շատ յոգնած չէի։ Բոլոր գիշերը խորունկ եւ անշարժ (արջամուկի մը պէս) քնացայ։

Ես մօրաքրոջս տունն այցելութիւնները շատ կը սիրեմ։ Հոն միշտ մեծ հաճոյք կը գտնեմ, եւ ստէպ վրան կը մտածեմ։

8. *Մեր դրացւոյն քովը։*

Երբեմն մենք կ'երթանք մեր գիւղացի դրացւոյն տունը (chez notre voisin, le paysan)։ Անիկա հինգ կով, երկու ձի, երեք ոչխար եւ երկու այծ ունի։ Ա*յս* անասուններն ախոռի մէջ են (à l'étable)։ Ա*յծ*երէն մէկը գիւղացւոյն որդւոյն է. ոչխարներէն մին գիւղացւոյն աղջկանն է։ կովերուն կաթը գիւղի բնակիչներուն (aux habitants du village) կը ծախէ։ կաթը գիւղ կը տանի։ կաթը կաթնամանին (dans une brante) մէջ է, սայլակի մը վրայ դրուած (qui est sur une charrette). Սայլակը կը քաշէ (...est tirée par) խոշոր շուն մը, որ գայլի մը կը նմանի։

Քոյրս չի սիրեր այս շունը. անկէ կը վախնայ։ Անիկա աւելի կը սիրէ դրացւոյն պզտիկ կատուները. ստէպ այն սիրուն

անասուններուն հետ կը խաղայ։ Մօրքոյր ըսելու որ մեր դրացին էշ մըն ալ ունի։ Իշուն ականջները շատ երկայն են։ Ես այս անասունը չեմ սիրեր։

Երբեմն դրացւոյն անասուններուն համար խոտ կը փրցընենք (nous arrachons un peu d'herbe)։ Խոտը կու տանք իշուն կամ այծին, ոչխարներուն կամ ձիերուն։

9. *Ծօսակցութիւն մը եւ նամակ մը։*

Բարի լոյս, սիրելի բարեկամս, ինչպէս ես։
Շնորհակալ եմ, այսօր շատ աղէկ եմ։
Ինչպէս է մայրդ։
Հիւանդ է։
Ո՜հ, շատ կը ցաւիմ։ Ինչ է հիւանդութիւնը։
Ստամոքսն ու գլուխը կը ցաւի։
Ո՞րն է ձեր բժիշկը։
Բժիշկ Գամպուրեանն է։
Ա՛հա պատուական բժիշկ մը։ Բախտաւոր (heureux) է այսպիսի բժիշկ մ'ունենալնուդ համար (d'avoir un tel...)։

Ցարգելի վարժուհիս,

Պատիւ ունիմ Ձեզի իմացընելու (de vous informer) որ Ձեր գաղղիերէն դասին չեմ կրնար ներկայ ըլլալ։ Պաղատի եւ ստիպուած եմ ըստ (d'après le conseil) խորհրդոյն բժշկի պառկիլ։ Բայց կը յուսամ թէ ասիկա շուտով կ'անցնի (պիտի անցնի)։

Ընդունեցէք, յարգելի վարժուհիս, իմ խորին յարգանքներս։

Ձեր աշակերտուհին

Արփինէ Սիւլէսեբեան։

10. *Նամակին պատասխանը։*

Սիրելի Պօղոս,

Հակառակ ամէն փնտռտուքներուս՝ չգտայ զմելինդ։ Հարցուցի նաեւ ծնողացս, եղբայրներուս եւ քոյրերուս, բայց դժբախտաբար ոչ ոք զայն տեսած է։ Դուն տուն դարձած ժամանակդ զայն կորսնցուցած ըլլալու ես։ Այսու ամենայնիւ եթէ մեր քովը գտնուելու ըլլայ, զայն անմիջապէս քեզի կը խաւրեմ (տղտռնէ), ապահով եղիր։

Հինգշաբթի օրը քեզի կը սպասեմ անպատճառ, թռուցիկը միասին թռցնելու համար. մի՛ մոռնար չուանդ միասին բերելու։

Բարեկամդ

Պետրոս։

11. *Խօսակցութիւն։* — **Dialogue.**

Գաղղիերէն կը խօսի՞ք։

Քիչ մը. ըստ բաւականի մէջէն ելլելու չափ։

Ձեր պարոն եղբայրը շատ ընթացիկ կը խօսի, այնպէս չէ՞։

Այո՛, պարոն, անիկա ինծմէ աւելի յարատեւութեամբ (assidûment) *սորվեցաւ. անիկա երեք օտար լեզու՝ գաղղիերէն, անգլիերէն եւ իտալերէն ընթացիկ կերպով կը խօսի։*

Արդեօք գաղղիերէն անսխալ (correctement) *գրել գիտէ՞։*

Այո՛, պարոն, կատարելապէս (parfaitement) (*զայն*) *կը գրէ։*

Զիս հասկցա՞ք։

Ոչ, պարոն, շատ շուտ կը խօսիք. շատ կամաց եւ որոշակի (distinctement) *խօսեցէք, կ'աղաչեմ։*

Մեծ հաճոյքով (avec le plus grand plaisir)։ *Հիմայ կը հասկնա՞ք։*

Այո՛, պարոն, սովորաբար աւելի կը հասկնամ քան թէ կը գրեմ (que je ne parle)։ *Դեռ շատ դժուարութիւն*

ունիմ (beaucoup de peine à . . .) *ինք զինքս բացատրելու. վարժութի՛ւնն է որ կը պակսի ինծի։*

Ի՞նչ (qu'est-ce que) *աւելի կը սիրէք, գաղղիերէ՞նը թէ անգլիերէ՞նը։*

Ես շատ աւելի կը սիրեմ գաղղիերէն լեզուն քան թէ անգլիերէնը. գաղղիերէնը ստուգիւ արդի ամէնէն գեղեցիկ լեզուներէն մին է։

Ես ալ ձեզի կարծակից եմ (de votre avis). *Մնաք բարով, պարոն։*

Ցտեսութիւն, պարոն։

12. *Առաջին ուղղագրութիւն։*

Հայրի՛կ, մենք այսօր առաջին ուղղագրութիւնն ունեցանք։

Այնպէ՜ս (Tiens!)։ *Իսկ արդի՞ւնքը։*

Շա՛տ սխալ ըրինք։

Ո՞վ ամէնէն քիչ (le moins de) *սխալ ըրաւ։*

Փրանկիսկէն է, մեր շաքարագործին աղջիկը. շատ քիչ սխալ ըրաւ. գուշակէ [նայիմ] որչափ։

Երկու։

Զգտար (tu n'y es pas)։ *Ամենեւին սխալ չըրաւ։*

Ամենեւին սխալ [չըրա՞ւ]։

Ոչ, հայրիկ. ամենեւին սխալ [չըրաւ]։

Ապրի՜ւ (bravo!) *աղջիկս։ Իսկ դուն, շատ սխալ ըրի՞ր։*

Ես երեք սխալ ունեցայ։

Իսկ հօրեղբօրաղջիկդ Պերթա՞։

Ա՛ն ալ ինծի չափ սխալ ըրաւ։

Իսկ ա՞ն աշակերտուհին որ ամէնէն շատ սխալ ըրաւ։

Մարիամն է, մեր դրացուհին։ Անիկա տասնուերկու (une douzaine de) *սխալ ունեցաւ։*

Տասնուերկու սխա՜լ։ Չափազանց է այս։

Շատ է, ճշմարիտ է. բայց ութերորդ դասէն փոքրիկն Ալիս (Alice) *տասնուերկուքէն աւելի ըրաւ, անգամ մը. տասնութը [հատ] ըրաւ։*

Իսկ վարժուհին Օրիորդ Եւգինէ, ինչ լսաւ անոր։ Անիկա ըսաւ. "Ալիս, աղջիկս, մի լար. ուղղագրութիւնը շատ դժուար էր (a été)։ Դուն շատ բարի կամք ունիս (beaucoup de volonté). Ես քեզի ներողամիտ կ'ըլլամ (je veux être indulgente)։

Vocabulaire des Thèmes de récapitulation.

1. L'orphelin — *Որբը*

qui devraient guider *որ պիտի առաջնորդէին*
mes pas *քայլերուս*
une voix murmure à mon oreille *ձայն մը կը մրմնջէ ականջիս*
lève les yeux *աչուընեերդ վեր վերցուր*
veille *կը հսկէ*
du haut des cieux *երկնից բարձունքէն*

2. Le dîner — *Ճաշը*

la bouteille *շիշ*
le plat *պնակ*
à gauche *ձախ կողմը*
à droite *աջ կողմը*
la soupe *ապուր*
se trouve *կը գտնուի*
la soupière *թանաման*
la viande *միս*
découpe *կը կարաէ*
une tranche *կտոր մը, շերտ մը*
le vin *գինի*
carafe, f. *շիշ (չոդկուած)*
verser *լեցընել, դնել*
vide *պարապ*
remplir *լեցընել*
le café *սուրճ*
le thé *թէյ*
la salade *աղցան*
la saladière *աղցանի աման*
d'abord *նախ եւ յառաջ*
une cuillerée *դգալ մը լեցուն*
l'huile, f. *ձէթ*
le vinaigre *քացախ*
ajouter *աւելցընել*
une pincée *պտղունց մը*
le sel *աղ*
mélanger *խառնել*
terrine *դոգաւոր պնակ*
enfin *վերջապէս*
le saladier *աղցանի պնակ*
à la fin de ... *էն վերջը*
servir *բերել, հրամցընել*
le dessert *աղանդեր*
refuser *մերժել*
offrir *մատուցանել*

3. Le futur jardinier — *Ապագայ պարտիզպանը*

si vite *այնչափ արագ*
jeune homme *պատանի*
peine *նեղութիւն, դժուարութիւն*
marcher *երթալ, քալել*
avancé *յառաջացած*
assez *բաւական*
étudier *սորվիլ*

courage! *արիացիր, քաջ լեր*
en arrière *եւս*
prononcer *արտաբերել*
occasion, f. *առիթ*
de temps en temps *երբեմն*
le goût *ճաշակ*
la botanique *բուսաբանութիւն*

4. Ma montre — *Ժամացոյցս*

charmant *սքանչելի, հիանալի*
en argent *արծաթէ*
la chaîne *շղթայ*
luisant *շողշողուն*
oser *համարձակիլ*
toucher *դպչիլ*
remonter *լարել*
doucement *դդուշութեամբ, կամացուկ մը*
briser *կոտրել*
placer *տեղը դնել*
l'étagère, f. *դարակ*
près de mon lit *անկողնոյս քովը*
entendre *լսել*
agréable *հաճոյական*
à mon réveil *արթնցած ժամանակս*
voler *գողնալ*
caresser *շոյել*
mais à chaque départ, à chaque retour *բայց ամէն անգամ որ դպրոցէն կը գառնամ եւ դարձեալ դպրոց կ'երթամ*
rendre une visite *այցելութիւն մը տալ*
se figurer *երեւակայել*
remarquer *նշմարել, տեսնել*

5. Lettre d'un écolier à son ami — *Աշակերտի մ'իր բարեկամին գրած նամակը*

me manque *քովս չէ, կորսնցուցեր եմ*
je crois *կարծեմ թէ*
je m'en suis servi *գործածեցի զայն*
notre cerf-volant *մեր թռուցիկը*
aie donc la bonté *ընորհք ըլլէ*
aussitôt que possible *բան կարելւոյն շուտ*

6. Lettre d'une écolière à sa maman — *Աշակերտուհւոյ մ'իր մօրը գրած նամակը*

espérer *յուսալ*
le plaisir *հաճոյք, ուրախութիւն*
se porter *ըլլալ*
ainsi que *նմանապէս*
désirer *փափագիլ*
aussi *ուստի*
afin que *որպէս զի*
je sois habillée *հագուիմ*
la compagne *ընկերուհի*
embrasser *գրկել, համբուրել*
de tout mon cœur *բոլոր սրտովս*
faire ses compliments *բարեւել*
aimable *սիրալիր*
bien des choses aimables *սիրալիր ողջոյններ*
dévoué *անձնուէր*
affectionné *խանդակաթ*

7. Մօրաքրոջս տունը — Chez ma tante

գացի j'ai été
արձակուրդ le congé
մեզի արձ. տրուած էր on nous a donné congé
մեկնեցայ je suis parti
ժամն երկուքին à deux heures
հասայ je suis arrivé
ինծմէ յառաջ avant moi
բայց չեմ գիտեր թէ՝ ժամը քանիին mais je ne sais pas à quelle heure
շատ շաքար beaucoup de bonbons
պզտիկ անտառակը dans le petit bois
պահուըտուք խաղալ jouer à cache-cache [gais
ղուարթ եղանք nous avons été
կաթով սուրճ բերուեցաւ on a servi du café au lait
չուան խաղալ jouer à la corde
շնորհակալութիւն յայտնել remercier
շատ յոգնած չէի je n'ai pas été beaucoup fatigué
բոլոր գիշերը խորունկ եւ անշարժ քնացայ j'ai dormi toute la nuit comme une marmotte

8. Մեր դրացւոյն տունը — Chez notre voisin

երեք ոչխար trois moutons
գայլի մը կը նմանի ressemble à un loup
անասուն la bête
էշ մը un âne

9. Խօսակցութիւն եւ նամակ մը — Dialogue et une lettre

ինչպէս ես comment te portes-tu?
շնորհակալ եմ merci
շատ կը ցաւիմ j'en suis fâché
ստամոքսն ու գլուխը կը ցաւի elle a mal à l'estomac et à la tête
պատուական excellent
յարգելի vénérable
պատիւ ունիմ j'ai l'honneur
չեմ կրնար ներկայ ըլլալ je ne peux pas assister à
պաղ առի j'ai pris froid
ստիպուած եմ je suis forcée de . . .
պառկիլ garder le lit
շուտով bientôt
ընդունեցէք recevez
խորին յարգանքներս mes hommages les plus respectueux

10. Նամակին պատասխանը — Réponse

Հակառակ ամէն փնտռտուքներուս malgré toutes mes recherches
Հարցուցի նաեւ j'en ai parlé aussi à
դժբախտաբար malheureusement
ոչ ոք զայն տեսած է personne ne l'a vu
տուն դարձած ժամանակդ en retournant chez toi
կորսնցուցած ըլլալու ես tu dois donc l'avoir perdu

այսու ամենայնիւ cependant
գտնուելու ըլլայ si l'on vient à le trouver
անմիջապէս immédiatement
քեզի կը սպասեմ անպատճառ je t'attends sans faute
միասին բերել apporter
թռցընել lancer, faire voler
մի մոռնար n'oublie pas
չուանդ ta ficelle

11. Խօսակցութիւն — Dialogue

բաւականի suffisamment
ինձի ելլելու չափ pour me tirer d'affaire
շտապիկ couramment
սորվիլ étudier
օտար étranger
ձեզ Հասկցանք m'avez-vous compris?
ինք զինք բացատրել s'exprimer
վարժութիւնն է որ c'est l'exercice qui
պակսիլ manquer
ատուգիւ vraiment
արդի moderne

12. Առաջին ոտղագրութիւն — La première dictée

ունեցանք nous avons eu
արդիւնք le résultat
գուշակել deviner
ամէնէն շատ le plus de

ԻԴ. ԴԱՍ — Vingt-quatrième Leçon.

Grammaire.

Բայ — Le verbe.

Հ. *Ի՞նչ է բայը.*

Պ. *Բայը բառ մըն է, որ գործողութիւն մը կը ցուցնէ։*

Հ. *Բառի մը բայ ըլլալն ինչպէս կը ճանչնաս.*

Պ. *Բառի մը բայ ըլլալը կը ճանչնամ, երբ զայն կրնամ խոնարհել, այսինքն՝ երբ անոր առջեւը* je, tu, il *անձնական դերանուններէն մին կրնամ դնել. Զ. օ.* chanter *բայ մըն է, որովհետեւ կրնամ ըսել* je chante, tu chantes, il chante, *եւն։*

Հ. *Ի՞նչ է Տէր բայի կամ Ենթակայ.*

Պ. *Տէր բային կամ Ենթակայն* sujet *այն անձը, անասունը կամ իրն է, որ բային նշանակած գործողութիւնը կը կատարէ կամ կը կրէ։ Ենթակայն գտնելու համար պէտք է բայէն յառաջ անձանց եւ անասնոց համար* qui est-ce qui? *կամ իրերու համար* qu'est-ce qui? *հարցումն ընել։ Օր.* L'oiseau vole.

Qui est-ce qui vole? — L'oiseau. Oiseau *ենթակայն է* vole *ին։*

Հ. *Ի՞նչ է Ստորոգելի.*

Պ. *Ստորոգելի* attribut *կը կոչուի այն ածականը՝ որ* être *բայով ենթակային հետ միացած է. Զ. օ.* le chat est faux. faux *ածականը՝ ստորոգելի է, որովհետեւ* être *բայով ենթակային հետ միացած է։ Ստորոգելին* être *բայի ենթակային հետ սեռով եւ թուով կը համաձայնի. Զ. օ.* les feuilles sont vertes.

Exercice de Grammaire.

Ենթակաները՝ մէկ գծով եւ բայերը՝ երկու գծով ընդգծեցէք.

Avec une règle je trace (*կը քաշեմ*) des lignes (*գծեր*) — Avec une aiguille (*ասեղ*) on coud (*կը կարուի*) sa robe. — Avec de la craie il écrit au tableau noir. — Dans notre livre nous apprenons notre leçon. — Avec mon canif vous coupez du papier. — Dans un verre ils boivent de l'eau.

Vocabulaire.

Le bras *թեւ, բազուկ*
la partie *մաս*
le coude *արմուկ*
la main *ձեռք*
le genou *ծունկ*
le front *ճակատ*
la bouche *բերան*
le menton *կզակ*
l'œil, m.; les yeux *աչք, աչքեր*
le pouce *բթամատ*
l'index, m. *ցուցամատ*
le doigt du milieu *միջնամատ*
l'annulaire, m. *մատնեմատ*
le petit doigt *ճկոյթ*
l'os, m. *ոսկր*
le corps *մարմին*
le membre *անդամ*
l'orteil, m. *ոտքի (մեծ) մատ*

Thème 39.

L'homme a deux bras et deux jambes; un bras gauche et une jambe gauche, un bras droit et une jambe droite. Les parties d'un bras sont le coude et la main, les parties d'une jambe sont le genou et le pied. Chaque main a cinq doigts, chaque pied a aussi cinq doigts. Les cinq doigts d'une main sont: le pouce, l'index, le doigt du milieu, l'annulaire et le petit doigt. L'homme a dix doigts: deux pouces, deux index, deux doigts du milieu, deux annulaires et deux petits doigts. A chaque doigt il y a un ongle. Les parties de ma figure sont: le front, les deux joues, les deux yeux, les deux oreilles, le nez, la bouche et le menton. J'ai deux yeux, un œil droit et un œil gauche. Les yeux de l'homme sont noirs ou bleus ou bruns. Dans notre bouche il y a une langue et trente-deux dents. Dans le corps humain (*մարդուս*) il y a deux cent treize os.

ՀՐԱՀԱՆԳ 40.

Ահաւասիկ իմ աջ ոտքս։ Ցուցուցէք ինծի ձեր ձեռուըները։ Ասիկա բթամատս չէ, միջնամատս է։ Ո՞ւր է ճկոյթդ։ Մատնեմատդ մի ցուցըներ, հինգ մատուըներդ ցուցուր։ Քանի՞ ակռայ ունիս։ Ո՞ւր են մազերդ։ Ես սեւ մազ(եր) ունիմ, դուն խարտեաշ մազ ունիս։ Աջ թեւդ չեմ ցուցըներ, ձախ թեւդ կը ցուցընեմ։ Դուք իւրաքանչիւր ձեռքի վրայ հինգ մատ ունիք։ Աջ ձեռքիս մատուըները չեմ ցուցըներ, ձախ ձեռքիս մատուըները կը ցուցընեմ։ Մարդս ունի երկու թեւ եւ երկու սրունք, ասոնք մեր մարմնոյն անդամներն են։ Մեր թեւերուն մասերն են արմուկներն ու ձեռուըները. մեր սրունքներուն մասերն են ծունկերն ու ոտուըները։ Իւրաքանչիւր ձեռքի վրայ հինգ մատ կայ, ասոնք են՝ բթամատ, ցուցամատ, միջնամատ, մատնեմատ եւ ճկոյթ։ Քանի՞ կ'ընէ (կ'ընեն) վաթսուն նուազ հինգ։ Քառասունհինգը նուազ երեսունհինգը՝ տասը կ'ընէ, այնպէս չէ՞։ Մարդուն բերնին մէջ երեսուներկու ակռայ կայ։ Ձեր ուսուցչին մազերն ի՞նչ գոյն են (de quelle couleur)։ Մեր վարպետին մազերը շագանակագոյն են։

Proverbe: Faire de son corps une boutique d'apothicaire — (Հօր տեղ ստանալ) Դեղարան կը դարձնէ իր մարմին, Իբ կ'ըլլայ բարեկամ դեղ տեղին։

Conversation.

Quelles sont les parties du corps?	Les parties du corps sont: la tête, le visage, la poitrine (կուրծք), le ventre et le dos.
Où sont les cheveux?	Les cheveux sont sur la tête.
Où sont le nez et la bouche?	Ils sont dans le visage.
Combien d'yeux avons-nous?	Nous avons deux yeux.
Et combien d'oreilles	Nous avons aussi deux oreilles.
Qu'avons-nous dans la bouche?	Dans la bouche nous avons la langue et les dents.
Montrez-moi vos lèvres!	Voici mes lèvres (շրթունք)

Qui a une barbe?	Les hommes ont une barbe.
Les enfants ont-ils aussi une barbe?	Non, les enfants n'ont pas de barbe.
Qu'est-ce qui unit (կը միացնէ) la tête aux épaules?	Le cou (վիզը) unit la tête aux épaules.
Combien de bras et de mains avons-nous?	Nous avons deux bras et deux mains.
Et combien de doigts?	Nous avons dix doigts.

ԻԵ. ԴԱՍ — Vingt-cinquième Leçon.

Grammaire.

Avoir օժանդակ բային խոնարհումը — **Conjugaison du verbe auxiliaire *avoir*.**

Հ. Ի՞նչու avoir եւ être օժանդակ բայ կը կոչուին.

Պ. Avoir եւ être օժանդակ բայ կը կոչուին, որովհետեւ ուրիշ բայերը խոնարհելու կ'օժանդակեն՝ կ'օգնեն։

Հ. Avoir եւ être անկախ բայեր ալ կրնա՞ն ըլլալ.

Պ. Այո, avoir բայն անկախ բայ ալ է, երբ ստանալ, ունենալ կը նշանակէ. նմանապէս être բայը, երբ ըլլալ կը նշանակէ. Զ. օ. j'ai une montre, je suis riche.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ օրինակներուն մէջ օժանդակ բայերը՝ մէկ գծով, իսկ անկախները երկու գծով ընդգծեցէք.

J'ai vendu ma maison. — Nous avons été trop gais. — L'homme a une tête. — Tu as quatre cahiers. — Nous avons étudié notre leçon. — Ma sœur est querelleuse. — Nous sommes partis pour l'école. — Je lui ai rendu une petite visite. — On m'a volé la montre. — Ma mère a mal à l'estomac et à la tête. — J'ai honte (կ'ամչնամ) de mon habit.

Conjugaison du verbe auxiliaire

Avoir

Mode indicatif — ՍՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent — ՆԵՐԿԱՅ

J'ai *ունիմ*
tu as
il a
nous avons
vous avez
ils ont

Passé indéfini — ՑԱՐԱԿԱՏԱՐ

J'ai eu *ունեցած եմ*
tu as eu
il a eu
nous avons eu
vous avez eu
ils ont eu

Imparfait — ԱՆԿԱՏԱՐ

J'avais *ունէի*
tu avais
il avait
nous avions
vous aviez
ils avaient

Plus-que-parfait — ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ

J'avais eu *ունեցած էի*
tu avais eu
il avait eu
nous avions eu
vous aviez eu
ils avaient eu

Passé défini — ԿԱՏԱՐԵԱԼ

J'eus *ունեցայ*
tu eus
il eut
nous eûmes
vous eûtes
ils eurent

Passé antérieur — ԱՆՑԵԱԼ ՑԱՌԱՋԱԳՈՑՆ

J'eus eu *ունեցայ*
tu eus eu
il eut eu
nous eûmes eu
vous eûtes eu
ils eurent eu

Futur — ԱՊԱՌՆԻ

J'aurai *պիտի ունենամ*
tu auras
il aura
nous auront
vous aurez
ils auront

Futur antérieur — ԱՆՑԵԱԼ ԱՊԱՌՆԻ

J'aurai eu *ունեցած պիտի [ըլլամ*
tu auras eu
il aura eu
nous aurons eu
vous aurez eu
ils auront eu

Mode conditionnel — ԹԼԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent — ՆԵՐԿԱՅ

J'aurais *պիտի ունենայի*
tu aurais
il aurait
nous aurions
vous auriez
ils auraient

Passé — ԱՆՑԵԱԼ

J'aurais eu *ունեցած պիտի [ըլլայի*
tu aurais eu
il aurait eu
nous aurions eu
vous auriez eu
ils auraient eu

Mode impératif — ՀՐԱՄԱՑԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent ou Futur — ՆԵՐԿԱՅ *կամ* ԱՊԱՌՆԻ

Aie *ունեցիր*
ayons
ayez

Mode subjonctif — ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent ou Futur — ՆԵՐԿԱՅ *կամ* ԱՊԱՌՆԻ

Que j'aie *որ ունենամ*
que tu aies
qu'il ait
que nous ayons
que vous ayez
qu'ils aient

Passé — ԱՆՑԵԱԼ

Que j'aie eu *որ ունեցած [ըլլամ*
que tu aies eu
qu'il ait eu
que nous ayons eu
que vous ayez eu
qu'ils aient eu

Imparfait — ԱՆԿԱՏԱՐ

Que j'eusse *որ ունենայի*
que tu eusses
qu'il eût
que nous eussions
que vous eussiez
qu'ils eussent

Plus-que-parfait — ԳԵՐԱԿԱՏԱՐ

Que j'eusse eu *որ ունեցած [ըլլայի*
que tu eusses eu
qu'il eût eu
que nous eussions eu
que vous eussiez eu
qu'ils eussent eu

Mode infinitif — ԱՆԵՐԻՒՈՑԹ

Présent — ՆԵՐԿԱՅ

Avoir *ունենալ*

Passé — ԱՆՑԵԱԼ

Avoir eu *ունեցած ըլլալ*

Participe — ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Présent — ՆԵՐԿԱՅ

Ayant *ունենալով*

Passé — ԱՆՑԵԱԼ

Eu (eue), ayant eu *ունեցած ըլլալով*

Vocabulaire.

La famille *ընտանիք*
les parents, m. pl. *ծնողք. ազգականք*
les noces, f. pl. *հարսանիք*
le petit-fils *թոռն*
la petite-fille *թոռնիկ*
le petit-enfant *թոռան զաւակ*
le chef *գլխաւոր, պետ*
Immaculée Conception *Անարատ Յղութիւն*
aîné *անդրանիկ*
fiancé *նշանած*
marié *կարգուած*
épouser *ամուսնանալ*
assister *ներկայ գտնուիլ*
passer *անցնել*
nombreux *բազմանդամ*
au milieu de *միջեւ, շրջանակին մէջ*
cadet-cadette *կրտսեր*

Thème 41.

Mon père et ma mère, mes frères et mes sœurs sont les membres de notre famille. Mon père s'appelle Jacques (*Յակոբ*), il a quarante-neuf ans, ma mère s'appelle Angèle, elle a quarante-quatre ans. Mes chers parents ont sept enfants, quatre fils et trois filles. Les noms de mes trois frères sont Dicran, Mihran et Nersès; les noms de mes trois sœurs sont Marie, Eugénie et Hratchouhi; mon nom est Alexandre. Notre chère grand'mère est dans notre famille. Ma grand'mère est la mère de mon père, elle a quatre-vingts ans. Ma petite sœur Hratchouhi a huit ans, mais elle a déjà commencé à apprendre la langue française dans une bonne école de jeunes filles des Sœurs arméniennes de l'Immaculée Conception. Mon frère aîné est déjà marié, il a épousé une demoiselle arménienne. Nous avons tous assisté à ses noces. Ma sœur aînée, Marie, est fiancée au frère d'une de ses amies. Dans notre famille tous les enfants aiment leurs parents, et les parents aiment tous leurs enfants. Tous sont heureux et contents.

ՀՐԱՀԱՆԳ 42.

Մենք շատ բազմանդամ ընտանիք մըն ենք. վեց մանչ եւ երեք աղջիկ: Աստուած օրհնած է (a béni) *մեր ընտանիքը: Անդրանիկ եղբայրս Լեւոն կը կոչուի, կարգուած է արդէն. եւ անդրանիկ քոյրս նշանուած է: Բոլոր եղբայրներս ու քոյրերս ներկայ գտնուեցանք անոր հարսնիքին: Կրտսեր քոյրս վեց տարեկան է, դեռ դպրոց չ'երթար (դեռ դպրոց չէ), բայց սկսած է արդէն գաղղիերէն լեզուն սորվելու. տան մէջ գաղղիացի օրիորդ մ'ունինք: Այս քաղաքին մէջ շատ ազգականներ ունինք: Հօրս երեք եղբայրներն ու երկու քոյրերը հոս կը բնակին: Մեր հայրն ընտանիքի գլխաւորն է: Իմ երեք հօրեղբայրներս կարգուած են, բայց երկու հօրաքոյրներս դեռ կարգուած չեն: Հօրեղբայրներէս մին երկու մանչ եւ երեք աղջիկ ունի. իսկ միւսը մանչ մը եւ աղջիկ մ'ունի. երրորդ հօրեղբայրս երեք մանչ եւ մէկ աղջիկ ունի: Ուրեմն ես* (j'ai donc) *վեց հօրեղբօրորդի եւ հինգ հօրեղբօրաղջիկ ունիմ: Իմ մեծ հայրս եւ մեծ մայրս հոս չեն բնակիր. իրենց աղջիկներէն միոյն ընտանիքին մէջ են: Իմ մեծ ծնողքս շատ կը սիրեն իրենց թոռներն ու թոռնիկները. ամէն տարի* (tous les ans) *մեր քաղաքը կու գան* (viennent dans notre ville) *եւ հոս կ'անցընեն շատ մը շաբաթներ իրենց սիրելի թոռան զաւակաց շրջանակին մէջ:*

Proverbe: Il a une mémoire de lièvre — *Հաւու խելք ունի:*

ԻԶ· ԴԱՍ — Vingt-sixième Leçon.

Grammaire.

Être օժանդակ բային խոնարհումը — Conjugaison du verbe auxiliaire *être.*

Հ· Բայերը քանի՞ փոփոխութիւն ունին.

Պ· Բայերը չորս փոփոխութիւն ունին, թէ՝ nombre, դէմ personne, ժամանակ temps եւ եղանակ mode.

Հ· Եղանակը քանի՞ է.

Պ· Եղանակը հինգ է. Աներեւոյթ՝ որ անդէմ եղանակ mode impersonnel կը կոչուի, Սահմանական, Թէական, Հրամայական եւ Ստորադասական, որ դէմաւոր եղանակ modes personnels կը կոչուին:

Հ· Ժամանակը քանի՞ է.

Պ· Բայի մէջ երեք գլխաւոր ժամանակ կայ. Ներկայ présent, Անցեալ passé եւ Ապառնի futur.

Հ· Ժամանակը քանի՞ կը բաժնուի.

Պ· Ժամանակն երկուքի կը բաժնուի. Պարզ եւ Բաղադրեալ ժամանակ: Պարզ ժամանակը temps simple միայն մէկ բառէ կազմուած է. զ· օ. j'ai une montre. Բաղադրեալ ժամանակը temps composé այն է որ avoir կամ être օժանդակներու օգնութեամբ կը խոնարհի. զ· օ. j'ai parlé, je suis assis.

Exercice de Grammaire.

Աշխատելիները հետեւեալները.

La mer est **profond** (խոր). — Le singe (կապիկ) et le chat sont **adroit**. — Les coquelicots sont **rouge**. — L'eau est **frais**. — L'éponge est **poreux** (ծակոտկէն). — Mes grand'mères sont bien **âgé**.

Conjugaison du verbe auxiliaire **Être.**

Mode indicatif.

Présent	Passé Indéfini
Je suis *եմ*	J'ai été *եղած եմ*
tu es	tu as été
il est	il a été
nous sommes	nous avons été
vous êtes	vous avez été
ils sont	ils ont été

Imparfait	Plus-que-parfait
J'étais *էի*	J'avais été *եղած էի*
tu étais	tu avais été
il était	il avait été
nous étions	nous avions été
vous étiez	vous aviez été
ils étaient	ils avaient été

Passé défini	Passé antérieur
Je fus *եղայ*	J'eus été *եղայ*
tu fus	tu eus été
il fut	il eut été
nous fûmes	nous eûmes été
vous fûtes	vous eûtes été
ils furent	ils eurent été

Futur	Futur antérieur
Je serai *պիտի ըլլամ*	J'aurai été *եղած պիտի ըլլամ*
tu seras	tu auras été
il sera	il aura été
nous serons	nous aurons été
vous serez	vous aurez été
ils seront	ils auront été

Mode conditionnel.

Présent	Passé
Je serais պիտի ըլլայի	J'aurais été եղած պիտի ըլլայի
tu serais	tu aurais été
il serait	il aurait été
nous serions	nous aurions été
vous seriez	vous auriez été
ils seraient	ils auraient été

Mode impératif.

Présent ou **Futur**

Sois եղիր
soyons
soyez

Mode subjonctif.

Présent ou Futur	Passé
Que je sois որ ըլլամ	Que j'aie été որ եղած ըլլամ
que tu sois	que tu aies été
qu'il soit	qu'il ait été
que nous soyons	que nous ayons été
que vous soyez	que vous ayez été
qu'ils soient	qu'ils aient été
Imparfait	**Plus-que-parfait**
Que je fusse որ ըլլայի	Que j'eusse été որ եղած ըլլայի
que tu fusses	que tu eusses été
qu'il fût	qu'il eût été
que nous fussions	que nous eussions été
que vous fussiez	que vous eussiez été
qu'ils fussent	qu'ils eussent été

Mode infinitif.

Présent	Passé
Être ըլլալ	Avoir été եղած ըլլալ

Participe.

Présent	Passé
Étant ըլլալով	Été, ayant été եղած, եղած ըլլալով

Vocabulaire.

La bonté բարիք · ջնորհք ·
sortir դուրս ելլել
l'ordre, m. կարգապահութիւն
la bonne conduite բարի վարք
la faim անօթութիւն
le collège վարժարան
les Pères Méchitharistes de Vienne Վիեննական Մխիթարեան Հարք
le mendiant մուրացիկ
le maître տէր
l'été passé անցած ամառ
contenter գոհ ընել
je meurs կը մեռնիմ
j'ai été գացի
savant գիտուն, գիտնական
autrefois յառաջագոյն
demain վաղը
mort մեռած
la bonne սպասուհի
pour que (subj.) որպէս զի

Thème 43.

Avez-vous déjà été en France (Գաղղիա)? — Non, monsieur, je n'ai jamais été en France. — Vous prononcez très bien le français; j'aurais pensé (պիտի կարծէի թէ) que vous étiez français. — Non, monsieur, je suis arménien et j'ai étudié le français au collège des Pères Méchitharistes de Vienne à Pancaldi; et ma sœur qui est fiancée à un français, a étudié chez les Sœurs de l'Immaculée Conception. — Si le maître ne voulait pas sortir, il n'aurait pas demandé ses bottes. — Si la bonne n'était pas très paresseuse, elle n'aurait pas apporté les bottes de son maître toutes (Համակ) sales. — Mon enfant, sois laborieux pour que tu aies toujours la première place. — Nous aurions été dans la forêt, s'il n'avait pas plu (անձրեւած). — Un homme demandait à un pauvre mendiant de quoi il vivait (կ'ապրէր). Le pauvre lui répondit: Si vous m'aviez demandé de quoi je meurs, je vous aurais répondu que je meurs de faim. — Où est ton frère? — Il n'est pas encore arrivé; il aura eu des affaires (գործք). — Auriez-vous la bonté (կը բարեհաճիք) de nous prêter votre âne avec la charrette? — L'âne n'est pas à l'étable, il est au village.

ՀՐԱՀԱՆԳ 44.

Եթէ[1] երկու գրչակալ ունենայի, շատ ուրախ կ'ըլլայի։ Եթէ պայուսակ մ'ունեցած ըլլայի, աւելի ուրախ եղած կ'ըլլայի։ Եթէ կարգուած քոյրս եւ նշանած մօրաքոյրս հոս եղած ըլլային, սիրելի ծնողքս շատ ուրախ եղած պիտի ըլլային։ Եթէ դպրոց գացած ըլլայի (si j'étais allé), հիմայ գիտնական մարդ մ'եղած կ'ըլլայի։ Երկկ ութսունուվեց հատ քարեգնդակ ունէի, այսօր ութսուն հատ ունեցայ. վաղը երկու հարիւր հատ պիտի ունենամ։ Եթէ հայրս մեռած չըլլար, երկու տուն կ'ունենայինք։ Ես հիմայ վէեննա եղած կ'ըլլայի, եթէ մայրս հիւանդ եղած չըլլար։ Քոյրերս դպրոց չեն. հիւանդ եղած պիտի ըլլան։ Սպասադարանին մէջ պանիր կար, ո՞ւր է։ կատուն զայն կերած պիտի ըլլայ։ Տղաքներս, փութաջան եղէք որպէս զի (pour que) ձեր ծնողքը գոհ ըլլան։ Միշտ բարի վարք ունենանք։ Անցած ամառ գիւղն էինք. այս ամառն ալ հոն պիտի ըլլա՞նք։ Յառաջագոյն ծոյլ էինք եւ վարժապետը դժգոհ էր մեզմէ. այս տարի փութաջան եղանք եւ վարժապետն ալ գոհ եղաւ մեզմէ։ Միշտ կարգապահութիւն ունեցէք։ Երբեք ծոյլ մի ըլլաք։ Հայրս կ'ուզէ որ երեք գիրք եւ վեց տետրակ ունենամ։ Մօրաքոյրս կ'ուզէր որ կարճ տաբատ մ'ունեցած ըլլայի։ Անկարելի է որ մտացիր աշակերտ մը կարենայ գոհ ընել իւր վարպետը։ Մայրս չ'ուզեր որ պզտիկ քոյրս առանձին անտառ երթայ։ Մօրեղբայրս կ'ուզէ որ իւր աղջիկը իւր ընկերուհիներուն պէս հագուի։

Proverbe: Il faut battre le fer tandis qu'il est chaud — Երկաթը տաք եղած ատեն կոտնելու է (յարմար առիթը կորսնցնելու չէ)։

---

[1] Եթէ նշանակութեամբ si էն վերջն ալ Futur եւ ալ Conditionnel կը գրուի. ուրեմն si j'aurai, si j'aurais երեքը չ'ըսուիր. հապա պիտի ըսուի si j'avais, si j'avais eu. — Թայց երբ si ըն, արդեօք նշանակէ, կրնայ գրուիլ. զ. օ. je ne sais s'il me le présentera, չեմ գիտեր ըն՝ զինքն ինծի պիտի ներկայացնէ։

ԻԷ. ԴԱՍ — Vingt-septième Leçon.

Grammaire.

Խնդիր Բայի — Compléments du verbe.

Հ. Ի՞նչ է բայի խնդիրը.

Պ. Բայի խնդիրը կամ լրացուցիչը կ'ըսուի այն բառն, որ բային իմաստը կ'ամբողջացընէ։

Հ. Քանի՞ տեսակ է.

Պ. Երեք տեսակ է. խնդիր մը՝ complément direct, խնդիր բնութեան complément indirect եւ պարագայական խնդիր complément circonstanciel.

Հ. Սեռի խնդիրն ո՞րն է.

Պ. Սեռի խնդիրն այն բառն է, որ ուղղակի կը լրացընէ բային իմաստն առանց նախադրութեան մը։ Խնդիր սեռին կը պատասխանէ ո՞վ qui? կամ ի՞նչ quoi? Հարցման. զ. օ. j'aime mon père Հայրս կը սիրեմ. j'aime qui? ո՞վ կը սիրեմ — mon père Հայրս. ուրեմն père Հայր aime-ին խնդիր սեռին է։

Հ. Ո՞րն է խնդիր բնութեան.

Պ. Խնդիր բնութեան այն է, որ բային իմաստը կ'ամբողջացընէ նախադրութեան մը միջոցաւ։ Խնդիր բնութեան կը պատասխանէ ու՞մ à qui? ի՞նչ à quoi? ու՞մ de qui? ի՞նչ de quoi? եւայլն Հարցման. զ. օ. je pense à ma mère Մօրս վրայ կը մտածեմ. je pense à qui? որո՞ւն վրայ կը մտածեմ — à ma mère Մօրս վրայ. ուրեմն mère Մօր pense-ին խնդիր բնութեանն է։

Հ. Ի՞նչ է պարագայական խնդիրը.

Պ. Պարագայական խնդիրը՝ ինչպէս անունն իսկ կը ցուցընէ, բային իմաստը կ'ամբողջացընէ պեղ-ով, ժամանակի, կերպի եւ պատճառի պարագայ մ'աւելցընելով վրան։ Պարագայական խնդիրը կը պատասխանէ ո՞ւր où, երբ quand, ի՞նչպէս comment, ի՞նչ-համար pourquoi եւայլն Հարցումներուն մէկուն. զ. օ. je vais à Galata Գալաթիա կ'երթամ. je vais où? ո՞ւր

կ'երթամ — à Galata *Ղալաթիա. ուրեմն* Galata *Ղալաթիա* vais*ին պարագայական խնդիրն է։*

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ օրինակներուն մէջ խնդիր սեռին՝ մէկ գծով, խնդիր բնութեանը՝ երկու գծով. եւ պարագայական խնդիրն երեք գծով ընդգծեցէք.

Je parle en classe. — Chaque an je prends un cadeau de mon père. Chaque jour papa me donne une leçon dans sa chambre. — Au son de la cloche je vais à ma place. — Je taille mon crayon avec un canif. — Je verse de l'encre dans mon encrier.

Vocabulaire.

La question *հարցում*
faire la réponse *հարցման պատասխանել*
la chance *բախտ*
le progrès *յառաջադիմութիւն*
mauvais *գէշ, չար*
corriger *սրբագրել*
adresser *ուղղել*
louer *գովել*
surveiller *հսկել*
être en retenue *վար դրուիլ, արգելան ըլլալ*

Thème 45.

Depuis un an je vais à l'école. J'étudie avec plaisir et j'ai commencé à apprendre la langue française. J'aime beaucoup cette belle langue et les leçons de Monsieur Foussat, notre maître. Dans ces leçons nous parlons toujours français; le maître adresse une question à ses élèves en français et l'un de ses élèves fait la réponse en français. Les élèves parlent déjà assez bien (le) français; ils étudient bien à la maison et pendant les leçons ils sont toujours attentifs. Une fois par semaine, nous donnons un thème à notre maître. Le maître corrige nos thèmes; il blâme et gronde les élèves qui ont fait plus de dix fautes, mais il loue les élèves qui n'ont pas fait de fautes dans leur thème français. Une fois par semaine, nous récitons plusieurs petites poésies à notre maître. Le maître surveille ses élèves pendant les leçons de français. Les

élèves qui ne sont pas toujours attentifs pendant les leçons, ne font pas de progrès; ils sont souvent en retenue.

ՅՕԱՅԱՆԳ 46.

Ձեր դասարանին մէջ յարմար նստարաններ չունի՞ք։ Այո՛, պարոն, նստարանները յարմար են, բայց սեղանները չափազանց բարձր են։ Ուսուցիչը կարմիր գրիչ մը չունեցա՞ւ։ Ոչ, անիկա այս տետրակներն իմ սեւ թանաքովս սրբագրեց։ Իմ պզտիկ եղբայրս Յովհաննէս (Jean) *պախարակելի չէ՞. անիկա գաղղիերէն դասերու ատեն մտադիր չէ եւ տունը չափազանց ծոյլ է։ Իմ Գէորգ բարեկամիս քոյրն իւր գեղեցիկ կարմիր գրչակալը փողոցի վրայ կորսնցուց. անիկա իւր մատիտն ալ կորսնցուց, բայց աշակերտ մը գտաւ մատիտը։ Այս աշակերտուհին այդ աշակերտին քոյրն է. անիկա իւր պզտիկ եղբայրը շատ կը սիրէ։ Պօղոս եւ Արամ իրենց գեղեցիկ գրիչները չկորսնցուցի՞ն։ Այո՛, պարոն, անոնք ամենեւին բախտ չունին, անոնք արդէն երկու անգամ իրենց գրիչները կորսնցուցին։ Քանի՞ տարեկան են քու բարի ծնողքդ։ Հայրս քառասունուչորս տարեկան է, իսկ մայրս երեսունուերեք տարեկան է։ Քանի՞ տարեկան է անդրանիկ քոյրդ։ Անդրանիկ քոյրս քսանուչորս տարեկան է. կարգուա՞ծ է արդէն։ Ոչ, դեռ կարգուած չէ, բայց նշանուած է։*

Proverbe: Nécessité n'a point de loi — Հարկն օրէնք չունի։

ԻԸ. ԴԱՍ — Vingt-huitième Leçon.

Grammaire.

Չորս լծորդութիւնք — Les quatre conjugaisons.

Հ. Ի՞նչ է բայ մը խոնարհել.

Պ. Բայ մը խոնարհելը՝ զայն իւր բոլոր եղանակներովը, ժամանակներովը, թուովն ու դէմքերովը ըսել կամ գրել է։

Հ. Քանի՞ կանոնաւոր լծորդութիւն կայ Գաղղիերէնի մէջ.

Պ. Գաղղիերէնի մէջ չորս կանոնաւոր լծորդութիւն կայ։

Հ. Ի՞նչ է իւրաքանչիւր լծորդութեան Աներեւոյթ ներկային վերջաւորութիւնը.

Պ. Առաջին լծորդութեան Աներեւոյթ ներկան կը վերջաւորի՝ er, ինչպէս՝ chanter, երկրորդը՝ ir, ինչպէս՝ finir, երրորդը oir, ինչպէս՝ recevoir, չորրորդը՝ re, ինչպէս՝ rendre.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերուն քով նշանակեցէք թէ՝ քանիերորդ լծորդութեան կը վերաբերին.

Acheter, vendre, commencer, apercevoir, parler, causer, entendre, salir, obéir, descendre, concevoir, punir, verser, rougir, établir, jeter, peler, réunir, rompre, servir.

Première Conjugaison, en Er.

Verbe Aimer[1] — Սիրել

Mode indicatif.

Présent	Passé indéfini
J'aime կը սիրեմ	J'ai aimé սիրած եմ
tu aimes	tu as aimé
il aime	il a aimé
nous aimons	nous avons aimé
vous aimez	vous avez aimé
ils aiment	ils ont aimé

Imparfait	Plus-que-parfait
J'aimais կը սիրէի	J'avais aimé սիրած էի
tu aimais	tu avais aimé
il aimait	il avait aimé
nous aimions	nous avions aimé
vous aimiez	vous aviez aimé
ils aimaient	ils avaient aimé

[1] Կանոնաւոր բայերու մէջ երկու բան պէտք է զանազանել. արմատ՝ le radical որ չի փոխուիր եւ վերջաւորութիւն՝ la terminaison որ փոփոխական է։ Aimer բային մէջ արմատն է aim, իսկ վերջաւորութիւնն է er։

Passé défini	Passé antérieur
J'aimai սիրեցի	J'eus aimé սիրեցի
tu aimas	tu eus aimé
il aima	il eut aimé
nous aimâmes	nous eûmes aimé
vous aimâtes	vous eûtes aimé
ils aimèrent	ils eurent aimé

Futur	Futur antérieur
J'aimerai պիտի սիրեմ	J'aurai aimé սիրած պիտի ըլլամ
tu aimeras	tu auras aimé
il aimera	il aura aimé
nous aimerons	nous aurons aimé
vous aimerez	vous aurez aimé
ils aimeront	ils auront aimé

Mode conditionnel.

Présent	Passé
J'aimerais պիտի սիրէի	J'aurais aimé սիրած պիտի ըլլայի
tu aimerais	tu aurais aimé
il aimerait	il aurait aimé
nous aimerions	nous aurions aimé
vous aimeriez	vous auriez aimé
ils aimeraient	ils auraient aimé

Mode impératif.

Présent ou Futur

Aime սիրէ
aimons սիրենք
aimez սիրեցէք

Mode subjonctif.

Présent ou Futur	Passé
Que j'aime որ սիրեմ	Que j'aie aimé որ սիրած ըլլամ
que tu aimes	que tu aies aimé
qu'il aime	qu'il ait aimé
que nous aimions	que nous ayons aimé
que vous aimiez	que vous ayez aimé
qu'ils aiment	qu'ils aient aimé

Imparfait	Plus-que-parfait
Que j'aimasse որ սիրէի	Que j'eusse aimé որ սիրած
que tu aimasses	que tu eusses aimé [ըլլայի
qu'il aimât	qu'il eût aimé
que nous aimassions	que nous eussions aimé
que vous aimassiez	que vous eussiez aimé
qu'ils aimassent	qu'ils eussent aimé

Mode infinitif.

Présent	Passé
Aimer սիրել	Avoir aimé սիրած ըլլալ

Participe.

Présent	Passé
Aimant սիրելով	Aimé(ée), ayant aimé սիրած, սիրած ըլլալով

Ծանօթութիւն ։ — *Թէ կանոնաւոր եւ թէ անկանոն բոլոր բայերուն եզակի երկրորդ դէմքը s ունի, ի բաց առեալ առաջին լծորդութեան բայերուն հրամայականը ։*

Ա. Լծորդութեան քանի մը բայերու վրայ գիտելիք — Remarques sur certains verbes de la 1re Conjugaison.

Ամէն er վերջաւորող բայերն այս օրինակին պէս կը խոնարհին. կան սակայն քանի մը բայեր՝ որոնք քիչ մը տարբեր են այս օրինակէն. այսպիսիները դրած ենք գրքիս ետեւը՝ Անկանոն բայերու ցանկին մէջ ։

Cer վերջաւորող բայերը՝ ինչպէս avancer, placer, c գրին տակը ներքնակէտ մը կ'առնուն, երբ a կամ o գրերու առջեւ գան. il avança, nous plaçames.

Ger վերջաւորող բայերը gէն վերջը e մը կ'առնուն a կամ o գրերու առջեւ. je mangeai, nous nageons.

Վերջընթեր վանկէն յառաջ գտնուող համր eն կամ փակ éն կը փոխուի բաց è ի՝ համր վանկի մ'առջեւ. amener, j'amène; espérer, ils espèrent.

Eler, eter վերջաւորող բայերն երկու l կամ երկու t կ'առնուն համր e ի առջեւ. appeler, j'appelle; jeter, ils jettent.

Բացառութիւն կը կազմեն հետեւեալ բայերը. peler, acheter, harceler, geler, épousseter եւայլն, որոնք — փոխանակ lը կամ tն կրկնելու — accent grave կ'առնուն. j'achète, je pèle.

Այն ամէն բայերն որ yer կը վերջաւորին, համր e ի առջեւ իրենց yն i ի կը փոխեն. employer, j'emploie, j'emploierai, j'appuierai.

Այս կանոնէն կը զարտուղին payer, grasseyer բայերը, որոնք իրենց yն անփոփոխ կը պահեն. je paye, je grasseye.

Vocabulaire.

La promenade շրջագայութիւն
la saison եղանակ
le printemps գարուն
l'animal domestique ընտանի անասուն
la santé առողջութիւն
la capitale մայրաքաղաք
la contrée գաւառ, երկիր
la joie ուրախութիւն
accompagner ընկերանալ
terminer աւարտել
respirer շնչել
examiner քննել
quitter մեկնիլ, թողուլ
être de retour վերադառնալ
l'air, m. օդ
lorsque երբ որ

Thème 47.

La vache est un animal domestique qui nous donne du lait. — En été, quand nous sommes à la campagne, nous mangeons souvent au jardin du pain avec des fruits. — Manger du fruit, c'est bon pour la santé. — Depuis deux ans nous demeurons à la ville; autrefois nous avions près de la capitale une jolie petite maison de campagne où nous passions de belles années. — L'année passée, mes parents achetèrent une petite maison de campagne, et bientôt nous quittâmes la ville pour aller respirer le

bon air à la campagne. — Mon oncle n'était pas à la maison lorsque j'arrivai; il était à la forêt, mais à dix heures et demie il était déjà de retour. — M'accompagneras-tu à la maison? — Je vous accompagnerais avec beaucoup de plaisir, si j'en avais le temps. — Mon père a acheté une maison de trois étages. — Qui me donnera une pincée de tabac? — Mon camarade ne m'a pas quitté de tout le jour (բոլոր օրը). — A quoi emploies-tu le temps pendant tes vacances? — Je l'emploie très utilement; je m'amuse en me promenant avec quelques camarades, je joue au jardin, je fais des promenades avec mes parents; mais en même temps je ne néglige pas mes études, car je trouve encore le temps de travailler deux heures par jour.

ՀՐԱՀԱՆԳ 48.

Գարունը՝ չորս եղանակներուն ամէնէն գեղեցիկը, ընդհուպ պիտի վերադառնայ: Տղաք գոհ պիտի ըլլան եւ խցերնին (խուցը) պիտի թողուն, անտառներու եւ պարտէզներու մէջ խաղալու համար: Այն թռչունները՝ որ ձմեռ ատեն, մեկնած են մեր ցուրտ գաւառներէն, ընդհուպ պիտի վերադառնան. ուրախութիւնը մեր սրտերուն մէջ պիտի մտնէ եւ ուրախ պիտի ըլլանք: Առաջին ծաղիկները՝ զորս պիտի գտնեմ պարտէզին մէջ, պիտի ըլլան ձիւնածաղիկները (les perce-neige): *Ինծի հետ պահուըտուք պիտի խաղա՞ս: Կը սիրեմ պահուըտուք խաղալ, բայց միշտ պարտէզը պիտի խաղանք մաքուր օդը շնչելու համար: Արձակուրդդ գիւղը պիտի չանցընէ՞ր, եթէ շատ աշխատելու բան չունենայիր: Եթէ ժամանակ ունենայի, քեզի կ'ընկերանայի: Երբ դուք ձեր շրջագայութենէն դառնաք* (տղաք), *մեր շարադրութիւններն աւարտած պիտի ըլլանք: Ուսուցիչը քննեց իր աշակերտները. ամէնքն ալ դասերնին աղէկ պատրաստած* (préparer) *էին: Այսօր յակուրջի մը պիտի կապեմ խնձորենւոյ խոշոր ճիւղին վրայ. Հաճոյք պիտի*

ունենամ ինծի ընկերանալու: Մեծ հաճոյքով քեզի կ'ընկերանայի, եթէ պզտիկ քոյրս հիւանդ չըլլար: Վարպետն իր աշակերտներն աւելի պիտի սիրէր, եթէ աւելի մտադիր ըլլային դասերու ժամանակ: Սիրեցէք զԱստուած, միշտ երջանիկ կ'ըլլաք (տղաք): *Ով որ զԱստուած չի սիրեր, դժբախտ կ'ըլլայ: Ով որ զԱստուած կը սիրէ, մեղքերէ կը խորշի* (évite les péchés):

Proverbe: A cheval donné on ne regarde pas à la dent — Տրուած ձրուանքին ատամներուն չեն նայեր:

Causerie.

Les saisons.

Quelle est la saison que tu aimes le mieux, le printemps, l'été, l'automne ou l'hiver?

Moi, j'aime mieux l'été.

Et le printemps donc?

Je préfère (*կը նախընտրեմ*) l'été, car le printemps est souvent vilain (*գէշ, անպիտան*) dans notre pays (*մեր երկիրը*), il gèle (*կը սառի*), il pleut, il neige même quelquefois.

Oui, c'est vrai; souvent même les rossignols (*սոխակները*) n'ont pas le cœur à chanter, parce que le temps est trop froid et trop triste.

Vous avez raison (*իրաւունք*), le printemps n'est pas toujours si aimable qu'on le croit (*կարծուածին չափ*), quoique (*թէեւ*) les premières fleurs fassent tant de plaisir.

Les chemins sont encore pleins de boue (*ցեխոտ*), et on ne peut presque pas sortir sans se crotter jusqu'à la cheville[1].

Mais si vous êtes si difficile (*դժուարահաճ*), que sera-ce dont en hiver?

---

[1] *Մինչեւ ոտքին պճեղը ցեխոտելու.*

En hiver il faut chercher son plaisir chez soi (*իր տան մէջ*), car la promenade n'est plus agréable alors.

Oui, on cause (*կը խօսակցինք*), on joue, on danse, on fait de la musique.

La plus belle saison, à mon avis (*իմ կարծիքիս համեմատ*), est l'automne. Le temps est presque toujours beau, il ne fait pas trop chaud.

Et on mange de bons fruits, des pommes, des poires, des prunes, des abricots, des pêches, des figues et du raisin.

Sans doute, cela a bien son charme (*հրապոյր*).

Puis les amateurs vont à la chasse et on mange souvent du gibier (*որս*).

Ensuite on fait les vendanges (*այգեկութ*), et ce temps est ordinairement le plus beau de l'année.

Mais les oiseaux ne chantent plus en automne, la nuit arrive bientôt pour couper court (*վերջացընել, կարճ կապել*) aux plaisirs, et on voit partout que l'hiver va venir tout glacer (*ամէն բան պիտի սառեցընէ*). L'espérance s'en va, quand les feuilles tombent.

Heureusement que l'hiver ne dure pas toujours !

ԻԹ. ԴԱՍ — Vingt-neuvième Leçon.

Grammaire.

Հ. *Քանի՞ տեսակ բայ կայ.*

Պ. *Հինգ տեսակ բայ կայ.* Ներգործական actif, չէզոք neutre, կրաւորական passif, փոխադարձ pronominal *եւ* միադէմ unipersonnel *կամ* դիմազուրկ impersonnel:

Հ. *Ի՞նչ է ներգործական բայը.*

Պ. *Ներգործական բայն այն է որ խնդիր սեռի մը կրնայ ունենալ. զ. օ.* le chat attrape la souris *կատուն մուկ կը բռնէ:*

Հ. *Բայի մը ներգործական ըլլալն ինչպէս կը ճանչցուի.*

Պ. *Բայի մը ներգործական ըլլալը կ'իմացուի, երբ բայէն վերջն անձանց համար* quelqu'un *եւ իրաց համար* quelque chose *կրնանք դնել. զ. օ.* aimer *ներգործական բայ է, որովհետեւ* aimer quelqu'un *կամ* aimer quelque chose *կրնանք ըսել:*

Հ. *Ներգործական բայերը բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ ո՞ր օժանդակը կ'առնուն:*

Պ. *Ներգործական բայերը բաղադրեալ ժամանակներու մէջ միշտ* avoir *օժանդակը կ'առնուն. զ. օ.* j'ai aimé:

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերը բերանացի խոնարհեցէք առանց կակազելու.

C'était moi qui avais parlé. — C'était moi qui avais joué à cache-cache. — C'était moi qui avais renversé l'encre. C'était moi qui avais trouvé le crayon. — C'est moi qui mangerai cette pomme. — C'est moi qui préparerai le dîner. — C'est moi qui respirerai l'air pur de la campagne.

Deuxième Conjugaison, en **Ir.**

Verbe Finir — Լմնցընել

Mode indicatif.

Présent	Passé Indéfini
Je finis	J'ai fini
tu finis	tu as fini
il finit	il a fini
nous finissons	nous avons fini
vous finissez	vous avez fini
ils finissent	ils ont fini

Imparfait	Plus-que-parfait
Je finissais	J'avais fini
tu finissais	tu avais fini
il finissait	il avait fini
nous finissions	nous avions fini
vous finissiez	vous aviez fini
ils finissaient	ils avaient fini

Passé défini	Passé antérieur
Je finis	J'eus fini
tu finis	tu eus fini
il finit	il eut fini
nous finîmes	nous eûmes
vous finîtes	vous eûtes fini
ils finirent	ils eurent fini

Futur	Futur antérieur
Je finirai	J'aurai fini
tu finiras	tu auras fini
il finira	il aura fini
nous finirons	nous aurons fini
vous finirez	vous aurez fini
ils finiront	ils auront fini

Mode conditionnel.

Présent	Passé
Je finirais	J'aurais fini
tu finirais	tu aurais fini
il finirait	il aurait fini
nous finirions	nous aurions fini
vous finiriez	vous auriez fini
ils finiraient	ils auraient fini

Mode impératif.

Présent ou Futur

Finis
finissons
finissez

Mode subjonctif.

Présent ou Futur	Passé
Que je finisse	Que j'aie fini
que tu finisses	que tu aies fini
qu'il finisse	qu'il ait fini
que nous finissions	que nous ayons fini
que vous finissiez	que vous ayez fini
qu'ils finissent	qu'ils aient fini

Imparfait	Plus-que-parfait
Que je finisse	Que j'eusse fini
que tu finisse	que tu eusses fini
qu'il finît	qu'il eût fini
que nous finissions	que nous eussions fini
que vous finissiez	que vous eussiez fini
qu'ils finissent	qu'ils eussent fini

Mode infinitif.

Présent	Passé
Finir	Avoir fini

Participe.

Présent	Passé
Finissant	Fini(e), ayant fini

Բ. Հնորդութեան քանի մը բայերու վրայ գիտելիք. — Remarques sur certains verbes de la 2e Conjugaison.

Բոլոր ir վերջաւորող բայերը՝ ի բաց առեալ անկանոն բայերու մէջ նշանակուածները, այս հնորդութեան պէս կը խոնարհին։

Bénir օրհնել բայը կրկին ընդ. անցեալ ունի, béni, e, եւ bénit, e. կրօնական արարողութեամբ օրհնուած իրերու համար bénit կ'ըսուի. Il y a de l'eau bénite dans le bénitier. C'est du pain bénit. Ուրիշ ամէն դէպքերու մէջ միշտ béni կամ bénie կ'ըլլայ. Une nation bénie de Dieu.

Fleurir ծաղկիլ, ծաղիկ տալ նիւթական իմաստով կանոնաւոր է. Les rosiers fleurissaient. Իսկ փոխաբերական իմաստով այսինքն՝ ծաղկեալ, յաջող վիճակի մէջ ըլլալ, բարգաւաճիլ նշանակութեամբ ընդ. ներկան florissant եւ անկատարը florissait կ'ըլլայ. Notre école est toujours florissante. Les lettres florissaient sous Louis XIV.

Mentir, partir, sentir, sortir, se repentir *իրենց արմատական վերջին t գիրը կը կորսնցնեն Սահմանական Ներկայի առաջին երկու դէմքերու եւ Հրամայականի մէջ.* je mens, je pars, je sens, je sors, je me repens, tu mens, tu pars, tu sens, tu sors, tu te repens; mens, pars, sens, repens-toi.

Vocabulaire.

La vie *կեանք, ապրուստ*
l'étude, f. *ուսում*
le lycée *բարձրագոյն վարժարան*
l'université, f. *համալսարան*
la carrière *ասպարէզ, վիճակ*
faire de hautes études *բարձր ուսմունք ընել*
les jeunes gens *պատանիներ*
la profession *արուեստ, պաշտօն*
l'avocat, m. *փաստաբան*
le juge *դատաւոր*
le malfaiteur *չարագործ*
le curé *ժողովրդապետ*
le sermon *քարոզ*
l'industrie, f. *ճարտարարուեստ*
la science *գիտութիւն*
choisir *ընտրել*
réussir *յաջողիլ*
s'établir *հաստատուիլ*
exercer *ի գործ դնել, պաշտօնավարել*
guérir *բուժել*
rendre la justice *դատաստան ընել*
enrichir *հարստացընել*
entrer en apprentissage *համբակութեան մտնել*
universitaire *համալսարանական*

Thème 49.

Les garçons qui ont fini leurs études à l'école, choisissent un métier (*արուեստ*) pour gagner leur vie. Les uns font de hautes études, ils vont au lycée, puis (*յետոյ*) ils étudient à une université. Il y a des jeunes gens qui ne réussissent pas dans leurs études et qui choisissent une autre carrière. Ceux qui ont fini leurs études universitaires s'établissent dans une ville où ils exercent leur profession. Ce sont les médecins: ils guérissent les malades de leurs maladies; les avocats et les juges: ils rendent la justice et ils punissent les malfaiteurs; les curés: tous les dimanches et les jours de fête (*տօնական օրեր*) nous allons écouter les sermons qu'ils prononcent (*որ կու տան*) dans l'église; enfin, les professeurs et les savants: ils enseignent les lettres (*լեզուներ*) et les sciences dans les écoles ou dans les universités, ou ils enrichissent l'industrie de leurs sciences. Quant aux (*գալով*) jeunes gens qui choisissent un métier, ils entrent en apprentissage chez un patron (*վարպետ*) et après trois ou quatre ans, ils passent maître (*վարպետ կ'ըլլան*) pour exercer le métier qu'ils ont choisi.

ԹԱՐԳՄԱՆԻԹՅՈՒՆ 50.

Շատ մը հայ պատանիներ կան ի Վիեննա, որոնք բարձրագոյն ուսմունք կ'ընեն։ Անոնք որ իրենց ուսումն աւարտած են, կը մեկնին Վիեննայէ եւ իրենց հայրենիքը կ'երթան, իրենց արուեստն ի գործ դնելու համար։ Կը ճանչնամ (je connais) *քանի մը հայ պատանիներ, որ իրենց համալսարանական ուսմունքն յաջողութեամբ* (avec succès) *աւարտած են. ասոնք ընդհուպ Հայաստան* (en Arménie) *պիտի երթան եւ քաղաքի մը մէջ պիտի հաստատուին իրենց արուեստը վարելու համար։ Ինչո՞ւ այս պարոնները* (messieurs) *չեն սպասեր քիչ մը։ Սպասելու ժամանակ չունին, բժիշկ մը կը փնտռեն։ Բժի՞շկ մը կը փնտռեն. ահա՛ բժիշկ Նիկողոսեան մօտակայ դեղարանն* (dans la pharmacie voisine) *է։ Ի՞նչպէս է ձեր քոյրը։ Շատ գէշ է. այսօր ժամը 10ին բժիշկ Թորգոմեանի նախագահութեամբ* (sous la présidence) *բժշկական խորհրդակցութիւն մը* (une consultation médicale) *պիտի ըլլայ։ Կը գովեմ այն աշակերտները՝ որ փութաջան եւ մտադիր են. բայց կը պարսաւեմ եւ կը պատժեմ զանոնք՝ որ ծոյլ են։ Ուսուցիչները կը պատժեն իրենց աշակերտներէն զանոնք՝ որ իրենց հրամաններուն* (ordre) *չեն հնազանդիր* (obéir)*։ Դուք բարի աշակերտներ էք. դուք միշտ կը հնազանդիք ձեր ծնողաց եւ ձեր ուսուցիչներուն հրամաններուն։ Գեղեցիկ եղանակը*

չենք վայելեր (jouir de). շատ կ'աշխատինք եւ շատ քիչ կը խաղանք։

Proverbe: Il n'est pire eau que l'eau qui dort — Լռակեաց ջուրերէն պէտք է զգուշանալ։

Լ. ԴԱՍ — Trentième Leçon.

Grammaire.

Հ. Ներգործական բայերուն participe passéն ե՞րբ կը համաձայնի։

Պ. Ներգործական բայերուն participe passéն կը համաձայնի խնդիր սեռին հետ սեռով եւ թուով, երբ խնդիր սեռին իրմէ յառաջ գրուած է. զ. օ. les plumes que j'ai **prises** առած գրիչներս. **prises** համաձայնած է que դերանուն խնդիր սեռին հետ, որ plumes բառին տեղ գրուած է։

Հ. Ե՞րբ չի համաձայնիր։

Պ. Չի համաձայնիր, երբ participe passéն խնդիր սեռէն յառաջ գրուած է. զ. օ. les filles avaient **pris** les plumes.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ **participe passé**ները համաձայնեցուցէք.

Les plumes que nous avons **choisi**. — Combien de pommes ont-ils **mangé**? — Les fautes que vous avez **fait**. — Les lettres que tu as **reçu**. — Les cahiers qu'il a **fini**. — L'encre que vous avez **renversé**. — La balançoire que vous avez **attaché**. — Les bracelets que nous avons **acheté**. — Combien de bagues avez-vous **vendu**? — La règle que vous avez **pris**.

Troisième Conjugaison, en **Oir.**

Verbe Recevoir — Ընդունիլ

Mode indicatif.

Présent	Passé indéfini
Je reçois	J'ai reçu
tu reçois	tu as reçu
il reçoit	il a reçu
nous recevons	nous avons reçu
vous recevez	vous avez reçu
ils reçoivent	ils ont reçu

Imparfait	Plus-que-parfait
Je recevais	J'avais reçu
tu recevais	tu avais reçu
il recevait	il avait reçu
nous recevions	nous avions reçu
vous receviez	vous aviez reçu
ils recevaient	ils avaient reçu

Passé défini	Passé antérieur
Je reçus	J'eus reçu
tu reçus	tu eus reçu
il reçut	il eut reçu
nous reçûmes	nous eûmes reçu
vous reçûtes	vous eûtes reçu
ils reçurent	ils eurent reçu

Futur	Futur antérieur
Je recevrai	J'aurai reçu
tu recevras	tu auras reçu
il recevra	il aura reçu
nous recevrons	nous aurons reçu
vous recevrez	vous aurez reçu
ils recevront	ils auront reçu

Mode conditionnel.

Présent	Passé
Je recevrais	J'aurais reçu
tu recevrais	tu aurais reçu
il recevrait	il aurait reçu
nous recevrions	nous aurions reçu
vous recevriez	vous auriez reçu
ils recevraient	ils auraient reçu

Mode impératif.

Présent ou Futur
Reçois
recevons
recevez

Mode subjonctif.

Présent ou Futur	Passé
Que je reçoive	Que j'aie reçu
que tu reçoives	que tu aies reçu
qu'il reçoive	qu'il ait reçu
que nous recevions	que nous ayons reçu
que vous receviez	que vous ayez reçu
qu'ils reçoivent	qu'ils aient reçu

Imparfait	Plus-que-parfait
Que je reçusse	Que j'eusse reçu
que tu reçusses	que tu eusses reçu
qu'il reçût	qu'il eût reçu
que nous reçussions	que nous eussions reçu
que vous reçussiez	que vous eussiez reçu
qu'ils reçussent	qu'ils eussent reçu

Mode infinitif.

Présent	Passé
Recevoir	Avoir reçu

Participe.

Présent	Passé
Recevant	Reçu(e), ayant reçu

Գ. Լծորդութեան քանի մը բայերու վրայ գիտելիք — Remarques sur certains verbes de la 3e Conjugaison.

կրնանք ըսել որ Գ. Լծորդութեան բոլոր բայերն անկանոն են ըստ ինքեան։

Devoir, mouvoir, redevoir *բայերն ընդ. անցեալի մէջ* accent circonflexe *կ'առնուն միայն եզ. արականին մէջ.* dû, mû, redû.

Pouvoir, valoir, vouloir *սահմանական ներկայի առաջին երկու դէմքերուն մէջ փոխանակ* s *ի* x *ունին.* je peux, tu peux; je vaux, tu vaux; je veux, tu veux.

Pouvoir *բային սահմանական ներկան թէ* je peux *եւ թէ* je puis *կ'ըլլայ. ժխտականին մէջ* puis *ին քովը սովորաբար* pas *չի դրուիր.* Je ne puis vous dire la joie que j'ai ressentie.

Vocabulaire.

Le séjour *բնակութիւն, մնալը*	être invité *հրաւիրուիլ*
annoncer *գեկուցանել*	s'ennuyer *ձանձրանալ*
réparer *նորոգել, դարմանել*	valoir *արժել*
abréger *կարճեցընել*	mentir *ստել*
communiquer *հաղորդել*	aussitôt que possible *ըստ կարելւոյն շուտ*
devoir *պարտիլ* [*ըլլալ*	alors que *այն ժամանակ, երբ*
être en peine de *մտահոգ*	afin que (subj.) *որպէս զի*
se mettre en voyage *ճամբորդութիւն ընել*	prochain *յառաջիկայ, գալ*

Thème 51.

Mon cher frère,

Pourquoi ne nous as-tu plus écrit depuis si longtemps? Voilà trois semaines que nous n'avons pas reçu

de tes nouvelles. Nous espérons pourtant que tu vas bien et que nous recevrons bientôt une lettre. Si tu es malade, annonce-le-nous vite afin que maman vienne te soigner. Tu vois que nous sommes en peine de toi. Si nous recevions une ou deux lettres par semaine, nous ne serions pas inquiets. A la maison tous vont bien. Papa et maman se mettront en voyage lundi prochain, s'ils reçoivent de bonnes nouvelles de toi. Ta sœur Thérèse a été invitée à passer quelques semaines chez notre tante; moi, j'irais avec elle, si j'avais le temps, mais mes vacances vont finir à la fin de la semaine, il ne vaudrait donc pas la peine de partir. Et toi, mon cher Aram, quand reviendras-tu de Bébek? quand nous reverrons-nous enfin? Je m'ennuie sans toi et je te prie d'abréger ton séjour. Envoie-nous une lettre aussitôt que possible, afin que nous voyions que tu es en bonne santé. En te saluant mille fois de la part de nos bons parents et de Thérèse, je t'embrasse de tout mon cœur.

Ton frère affectionné
Garbis.

ՀՐԱՀԱՆԳ 52.

Սիրելի Եղբայրս Կարպիս,

Մեծ ուրախութեամբ է որ (c'est avec une grande joie que) *սիրուն նամակդ ընդունեցայ։ Շատ ցաւեցայ որ իմ վրայօքս մտահոգ եղած էք, սիրելի ծնողքս, քոյրս եւ դուն։ Պէտք եմ* (je dois) *քեզի ըսել ճշմարտութիւնը. բայց կ'աղաչեմ քեզի, ծնողացս բան մը մի՛ ըսեր, որպէս զի մտատանջ չըլլան։ Պաղառութեան հետեւանօք* (par suite d'un refroidissement) *ստամոքսս կը ցաւէր. բայց հիմայ շատ աղէկ եմ. բարի հօրեղբայրս զիս շատ լաւ խնամեց։ Սակայն եւ այնպէս պէտք էի* (j'aurais dû) *սիրելի ծնողացս նամակ մը գրել։*

Կը գրես թէ առանց ինծի կը ձանձրանաս. ես ալ հոս առանց քեզի կը ձանձրանամ. ամէն տեղ զքեզ կը փնտռեմ։ Պիտի կարճեցընեմ հօրեղբօրս քովը բնակութիւնս եւ պիտի դառնամ՝ ըստ կարելւոյն շուտ, որպէս զի սիրելի ծնողքս ալ իրենց ճամբորդութիւնն ընեն եւ յանցանքս դարմանեմ։ Գիւղէն կ'իջնամ (je descends) *այնպիսի ժամանակ մը, ուր ուրիշները* (d'autres) *հիմայ կ'երթան։ Բայց ոչ, չեմ ստեր, պիտի գամ։ Կը յուսամ թէ այլ եւս իմ մասին մտահոգ պիտի չըլլաք այս նամակս ընդունելնէդ վերջը* (= inf. passé)*։ Սրտանց կը համբուրեմ սիրելի ծնողքս, քոյրս եւ զքեզ։*

Խանդակաթ եղբայրդ
Արամ։

Proverbe: D'ici à ce temps-là, il passera bien de l'eau sous les ponts — Մինչեւ որ այս ջուրն ելլէ, շատ ժամանակ պէտք է։

Conversation.

Qu'y a-t-il dans la poitrine?	Dans la poitrine il y a le cœur et le poumon (*թոք*).
Où est l'estomac?	L'estomac est dans le ventre.
Combien de jambes avons-nous?	Nous avons deux jambes.
Quelles sont les diverses (*զանազան*) parties de la jambe?	Les diverses parties de la jambe sont: la cuisse (*զիստ*), le genou et le pied.
Combien de doigts (d'orteils) avons-nous à chaque pied?	A chaque pied nous avons cinq doigts (orteils).
Comment s'appelle le gros doigt du pied?	Le gros doigt du pied s'appelle gros orteil.
Avec quoi voyons-nous?	Nous voyons avec les yeux.
Avec quoi entendons-nous?	Nous entendons avec les oreilles.
Avec quoi sentons-(flairons)nous?	Nous sentons avec le nez.
Avec quoi goûtons-nous?	Nous goûtons avec la langue.
Avec quoi sentons-nous?	Nous sentons avec les doigts.

ԼԱ. ԴԱՍ — Trente et unième Leçon.

Grammaire.

Հ. Ի՞նչ է չէզոք բայը։

Պ. Չէզոք բայն այն է որ խնդիր սեռի չի կրնար ունենալ. զ. օ. dormir չէզոք բայ է, որովհետեւ dormir quelqu'un կամ quelque chose չենք կրնար ըսել։

Հ. Չէզոք բայերը բաղադրեալ ժամանակներու մէջ ինչ օժանդակ կ'առնուն.

Պ. Չէզոք բայերէն ոմանք avoir եւ ոմանք être օժանդակ կ'առնուն։

Հ. Ե՞րբ չէզոք բային participe passéն կը համաձայնի.

Պ. Երբ չէզոք բայը avoirով խոնարհի, participe passéն երբեք չի համաձայնիր։ Բայց եթէ êtreով խոնարհի, ենթակային հետ միշտ կը համաձայնի. զ. օ. mes sœurs ont **dormi; dormi** չէզոք բայն՝ անփոփոխ կը մնայ, որովհետեւ avoirով խոնարհած է։ Mes sœurs sont **allées. allées** իւր ենթակային հետ համաձայնած է, որովհետեւ êtreով է խոնարհած։

Exercice de Grammaire.

Ներգործական եւ չէզոք բայերն իրարմէ զանազանեցէք.

Perdre, amuser, venir, aller, aimer, réussir, tomber, descendre, déchirer, mourir, sortir, sentir, réparer, soigner, mentir, guérir.

Quatrième Conjugaison, en **Re.**

Verbre Rendre — Ետ տալ

Mode indicatif.

Présent	Passé indéfini
Je rends	J'ai rendu
tu rends	tu as rendu
il rend	il a rendu
nous rendons	nous avons rendu
vous rendez	vous avez rendu
ils rendent	ils ont rendu

Imparfait	Plus-que-parfait
Je rendais	J'avais rendu
tu rendais	tu avais rendu
il rendait	il avait rendu
nous rendions	nous avions rendu
vous rendiez	vous aviez rendu
ils rendaient	ils avaient rendu

Passé défini	Passé antérieur
Je rendis	J'eus rendu
tu rendis	tu eus rendu
il rendit	il eut rendu
nous rendîmes	nous eûmes rendu
vous rendîtes	vous eûtes rendu
ils rendirent	ils eurent rendu

Futur	Futur antérieur
Je rendrai	J'aurai rendu
tu rendras	tu auras rendu
il rendra	il aura rendu
nous rendrons	nous aurons rendu
vous rendrez	vous aurez rendu
ils rendront	ils auront rendu

Mode conditionnel.

Présent	Passé
Je rendrais	J'aurais rendu
tu rendrais	tu aurais rendu
il rendrait	il aurait rendu
nous rendrions	nous aurions rendu
vous rendriez	vous auriez rendu
ils rendraient	ils auraient rendu

Mode impératif.

Présent ou Futur

Rends
rendons
rendez

Mode subjonctif.

Présent ou Futur	Passé
Que je rende	Que j'aie rendu
que tu rendes	que tu aies rendu
qu'il rende	qu'il ait rendu
que nous rendions	que nous ayons rendu
que vous rendiez	que vous ayez rendu
qu'ils rendent	qu'ils aient rendu

Imparfait	Plus-que-parfait
Que je rendisse	Que j'eusse rendu
que tu rendisses	que tu eusses rendu
qu'il rendît	qu'il eût rendu
que nous rendissions	que nous eussions rendu
que vous rendissiez	que vous eussiez rendu
qu'ils rendissent	qu'ils eussent rendu

Mode infinitif.

Présent	Passé
Rendre	Avoir rendu

Participe.

Présent	Passé
Rendant	Rendu(e), ayant rendu

Դ. Հնորդութեան քանի մը բայերու վրայ գիտելիք — Remarques sur certains verbes de la 4e Conjugaison.

Indre եւ oudre աներեւութով բայերը ՍահՄ. ներկայ առաջին երկու դէմքերու մէջ իրենց d գիրը կը կորանցընեն, նմանապէս Հրամայականի մէջ. je peins, tu absous; peins, absous. Բայց ասոնք ՍահՄ. ներկայ եզ. երրորդ դէմքին մէջ d գիրը t կը փոխուի. il peint, il absout.

Aître եւ oître վերջաւորութեամբ բայերուն i գրին վրայ accent circonflexe կը դրուի, ամէն անգամ որ i գրին քով t գիրը գտնուի. il connaît, il croît.

Ա. Այն ամէն բայերը՝ որ ttre կը վերջաւորին, որպիսիք են՝ battre, combattre, mettre եւ իւր ածանցեալները, ՍահՄ. ներկայ եզ. երեք դէմքերուն եւ Հրամայական երկրորդ դէմքին մէջ t մը միայն ունին. je bats, tu bats, il bat; bats, mets.

Vocabulaire.

Le soleil արեւ	marquer նշանակել
le revenant ուրուական, ոգի	avertir իմաց տալ
la glace սառոյց	courir վազել
le bruit աղմուկ	croire հաւատալ
l'étang, m. աւազան	geler սառիլ
le petit ձագ	se rompre կոտրիլ
la marchandise ապրանք	entendre լսել
sans relâche անդադար [բար	fondre հալիլ, հալեցընել
heureusement բարեբախտա-	suivre հետեւիլ

Thème 53.

Ceux qui travaillent sans relâche réussiront. — Mes élèves ont déjà fini leur devoir. — Le soleil fondra la glace. — Nous avertirons nos amis de nous attendre encore un moment au jardin. — As-tu corrigé les fautes que j'ai marquées? — Oui, je les ai corrigées. — Nous sommes partis à six heures et nous sommes arrivés à onze heures. — Où sont allées les filles? — Elles sont allées à la maison, parce que la maîtresse n'est pas arrivée. — Les garçons ont couru trop vite et ils sont tombés dans la boue. — Ce marchand arménien vend de bonnes marchandises. — As-tu vendu tes bottes? — Oui, je les ai vendues; je vendrai aussi mon chapeau avec le voile dont je n'aurai plus besoin. — Hier mes sœurs avaient dormi presque deux heures. — Nous sommes allés à la promenade, nous avons marché presque cinq heures. — Vous ne m'avez pas encore rendu les livres que je vous avais prêtés il y a presque un mois. — Je

vous les rendrai demain. — Non, je veux que vous me les rendiez à l'instant (*այս վայրկենիս*). — Mon père voulait que je vendisse mon vieux sac d'école. — Il y a des hommes qui croient aux revenants.

ՀՐԱՀԱՆԳ 54.

Հայրս կ'ուզէր որ հօրեղբայրս իւր երկու գիւղական տները ծախէր եւ քաղաքին մէջ հոյս դստիկոնով տուն մը գնէր։ Մայրս կ'ուզէր որ մենք գիւղ երթայինք քիչ մը հանգչելու (nous reposer) *եւ մաքուր օդ ծծելու համար։ Պէտք էր* (il fallait obéir) *որ մեր մօրը հրամանին հնազանդէինք։ Գիւղ գացինք՝ մեր մօրաքրոջ քովը. հոն մնացինք գրեթէ ամբողջ շաբաթ մը. աղէկ քալեցինք, աղէկ կերանք եւ աղէկ քնացանք. երբեք այսպէս անոյշ քնով չէինք քնացած* (nous n'avions jamais dormi d'un si bon somme)։ *Բուժեցանք մեր թեթեւ հիւանդութիւններէն. հիմայ շատ աղէկ ենք եւ փութաջանութեամբ կ'աշխատինք։ Գիշերը, մինչդեռ* (pendant que) *կը քնանայինք, աղմուկ մը լսեցինք. իսկոյն* (aussitôt) *խոհանոց իջանք եւ տեսանք որ կատուն իւր ձագերուն հետ կը խաղար։ Քոյրս եւ ես սառած աւազանին վրայ կը սահէինք* (glisser). *յանկարծ* (soudain) *սառը կոտրեցաւ եւ քոյրս աւազանին մէջ ինկաւ. բարեբախտաբար աւազանը խոր ունկ չէր, ապա թէ ոչ* (autrement) *քոյրս կորնցուցած պիտի ըլլայի։ Մայրիկը զմեզ յանդիմանեց շատ խստութեամբ* (très sévèrement). *շատ լացինք. յետոյ մայրիկիս մեր խոսքը մտաւ եւ զմեզ շոյեց։ Իրեն խոստացանք* (promis) *որ մէյ մըն ալ աւազանի վրայ պիտի չսահինք։ Եթէ մեր սիրելի մօրը հրամանին հետեւած ըլլայինք, մայրիկիս զմեզ կշտամբած չէր ըլլար։*

Proverbe: Contentement passe richesse — Գոհունակութիւնը հարստութենէ վեր է։

ԼԲ. ԳԼՈՒ — Trente-deuxième Leçon.

Grammaire.

Հ. Ի՞նչ է կրաւորական բայը.

Պ. Կրաւորական բայն այն է որ ենթակային ընդունուած գործողութիւն մը կը ցուցընէ։

Հ. Ի՞նչպէս կը կազմուի կրաւորականը.

Պ. Կրաւորականը կը կազմուի ներգործական բայի մը participe passé էն յառաջ être բայը դնելով. զ. օ. être aimé.

Հ. Կրաւորականին participe passé ն ի՞նչպէս կը համաձայնի.

Պ. Կրաւորականին participe passé ն միշտ կը համաձայնի ենթակային սեռին եւ թուին հետ. զ. օ. ma sœur est **aimée**; les enfants seront **punis.**

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ ներգործական բայերը կրաւորական վերածել։

Finir, ouvrir, fermer, rendre, chercher, salir, punir, vendre, obéir, montrer, inviter, guérir, suivre, soigner, écrire, réparer.

Conjugaison du verbe passif

Être aimé — Սիրուիլ

Mode indicatif.

Présent	Passé Indéfini
Je suis aimé *կը սիրուիմ*	J'ai été aimé *սիրուած եմ*
tu es aimé	tu as été aimé
il est aimé	il a été aimé
nous sommes aimés	nous avons été aimés
vous êtes aimés	vous avez été aimés
ils sont aimés	ils ont été aimés

Imparfait

J'étais aimé կը սիրուէի
tu étais aimé
il était aimé
nous étions aimés
vous étiez aimés
ils étaient aimés

Plus-que-parfait

J'avais été aimé սիրուած էի
tu avais été aimé
il avait été aimé
nous avions été aimés
vous aviez été aimés
ils avaient été aimés

Passé défini

Je fus aimé սիրուեցայ
tu fus aimé
il fut aimé
nous fûmes aimés
vous fûtes aimés
ils furent aimés

Passé antérieur

J'eus été aimé սիրուեցայ
tu eus été aimé
il eut été aimé
nous eûmes été aimés
vous eûtes été aimés
ils eurent été aimés

Futur

Je serai aimé պիտի սիրուիմ
tu seras aimé
il sera aimé
nous serons aimés
vous serez aimés
ils seront aimés

Futur antérieur

J'aurai été aimé սիր. պիտի
tu auras été aimé [ըլլամ
il aura été aimé
nous aurons été aimés
vous aurez été aimés
ils auront été aimés

Mode conditionnel.

Présent

Je serais aimé պիտի սիրուէի
tu serais aimé
il serait aimé
nous serions aimés
vous seriez aimés
ils seraient aimés

Passé

J'aurais été aimé սիր. պիտի
tu aurais été aimé [ըլլայի
il aurait été aimé
nous aurions été aimés
vous auriez été aimés
ils auraient été aimés

Mode impératif.

Présent ou Futur

Sois aimé սիրուէ՛
soyons aimés
soyez aimés

Mode subjonctif.

Présent ou Futur

Que je sois aimé որ սիրուիմ
que tu sois aimé
qu'il soit aimé
que nous soyons aimés
que vous soyez aimés
qu'ils soient aimés

Passé

Que j'aie été aimé որ սիրուած
que tu aies été aimé [ըլլամ
qu'il ait été aimé
que nous ayons été aimés
que vous ayez été aimés
qu'ils aient été aimés

Imparfait

Que je fusse aimé որ սիրուէի
que tu fusses aimé
qu'il fût aimé
que nous fussions aimés
que vous fussiez aimés
qu'ils fussent aimés

Plus-que-parfait

Que j'eusse été aimé որ սիր.
que tu eusses été aimé [ըլլայի
qu'il eût été aimé
que nous eussions été aimés
que vous eussiez été aimés
qu'ils eussent été aimés

Mode infinitif.

Présent

Être aimé սիրուիլ

Passé

Avoir été aimé սիրուած ըլլալ

Participe.

Présent

Étant aimé սիրուելով

Passé

Ayant été aimé սիրուած ըլլալով

Vocabulaire.

Le malheur դժբախտութիւն
l'armée, f. բանակ
l'architecte, m. ճարտարապետ
l'artisan, m. արուեստաւոր
l'ennemi, m. թշնամի
être bâti շինուիլ, կառուցուիլ
être récompensé վարձատրուիլ
être battu խորտակուիլ, յաղթուիլ
être fourni հայթայթուիլ, [հոգացուիլ
être défendu արգիլուիլ
désirer փափագիլ
remporter une victoire յաղթանակել
assister օգնել
sans doute անտարակոյս
vaillant արի, քաջ
c'est dommage ափսոս է
être étonné զարմացուիլ
le tailleur դերձակ
célèbre հռչակաւոր
près de քովը, մօտ

Thème 55.

Obéissez toujours aux ordres de vos parents ; si vous ne leur obéissez pas, vous serez punis par eux ; pensez-y ! — Cette lettre a-t-elle été écrite par ton frère ? — Je désirerais qu'elle eût été écrite par lui ; il y a trop de fautes. — Les élèves qui sont appliqués et dociles (հլու) sont loués et récompensés, mais ceux qui ne sont pas appliqués sont blâmés et punis. — Cette jeune élève est louée de toutes ses maîtresses, parce qu'elle ne salit jamais ses cahiers. Les artisans qui font les serrures sont nommés serruriers (երկաթագործ). — C'est dommage que je n'aie pas été averti assez tôt (բաւական կանուխ) de votre malheur ; je t'aurais sans doute assisté. — Beaucoup de malades ont déjà été guéris de leurs maladies par ce jeune médecin. — Après avoir été battus plusieurs fois par nos vaillantes armées, nos ennemis remportèrent une grande victoire. — Tes thèmes français ne seront pas corrigés par le professeur, tu les lui as donnés trop tard. — Cette belle maison de campagne a été bâtie par un célèbre architecte, il y a cinq ans. — Il fut défendu à ces enfants de jouer dans cette grande forêt.

ՀՐԱՀԱՆԳ 56.

Մեր գիւղական տունը ծախուեցաւ անցած տարի։ Այս գրքերը պիտի ծախուին հօրս նամակն ընդունելուս պէս (aussitôt que j'aurai reçu)։ Աշակերտներն իրենց վարպետներէն (par) չեն գովուիր, եթէ անոնց չեն հնազանդիր միշտ։ Այս խաղը պիտի չխաղացուէր, եթէ ուսուցիչը զայն արգիլած ըլլար։ Հօրեղբօրս տունը շատոնց արդէն ծախուած պիտի ըլլար, եթէ քաղաքին մօտ սիրուն տուն մը գտած ըլլար։ Ծնողք կը փափաքին որ ծոյլ աշակերտները պախարակուին եւ պատժուին։ Ձեր պարոն հայրն այս դժբախտութենէն լուր չունի՞ տակաւին (n'a-t-il pas encore été averti de)։ Այո՛ (si), տիկին, իր բարեկամներէն մէկէն իմացաւ։ Վերարկուները, բաճկոններն ու տաբատները դերձակի կողմանէ կը հայթայթուին։ Ձեր արձակուրդը գիւղ կ'անցընէ՞ք, եթէ ձեր հօրեղբօրմէն հրաւիրուած ըլլայիք (զանոնք) անոր տունն (chez lui) անցընելու։ Պէտք է որ աղքատներն օգնուին հարուստներու կողմանէ։ Մենք չէինք զարմացած որ դուն պատժուած ես (que tu fusses puni). գաղղիերէն շարադրութեանդ մէջ շատ սխալ ըրած էիր։

Proverbe: Tomber de Charybde[1] en Scilla — Անձրեւէն փախչիլ, կարկուտի բռնուիլ։

Causerie.

Jeu de balle.

Arménag: Veux-tu jouer, mon camarade?

Vahinag: Très volontiers, mais à quoi veux-tu que nous jouions?

A.: Jouons à la balle!

V.: Mais en as-tu une?

A.: Je vais en chercher à la maison.

V.: Tu en as plusieurs?

A.: Oui, trois ou quatre au moins (ամենէն քիչ)

V.: Alors, cours vite les chercher.

A.: Attends, je serai de retour à l'instant.

V.: Ah! te voilà déjà revenu?

A.: N'est-ce pas que je n'ai pas été long?

V.: Non, tu es un brave garçon!

A.: Allons, je vais rester ici, et tu vas te placer là-bas, près de la maison.

V.: Je le veux bien (շատ լաւ).

A.: A présent lance-moi ta balle, mais jette-la bien haut.

---

[1] Արտասանէ՝ Քարիպտ։

V. : Voilà, l'as-tu attrapée ?

A. : Très bien ; mais tu ne la jettes pas encore assez haut ta balle ; il faut que je coure à sa rencontre (*առջեւը վազել*) ; fais attention, je vais te la lancer à présent.

V. : Très bien ; je l'ai attrapée cette fois, n'est-ce pas?

A. : Mais tu me l'envoies encore trop bas et trop de côté (*ծուռ*), mon ami, il n'est pas facile de l'attraper ainsi.

ԼԳ· ԴԱՍ — Trente-troisième Leçon.

Grammaire.

Հ. *Ի՞նչ է փոխադարձ բայը.*

Պ. *Փոխադարձ բայն այն է որ մի եւ նոյն դէմքով երկու դերանունով կը խոնարհի։ Առաջին դերանունն ենթակայ է, իսկ երկրորդը խնդիր սեռի եւ կամ խնդիր բնութեան։*

Հ. *Ի՞նչպէս կը խոնարհին փոխադարձ բայերը.*

Պ. *Փոխադարձ բայերը բաղադրեալ ժամանակներու մէջ միշտ* être *օժանդակով կը խոնարհին, որ* avoir*ի զօրութիւն ունի։*

Հ. *Ի՞նչպէս կը համաձայնի փոխադարձ բայերուն* participe passé*ն.*

Պ. *Ճիշդ ներգործական բայի մը* participe passé*ին պէս.* être *բայը* avoir*ի փոխելով հարցում ընելու է խնդիր սեռի կամ խնդիր բնութեան ըլլալն իմանալու համար. գ. օ.* les enfants se sont **amusés**, *տղաք զուարճացան.* les enfants **ont** amusé qui? *տղաք զորո՞նք զուարճացուցին.* eux-mêmes *իրենք զիրենք. ուրեմն խնդիր սեռին* participe passé*էն յառաջ դրուելուն համար կը համաձայնի։*

Les enfants se sont **jeté** des pierres, *տղաք իրարու քար նետեցին.* les enfants **ont** jeté des pierres à qui? *տղաք որո՞նց քար նետեցին.* à eux-mêmes *իրարու.* à eux-mêmes *խնդիր բնութեան ըլլալով,* participe passé*ն չի համաձայնիր։*

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերուն ի՞նչ տեսակ ըլլալը նշանակեցէք.

Vendre, aller, neiger, dormir, se reposer, communiquer, salir, s'enrichir, faire, pleuvoir, être ouvert, vivre, se battre, être puni, fermer, être réparé, s'appuyer.

Conjugaison du verbe pronominal

Se rendre — *Երթալ*

Mode indicatif.

Présent	Passé indéfini
Je me rends *կ'երթամ*	Je me suis rendu *գացած եմ*
tu te rends	tu t'es rendu
il se rend	il s'est rendu
nous nous rendons	nous nous sommes rendus
vous vous rendez	vous vous êtes rendus
ils se rendent	ils se sont rendus

Imparfait	Plus-que-parfait
Je me rendais *կ'երթայի*	Je m'étais rendu *գացած էի*
tu te rendais	tu t'étais rendu
il se rendait	il s'était rendu
nous nous rendions	nous nous étions rendus
vous vous rendiez	vous vous étiez rendus
ils se rendaient	ils s'étaient rendus

Passé défini	Passé antérieur
Je me rendis *գացի*	Je me fus rendu *գացի*
tu te rendis	tu te fus rendu
il se rendit	il se fut rendu
nous nous rendîmes	nous nous fûmes rendus
vous vous rendîtes	vous vous fûtes rendus
ils se rendirent	ils se furent rendus

Futur

Je me rendrai պիտի երթամ
tu te rendras
il se rendra
nous nous rendrons
vous vous rendrez
ils se rendront

Futur antérieur

Je me serai rendu գացած պ.
tu te seras rendu [ըլլամ
il se sera rendu
nous nous serons rendus
vous vous serez rendus
ils se seront rendus

Mode conditionnel.

Présent

Je me rendrais պիտի երթայի
tu te rendrais
il se rendrait
nous nous rendrions
vous vous rendriez
ils se rendraient

Passé

Je me serais rendu գացած պ.
tu te serais rendu [ըլլայի
il se serait rendu
nous nous serions rendus
vous vous seriez rendus
ils se seraient rendus

Mode impératif.

Présent ou Futur

Rends-toi գնա՛
rendons-nous երթա՛նք
rendez-vous գացէ՛ք

Mode subjonctif.

Présent ou Futur

Que je me rende որ երթամ
que tu te rendes
qu'il se rende
que nous nous rendions
que vous vous rendiez
qu'ils se rendent

Passé

Que je me sois rendu որ գաց.
que tu te sois rendu [ըլլամ
qu'il se soit rendu
que nous nous soyons rendus
que vous vous soyez rendus
qu'ils se soient rendus

Imparfait

Que je me rendisse որ երթայի
que tu te rendisses
qu'il se rendît
que nous nous rendissions
que vous vous rendissiez
qu'ils se rendissent

Plus-que-parfait

Que je me fusse rendu որ գացած ըլլայի
que tu te fusses rendu
qu'il se fût rendu
que ns. nous fussions rendus
que vous vous fussiez rendus
qu'ils se fussent rendus

Mode infinitif.

Présent

Se rendre երթալ

Passé

S'être rendu գացած ըլլալ.

Participe.

Présent

Se rendant երթալով

Passé

S'étant rendu գացած ըլլալով

Vocabulaire.

L'accueil, m. ընդունելութիւն
la paresse ծուլութիւն
la composition խմբագրութիւն
le lit անկողին
rencontrer պատահիլ
implorer հայցել
se dépêcher աճապարել
se disputer կռուիլ
se rincer բերանը ցօղուիլ
s'arrêter կենալ [նիլ
se chausser հողաթափը հագ-
se débarbouiller (երեսը) լուալ
se lever ելլել
se coucher պառկիլ
se tromper խաբուիլ, սխալիլ
se rendre երթալ, յանձնուիլ
s'attendre à մտքէն անցընել, յուսալ
coiffer գլուխը, մազերը շտկել
avoir honte ամչնալ
à bras ouverts գրկաբաց
à fond հիմնովին, կատարեալ-պէս
de meilleure heure կանուխկեկ
tard ուշ
prêt à պատրաստ

Thème 57.

Messieurs vos frères se sont-ils déjà levés? — Non, mon ami, ils sont encore au lit, ils se sont couchés très tard, parce qu'ils 'ont été au concert hier soir. — Ne vous arrêterez-vous pas, si vous voyez un malheureux qui a besoin de secours? — Oui, monsieur, nous assisterons tous les malheureux que nous rencontrons dans la rue, et qui implorent notre secours. — Votre oncle nous a reçus à bras ouverts, nous ne nous étions pas attendus à cet accueil. — Comment, Marthe, tu ne t'es pas encore habillée? dépêche-toi donc, tu arriveras trop tard à l'école et tu seras punie. — Après s'être bravement défendus,

les soldats allemands se rendirent aux généraux français. — A quelle heure vous êtes-vous couchés hier au soir? vous êtes encore fatigués. — Cette élève a honte de sa paresse, elle a été punie trois fois dans une seule semaine. — Mademoiselle votre sœur est dangereusement (*ծանր*) malade, qu'est-ce qu'elle a donc? — Elle s'est refroidie il y a quelques semaines, elle a une inflammation des poumons (*թոքատապ*). — Ma fille, il faut nous lever, il est bien tard. — Est-il déjà si tard, maman? — Oui, il est sept heures. — J'étais si fatiguée, car je m'étais couchée tard hier. — Une autre fois il faudra (*պէտք է որ*) te coucher plus tôt pour te lever de meilleure heure. — Oui, maman chérie, tu as raison, ce soir je serai au lit à neuf heures précises.

ԹԱՐԳՄԱՆԴ 58.

Շուտ, աճապարենք։ Նախ երեսդ լուա, բերանդ ցողուէ եւ ակռաներդ մաքրէ, յետոյ թաթիկներդ լուա։ Անմիջապէս։ Այս վայրկենիս պատրաստ կ'ըլլամ։ Ահա եղաւ (voilà qui est fait)։ *Հիմայ եկուր, որ գլուխդ շտկեմ։ Մայրիկ, ո՞ր շրջազգեստը պիտի հագնիմ* (vais-je mettre?)։ *Քառադրուագ գծերով* (à carreaux) *շրջազգեստդ պիտի հագնիս։ Ի՞նչպէս էք, պարոն։ Շնորհակալ եմ, գէշ չեմ. բայց գիւղն աւելի աղէկ էի։ Ձեր օրիորդ քոյրերն աղէկ չէի՞ն իրենց երկայն ճամբորդութեան ժամանակ։ Այո՛, պարոն, անոնք յառաջուընէ իսկ աւելի առողջ էին։ Մեր արձակուրդի ատեն գիւղն էինք. շատ աղէկ զուարճացանք հոն։ Սա երկու աշակերտներն իսկոյն խստիւ* (sévèrement) *պիտի պատժուին, եթէ իրենք զիրենք չեն ուղղեր* (se corriger) *հիմնովին։ Ինչո՞ւ սա երկու մանչերը չեն զուարճացած գիւղը իրենց արձակուրդի ատեն։ Ստէպ իրարու հետ կռուըտեցան. զիրար* (l'un l'autre) *շատ չեն սիրեր։ Սա պզտիկ աղջիկներն արդէն անձամբ* (elles-mêmes) *կը հագնին, թէպէտ եւ* (quoiqu'elles

n'aient que) *դեռ չորս տարեկան են։ Սա ծոյլ աշակերտները սքանչելի* (bonne) *խմբագրութիւն մ'ըրած են, ասիկա մտքերնէն չէին անցուցած։ Երէկ քոյրս ինծի ըսաւ թէ երկու սխալ միայն ըրած է իր գաղղիերէն շարադրութեան մէջ. սխալած է. ութը հատ ըրեր է։*

Proverbe: Chat échaudé craint l'eau froide — [illegible] թանէ մը վախնալէ վերջը՝ մարդս շատ զգուշաւոր կ'ըլլայ։

ԼԴ. ԴԱՍ — Trente-quatrième Leçon.

Grammaire.

Հ. *Ի՞նչ է միադէմ բայը.*

Պ. *Միադէմ բայն այն է, որ ամէն ժամանակի մէջ միայն մէկ դէմք, այսինքն՝ եզակի երրորդ դէմք ունի. զ. օ.* il pleut *կ'անձրեւէ,* il neige *կը ձիւնէ։*

Հ. *Միադէմ բային* participe passé*ն կը համաձայնի՞.*

Պ. *Միադէմ բային* participe passé*ն երբեք չի համաձայնիր. որովհետեւ խնդիր սեռի չի կրնար ունենալ. զ. օ.* les chaleurs excessives qu'il a fait *եղած սաստիկ տաքերը։ Այս օրինակին մէջ* que *խնդիր սեռի չէ, հապա* pendant lesquelles*ի տեղ դրուած է։*

Հ. *Միադէմ բային մէջ* il*ը ի՞նչ դերանուն է.*

Պ. *Միադէմ բային մէջ* il*ը միշտ անորոշ դերանուն է, երբեք անձնական դերանուն չէ։*

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերուն մէջ **participe passé**ն համաձայնեցուցէք.

Les quelques jours qu'il a **plu**. — Ils se sont **déchiré** les cahiers. — Ils se sont **écrit** des cartes. — Combien de billes as-tu **gagné**? — La chaleur qu'il a **fait**. — Les filles ont **sauté**. — Mes sœurs sont **tombé**. — Les poules avaient été **volé**. — Les balles ont été **perdu**. — Il est **tombé** de la neige.

Conjugaison du verbe neutre

Venir — գալ

Mode indicatif.

Présent

Je viens
tu viens
il vient
nous venons
vous venez
ils viennent

Passé indéfini

Je suis venu
tu es venu
il est venu
nous sommes venus
vous êtes venus
ils sont venus

Imparfait

Je venais
tu venais
il venait
nous venions
vous veniez
ils venaient

Plus-que-parfait

J'étais venu
tu étais venu
il était venu
nous étions venus
vous étiez venus
ils étaient venus

Passé défini

Je vins
tu vins
il vint
nous vînmes
vous vîntes
ils vinrent

Passé antérieur

Je fus venu
tu fus venu
il fut venu
nous fûmes venus
vous fûtes venus
ils furent venus

Futur

Je viendrai
tu viendras
il viendra
nous viendrons
vous viendrez
ils viendront

Futur antérieur

Je serai venu
tu seras venu
il sera venu
nous serons venus
vous serez venus
ils seront venus

Mode conditionnel.

Présent

Je viendrais
tu viendrais
il viendrait
nous viendrions
vous viendriez
ils viendraient

Passé

Je serais venu
tu serais venu
il serait venu
nous serions venus
vous seriez venus
ils seraient venus

Mode impératif.

Présent ou **Futur**

Viens
venons
venez

Mode subjonctif.

Présent ou **Futur**

Que je vienne
que tu viennes
qu'il vienne
que nous venions
que vous veniez
qu'ils viennent

Passé

Que je sois venu
que tu sois venu
qu'il soit venu
que nous soyons venus
que vous soyez venus
qu'ils soient venus

Imparfait

Que je vinsse
que tu vinsses
qu'il vînt
que nous vinssions
que vous vinssiez
qu'ils vinssent

Plus-que-parfait

Que je fusse venu
que tu fusses venu
qu'il fût venu
que nous fussions venus
que vous fussiez venus
qu'ils fussent venus

Mode infinitif.

Présent

Venir

Passé

Être venu

Participe.

Présent

Venant

Passé

Venu(e), étant venu

Vocabulaire.

Le nuage ամպ
le médicament դեղ
l'air, m. երեւոյթ, կերպարանք
l'excursion, f. արշաւանք, պտոյտ
l'envie, f. բաղձանք
l'intention, f. դիտաւորութիւն, միտք
se remettre au beau [բացուիլ
se couvrir օդը ամպամած ըլլալ
se rétablir ամպամած ըլլալ
se mouiller առողջանալ
avaler թրջիլ
la pilule կլլել
la potion դեղահատ
prendre ses précautions դեղաջուր
craindre զգուշութիւն ընել
la rechute վախնալ
pleuvoir à verse հիւանդութեան կրկնութիւն (է–ղ–է)
chavirer տեղատարափ գալ
tenir le gouvernail նաւակը շրջիլ
il grêle, il tombe de la grêle ղեկը կառավարել
il est probable կարկտէ
il est impossible Հաւանական է
ramer անկարելի է
թիավարել

Thème 59.

Demain nous ferons une excursion à Bébek, tu en seras aussi, n'est-ce pas? — J'espère que oui; mais je crains que le temps (օդ) ne change. Je crains qu'il ne fasse plus beau demain. — Je le craignais aussi ce matin, mais maintenant le temps a l'air de vouloir se remettre au beau. Mais tiens! (նայէ) le soleil se couvre (կը գոցուի); et voilà que le ciel est entièrement (բոլորովին) couvert de nuages, il va pleuvoir. Regarde, il fait des éclairs (կը փայլատակէ); il tonne furieusement (սոսկալի կ'որոտայ). — Mon cher, c'est impossible que nous puissions (որ կարենանք) faire une excursion demain; je n'ai aucunement (ամենեւին) envie de tomber malade et de garder longtemps le lit. Une fois j'ai fait cette excursion et en chemin j'étais percé jusqu'aux os; le lendemain (հետեւեալ օրը) j'avais l'inflammation des poumons; j'ai dû garder le lit trois semaines entières. Il a fallu prendre des pilules amères qui étaient très difficiles à avaler, et une cuillerée de potion

toutes les deux heures. Brr — j'en frémis (կը սարսռիմ) encore! Il est vrai, je suis entièrement rétabli, mais je prends mes précautions de ne pas avoir une rechute.

ՏՐԱՏԱՆԳ 60.

Կը վախնամ որ դեղեցիկ օդը չշարունակուի (ne continue)։ Կը վախնամ որ եղբայրս շատ ուշ (է)գայ։ Ինչո՞ւ այնչափ շուտ քալեցիր։ Թրջելէ վախցայ։ Կ'անձրեւէ՞։ Ոչ, չ'անձրեւեր. բայց երկինքն ամպամած է. պիտի անձրեւէ իսկոյն. ահա արդէն անձրեւելու կը սկսի։ Տեսէ՛ք, ինչպէս կ'անձրեւէ. կարծես թէ (on dirait) ամենեւին չէ անձրեւած։ Այս ամիս շատ ստեպ անձրեւեց։ Միտք ունէինք ձկնորէրէ կամ Օրթաքէրէ երթալու. բայց հաւանական է որ վաղը անձրեւէ. ես թրջելէն կը վախնամ. ես հետերնիդ չեմ գար։ Անգամ մը անձրեւէ բռնուեցայ (être surpris). աղէկ մը (comme il faut) թրջեցայ եւ պաղ առի. ստիպուեցայ ամբողջ երկու շաբաթ անկողնին պառկիլ. քիչ մնաց որ թոքատապ պիտի ունենայի (j'ai failli avoir...)։ Բաւական տառապեցայ (j'en ai assez souffert): Տաքութիւն ունէի, կոկորդս, գլուխս կը ցաւէր, սիրտս կը խառնուէր (mal au cœur), բնաւ ախորժակ [չունէի], միշտ ծարաւ [ունէի]. մերթ (tantôt) կը սառէի (je gelais), մերթ սոսկալի կերպով կը քրտնէի (je transpirais d'une manière effrayante). պէտք եղաւ շատ դեղեր առնուլ։ Դեռ կը սարսռամ, երբ կը յիշեմ կլլած դեղահատերն ու խմած (prises) դեղաջուրերը։ Երէկ Լաքսէմպուրկ գացած էինք. երկու ընկերներս կը թիավարէին իսկ ուրիշ մը ղեկը կը կառավարէր բայց շատ ձախողաբար (maladroitement). Նաւակնիս (notre barque) շրջեցաւ եւ ամէնքնիս ալ ջուրն (à l'eau) ինկանք։

Proverbe: A bon entendeur salut! — Կը յուսամ ըմբռնած ես։

Causerie.

Jeu de balle (suite).

Vahinag: Oh, voilà la balle logée (*մնաց*) dans la gouttière [1]!

Arménag: Ce n'est rien, nous allons chercher l'échelle [2] et je monterai la prendre.

V.: Cette grande échelle-là?

A.: Sans doute, il faut bien qu'elle soit assez haute pour [3] atteindre la gouttière.

V.: Enfin la voilà placée; grimpe à présent, si tu ne veux pas que je sois moi [4]. Mon cher ami, tu n'en as pas l'habitude [5], et tu risquerais de te casser le cou [6].

A.: Me voilà monté; je la vois, attention, je vais te la lancer.

V.: Mais, fais attention, prends garde surtout!

A.: Ouf! j'ai manqué de tomber [7]! Je t'assure que j'ai eu peur! Enfin me voilà descendu.

V.: Recommençons, mais remettons d'abord l'échelle à sa place.

---

[1] տանիքի խողովակ (օլուք). — [2] սանդուղ. — [3] բաւական բարձր ըլլալու է որ խողովակին հասնի. Assez կամ trop ... pour բացատրութիւնը հայերէնի մէջ այնչափ ... որ չ(ի կրնար)ով կը թարգմանուի. Il est trop honnête pour vous duper այնչափ պատուաւոր է որ չի կրնար ձեզ խաբել. Cette boîte est trop petite pour contenir toutes ces allumettes այս տուփն այնչափ պզտիկ է որ բոլոր այս լուցկիները մէջը չ'առնուր. — [4] եթէ չես ուզեր որ ես իյնամ. — [5] դուն ասոր վարժած չես. — [6] se risquer ինք զինք վտանգել. casser le cou ինկած ատեն ոսկրները ջախջախել. Հոս սապէս թարգմանելու է՝ եթէ իյնաս, ոսկրներդ պիտի ջախջախին. — [7] քիչ մնաց որ պիտի իյնայի. Կ'ըսուի նաեւ j'ai failli tomber կամ j'ai pensé tomber.

ԼԵ. ԴԱՍ — Trente-cinquième Leçon.

Grammaire.

Քաղուածք — Récapitulation.

1. Ի՞նչ է բայը: 2. Որո՞նք են օժանդակ բայերը: 3. Քանի՞ փոփոխութիւն ունին բայերը: 4. Ի՞նչ է բայի խոնարհումը: 5. Քանի՞ լծորդութիւն կայ գաղղիերէնի մէջ: 6. Քանի՞ տեսակ բայ կայ: 7. Ի՞նչ է ներգործական բայը: 8. Ի՞նչ է չէզոք բայը: 9. Ի՞նչ է կրաւորական բայը: 10. Ի՞նչ է փոխադարձ բայը: 11. Ի՞նչ է միադէմ բայը:

ՔԱՂՈՒԱԾՔԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Thèmes de récapitulation.

1. Paresse punie.

Un jour, le célèbre auteur anglais Swift était prêt à sortir et demanda ses bottes. Son domestique, qui était très paresseux, apporta les bottes toutes sales. «Pourquoi n'avez-vous pas nettoyé mes bottes?» demanda le maître. — «Monsieur,» répondit le domestique, «j'ai pensé que ce n'était pas la peine, car vous auriez bientôt sali vos bottes de nouveau en marchant dans la rue.» Peu de temps après, le domestique demanda la clef du buffet. — «Que voulez-vous faire de cette clef?» lui demanda le maître. — «Je veux déjeuner, j'ai faim.» — «Oh,» répondit Swift, «comme vous auriez bientôt faim de nouveau, ce n'est pas la peine de manger à présent.»

2. Mon cher ami Sénékérim,

J'ai reçu hier ton aimable lettre qui m'a fait le plus grand plaisir. Je m'empresse de t'y répondre aujourd'hui même. Je suis enchanté que vous alliez bien, toi et toute ta famille.

Je vais te raconter, comment nous allons chez nous. Tout le monde va bien, nous demeurons à présent à la campagne, mes parents ont acheté une jolie maison de campagne et nous allons y passer l'été. Quand tu auras tes vacances, tu viendras en visite chez nous et resteras quinze jours. J'espère que tu accepteras mon invitation. Tes bons parents te donneront la permission de venir chez nous, et mes parents et mes frères se réjouissent de te revoir. Je vais finir ma lettre; neuf heures vont sonner, et j'ai sommeil parce que j'ai fait aujourd'hui une grande promenade dans la forêt.

Au revoir, mon cher Sénékérim! Je t'embrasse de tout mon cœur.

Ton ami Vahé.

3. Leçons particulières.

L'élève: Je viens vous demander si vous pourriez me donner des leçons particulières.

Le maître de langues: Quelles leçons désirez-vous prendre?

L'élève: Des leçons d'arménien, monsieur.

Le maître: Si vous pouvez venir le soir de cinq à six heures, je pourrai vous donner trois leçons par semaine.

L'élève: Cela m'arrange très bien; je puis venir à cinq heures, et si vous désirez que je vienne à une autre heure, vous n'avez qu'à me le dire. Je voudrais prendre mes leçons aussi régulièrement que possible, pour faire des progrès pendant mon séjour dans cette ville.

Le maître: Y a-t-il longtemps que vous étudiez l'arménien?

L'élève: Non, monsieur, il n'y a que trois mois; je n'en sais pas encore grand' chose.

Le maître: Si vous étudiez avec zèle, vous saurez bientôt parler arménien. Pourriez-vous prendre votre première leçon mercredi prochain?

L'élève: Très bien, monsieur. — A propos! monsieur. J'ai un billet pour M. Kambourian, le docteur. Sauriez-vous me dire, s'il demeure dans cette maison ou à côté?

Le maître: Je ne saurais vous le dire; mais demandez au commissionnaire, qui est en bas sur la place; il le sait, pour sûr.

L'élève: Merci, monsieur; au revoir!

4. Un enfant à sa mère.

Cadikeuy, le 23 septembre 1921.

Ma chère mère,

J'ai reçu la boîte que tu m'as envoyée. Je te remercie mille fois de toutes les petites choses qu'elle contenait. La dame qui me l'a apportée, m'a donné de tes nouvelles, ce qui fait que je ne t'ai pas écrit plus tôt.

On m'a mis dans une classe où je ne suis pas trop fort! Si tu voulais, je prendrais des leçons particulières, ce qui me ferait beaucoup de bien et m'avancerait d'une année; autrement, je le vois bien, je serais forcé de descendre d'une classe. J'en ai parlé au professeur; il prend une livre turque par leçon.

Si tu le veux, tu ne me donneras plus d'argent le dimanche et je prendrais des leçons à la place. Réponds-moi le plus tôt possible afin que je le prévienne. Je pourrais supprimer aussi mes leçons de violon. Je suis

trop en retard pour mon arménien, j'en suis honteux, et je veux arriver.

Du reste, on est content de moi. Je m'habitue au collège. Embrasse Germaine et mon petit frère sans oublier mon père et ma grand'mère; et toi-même, reçois, chère mère, les baisers de ton fils soumis

Léonce Séferchéyan.

5. Ma vie de famille.

Mes chers parents ont acheté, l'été passé, une jolie maison près de la ville. Nous demeurons seuls dans cette maison, c'est très agréable. Il y a le rez-de-chaussée et un étage dans cette maison. Il y a trois chambres au rez-de-chaussée et quatre au premier étage. Le grand salon, la salle d'étude et la salle à manger se trouvent au rez-de-chaussée; deux chambres à coucher et deux autres chambres forment l'étage. Quand il y a du monde, nous sommes au rez-de-chaussée, les chambres du rez-de-chaussée sont plus larges que les chambres de l'étage. Les étrangers sonnent à la porte et le domestique ouvre la porte aux invités. A la porte il y a aussi une petite boîte aux lettres; le facteur sonne et y met les lettres et les cartes postales qui sont arrivées pour les membres de la famille. Quand le facteur apporte un paquet, il entre et donne le paquet au domestique ou à la bonne. Les invités entrent d'abord dans le salon et y restent jusqu'à ce que la bonne annonce que le dîner est servi. Après le dîner, nous allons dans l'autre salon, les messieurs fument un cigare, les dames causent et les enfants jouent. Souvent il n'est pas permis aux enfants d'assister au dîner, mais quand les invités sont nos parents, nous assistons toujours au dîner. Le soir à neuf heures, les enfants se retirent pour aller au lit. Mes parents se lèvent

à huit heures, mais mes frères et sœurs qui vont à l'école, se lèvent à six heures pour arriver à temps à l'école.

6. Եթէ թագաւոր ըլլայի:

Երեք պզտիկ տղաք փայտ ժողվելու համար մեծ անտառ(ի) մը (մէջ) կ'երթային օր մը։ Միասին կը խօսակցէին. առաջինը մէկալներուն ըսաւ. “Եթէ ես թագաւոր ըլլայի, շատ հարուստ կ'ըլլայի եւ շաբթուան ամէն օրերը գեղեցիկ հողաթափ կը հագնէի. ամէն օր կարագով հաց կ'ուտէի եւ կիրակի օրերը միս„։ — “Եթէ ես թագաւոր ըլլայի„, ըսաւ այն ատեն երկրորդը, ալ պէտք չէի ունենար հետիոտն երթալու. գեղեցիկ հօտ մը կ'ունենայի եւ ձիու վրայ զայն կ'արածէի„։ Երրորդը՝ որուն աչուըները լեցուած էին արցունքով, լուռթենէ մը վերջն ըսաւ. “Եթէ ես թագաւորին պէս հարուստ ըլլայի, դրամս կու տայի խեղճ մօրս եւ կը շինէինք սիրուն պզտիկ տուն մը՝ ուր կ'անցընէինք մեր կեանքը„։

7. Սիրելի Վարժուհիս,

Վաղը չէ միւս օր տեղի կ'ունենայ դասերու սկզբնաւորութիւնը. կու գամ Ձեզմէ հրաման խնդրելու որ գոնէ՝ գալ շաբաթ գամ։

Մայրիկս, որ՝ հիւանդացած է, շատ տկար է տակաւին. եւ ես տուն մնալով՝ իրեն շատ մը փոքր ծառայութիւններ կ'ընեմ։ Ինքն ինձ կ'ըսէ թէ անմիջապէս պէտք է երթալ եւ շաբաթ մը չկորսնցընել. բայց աղէկ կը տեսնեմ որ շատ պիտի յոգնի (յոգնէր) եթէ զինքս առանձին ձգեմ (ձգէի)։

Եթէ շնորհէք ինձ այս հրամանը՝ զոր Ձեզմէ կը խնդրեմ, մայրիկս զիս ութ օր եւս քովը պիտի պահէ(ր). եւ ես, անոր առողջութեան վրայ մտահոգ չեմ ըլլար։

Կը խնդրեմ, սիրելի վարժուհիս, հաճեցէք ընդունիլ Ձեր շատ անձնուէր աշակերտուհւոյն երախտագէտ եւ յարգալից զգածմունքը։

Պերճուհի Փափազեան։

8. *Գայլն ու հովիւները:*

Շատ մարդասէր գայլ մը խորհրդածեց օր մ'իւր անգթութեանը վրայ: "Ես ատուած եմ, կ'ըսէր, եւ որմէ. ամէն մէկէն: Ինչո՞ւ որսորդներէն սպաննուեցանք, շներէն եւ գեղացիներէն հալածուեցանք: Անգղիոյ մէջ գայլերն արգէն բնաջինջ են եղած, եւ ուրիշ երկիրներու մէջ մեր գլխուն գիւն կը դնեն: Ինչո՞ւ ասիկա: Միայն [անոր համար] որովհետեւ երբեմն պզտիկ ոչխար մը կերած ենք [եղեր]: Կ'երդնում. ալ միս պիտի չուտեմ, միայն խոտ պիտի ուտեմ, որպէս զի աւելի յարգութիւնք եւ նուազ խոշտանգութիւնք": — Այս խօսքերն ըսած ժամանակ (ըսելով), գայլը կը նշմարէ հովիւներ, որ շամիւրով եփուած գառնուկ մը կ'ուտեն: "Ո՛հ, ո՛հ, կը գոչէ, ես իմ անձիս յանդիմանութիւն(ներ) կու տամ անմեղ ոչխարներ սպաննած ըլլալուս համար, իսկ այս մարդիկ՝ որ այս անասուններուն պահապանները պիտի ըլլան (են), զանոնք կը մորթեն եւ անոնց միսը կ'ուտեն: Ո՛չ, ո՛չ, ծիծաղելի բան է, ես ալ այսուհետեւ պիտի սպաննեմ եւ պիտի ուտեմ այն ամէն գառնուկները՝ որոնց պիտի պատահիմ, քանի որ մարդիկ ալ զանոնք կ'ուտեն:

9. *Սիրելի մօրաքոյրս,*

Ձիւնուոր[3] եղբայրս[1] Լեւոն[2] տուն գալու անակնկալ մ'ըրաւ մեզի: Դժբախտաբար չորս օրուան համար միայն արձակուրդ ունի: Չի կրնար այցելել Ձեզի, որովհետեւ կը փափագինք զինքը քովերնիս պահել այն քիչ ժամանակի միջոցին՝ զոր պիտի անցընէ ի Գատը գիւղ: Ուստի մայրս կը յանձնարարէ ինձ Ձեզի գրելու, Ձեզմէ խնդրելու որ գաք ճաշէք մեզի հետ վաղը:

Մայրիկս կը խնդրէ որ ներողամիտ ըլլաք իրեն՝ զՁեզ այսչափ ուշ հրաւիրելուն համար. սակայն աւելի կանուխ չկրցաւ ընել, քանի որ Լեւոն եկաւ առանց սպասուելու:

Ձեր անձնուէր քեռորդին

Միհրան Փիւրքճեան:

10. *Պատժուած ագահութիւնը:*

Իշխան մը, որ գեղեցիկ պարտէզ մ'ունէր Բարիզի քով, դրան վրայ գրել տուած էր. Այս պարտէզն անոր պիտի ըլլայ որ կատարելապէս գոհ է: Հարուստ ագահ մը, որ այս խօսքերը տեսած էր, շուտով իշխանին քովը գնաց: Կը յուսար որ այս շքեղ պարտէզը պիտի ստանար, եթէ իշխանին ըսէր թէ՝ բոլոր մարդիկներէն ամէնէն գոհն ինքն էր: "Գացէք", ըսաւ անոր իշխանը, "եթէ կատարելապէս գոհ ըլլայիք, իմ պարտէզս պիտի չուզէիք":

Vocabulaire des Thèmes de récapitulation.

1. Paresse punie — *Պատժուած ծուլութիւնը*

auteur *մատենագիր*
de nouveau *դարձեալ*
déjeuner *նախաճաշիկ ընել*

2. Mon cher ami Sénékérim — *Սիրելի բարեկամս Սենեքերիմ*

je m'empresse *կը փութամ*
aujourd'hui même *այսօր իսկ*
je suis enchanté *ուրախ եմ*
mon invitation *հրաւէրս*
la permission *հրաման*
se réjouir *ուրախանալ*
j'ai sommeil *քուն ունիմ*

3. Leçons particulières — *Առանձնական դաս*

si vous pourriez *արդեօք կրնայիք*
cela m'arrange *ինծի կը յարմարի այս*
je voudrais *կը բաղձայի*
régulièrement *կանոնաւորապէս*
avec zèle *եռանդեամբ*
vous saurez *պիտի կարենաք*
à propos! *աղէկ միտքս ինկաւ*
le commissionnaire *բեռնակիր*
sur la place *հրապարակի վրայ*
pour sûr *ապահովաբար*

4. Un enfant à sa mère — *Ցղայ մ'իւր մօրը*

avancer *յառաջ անցընել*
prévenir *կանխաւ իմացընել*
supprimer *ջնջել, վերցընել*
le violon *քնար*
j'en suis honteux *ամօթով եմ*
du reste *սակայն*
je m'habitue *կը վարժիմ*

5. Ma vie de famille — *Ընտանեկան կեանքս*

le rez-de-chaussée *գետնայարկ*
le grand salon *մեծ սրահը*

forment կը կազմեն
quand il y a du monde երբ հիւր ըլլայ
sonnent à la porte դրան զանգակը կը զարնեն
le facteur նամակաբերը
y met ձէջը կը նետէ
carte postale բաց քարտ
un paquet ծրար մը
jusqu'à ce que մինչեւ որ
est servi (սեղանը) պատրաստ է
se retirer հեռանալ, քաշուիլ

6. Եթէ թագաւոր ըլլայի — Si j'étais roi

փայտ du bois
կարագով հաց du pain avec du beurre [pied
հետիոտն երթալու d'aller à
գեղեցիկ հօտ մը un beau troupeau
ձիու վրայ à cheval
որուն աչուըները լեցուած էին արցունքով qui avait les larmes aux yeux
լռութենէ մը վերջը après un silence

7. Սիրելի վարժուհիս — Ma chère maîtresse

տեղի կ'ունենայ a lieu
դասերու սկիզբը la rentrée des classes
վաղը չէ միւս օր après-demain
դո՛նէ seulement
ծառայութիւններ ընել rendre des services
անմիջապէս tout de suite
շնորհել accorder
հաճեցէք ընդունիլ ...d'agréer
երախտագէտ reconnaissant
զգացմունք sentiments

8. Գայլն ու հովիւները — Le loup et les bergers

շատ մարդասէր plein d'humanité
խորհրդածել réfléchit
իր անգթութեանը վրայ sur sa cruauté
ատուած եմ je suis haï
հալածուած parsuivis
բնաջինջ են եղած ont déjà été exterminés
մեր գլուխն գի՛ն կը դնեն on met notre tête à prix!
երբեմն parfois
կ'երդնուիմ ma foi!
միս chair
խոշտանգուիլ être maltraité
կը նշմարէ aperçoit
շամփուրի վրայ եփուած cuit à la broche
յանդիմանութիւն reproche
անմեղ ոչխարներ des moutons innocents
անասնոց պահապանները les gardiens de ces bêtes
ծիծաղելի բան է ce serait ridicule
այսուհետեւ à l'avenir

9. Սիրելի մօրաքոյրս — Ma chère tante

տուն գալու անակնկալ մ'ըրաւ մեզի vient de nous faire la surprise d'arriver à la maison
դժբախտաբար malheureusement
ուստի մայրս կը յանձնարարէ ինձ aussi maman me charge-t-elle de
որ ներողամիտ ըլլաք l'excuser

10. Պատժուած ագահութիւնը — L'avarice punie

իշխան մը un prince
գրել տուած էր avait fait écrire
հարուստ ագահ մը un riche avare
շքեղ magnifique

ԼՋ· ԳԼՍ — Trente-sixième Leçon.

Grammaire.

Մակբայ — L'Adverbe.

Հ· Ի՞նչ է մակբայը·

Պ· Մակբայ կ'ըսուի այն անփոփոխ մասն բանի՝ որ բայերուն գործողութեան ինչպիսութիւնը կամ պարագաները կը ցուցընէ. Ը· օ. il tonne furieusement; le maître punit sévèrement. Furieusement եւ sévèrement բառերը մակբայ են, որովհետեւ tonne եւ punit բայերուն գործողութեան ինչպիսութիւնը կը ցուցընեն։

Հ· Մակբայը միայն բայի՞ն ինչպէս ըլլալը կը ցուցընէ·

Պ· Ոչ· մակբայը շատ անգամ ածականներուն կամ նաեւ ուրիշ մակբայի մը ինչպէս ըլլալը կը ցուցընէ. Ը· օ. mon maître est trop bon; ma sœur est arrivée très tard. Այս trop բառն ածականին ինչպէս ըլլալը կը ցուցընէ. իսկ très բառը մակբային ինչպէս ըլլալը կը մատնանիշէ։

Հ· Մակբայն ի՞նչպէս կը կազմուի·

Պ· Մակբայը սովորաբար կը կազմուի ածականին ծայրը ment աւելցընելով՝ եթէ ածականը ձայնաւորով մը կը վերջանայ· extrême — extrêmement, infini — infiniment. Եթէ ածականը բաղաձայնով մը վերջանայ, ածականի իգա-

կանին ծայրը ment կ'աւելցուի. faux — faussement, paresseux — paresseusement.

Հ. Եթէ ածականը ant կամ ent վերջաւորի՞.

Պ. Եթէ ածականը ant կամ ent վերջաւորի, antի amment[1] եւ entի ծայրը emment կ'աւելցուի. élégant — élégamment, prudent — prudemment.

Հ. U գրով վերջաւորող ածականներէն մակբայն ի՞նչպէս կը շինուի.

Պ. U գրով վերջաւորող ածականներէն մակբայը կը շինուի u գրին վրայ accent circonflexe մը դնելով. assidu — dûment, résolu — résolûment.

Հ. Որո՞նք են զարտուղի մակբայները.

Պ. Զարտուղի մակբայներուն գլխաւորներն են.

Ա. aveuglément, commodément, conformément, confusément, expressément, immensément, opiniâtrément, précisément, profondément եւ այլն:

Բ. gentiment, impunément, révéremment traîtreusement եւ այլն.

Գ. brièvement, gaîment կամ gaiement, ingénûment կամ ingénuement, prodigalement եւ այլն:

Հ. Ի՞նչ է մակբայակերպը կամ մակբայական ասացուածը.

Պ. Մակբայակերպը կամ մակբայական ասացուածը locution adverbiale այն է, որ երկու կամ երեք բառէ կազմուած է. զ. օ. après-demain, tout de suite նոյնհետայն:

Հ. Որո՞նք են գլխաւոր մակբայները.

Պ. Գլխաւոր մակբայները հետեւեալներն են.

Տեղական **Adverbe de lieu.** Ailleurs, ici, là, dedans, dehors, dessus, dessous, devant, derrière, loin, partout, où, y.

[1] Կան նաեւ մակբայներ՝ որոնք ածականէ մը կազմուած չեն. nuitamment, notamment, sciemment եւ այլն:

Ժամանակական **Adverbe de temps.** Aujourd'hui, demain, autrefois, hier, toujours, maintenant, quand, enfin, tôt, tard.

Քանակական **Adverbe de quantité.** Assez, trop, très, beaucoup, peu, plus, moins, combien, si.

Որակական **Adverbe de manière.** Bien, mal, mieux, vite, fort, oui, non, certainement, brusquement.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ ածականները մակբայ շինեցէք.

Furieux, rare, lent, attentif, vif, sévère, malheureux, faux, doux, injuste, indigne, cruel, discret, complet, entier, fort, bref, vain, parfait, secret.

Vocabulaire.

Le thermomètre ջերմաչափ	la sage իմաստուն
l'esprit միտք, հոգի	le talent տաղանդ
le caractère նկարագիր	le roseau եղէգ
le défaut պակասութիւն	durer տեւել
le désastre աղէտք [թիւն	blesser վիրաւորել
la conquête աշխարհակալու-	causer պատճառել
le vice մոլութիւն, ախտ	assaillir յարձակիլ
le sot յիմար	généralement ընդհանրապէս
le fat (ֆաթ) անձնագով (չէֆչէ+)	grièvement ծանրապէս
l'orage, m. փոթորիկ	d'ailleurs արդէն, սակայն

Thème 61.

Parler beaucoup et bien, c'est le talent du bel esprit; parler peu et bien, c'est le caractère du sage; parler beaucoup et mal, c'est le vice du fat; parler peu et mal, c'est le défaut du sot. Généralement les gens qui savent peu, parlent beaucoup, et les gens qui savent beaucoup, parlent peu. On se repent (մարդս կը զղջայ) d'ailleurs

souvent d'avoir parlé, jamais de s'être tu (լռելուն համար). — Une facile conquête offre (կ'ընծայէ) peu de gloire (փառք). — A la ville on se couche tard. — Un voyageur allait à pied; soudain deux voleurs l'assaillent et ils le blessent grièvement. — Il dit cela aujourd'hui, demain il dira le contraire. — Il y avait beaucoup de bruit dans la classe, car le maître était arrivé trop tard. — Il fait obscur (մութ է) ici, je ne vois goutte (ամենեւին չեմ տեսներ). — Je crains qu'il ne vienne pas.

ՀԻԱՀԱՆԳ 62.

Երիտասարդները (les jeunes gens) պէտք են քիչ խօսիլ եւ շատ լսել։ Փոթորիկները շատ անգամ մեծ աղէտներ կը պատճառեն։ Եղէգն ամէն հովերու կը հնազանդի, բայց չի բեկանիր։ Չարին երջանկութիւնն երկայն ատեն չի տեւեր։ Հիմալայեան լերինք (monts) աշխարհիս ամէնէն բարձր լեռներն (montagne, f) են։ Տղաք պարտին նոյնհետայն հնազանդիլ իրենց վարպետներուն եւ իրենց ծնողացը։ Ծուլութիւնն այնչափ կամաց կը քալէ որ աղքատութիւնն անմիջապէս անոր կը հասնի (l'atteint)։ Ծծուն թուղթը տետրակին տակն է, վրան դրէք (dessus)։ Արգիլուած է ցանկին վրայէն ցատկել (par dessus la haie)։ Պետրոս ցանկէն վրայէն եւ վարպետը զինքը խստիւ պատժեց։ Այսօր շատ ցուրտ է. ջերմաչափը զերոյէն վար է (au dessous du zéro). կը մտածեմ խեղճ որբերուն վրայ, որոնք ո՛չ (ni) սնունդ (nourriture) ունին, ո՛չ տաք զգեստ եւ ո՛չ բնակարան (le logis)։

Proverbe: Qui trop embrasse, mal étreint — Շատ բաներու ձեռնարկողը բանի մը մէջ ալ չի յաջողիր։

ԼԷ. ԴԱՍ — Trente-septième Leçon.

Grammaire.

Նախադրութիւն — La Préposition.

Հ. Ի՞նչ է Նախադրութիւնը.

Պ. Նախադրութիւնն անփոփոխ բառ մըն է, որ երկու բառերու կամ բայի մը եւ գոյականի մը մէջ եղած յարաբերութիւնը կը ցուցնէ։

Հ. Նախադրութիւնն ի՞նչ հոլով կ'առնու.

Պ. Գաղղիերէնի մէջ նախադրութիւնները հայցական հոլով կ'առնուն, որ ուղղականի հետ նոյն է։

Հ. Նախադրութիւնները քանի՞ կրնան բաժնուիլ.

Պ. Նախադրութիւններն երկուքի կը բաժնուին, Պարզ կամ բուն նախադրութիւն՝ որ մէկ բառէ կը բաղկանայ, Զ. Օ. devant, entre; եւ բաղադրեալ նախադրութիւն locution prépositive, որ երկու կամ երեք բառէ կը բաղկանայ. Զ. Օ, au travers de մէջէն, quant à.

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բառերուն մէջ մակբայն ու նախադրութիւնը ցուցնեցէք։

Il est entré brusquement par la porte. Tout à coup il tomba par terre. Mets le rosier doucement sur l'étagère. Ne parle jamais dans l'église. Prie toujours instamment. Où est mon livre? Il est là, sous le cahier. Où étais-tu hier? Hier j'étais à l'université.

Vocabulaire.

La discipline կարգապահութիւն
l'intrépidité, f. աներկիւղութիւն
le pressentiment նախազգածում
la cathédrale Մայր եկեղեցի
le lion առիւծ
le puits ջրհոր
environ իբր, շուրջ
combattre պատերազմիլ
croire հաւատալ, կարծել
frissoner դողալ
il s'agit de խնդիրը ... վրայ է
au sujet de նկատմամբ, մասին
nonobstant չնայելով
intéressant հետաքրքրական

Thème 63.

Tu es aimé de tes maîtres et de tes parents. — Il y a des lions en Afrique et en Asie. — Nos soldats ont combattu avec courage et intrépidité. — Notre armée a souvent brillé (*փայլել*) par sa discipline et par son courage. — Il a parlé pour et contre (*թէր ու դէմ*) ses amis. — D'où venez-vous? — Je viens de chez lui. — J'ai de l'inquiétude au sujet de ma santé. — J'ai de la peine (*դժուարաւ*) à le croire. — Comment va votre frère? — Il va bien pour le moment, mais j'ai le pressentiment qu'il n'en reviendra point (*Հիւանդութենէն երբեք պիտի չազատի*). — Comment se porte l'enfant qui était tombé dans le puits? — Il se porte bien, mais je frisonne encore quand j'y pense. — Etes-vous sûr que votre frère réussira dans sa nouvelle carrière? — Mais oui, j'en suis sûr. — Quant à moi, l'idée (*գաղափարը*) est merveilleuse (*սքանչելի*) en effet, mais il s'agit d'y réussir.

ՀԲԱՀԱՆԳ 64.

Ներեցէք, պարոն, շատ եկեղեցի կա՞յ Բարիզի մէջ։ Այո՛, պարոն, իբր եօթանասուն։ Ո՞րն է ամենէն հետաքրքրականը։ Անշուշտ Նօթր-Տամն է։ Ո՞ր դարէն (siècle *առ.*) *է այս Մայր եկեղեցին։ Այն սկսուած է* 1163*ին։ Երբէ՞ն ի վեր Բարիզը գոյութիւն ունի* (existe-t-il)։ *Կեսար* (César) 52*ին, նախ քան Քրիստոս* (av. J. C.) *կը յիշէ* (en parle)։ *Ի՞նչ կը նշանակէ Բարիզ բառը։ Հին անունն էր Լիւթեցիա Բարիզիօրում* (Lutetia Parisiorum), *այսինքն Բարիզցիներու ջրերու մէջ բնակարանը* (habitation)։ *Երէկ դիտաւորութիւն ունեցանք դէպ ի* (vers) *անտառներն արշաւանք մ'ընելու. Յանկարծ երկինքը սեւ ամպերով ծածկուեցաւ եւ քիչ մը ժամանակ վերջը* (quelque temps après) *սկսաւ տեղատարափ անձրեւել. Ժամը* 9*ին անձրեւը դադրեցաւ* (a cessé) *եւ մենք օդին գեղեցկութեան չնայելով դուրս ելանք։ Ստոյգ է, ցեխ կար*

(il faisait de la boue), *սակայն գոնէ* (au moins) *անձրեւը փոշին նստեցուցած էր* (avait abattu)։ *Երեք ժամ անընդհատ* (de suite) *քալեցինք եւ իրիկուան ժամը* 7*ին տուն վերադարձանք։*

Proverbe: Rogner les ailes à quelqu'un — Մէկուն թեւերը կտրել (համարձակութիւնը, ճոխութեանը չափ դնել)։

ԼԸ. ԴԱՍ — Trente-huitième Leçon.

Grammaire.

Շաղկապ — **La Conjonction.**

Հ. *Ի՞նչ է շաղկապը.*

Պ. *Շաղկապ կ'ըսուի այն անփոփոխ մասն բանի՝ որ երկու խօսք կամ երկու բառ իրարու կը կապէ։*

Հ. *Ե՞րբ շաղկապը բաղադրեալ կը կոչուի.*

Պ. *Շաղկապը բաղադրեալ* locution conjonctive *կը կոչուի, երբ երկու կամ երեք բառէ կազմուած է. զ. օ.* afin que, parce que, pour peu que *եթէ քիչ մը*, de crainte que *մի՛ գուցէ։*

Հ. *Ո՞րոնք են այն շաղկապներն որ անպատճառ* subjonctif *կ'առնուն.*

Պ. *Անպատճառ* subjonctif *առնող շաղկապները հետեւեալներն են.*

avant que	*նախ քան*	quoique / bien que	*թէպէտ եւ*
en attendant que	*մինչեւ որ*	à moins que	*բաւական որ*
non pas que	*ոչ թէ*	de peur que / de crainte que	*վախնալով որ / մի՛ գուցէ*
ce n'est pas que	*ոչ թէ որ*	au cas que / en cas que	*այն պարագային / երբ*
afin que / pour que	*որպէս զի*	supposé que	*ենթադրելով որ*
sans que	*առանց*		
pourvu que	*բաւ է որ*		

Շաղկապներու եւ մակբայներու գործածութեան վրայ
շատ կարեւոր գիտելիք:

Քանի մը մակբայներէն եւ մակբայակերպներէն վերջը, ի մասնաւորի c'est-à-dire, voici, voilà, peut-être, apparemment, certainement եւ heureusement բառերէն ետքը, աւելորդ ըլլալով que շաղկապն ալ կը դրուի, որ անշուշտ Հայերէնի մէջ չի թարգմանուիր. զ. օ. voilà qu'il pleut ահա կ'անձրեւէ. peut être qu'il viendra թերեւս պիտի գայ. heureusement qu'il est mort բարեբախտաբար մեռած է:

Oui, si, non մակբայներու առջեւն ալ այս աւելաբանութիւնը pléonasme կը մնայ. զ. օ. je dis que oui այո՛, կ'ըսեմ, tu crois que non դուն ոչ կը կարծես: Երբեմն mais ալ կը դրուի. զ. օ. mais si, mais oui, mais non, զոր Հայերէնի մէջ այո՛ եւ ոչը կրկնելով կը թարգմանենք սովորաբար ինչպէս՝ այո՛, այո՛, ո՛չ, ո՛չ:

C'est... que իբրեւ աւելաբանական կը գործածուի, շեշտելու կամ խօսքին աւելի ոյժ ու կորով տալու համար. զ. օ. c'est une belle chose que de garder le secret աղէկ բան է գաղտնիք պահել. c'est un excellent don de la nature qu'une heureuse mémoire սքանչելի բնատուր պարգեւ մըն է լաւ յիշողութիւն մը. c'est à vous que je parle ձեզի՛ կ'ըսեմ. c'est un beau spectacle qu'un orage փոթորիկ մը գեղեցիկ տեսարան մըն է:

Երբ գլխաւոր նախադասութիւնը à peine մակբայով սկսի, երկրորդական նախադասութիւնը que շաղկապով կը միանայ. զ. օ. à peine ai-je ouvert la cage que l'oiseau s'envola հազիւ թէ վանդակը բացի, թռչունը թռաւ գնաց:

Ուրիշ շատ կարեւոր գիտելիք մըն ալ կայ, զոր պէտք է այս առթիւ աւելցընել հոս:

A peine հազիւ, aussi անոր համար, ուստի, en vain (vainement) ի զուր, peut-être թերեւս, du moins, au moins գոնէ, encore դարձեալ, բաց աստի, toujours սակայն, գոնէ, tout au plus առ առաւելն, à plus forte raison մանաւանդ եւս աւելի, մակբայներով սկսող նախադասութեանց մէջ դերանուանական շրջում inversion տեղի կ'ունենայ, այսինքն՝ դերանուն անուն բային բայէն վերջը կը դրուի. զ. օ. A peine François Ier fut il libre qu'il désavoua le traité avec Charles-Quint հազիւ թէ Փրանկիսկոս Ա. ազատեցաւ, Կարոլոս Ե. կայսեր հետ դաշնագիրը մերժեց. En vain les soldats se défendirent-ils; ils durent enfin se rendre ի զո՛ւր զինուորները պաշտպանեցին իրենք զիրենք. վերջապէս ստիպուեցան անձնատուր ըլլալ. Ces étoffes sont belles, aussi coûtent-elles cher այս կերպասները գեղեցիկ են, անոր համար սուղ են. S'il n'est pas fort riche, du moins a-t-il de quoi vivre honnêtement. Եթէ շատ հարուստ չէ, գոնէ պատուաւորութեամբ ապրելու բան մ'ունի. Ce mot n'est guère usité que dans telle science, encore ne l'emploie-t-on que rarement այս բառն այս ինչ գիտութեան մէջ միայն կը գործածուի, այն ալ դարձեալ ցանցառ կը գործածուի. Si je n'ai pas réussi, toujours ai-je fait mon devoir թէ եւ չյաջողեցայ, սակայն գոնէ պարտքս կատարեցի:

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բառերուն մէջ շաղկապը, նախադրութիւնն ու մակբայը զանազանեցէք.

Il est sorti sans que je le sache. Je m'arrête très souvent devant le tableau pour étudier les objets. Soudain on a frappé à la porte. Je vais très souvent vers la forêt pour m'y promener. Quoique je sois très appliqué, j'avance très lentement. Le maître exige que je sois très appliqué. La maîtresse veut que nous nous débarbouillions à la maison. La maîtresse veut que nous ayons soin de nos cahiers.

Vocabulaire.

La raison պատճառ
la tentation փորձութիւն
la quête դրամահաւաք
le tombeau շիրիմ
l'objet, m. առարկայ
l'arrêt, m. վճիռ
le bord եզերք
futile չնչին, փուճ
distinctement որոշակի [մերթ
de temps en temps մերթ ընդ

jouir de վայելել
veiller հսկել, արթուն կենալ
signer ստորագրել
honorer պատուել
manquer à բացակայ ըլլալ, պակսիլ
participer մասնակցիլ
exiger պահանջել
avoir soin de հոգ տանիլ
à haute voix բարձրաձայն

Thème 65.

«Quoique je doive mourir par un arrêt signé de votre main, ne pensez pas que je meure votre ennemie», c'est ainsi que Marie Stuart, reine d'Écosse (Սկովտիա), commençait sa lettre adressée à Élisabeth (Եղիսաբեթ), reine d'Angleterre (Անգլիա). — On avait placé le tombeau au bord du chemin, afin que sa femme pût le voir toujours. — A moins que je ne sois malade, je me lève à cinq heures et demie précises. — J'irai voir mon oncle avant qu'il (ne) parte. — Thérèse, pourquoi n'êtes-vous pas venue hier à l'école? — Hier, maman et moi nous étions allées à la campagne; et comme (որովհետեւ) je me sentais un peu fatiguée, j'ai voulu me reposer. — Vous n'auriez pas dû manquer à la leçon pour des raisons si futiles; quoique Marthe aussi se soit rendue à la campagne, mais pourtant elle n'a pas manqué à la leçon. — Bien que je sois pauvre, je participerai à la quête. — Donne-moi un cahier pour que j'écrive mon thème. — Tu ne prendras rien de mon casier sans que je le sache. — Je te donnerai ce dont tu auras besoin; pourvu que tu sois sage. — En cas que nous ne puissions venir, nous vous en avertirons. — Veillez et priez, de peur que vous (n')entriez en tentation!

ՀՐԱՀԱՆԳ 66.

Պէտք է որ աշակերտները ժամանակին դպրոց հասնին, ո՛չ շատ ուշ, ո՛չ շատ կանուխ: Վարպետը կը պահանջէ[1] որ աշակերտներուն գգեստները մաքուր ըլլան, նմանապէս (ainsi que) իրենց գրքերն ու տետրակները: Կը փափագի որ մեր ձեռուըները լուանք եւ թէ մաքրուինք տունը, որպէս զի մեր ձեռուըներն ու դէմքը մաքուր ըլլան: Կ'ուզէ որ հոգ տանինք մեր առարկաներուն, մեր գրիչները չփճացընենք եւ թէ մեր տետրակներն ու գրքերը չպատռենք: Կը պահանջէ որ բարձրաձայն պատասխանէք, որոշակի արտասանէք եւ կարելի եղածին չափ աղէկ գրէք: Մեր դպրոցին մէջ կան աշակերտներ որ չեն սերտեր դասերնին, թէպէտ վարպետը ստէպ կ'աղդարարէ իրենց: Մերթ ընդ մերթ անոնց կ'ըսէ. Հարկ է որ (il est nécessaire, subj.) մտադիր ըլլաք, եւ ես կ'ուզեմ որ այնպէս (le) ըլլաք: Կարելի չէ, ճիշդ է, որ ձեզմէ իւրաքանչիւրը դասարանին առաջինն ըլլայ. բայց կարելի է որ ձեզմէ իւրաքանչիւրն իւր պարտականութիւնը կատարէ (remplisse son devoir): Աշխատեցէք ուրեմն, որպէս զի բարի խիղճ մ'ունենաք (que vous ayez une bonne conscience) եւ թէ (et que) ծնողքնիդ գոհ ըլլան ձեզմէ: Պատուէ՛ հայրդ եւ մայրդ, որպէս զի երկրիս վրայ երկայն ըլլան (être prolongé) օրերդ, զոր Աստուած քեզի կու տայ: Կ'ուզեմ որ արձակուրդնիդ վայելէք, բայց պէտք չէ որ ձեր պարտականութիւնները մոռնաք: Ուսուցիչները հրամայեցին աշակերտաց որ դպրոցէն չմեկնին իրենց պարտականութիւնը շինելէ յառաջ:

Proverbe: Donner un poisson d'avril à quelqu'un — Մեկը խաբել ապրիլ ամսուան առաջին օրը:

---

[1] Vouloir, désirer, exiger եւայլն բայերը միշտ subjonctif կ'առնուն:

ԼԹ. ԴԱՍ — Trente-neuvième Leçon.

Grammaire.

Միջարկութիւն — L'Interjection.

Հ. Ի՞նչ է Միջարկութիւն կամ ձայնարկութիւն.

Պ. Միջարկութիւնն անփոփոխ բառ մըն է, որ հոգւոյն տեսակ տեսակ զգածմունքը կը յայտնէ, այսինքն է՝ զարմացում, ուրախութիւն, տրտմութիւն, սքանչացում, զարշանք, տարակոյս, եւայլն։

Հ. Քանի՞ է միջարկութիւնը.

Պ. Միջարկութիւնն երկու է. յատուկ եւ անյատուկ։

Հ. Ո՞րն է անյատուկ միջարկութիւնը.

Պ. Անյատուկ միջարկութիւնն այն է որ ուրիշ մասունք բանիէն փոխ առնուած է. զ. օ. allons! ծն անդր, յառաջ, silence! լռութիւն au feu! au feu! կրա՜կ կայ. de grâce! խնդրեմ. pour l'amour de Dieu! ի սէր Աստուծոյ. or ça! ըսէ՛ տեսնեմ. իսկ մնացեալներն յատուկ միջարկութիւն։ Ասոնք իրենց յայտնած զգածման համեմատ կը կոչուին միջարկութիւն

Ուրախութեան եւ Զարմացման՝ ah! ha! bon! ա՜հ. ո՜ւր է, բարի է.

Ցաւի՝ ah! oh! hélas! ա՜հ, ո՜հ, եղո՜ւկ, ափսո՜ս.

Գարշանքի՝ fi! fi donc! գա՜րշ. փէ՜-փ.

Տարակուսի՝ bah! ah bah! baste! par exemple! հո՜գս, հոգս չէ, ամմա հա՜.

Հաստատման՝ ma foi! կ'երդնո՜ւմ, խաչ վկայ.

Անտարբերութեան՝ oh! la, la! ինծի ի՜նչ.

Քաջալերութեան՝ ça! oh ça! courage! tenez ferme! հա՜պա, ա՜ղէ, զքեզ տեսնեմ.

Աղերսելու՝ oh! ha! miséricorde! bon Dieu! ցա՜ւ է, Տէ՜ր ողորմեա.

Կոչելու՝ peste! holà! hé! Ի՜շտ, ինծի նայէ.

Լռեցընելու՝ chut! st! paix! լռէ՛. ինծի նայէ. բաւ է[1]։

---

[1] Ընտանի խօսակցութեան մէջ իբրեւ միջարկութիւն շատ աննշան եւ այլանդակ բացատրութիւններ ալ կան, որոնք անշուշտ չեն կրնար հայերէն թարգմանուիլ եւ պատուական աշակերտին բերանն ալ չեն վայլեր. անոր համար այսպիսիները հոս յառաջ բերել պատշաճ չսեպանք։

Exercice de Grammaire.

Հետեւեալ բայերը համաձայնեցուցէք.

Il faut que je (vendre) ma maison. Il fallait que nous (vendre) notre maison. Je voulais qu'il (se débarbouiller). J'exige que tu (remplir) ton devoir. Nous désirions que vous (rendre) notre livre. A peine (j'avais vu) mon père . . . il est reparti.

Vocabulaire.

L'or, m. ոսկի
le diamant ադամանդ
le voyageur ճամբորդ
le voleur գող
la foire տօնավաճառ
le sac տոպրակ
la lisière եզերք (անտառի)
le trésor գանձ
se mettre à սկսիլ
répliquer պատասխանել

s'écrier գոչել
secourir օգնել
ne souffler mot բերանը չբանալ
fuir փախչիլ
piller կողոպտել
battre ծեծել
la prospérité յաջողութիւն
plutôt մանաւանդ, աւելի
saisi de frayeur սարսափահար
tout à coup յանկարծ

Thème 67.

Deux voyageurs, Thomas et Roubin, allaient tous deux à la foire. Ils arrivent dans une forêt; Thomas, qui marche le premier (առջեւէն), aperçoit devant lui un sac plein de livres turques, et il s'empresse de le ramasser (փութով գետնէն կը վերցընէ). «Oh! la bonne découverte que nous avons faite là (ո՜հ, ի՜նչ աղուոր բան գտանք), s'écrie Roubin tout joyeux. — Nous? répond Thomas; comment entends-tu cela (դուն ի՞նչ իրաւունք ունիս սոր), l'ami? Dis plutôt moi; j'ai trouvé l'argent et je le garde.» Roubin ne souffle mot; il écoute (կը հնազանդի) son riche voisin, qui compte (հաշիւ կ'ընէ) déjà tout ce qu'il pourra acheter au moyen de son or (իր ոսկիներով). Tout à coup deux voleurs paraissent (կ'երեւան) à la lisière du bois. «Miséricorde! s'écrie Thomas saisi de frayeur, nous sommes

perdus. — Nous? réplique alors Roubin, tu te trompes, l'ami; dis plutôt toi.» Cela dit (*ասիկա ըսելէն վերջը*), il se met à fuir. Quant à Thomas, il en est empêché (*չի կրնար փախչիլ*) par l'argent qu'il porte. Les voleurs tombent sur lui, le battent, le pillent et lui volent son trésor ainsi que son habit.

ՀՐԱՀԱՆԳ 68.

Ով որ յաջողութեան մէջ իւր անձին վրայ միայն կը մտածէ (ne pense qu'à soi), *իրեն օգնելու համար բարեկամ մը չի գտներ երբ դժբախտութեան մէջ իյնայ։ Ոսկին ու ադամանդն առաքինութենէն նուազ գին ունին։ Երկինքն այնչափ աստղներ կը փայլին, որ անկարելի է զանոնք համրել։ Ամենէն ուսեալ* (instruit) *մարդը շատ բաներ չի գիտեր* (ignore)։ *Լռութիւն, տղաք. մի՛ խօսիք ապա թէ ոչ պիտի պատժուիք։ Այսօր շարադրութիւնդ աղէկ չիներ ես. զքեզ տեսնեմ Պե՛տրոս, միշտ աշխատէ որ առաջինն ըլլաս։ Յառաջագոյն արշաւանքներ կ'ընէինք. աւա՜ղ, ո՞ւր են հիմայ մեր սիրելի ընկերները. ամէն տեղ ցրուեցան* (se disperser)։ *Զմելինս դո՞ւն առիր, Վահէ։ Ոչ, ես չառի։ Այո՛, այո՛, դուն առիր։ Ո՛չ ո՛չ, ես չառի։ Ինչո՞ւ կը ստես, ահա՛ զմելինս գրպանդ է. դուն ստելու մոլութիւն ունիս. միշտ կը ստես. անոր համար* (aussi) *ամէնէն ատուած ես. երէկ ալ լրբօրէն* (effrontément) *ստեցիր, վարպետը զքեզ խստիւ պատժեց։ Ստախօսութիւնն ամէնէն մեծ մոլութիւններէն մին է, աղէկ գիտցիր ասիկա։ Չե՞ս գիտեր որ ա՛լ եւս չեն հաւատար ստախօսին եթէ նոյն իսկ ճշմարտութիւնն ըսէ։*

Proverbes: C'est un bel instrument que la langue — Դիւրին է խօսիլ, բայց դժուար է կատարել։

La fin couronne l'œuvre — Վախճան պսակէ զգործ։

ԱՅԲՈՒԲԵՆԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐ

ԱՆԿԱՆՈՆ ԵՒ ՊԱԿԱՍԱՒՈՐ ԲԱՅԵՐՈՒ

Table Alphabétique

des

Verbes irréguliers et des verbes défectifs.

Անկանոն **irréguliers** *կը կոչուին այն բայերը՝ որոնք չորս լծորդութիւններու համեմատ չեն խոնարհիր։*

Պակասաւոր **défectifs** *կ'անուանուին այն բայերը՝ որոնց ինչ ինչ ժամանակներն ու դէմքերը չեն գործածուիր։*

Ահաւասիկ անկանոն կամ պակասաւոր բայերու ցուցակ մը։

Absoudre Արձակել

Ind. pr. j'absous, tu absous, il absout, nous absolvons, vous absolvez, ils absolvent; Imp. j'absolvais; Pas. déf. *չունի*. Fut. j'absoudrai; Cond. pr. j'absoudrais; Impér. absous, absolvons, absolvez; Subj. prés. que j'absolve; Imp. *չունի*. Part. pas. absous, absoute.

abstenir(s') ժուժկալել = venir

accourir վազել = courir

accroître աճեցընել = croître. *սակայն* part. passé*ի մէջ* accent circonflexe *չ'առնուր* = accru

accueillir ընդունիլ = cueillir

acquérir ստանալ

Ind. pr. j'acquiers, tu acquiers, il acqpiert, nous acquérons, vous acquérez, ils acquièrent; Imp. j'acquérais; Pas. déf. j'acquis:

Fut. j'acquerrai; Cond. pr. j'acquerrais; Impér. acquiers, acquérons, acquérez; Subj. prés. que j'acquière; Imp. que j'acquisse; Part prés. acquérant; Part. pas. acquis, acquise.

admettre ընդունիլ = mettre

aller երթալ (être *օժանդակը կ'առնու*)

Ind. Je vais, tu vas, il va, nous allons, vous allez, ils vont; Imp. j'allais; Pas. déf. j'allai; Fut. j'irai; Cond. pr. j'irais; Impér. va, allons, allez; Subj. pr. que j'aille; Imp. que j'allasse; Part. pr. allant; Part. pas. allé, allée.

apparaître երեւալ = paraître

apparoir յայտնի ըլլալ, երեւիլ. *իրաւագիտական բացատրութիւն է. կը գործածուի միայն Սահմ. ներկայ երրորդ դէմքին մէջ* = il appert յայտ է, կ'երեւի. *ուրեմն անդէմ բայ է։*

appartenir վերաբերիլ = venir

apprendre սորվիլ = prendre

assaillir յարձակիլ = tressaillir

asseoir նստեցնել

Ind. pr. j'assieds, tu assieds, il assied, n. asseyons, v. asseyez, ils asseyent . . . *կամ* j'assois, tu assois . . ., *եւ այլն*. Imp. j'asseyais *կամ* j'assoyais; Pas. déf. j'assis; Fut. j'assiérai *կամ* j'assoirai; Cond. pr. j'assiérais *կամ* j'assoirai; Impér. assieds, asseyons, asseyez... *կամ* assois; Subj. pr. que j'asseye *կամ* que j'assoie; Imp. que j'assise; Part. pr. asseyant *կամ* assoyant; Part. pas. assis, assise.

astreindre բռնադատել = craindre

atteindre հասնիլ = craindre

battre ծեծել = mettre

boire խմել

Ind. pr. je bois, tu bois, il boit, n. buvons, v. buvez, ils boivent; Imp. je buvais; Pas. déf. je bus; Fut. je boirai; Cond. pr. je boirais; Impér. bois, buvons, buvez; Subj. pr. que je boive... que n. buvions; Imp. que je busse; Part. pr. buvant; Part. pas. bu, bue.

bouillir եռալ

Ind. pr. je bous, tu bous, il bout, n. bouillons, v. bouillez, ils bouillent; Imp. je bouillais; Pas. déf. je bouillis; Fut. je bouillirai; Cond. pr. je boullirais; Impér. bous, bouillons, bouillez;

Subj. pr. que je bouille; Imp. que je bouillisse; Part. pr. bouillant; Part. pas. bouilli, bouillie.

braire զռալ. *միայն հետեւեալ ժամանակներու եւ դէմքերու մէջ կը գործածուի.*

Ind. pr. il brait; Fut. il braira; Cond. il brairait.

bruire աղմկել. *միայն հետեւեալ ձեւերու մէջ կը գործածուի.*

Bruire, il bruit, ils bruissent; il bruyait, ils bruyaient *կամ* il bruissait, ils bruissaient.

ceindre շրջապատել = craindre

chaloir հոգ ընել. *հին բառ մըն է, որ հետեւեալ խօսքին մէջ միայն կը գործածուի՝* il ne m'en chaut *հոգս չէ։*

choir իյնալ. *միայն* Part. passé*ն գործածական* = chu, chue

circonvenir խաբխբել = venir

clore գոցել

Ind. pr. je clos, tu clos, il clôt, *յոգնակի չունի*. Fut. je clorai; Cond. pr. je clorais; Impér. clos; Subj. pr. que je close; Part. pas. clos, close.

commettre (յանցանք) գործել, մեղանչել = mettre

comparaître երեւալ = paraître

comparoir ատեան գալ. *իրաւագիտական բացատրութիւն. միայն հետեւեալ ժամանակներու մէջ գործածական է.* comparant, -e, non-comparants

complaire հաճիլ = plaire

comprendre հասկնալ = prendre

compromettre վտանգել = mettre

conclure հետեւցնել

Ind. pr. je conclus, tu conclus, il conclut, n. concluons, v. concluez, ils concluent; Imp. je concluais; Pas. déf. je conclus; Fut. je conclurai; Cond. pr. je conclurais; Impér. conclus, concluons, concluez; Subj. pr. que je conclue; Imp. que je conclusse; Part. pr. concluant; Part. pas. conclu, conclue.

concourir մրցիլ = courir

conduire առաջնորդել

Ind. pr. je conduis, n. conduisons; Imp. je conduisais; Pas déf. je conduisis; Fut. je conduirai; Cond. pr. je conduirais; Impér. conduis, conduisons, conduisez; Subj. pr. que je con-

duise; Imp. que je conduisisse; Part. pr. conduisant; Part. pas. conduit, conduite.

confire անուշ եփել

Ind. pr. je confis, tu confis, il confit, n. confisons, v. confisez, ils confisent; Imp. je confisais; Passé déf. je confis; Fut. je confirai; Cond. je confirais; Imp. confis, confisons, confisez; Subj. pr. que je confise; Imp. չի գործածուիր. Part. pr. confisant; Part. pas. confit, confite.

connaître ճանչնալ

Ind. pr. je connais, . . . il connaît, n. connaissons, . . . ils connaissent; Imp. je connaissais; Pas. déf. je connus; Fut. je connaîtrai; Cond. je connaîtrais; Imp. connais, connaissons, connaissez; Subj. pr. que je connaisse; Imp. que je connusse; Part. pr. connaissant; Part. pas. connu, connue.

conquérir նուաճել = acquérir

construire շինել = conduire

contenir բովանդակել = venir

contraindre ստիպել = craindre

contredire դէմ-բանել = dédire

contrefaire նմանցնել faire

contrevenir անսաստել = venir

convenir յարմարիլ = venir

coudre կարել

Ind. pr. je couds, tu couds, il coud, n. cousons, v. cousez, ils cousent; Imp. je cousais; Pas. déf. je cousis; Fut. je coudrai; Cond. je coudrais; Impér. couds, cousons, cousez; Subj. pr. que je couse; Imp. que je cousisse; Part. pr. cousant; Part. pas. cousu, cousue.

courir վազել

Ind. pr. je cours, tu cours, il court, n. courons, v. courez, ils courent; Imp. je courais; Pas. déf. je courus; Fut. je courrai; Cond. je courrais; Imp. cours, courons, courez; Subj. pr. que je coure; Imp que je courusse; Part. prés. courant; Part. pas. couru, courue.

couvrir ծածկել = ouvrir

craindre վախնալ

Ind. pr. je crains, tu crains, il craint, n. craignons, v. craignez, ils craignent; Imp. je craignais; Pas. déf. je craignis; Fut. je craindrai; Cond. je craindrais; Imp. crains, craignons, craignez; Subj. pr. que je craigne; Imp. que je craignisse; Part. pr. craignant; Part. pas. craint, crainte.

croire կարծել, հաւատալ

Ind. pr. je crois, tu crois, il croit, n. croyons, v. croyez, ils croient; Imp. je croyais; Pas. déf. je crus; Fut. je croirai; Cond. je croirais; Imp. crois, croyons, croyez; Subj. pr. que je croie; Imp. que je crusse; Part. pr. croyant; Part. pas. cru, crue.

croître բուսնիլ

Ind. pr. je crois, tu crois, il croît, n. croissons, v. croissez, ils croissent; Imp. je croissais; Pas. déf. je crûs; Fut. je croîtrai; Cond. je croîtrais; Imp. crois, croissons, croissez; Subj. pr. que je croisse; Imp. que je crusse; Part. pr. croissant; Part. pas. crû, crue.

cueillir քաղել

Ind. pr. je cueille, tu cueilles, il cueille, nous cueillons, v. cueillez, ils cueillent; Imp. je cueillais; Pas. déf. je cueillis; Fut. je cueillerai; Cond. je cueillerais; Imp. cueille, cueillons, cueillez; Subj. pr. que je cueille; Imp. que je cueillisse; Part. pr. cueillant; Part. pas. cueilli, cueillie.

cuire եփել = conduire

déchoir իյնալ (աստիճանէ)

Ind. pr. je déchois, n. déchoyons; Imp. չի գործածուիր. Pas. déf. je déchus; Fut. je décherrai; Cond. je décherrais; Impér. չունի. Subj. pr. que je déchoie; Imp. que je déchusse; Part. pr. չունի. Part. pas. déchu, déchue.

découdre քակել կարը = coudre

découvrir գտնել = ouvrir

décrire նկարագրել = écrire

décroître նուազիլ = croître. բայց Part. passé ի մէջ accent circonflexe չունի = décru

dédire չճանչնալ, չընդունիլ = dire. բայց փոքրիկ տարբերութեամբ՝ v. dédisez; dédisez.

déduire պակսեցնել, հետեւցնել = conduire

défaillir մարմրիլ. միայն հետեւեալ ժամանակներու եւ դէմքերու մէջ կը գործածուի.

Ind. pr. n. défaillons, v. défaillez, ils défaillent; Imp. je défaillais . . . n. défaillions . . .; Pas. déf. je défaillis . . . n. défail-

lîmes . . .; Fut. *ցանցառ կը գործածուի* je défaudrai; Cond. *նմանապէս ցանցառ* je défaudrais; Subj. pr. que je défaille . . .; Imp. que je défaillisse . . .; Part. pr. défaillant.

défaire քակել = faire
démentir սուտ հանել = mentir
démettre խախտել = mettre
dépeindre նկարագրել = craindre
déplaire տհաճիլ = plaire
déprendre անջատել = prendre
désapprendre մոռնալ սորվածը = prendre
desservir սեղանը վերցնել = servir
déteindre գոյնաթափիլ = craindre
détenir բռնել = venir
détruire քանդել = conduire
devenir ըլլալ = venir
dévêtir զգեստը հանել = vêtir
devoir պարտիլ

Ind. pr. je dois . . .; n. devons, v. devez, ils doivent; Imp. je devais; Pas. déf. je dus; Fut. je devrai; Cond. je devrais; Impér. dois, devons, devez; Subj. pr. que je doive…, que n. devions…, qu'ils doivent; Imp. que je dusse; Part. pr. devant; Part. pas. dû, due.

dire ըսել

Ind. pr. je dis…, n. disons, v. dites, ils disent; Imp. je disais; Pas. déf. je dis; Fut. je dirai; Cond. je dirais; Impér. dis, disons, dites; Subj. pr. que je dise; Imp. que je disse; Part. pr. disant; Part. pas. dit, dite.

disconvenir չյարմարիլ = venir
discourir ճառել = courir
disparaître աներեւութանալ = paraître
dissoudre լուծել = absoudre
distraire ցրուել միտքը = traire
dormir քնանալ

Ind. pr. je dors, tu dors, il dort, n. dormons, v. dormez, ils dorment; Imp. je dormais; Impér. dors, dormons, dormez. *Միւս ժամանակները կանոնաւոր են։*

échoir վիճակիլ, պայմանաժամը լրանալ (être *օժանդակ կ'առնու*)

Միայն հետեւեալ դէմքերու եւ ժամանակներու մէջ գործածական է։

Ind. pr. il échoit; Pas. déf. j'échus… n. échûmes; Fut. j'écherrai; Cond. j'écherrais; Subj. pr. qu'il échée *կամ* qu'il échoie, qu'ils échéent *կամ* qu'ils échoient; Imp. que j'échusse…; Part. pr. échéant; Part. pas. échu, échue. *Իսկ բաղադրեալ ժամանակներու մէջ միայն երրորդ դէմքերը կը գործածուին։*

éclore հաւկիթէն ելլել

Միայն աներեւոյթ ներկայի եւ հետեւեալ ժամանակներու երրորդ դէմքերու մէջ կը գործածուի։

Ind. pr. il éclôt, ils éclosent; Fut. il éclora, ils écloront; Cond. il éclorait, ils écloraient; Subj. pr. qu'il éclose, qu'ils éclosent; Part. pas. éclos, éclose (*իսկ բաղադրեալ ժամանակներու մէջ* être *օժանդակով*)։

écrire գրել

Ind. pr. j'écris, tu écris, il écrit, n. écrivons, v. écrivez, ils écrivent; Imp. j'écrivais; Pas. déf. j'écrivis; Fut. j'écrirai; Cond. j'écrirais; Imp. écris, écrivons, écrivez; Subj. pr. que j'écrive; Imp. que j'écrivisse; Part. pr. écrivant; Part. pas. écrit, écrite.

élire ընտրել = lire
émettre հանել (արժեթուղթ) = mettre
émoudre սրել = moudre
émouvoir յուզել = mouvoir. *սակայն* Part. pas. *կ'ըլլայ* ému *առանց* accent circonflexe*ի*

empreindre դրոշմել = craindre
endormir քնացնել = dormir
enduire ծեփել = conduire
enfreindre չպահել օրէնքը = craindre
enfuir (s') փախչիլ = fuir
enquérir (s') հարցաքննել = acquérir
ensuivre (s') հետեւիլ = suivre. *միայն երրորդ դէմքերու մէջ գործածական է.*
entremettre (s') մէջ մտնել = mettre
entreprendre ձեռնարկել = prendre
entretenir խօսակցիլ = venir

entrevoir ընդնշմարել = voir

envoyer ղրկել

Ind. pr. j'envoie, tu envoies, il envoie, n. envoyons, v. envoyez, ils envoient; Imp. j'envoyais; Pas. déf. j'envoyai; Fut. j'enverrai; Cond. j'enverrais; Impér. envoie, envoyons, envoyez; Subj. pr. que j'envoie . . . que n. envoyions; Imp. que j'envoyasse; Part. pr. envoyant; Part. pas. envoyé, envoyée.

épreindre քամել = craindre

éprendre (s') սիրահարիլ = prendre

équivaloir համարժել = valoir

éteindre մարել = craindre

étreindre պինդ սեղմել = craindre

exclure արտաքսել = conclure

extraire հանել, մզել = traire

faillir վրիպիլ, քիչ մնալ. *Հետեւեալ ժամանակներու մէջ միայն.*

Pas. déf. je faillis; Fut. je faudrai *կամ* je faillirai; Cond. je faudrais *կամ* je faillirais; Part. pr. faillant; Part. pas. failli, faillie, *եւ բաղադրեալ ժամանակներու մէջ:*

faire ընել

Ind. pr. je fais, tu fais, il fait, n. faisons, v. faites, ils font; Imp. je faisais; Pas. déf. je fis; Fut. je ferai; Cond. je ferais; Imp. fais, faisons, faites; Subj. pr. que je fasse; Imp. que je fisse; Part. pr. faisant; Part. pas. fait, faite.

falloir պէտք ըլլալ. *անդէմ բայ*

Ind. pr. il faut; Imp. il fallait; Pas. déf. il fallut; Pas. ind. il a fallu; Fut. il faudra; Cond. il faudrait; Subj. pr. qu'il faille; Imp. qu'il fallût; Part. pas. fallu.

feindre կեղծել = craindre

frire տապկել

Միայն հետեւեալ ձեւերու մէջ գործածական է:

Ind. pr. je fris, tu fris, il frit, *յոգնակի չունի.* Fut. je frirai . . . n. frirons . . .; Cond. je frirais . . . n. fririons . . .; Impér. *միայն երկրորդ դէմք՝* fris; Part. pas. frit, frite.

fuire փախչիլ

Ind. pr. je fuis, tu fuis, il fuit, n. fuyons, v. fuyez, ils fuient; Imp. je fuyais; Pas. déf. je fuis; Fut. je fuirai; Cond. je fuirais; Impér. fuis, fuyons, fuyez; Subj. pr. que je fuie . . ., que n. fuyions; Imp. que je fuisse; Part. pas. fuyant; Part. pas. fui, fuie.

geindre հեծել = craindre

gésir հանգչիլ

Միայն հետեւեալ դէմքերու եւ ժամանակներու մէջ գործածական:

Ind. pr. il gît, n. gisons, v. gisez, ils gisent; Imp. je gisais. . ., n. gisions . . .; Part. pr. gisant. Ci-gît *աստ հանգչի. այս է տապան հանգստեան:*

haïr ատել

Հետեւեալ ժամանակներու մէջ անջատիչ չ'առնուր. կանոնաւոր բայ է:

Ind. pr. je hais, tu hais, il hait; Impér. hais.

inscrire արձանագրել = écrire

instruire ուսուցանել = conduire

interdire արգիլել = dire. *միայն հետեւեալ ժամանակներու մէջ կը խոտորի՝*

Ind. pr. vous interdisez, Impér. interdisez.

intervenir միջամտել = venir

issir սերիլ. *այս բառին միայն* Part. pas.*ն կը գործածուի.* issu, issue. *Ազգագրութեան մէջ՝* Part. pr. issant.

joindre միացնել = craindre

lire կարդալ

Ind. pr. je lis, tu lis, il lit, n. lisons, v. lisez, ils lisent; Imp. je lisais; Pas. déf. je lus; Fut. je lirai; Cond. je lirais; Imp. lis, lisons, lisez; Subj. pr. que je lise; Imp. que je lusse; Part. pr. lisant; Part. pas. lu, lue.

luire շողալ

Ind. pr. je luis, tu luis, il luit, n. luisons; Imp. je luisais; Pas. déf. *չունի.* Fut. je luirai; Cond. je luirais; Impér. *չունի.* Subj. pr. que je luise; Imp. *չունի.* Part. pr. luisant; Part. pas. lui, *իգական չունի:*

maintenir պահպանել = venir

maudire անիծել

Ind. pr. je maudis, n. maudissons; Imp. je maudissais; Pas. déf. je maudis; Fut. je maudirai; Cond. je maudirais; Imp. maudis, maudissons, maudissez; Subj. pr. que je maudisse;

Imp. que je maudisse; Part. pr. maudissant; Part. pas. maudit, maudite.

méconnaître մեքոնէթր = connaître

médire մէտիր = dire. *միայն հետեւեալ ժամանակներու մէջ կը խոտորի՝*

Ind. pr. v. médisez; Impér. médisez.

mentir մանթիր

Ind. pr. je mens, tu mens, il ment, n. mentons; Imp. je mentais; Pas. déf. je mentis; Fut. je mentirai; Cond. je mentirais; Imp. mens, mentons, mentez; Subj. pr. que je mente; Imp. que je mentisse; Part. pr. mentant; Part. pas. menti, mentie.

mettre մէթր

Ind. pr. je mets, tu mets, il met, n. mettons, v. mettez, ils mettent; Imp. je mettais; Pas. déf. je mis; Fut. je mettrai; Cond. je mettrais; Impér. mets, mettons, mettez; Subj. pr. que je mette; Imp. que je misse; Part. pr. mettant; Part. pas. mis, mise.

moudre մուտր

Ind. pr. je mouds, tu mouds, il moud, n. moulons, v. moulez, ils moulent; Imp. je moulais; Pas. déf. je moulus; Fut. je moudrai; Cond. je moudrais; Imp. mouds, moulons, moulez; Subj. pr. que je moule; Imp. que je moulusse; Part. pr. moulant; Part. pas. moulu moulue.

mourir մուրիր (être *ժամանգակով*)

Ind. pr. je meurs, tu meurs, il meurt, n. mourons, v. mourez, ils meurent; Imp. je mourais; Pas. déf. je mourus; Fut. je mourrai; Cond. je mourrais; Impér. meurs, mourons, mourez; Subj. pr. que je meure; Imp. que je mourusse; Part. pr. mourant; Part. pas. mort, morte.

mouvoir մուվուար

Ind. pr. je meus, tu meus, il meut, n. mouvons, v. mouvez, ils meuvent; Imp. je mouvais; Pas. déf. je mus; Fut. je mouvrai; Cond. je mouvrais; Imp. meus, mouvons, mouvez; Subj. pr. que je meuve; que n. mouvions; Imp. que je musse; Part. pr. mouvant: Part. pas. mû, mue.

naître նէթր (être *ժամանգակով*)

Ind. pr. je nais, tu nais, il naît, n. naissons, v. naissez, ils naissent; Imp. je naissais; Pas. déf. je naquis; Fut. je naîtrai;

Cond. je naîtrais; Imp. nais, naissons, naissez; Subj. pr. que je naisse; Imp. que je naquisse; Part. pr. naissant; Part. pas. né, née.

nuire նիւիր = luire, *միայն թէ ասիկա*

Subj. imp. *ուղի՝* que je nuisse.

offrir օֆրիր = ouvrir

oindre ուէնտր = craindre

omettre ոմէթր = mettre

ouïr ուիր. *կը գործածուի միայն Ունեբեւութի եւ Ընդունելութիւն անցեալի ինչպէս նաեւ բաղադրեալ ժամանակներու մէջ։*

ouvrir ուվրիր

Ind. pr. j'ouvre, tu ouvres, il ouvre, n. ouvrons, v. ouvrez, ils ouvrent; Imp. j'ouvrais; Pas. déf. j'ouvris; Fut. j'ouvrirai; Cond. j'ouvrirais; Imp. ouvre, ouvrons, ouvrez; Subj. pr. que j'ouvre; que n. ouvrions; Imp. que j'ouvrisse; Part. pr. ouvrant; Part. pas. ouvert, ouverte.

paître փէթր

Ind. pr. je pais, tu pais, il paît, n. paissons, v. paissez, ils paissent; Imp. je paissais; Fut. je paîtrai; Cond. je paîtrais; Imp. pais, paissons, paissez; Subj. pr. que je paisse; Part. pr. paissant. *Միւս ժամանակները գործածական չեն։*

paraître բարէթր = connaître

parcourir պարգուրիր = courir

partir պարթիր = mentir

parvenir պարվընիր, հարվընիր = venir

peindre փէնտր = craindre

permettre փերմէթր = mettre

plaindre փլենտր = craindre

plaire հափլէր ըլէր

Ind. pr. je plais, tu plais, il plaît, n. plaisons, v. plaisez, ils plaisent; Imp. je plaisais; Pas. déf. je plus; Fut. je plairai; Cond. je plairais; Imp. plais, plaisons, plaisez; Subj. pr. que je plaise; Imp. que je plusse; Part. pr. plaisant; Part. pas. plu.

pleuvoir պլյէվուար (*անդէմ բայ*)

Ind. pr. il pleut; Imp. il pleuvait; Pas. déf. il plut; Fut. il pleuvra; Cond. il pleuvrait; Subj. pr. qu'il pleuve; Imp. qu'il plût; Part. pr. pleuvant; Part. pas. plu.

poindre ...= craindre

poursuivre ...= suivre

pourvoir ...

Ind. pr. je pourvois . . ., n. pourvoyons; Imp. je pourvoyais; Pas. déf. je pourvus; Fut. je pourvoirai; Cond. je pourvoirais; Imp. pourvois, pourvoyons, pourvoyez; Subj. pr. que je pourvoie; Imp. que je pourvusse; Part. pr. pourvoyant; Part. pas. pourvu, pourvue.

pouvoir ...

Ind. pr. je peux *կամ* je puis, tu peux, il peut, n. pouvons, v. pouvez, ils peuvent; Imp. je pouvais; Pas. déf. je pus; Fut. je pourrai; Cond. je pourrais; Impér. *չի գործածուիր.* Subj. pr. que je puisse; Imp. que je pusse; Part. pr. pouvant; Part. pas. pu.

prédire ...= dire

prendre ...

Ind. pr. je prends, tu prends, il prend, n. prenons, v. prenez, ils prennent; Imp. je prenais; Pas. déf. je pris; Fut. je prendrai; Cond. je prendrais; Impér. prends, prenons, prenez; Subj. pr. que je prenne; Imp. que je prisse; Part. pr. prenant; Part. pas. pris, prise.

prévaloir ...= valoir, *միայն Թէ Սաղ. Ներկայի մէջ կ'ըլլայ՝* que je prévale . . ., que n. prévalions.

prévenir ...= venir

prévoir ...= voir, *միայն Թէ Ապառնի եւ Թէական ժամանակներու մէջ կ'ըլլայ՝* je prévoirai, je prévoirais.

promettre ...= mettre

promouvoir ... *միայն բաղադրեալ ժամանակներու եւ կրաւորական ձեւի մէջ գործածական է.* j'ai promu . . .; ils sont promus.

provenir ...= venir

résoudre ...

Ind. pr. je résous, tu résous, il résout, n. résolvons, v. résolvez, ils résolvent; Imp. je résolvais; Pas. déf. je résolus; Fut. je résoudrai; Cond. je résoudrais; Imp. résous, résolvons, résolvez; Subj. pr. que je résolve; Imp. que je résolusse; Part. pr. résolvant; Part. pas. résolu, résolue, եւ résous, résoute.

rire ...

Ind. pr. je ris, tu ris, il rit, n. rions, v. riez, ils rient; Imp. je riais; Pas. déf. je ris; Fut. je rirai; Cond. je rirais; Impér. ris, rions, riez; Subj. pr. que je rie; Imp. que je risse; Part. pr. riant; Part. pas. ri.

savoir ...

Ind. pr. je sais, tu sais, il sait, n. savons, v. savez, ils savent; Imp. je savais; Pas. déf. je sus; Fut. je saurai; Cond. je saurais; Impér. sache, sachons, sachez; Subj. pr. que je sache; Imp. que je susse; Part. pr. sachant; Part. pas. su, sue.

secourir ...= courir

sentir ...= mentir

seoir ...

Միայն երրորդ դէմքերու մէջ գործածական է.

Ind. pr. il sied, ils siéent; Imp. il seyait, ils seyaient; Fut. il siéra, ils siéront; Cond. il siérait, ils siéraient; Subj. pr. qu'il siée, qu'ils siéent; Part. pr. seyant *կամ* séant.

servir ...= mentir

sortir ...= mentir

souffrir ...= ouvrir

soumettre ...= mettre

sourire ...= rire

soustraire ...= traire

soutenir ...= venir

souvenir (se) ...= venir

subvenir ...= venir

suffire ...

Ind. pr. je suffis, tu suffis, il suffit, n. suffisons, v. suffisez, ils suffisent; Imp. je suffisais; Pas. déf. je suffis; Fut. je suffirai; Cond. je suffirais; Impér. suffis, suffisons, suffisez; Subj. pr. que je suffise; Imp. que je suffisse; Part. pr. suffisant; Part. pas. suffi.

suivre ...

Ind. pr. je suis, tu suis, il suit, n. suivons, v. suivez, ils suivent; Imp. je suivais; Pas. déf. je suivis; Fut. je suivrai; Cond. je suivrais; Impér. suis, suivons, suivez; Subj. pr. que je suive; Imp. que je suivisse; Part. pr. suivant; Part. pas. suivi, suivie.

taire (se) լռել = plaire
teindre ներկել = craindre
tenir բռնել = venir
traire կթել

Ind. pr. je trais, tu trais, il trait, n. trayons, v. trayez, ils traient; Imp. je trayais; Pas. déf. չունի. Fut. je trairai; Cond. je trairais; Impér. trais, trayons, trayez; Subj. pr. que je traie; Imp. չունի. Part. pr. trayant; Part. pas. trait, traite.

transmettre հասցընել = mettre
tressaillir սարսռիլ

Ind. pr. je tressaille . . .; n. tressaillons; Imp. je tressaillais; Pas. déf. je tressaillis; Fut. je tressaillirai; Cond. je tressailli- Impér. tressaille, tressaillons, tressaillez; Subj. pr. que je tressaille; Imp. que je tressaillisse; Part. pr. traissaillant; Part. pas. tressailli, tressaillie.

vaincre յաղթել

Ind. pr. je vaincs, tu vaincs, il vainc, n. vainquons, v. vainquez, ils vainquent; Imp je vainquais; Pas. déf. je vainquis; Fut. je vaincrai; Cond. je vaincrais; Impér. vaincs, vinquons, vainquez; Subj. pr. que je vainque; Imp. que je vainquisse; Part. pr. vainquant; Part. pas. vaincu, vaincue.

valoir արժել

Ind. pr. je vaux, tu vaux, il vaut, n. valons, v. valez, ils valent; Imp. je valais; Pas. déf. je valus; Fut. je vaudrai; Cond. je vaudrais; Impér. vaux, valons, valez; Subj. pr. que je vaille . . ., que n. valions; Imp. que je valusse; Part. pr. valant; Part. pas. valu, value.

venir գալ. տես էջ 128
vêtir հագուեցընել

Ind. pr. je vêts, tu vêts, il vêt, n. vêtons, v. vêtez, ils vêtent; Imp. je vêtais; Pas. déf. je vêtis; Fut. je vêtirai; Cond. je vêtirais; Impér. vêts, vêtons, vêtez; Subj. pr. que je vête; Imp. que je vêtisse; Part. pr. vêtant; Part. pas. vêtu, vêtue.

vivre ապրիլ

Ind. pr. je vis, tu vis, il vit, n. vivons, v. vivez, ils vivent; Imp. je vivais; Pas. déf. je vécus; Fut. je vivrai; Cond. je vivrais; Imp. vis, vivons, vivez; Subj. pr. que je vive; Imp. que je vécusse; Part. pr. vivant; Part. pas. vécu.

voir տեսնել

Ind. pr. je vois, tu vois, il voit, n. voyons, v. voyez, ils voient; Imp. je voyais; Pas. déf. je vis; Fut. je verrai; Cond. je verrais; Impér. vois, voyons, voyez; Subj. pr. que je voie, que n. voyions, que vous voyiez, qu'ils voient; Imp. que je visse; Part. pr. voyant; Part. pas. vu, vue.

vouloir ուզել

Ind. pr. je veux, tu veux, il veut, n. voulons, v. voulez, ils veulent; Imp. je voulais; Pas. déf. je voulus; Fut. je voudrai; Cond. je voudrais; Impér. veux, voulons, voulez կամ veuille, veuillons, veuillez; Subj. pr. que je veuille, que n. voulions; Imp. que je voulusse; Part. pr. voulant; Part. pas. voulu, voulue.

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

Appendice.

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾՔ ԵՒ ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Récitations, Lectures et Devinettes.

Ա· ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆՔ — A. Récitations.

1. La Fleur des champs[1].

«D'où vient la douce odeur[2] qu'en ces lieux[3] tu répands[4]?
Disait un botaniste à l'humble[5] fleur des champs.
— Je ne suis que bien peu de chose,
Lui dit-elle, mais quelque temps
J'ai séjourné près de la rose.»

[1] դաշտածաղիկ. — [2] հոտ. — [3] այս տեղերս. — [4] կը տարածես. — [5] խոնարհ:

2. Le Miroir[1].

La petite Laura s'admirait[2] dans la glace[3];
Sa mère dit: «Remets ce miroir à sa place.
— Je veux me voir! répond l'enfant
En pleurant, criant, trépignant[4].
— Tu le veux? Et bien! tiens, regarde ta grimace[5].»
Et Laura vit dans le miroir
Une enfant en colère[6] épouvantable à voir[7].

[1] հայելի. — [2] իւր վրայ կը աքանչանար. — [3] հայելի. — [4] ոտքերը գետին զարնելով. — [5] ձեւ. — [6] բարկացոտ. — [7] զարհուրելի տեսքով:

3. L'Écolier docile.

«Adieu! petit chéri; vous vous rendez en classe;
Ne vous y faites pas punir[1].
— Non, maman: pour cela, que faut-il que je fasse?
— Une seule chose, obéir.
— J'obéirai, maman.» Il tient si bien parole[2],
Que depuis lors[3] on a plaisir
A le voir, tout joyeux, partir pour son école
Et, tout joyeux, en revenir.

[1] Նայէ որ չպատժուիս. — [2] խօսքն այնպէս ազէկ բռնեց. — [3] այն ատենէն ի վեր:

4. Si j'étais reine!...

Deux fillettes causaient. «Ah! disait la première,
Si j'étais reine, moi, j'aurais dans ma chaumière[1]
Des mines[2] de bonbons, de merveilleux[3] joujoux,
Une poupée en or[4], et puis de gros bijoux,
Et des robes, ma chère, avec très longue traîne[5],
Si j'étais reine!...

— Ma foi[6], répondit l'autre, aimable blondinette[7],
C'est joli, les joujoux, et c'est bon, la dînette[8]!...
Mais j'ai le cœur gros[9] de voir sur le chemin
De pauvres malheureux qui vous tendent[10] la main,
Et nul de mes sujets[11] ne serait dans la peine,
Si j'étais reine!»

[1] խրճիթ, տնակ. — [2] շաքարի բովեր, շեմմարաններ. — [3] հիանալի. — [4] ոսկեղէն պուպրիկ մը. — [5] ծայր, պոչ. — [6] հաւատամ որ. — [7] խարտիշահեր. — [8] մանկամանկական. — [9] սիրտս կը լեցուի, կ'ելլէ. — [10] կը կարկառեն. — [11] հպատակներէս:

5. L'Enfant et l'Oiseau.

«Petit oiseau, viens avec moi;
Vois la cage si bien parée[1],

Les fruits que j'ai cueillis pour toi,
Les fleurs humides[2] de rosée[3].

— Petit enfant, je vis heureux.
Rester libre est ma seule envie[4];
Mon humble nid[5] me plaît bien mieux
Que la cage la plus jolie.»

[1] զարդարուած. — [2] թրջած, թաց. — [3] ցօղ. — [4] փափագ. — [5] բոյն։

6. L'Enfant malpropre.

Paul, enfant très malpropre, et qui se croyait beau,
Prit une fleur dans un ruisseau[1].
Quelqu'un lui dit, comme il faisait la moue[2]:
«Qu'as-tu donc? — Elle sent la boue[3]!
— C'est que[4], vois-tu, sans propreté,
Plus de fraîcheur ni de beauté.»

[1] առուակ. — [2] կը ծռմրտկէր. — [3] ցեխ կը հոտի. — [4] պատ-ճառն այս է, որ։

7. L'Automne.

Enfant, le vent d'automne effeuille[1] les ormeaux[2],
Les nids abandonnés[3] tombent de leurs rameaux[4],
La campagne se décolore[5].
Déjà notre hirondelle[6] a déserté[7] le toit;
Le rayon du soleil[8] est plus pâle et plus froid;
Le beaux jours s'éloignent encore.

[1] տերեւաթափ կ'ընէ. — [2] կնձնիները. — [3] լքուած. [4] ոստերէն. — [5] կը մերկանայ իւր կանանչութենէն. — [6] ծիծեռնակը. — [7] ձգեց փախաւ. — [8] արեւուն ճառագայթը։

8. Tout doux[1]!

Quand j'étais petit, tout petit,
Je dormais dans un petit lit,
Ma mère chantait en cadence[2]:
«Petit mignon[3], endormez-vous[4]!
Endormez-vous, le berceau[5] danse
Tout doux, tout doux!»

Lorsque je pleurais dans ses bras,
Maman, marchant à petits pas,
Me dorlotait[6] avec tendresse[7]:
«Petit mignon, consolez-vous[8]!
Consolez-vous, on vous caresse
Tout doux, tout doux!»

Maintenant que je suis trop grand,
Ma mère jamais ne me prend.
Dans la cour[9], je vais, je joue;
Mais lorsque je rentre chez nous,
Elle me baise sur la joue
Tout doux, tout doux!

Quand ses cheveux seront tout blancs,
Quand ses genoux seront tremblants[10],
— Pauvre mère, aujourd'hui si vive! —
C'est moi qui gagnerai des sous
En travaillant pour qu'elle vive
Tout doux, tout doux!

[1] անուշիկ անուշիկ. — [2] չափով կ'երգէր. — [3] աղուորս. սիրուն-նիկս. — [4] քնացի'ր. — [5] որորոցը. — [6] զիս կը գգուէր. — [7] գորովով. — [8] մխիթարուէ. — [9] գաւիթ, բակ. — [10] դողդոջուն։

9. Le départ des hirondelles.

Pourquoi nous quittez-vous, légères[1] hirondelles?
Joyeux enfants, si nous partons
C'est pour fuir la neige et la glace;

De notre nid l'hiver nous chasse[2]:
Voilà pourquoi nous vous quittons.
Où vous envolez-vous, légères hirondelles?
Les pays chauds où nous allons
Sont par delà les mers lointaines[3]
Par delà les monts[4] et les plaines;
Trois jours de suite[5] nous volons.
Comment vous guidez-vous[6], légères hirondelles?
En vérité[7], nous ne savons.
Les plus sages vont les premières,
Les plus jeunes vont les dernières;
Dieu nous mène et nous arrivons.
Quand nous reviendrez-vous, légères hirondelles?
Dès le printemps nous reviendrons
Vous saluer sous les charmilles[8].
Plus grands garçons, plus grandes filles,
Ici, nous vous retrouverons.
Ne nous oubliez pas, légères hirondelles!
Et vous aussi, souvenez-vous[9]
Parfois de l'hirondelle agile[10].
La route[11] est longue et difficile;
Joyeux enfants, priez pour nous.

[1] թեթեւաթռիչ. — [2] կը վանէ. — [3] հեռաւոր ծովերէն անդին. — [4] լեռներէն եւ դաշտավայրերէն անդին. — [5] անընդհատ. — [6] ով ձեզի կ'առաջնորդէ. — [7] ատուգիւ. — [8] նշդարուոյ ծառուղիներու տակ. — [9] յիշեցէք. — [10] արագաթռիչ. — [11] ճամբան:

10. Une lettre au bon Dieu.

Dans une église de village,
Une pauvre enfant, les pieds nus[1],
Entrait un soir, contre l'usage,
Comme finissait l'Angelus[2].
Elle errait[3] sous la voûte[4] obscure[5],
Et du tronc[6] des pauvres, sa main

Effleurait[7] dé à l'ouverture[8],
Quand le curé parut soudain . . .
«Eh! quoi! petite malheureuse[9]! . . .
— Oh! pardon, mais croyez-le bien,
«Je ne suis pas une voleuse!
«Ma mère souffre et n'a plus rien . . .
«En tous lieux, on m'a repoussée . . .
«Alors, je vous en fais l'aveu[10],
«Il m'était venu la pensée
«D'écrire une lettre au bon Dieu!
«Mais pour l'envoyer, comment faire[11]!
«Aussi j'allais la confier[12]
«A cette boîte hospitalière[13]
«Qui fait pendant au bénitier[14].
«Déposée[15] ainsi dans l'église
«A l'adresse[16] de l'Eternel[17],
«J'espérais, par votre entremise[18],
«Qu'elle arriverait dans le Ciel!»
L'enfant retourne chez sa mère.
Le jour suivant, de grand matin,
Le prêtre[19], dans une chaumière,
Envoyait par le sacristain[20]
Du pain blanc, du vin de sa vigne,
Et puis de quoi faire du feu . . .[21]
Il n'avait écrit qu'une ligne[22]:
«C'est la réponse du bon Dieu!»

[1] բոկոտն. — [2] Հրեշտակ Տեառն (աղօթք). — [3] կը թափառէր. — [4] կամար. — [5] մութ. — [6] գանձանակին. — [7] կը դպչէր. — [8] ծակին. եւ իւր ձեռքն աղքատաց գանձանակին ծակին դպչելու վրայ էր, երբ յանկարծ երեւցաւ ժողովրդապետը. — [9] թշուառական. — [10] ձեզի կը խոստովանիմ. — [11] բայց ինչպէս ղրկէի. — [12] պիտի յանձնէի. — [13] հիւրընկալ՝ ողորմութեանց. — [14] որ օրհնեալ ջրոյ ամանին զուգադիր է. — [15] դրուելով. — [16] հասցէին. — [17] Յաւիտենականին (Աստուծոյ). — [18] Ձեր միջնորդութեամբը. — [19] քահանան. — [20] իւր յուսարարի միջոցաւ. — [21] կրակ վառելու համար պէտք եղածը. — [22] տող մը միայն գրած էր:

11. Le Corbeau[1] et le Renard[2].

Maître corbeau, sur un arbre perché[3],
Tenait en son bec un fromage.
Maître renard, par l'odeur alléché[4],
Lui tint à peu près ce langage[5]:
«Hé! bonjour, Monsieur du Corbeau:
Que vous êtes joli! Que vous me semblez beau!
Sans mentir[6], si votre ramage[7]
Se rapporte[8] à votre plumage[9],
Vous êtes le phénix[10] des hôtes[11] de ces bois.»
A ces mots, le corbeau ne se sent pas de joie;
Et pour montrer sa belle voix,
Il ouvre un large bec, laisse tomber sa proie[12].
Le renard s'en saisit[13], et dit: «Mon bon Monsieur,
Apprenez que tout flatteur[14],
Vit aux dépens[15] de celui qui l'écoute:
Cette leçon vaut bien un fromage, sans doute.»
Le corbeau, honteux et confus[16],
Jura[17], mais un peu tard, qu'on ne l'y prendrait plus[18].

[1] ագռաւն. — [2] աղուէսը. — [3] թառած. — [4] հրապուրուած. — [5] գրեթէ սա խօսքերը կ'ըսէ. — [6] ճշմարիտ կ'ըսեմ. — [7] դեղգեղանքդ, ձայնդ. — [8] նմանի. — [9] փետուրներուդ. — [10] փիւնիկն ես. — [11] բնակիչներու, հիւրերու. — [12] աւարը, որսը. — [13] յափշտակեց. — [14] շողոքորթ. — [15] ի վնաս. — [16] ամօթապարտ. — [17] երդուաւ. — [18] որ ալ պիտի չկարենան զինքը խաբել.

12. La Cigale[1] et la Fourmi[2].

La cigale, ayant chanté
Tout l'été,
Se trouva fort dépourvue[3].
Quand la bise[4] fut venue:
Pas un seul petit morceau
De mouche[5] ou de vermisseau[6]!
Ella alla crier famine[7]
Chez la fourmi, sa voisine,

La priant de lui prêter[8]
Quelque grain pour subsister[9]
Jusqu'à la saison nouvelle.
«Je vous paîrai[10], lui dit-elle,
Avant l'août[11], fois d'animal[12],
Intérêt[13] et principal[14]»
La fourmi n'est pas prêteuse[15];
C'est là son moindre défaut[16]:
— «Que faisiez-vous au temps chaud?»
Dit-elle à cette emprunteuse[17].
— «Nuit et jour, à tout venant[18],
Je chantais, ne vous déplaise[19].»
— «Vous chantiez! j'en suis fort aise[20]:
Eh bien! dansez maintenant[21]!»

[1] ճպուռ. — [2] մրջիւն. — [3] կարօտ. — [4] ձմրան խստաշունչ հով. հով՝ ձմեռ. — [5] ճանճ. — [6] մանրաճճի, պզտիկ որդ. — [7] գնաց իւր սովն ողբալու. — [8] փոխ տալ. — [9] ապրելու համար. — [10] payerai. — [11] հունձքէն յառաջ. — [12] պատուոյս վրայ կ'երդնում. — [13] տոկոս. — [14] դրամագլուխ. — [15] փոխ տալ չի սիրեր. փոխատու. — [16] այս է անոր մի միայն պակասութիւնը. — [17] փոխառու. — [18] ասոր անոր. ամէն հանդիպողին. — [19] խնդրեմ, մի բարկանաք. — [20] շատ ուրախ եմ. — [21] հիմայ ալ գացէք կաքաւեցէք:

Բ. ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾՔ — B. Lectures.

1. Dieu.

Enfants, quand vous rentrez le soir à la maison, vous dites à votre mère: J'ai faim, j'ai froid, je suis las! Votre mère s'empresse[1] de vous donner ce qu'il vous faut; et vous songez en votre cœur: Qu'il est doux d'avoir une mère!

Enfants, il y a quelqu'un de meilleur encore que votre mère; c'est celui qui vous a donné cette bonne mère, et qui a mis en son âme tant de tendresse. C'est

celui qui vous a donné toutes choses; c'est celui qui a fait la terre où nous vivons, et le soleil qui nous éclaire[2], et le monde entier, c'est Dieu.

[1] կը փութայ. շուտով կու տայ. — [2] որ զմեզ կը լուսաւորէ.

2. Un bon petit cœur.

C'est pendant l'hiver; il fait froid et la neige tombe à gros flocons[1]. Le petit Paul va en toute hâte[2] à l'école. Sous son bras gauche, il tient le sac renfermant[3] ses livres et ses cahiers; à son bras droit, il porte un panier qui contient[4] le bon déjeuner préparé par sa mère. Chemin faisant[5], il rencontre un pauvre vieillard tremblant de froid et mourant de faim. Il est tristement adossé[6] à un mur, et, près de lui, son chien maigre[7] et hérissé[8] se tient accroupi[9] dans la neige. Le petit Paul s'arrête devant ces malheureux; il est touché de leur infortune[10]. Il s'approche, prend le déjeuner dans son panier et le donne au vieillard, qui le remercie les larmes aux yeux[11]. Paul reprend gaîment le chemin de l'école, heureux d'avoir fait une bonne action.

[1] ծիւ ծիւ, մեծ մեծ կը ձիւնէ. — [2] հապճեպով. — [3] որ կը բռնէ. — [4] որուն մէջ կայ. — [5] ճամբան. — [6] կռթնած. — [7] վտիտ. — [8] մազերը ցցուած, տնկուած. — [9] կծկած. — [10] անոնց թշուառութեանը վրայ սիրտը շարժած. — [11] արտասուալից աչո ըներով.

3. Louise la peureuse.

Louise est affreusement poltronne[1]. S'il tonne, elle se cache en tremblant sous ses couvertures[2]. Si elle voit un crapaud[3], elle pousse des cris affreux. Le soir, elle n'ose pas entrer dans sa chambre sans lumière. Sa vie se passe dans de continuelles frayeurs[4].

Quelle folie! tout le monde sait bien qu'il n'y a pas de croquemitaines[5], ni de revenants. Mais Louise est ainsi faite[6]: elle a peur de tout, même de son ombre. N'imitez[7] pas cette poltronne.

[1] վախկոտ. — [2] վերմակներուն տակ. — [3] արջնագորտ մը. — [4] սարսափ. — [5] ճիւաղ. — [6] ի բնէ այսպէս է. — [7] մի նմանիր:

4. Ne tourmentez[1] pas les animaux.

Léon est un enfant taquin[2] et désobéissant. Il tourmente toujours les personnes et les animaux; aussi est-il souvent victime[3] de sa méchanceté.

Le cheval de son papa était un jour attaché à un anneau[4] fixé dans le mur de la maison; Léon vint aussitôt rôder[5] autour, et, armé d'une branche d'épines, il tourmentait le pauvre animal. «Sois sage, Léon, lui cria sa mère, depuis la fenêtre; surtout ne t'approche pas du cheval.» Le petit désobéissant s'empresse de cacher les épines derrière son dos et dès que la maman est partie il continue d'agacer[6] le cheval. Mais celui-ci impatienté[7] lance une ruade[8] qui renverse le petit drôle[9] et l'envoie rouler à trois ou quatre mètres[10]. Léon pousse des cris. La mère, affolée[11], reparaît à la fenêtre; le père accourt avec un fouet[12]. On ramasse le jeune imprudent qui a une jambe cassée et qui, de quelques jours, ne pourra pas recommencer ses méchantes espièglerie[13]. Peut-être[14] cette leçon le corrigera-t-elle.

[1] մի չարչարէք. — [2] նեղացընող. — [3] զոհ. — [4] օղակ. — [5] կը դեգերի. — [6] դրգռել. — [7] համբերութիւնը հատած. — [8] աքացի մը կ'արձակէ. — [9] չարաճճին. — [10] երեք կամ չորս մեդր հեռու կը գլտորէ. — [11] խենթացած. — [12] խարազանով մը կը վազէ կու գայ. — [13] անառակութիւնները. — [14] տես էջ 149:

5. Les Jours et les Nuits.

Quoique la terre nous paraisse immobile, elle tourne sur elle-même sans s'arrêter jamais. Elle tourne et nous

tournons avec elle, ainsi que nos champs et nos maisons. La terre est ronde comme une boule[1]. La moitie de cette grande boule est éclairée par le soleil: il y fait jour. Mais l'autre moitié est dans l'ombre: il y fait nuit. Quand la terre, en tournant, présente au soleil les pays où nous sommes, c'est le jour pour nous; c'est la nuit pour les hommes placés sur l'autre moitié de la terre. Mais la terre continue de tourner; et, peu à peu, la nuit revient pour nous, le jour pour les autres hommes. Le jour et la nuit durent ensemble vingt-quatre heures: c'est le temps que la terre met[2] pour faire son tour sur elle-même.

[1] գունդ. — [2] պէտք ունի:

6. Les cinq Sens[1].

Aram: Papa, j'ai entendu dire par des gens que nous avons cinq sens, mais plusieurs personnes à qui je l'ai demandé n'ont jamais pu me dire ce que sont ces cinq sens.

Le Père: Tu m'as dit l'autre jour, mon fils, que la campagne était très belle. Comment le savais-tu?

Aram: Parce que je la voyais avec mes yeux.

Le Père: Et si tu ne te servais pas de tes yeux, tu ne saurais rien?

Aram: Oui, presque je ne verrais rien de ce qui est devant moi ou autour de moi.

Le Père: Ferme les yeux. Dis-moi maintenant si ce banc est dur ou mou.

Aram: Il est dur.

Le Père: Et comment le sais-tu, puisque tu as fermé les yeux.

Aram: C'est bien simple. Je l'ai su en le touchant[2].

Le Père: Tu connais donc les choses en les voyant, en les touchant. Ferme encore les yeux et croise les bras[3]. — Que t'ai-je mis sous le nez?

Aram: Une rose.

Le Père: Et comment sais-tu que c'est une rose, si tu ne l'as ni vue ni touchée?

Aram: Je l'ai sentie. Je vois, papa, qu'il y a trois manières de connaître une chose: en la voyant, en la touchant, en la sentant.

Le Père: Très bien. A présent bouche-toi le nez[4], ne remue pas les mains[5] et ferme les yeux. — Entre, toi qui es là dehors.

Marthe: Bonjour, Aram.

Aram: Bonjour, Marthe.

Le Père: Comment sais-tu que c'est Marthe.

Aram: Par sa voix. Est-ce que je ne connais pas la voix de ma petite sœur?

Le Père: Combien y a-t-il donc de manières de connaître les choses?

Aram: Il y en a quatre: en les voyant, en les touchant, en les sentant, en les entendant.

Le Père: Marthe, mets ta main sur les yeux d'Aram, et toi, Aram, ouvre la bouche. Que t'ai-je mis sur la langue?

Aram: Une dragée[6].

Le Père: Ton palais[7] ne t'a pas trompé. Tu vois, mon enfant, qu'il y a cinq manières de connaître les choses, qui sont: la vue[8], le tact ou toucher[9], l'odorat[10], l'ouïe[11] et le goût[12], cinq sens que Dieu nous a donnés.

[1] զգայարանք. — [2] շօշափելով. — [3] թեւերդ խաչաձեւ ծալէ. — [4] քիթդ գոցէ. — [5] ձեռուըներդ մի շարժեր. — [6] նշաշաքար. — [7] քիմքդ. — [8] տեսանելիք. — [9] շօշափելիք. — [10] հոտոտելիք. — [11] լսելիք. — [12] ճաշակելիք:

7. L'Église.

C'était un jour de fête, le matin d'un beau jour, la rosée couvrait encore la terre et brillait sur les feuilles et sur les fleurs: le jeune Vahé sortit avec son père pour aller à l'église du village et assister à la messe pontificale[1] célébrée[2] par l'evêque du diocèse[3].

De loin on apercevait des arbres et quelques maisons, et du milieu des arbres et des maisons s'élevait vers le ciel le clocher de l'église.

On entendait le son de la cloche qui appelait à la messe, et, en approchant, on voyait les fidèles[4] sortir de leurs maisons, parés de leurs plus beaux habits, pour aller au pied de l'autel[5].

Sur la route, il y avait des jeunes garçons et des jeunes filles, leur livre de prière à la main, qui marchaient en souriant.

Il y avait des vieillards à l'air respectable[6] qui avaient vécu de longues années, et dont le front était ridé[7] et les cheveux blanchis.

Il y avait des mères de famille avec leurs enfants qui couraient autour d'elles en cueillant des fleurs sur le chemin.

Vahé entra dans l'église avec son père, et puis il quitta son père pour aller à la sacristie[8], car il était enfant de chœur[9]. Il se faisait un grand silence; la messe solennelle a déja commencé; chacun restait assis dans le recueillement[10], et puis, par intervalles[11], on se mettait à genoux.

Les enfants de chœur chantaient à quatre voix; c'était Mr. Paul qui dirigeait le chœur et un révérend[12] Père tenait l'orgue. Pendant ce temps tout le monde priait avec ferveur[13].

Après l'Évangile, le R. P. Levalise, curé zélé[14] de la paroisse[15] et simultanément[16] un bon orateur, a fait

un sermon superbe que tout le monde a écouté avec le plus grand recueillement; il a pris pour texte[17] quelques versets[18] de l'Évangile selon Saint Mathieu.

A l'issue de la cérémonie[19] Vahé s'éloigna avec son père. Il était heureux, il admirait le ciel, les champs, les moissons[20]; il se sentait disposé[21] à aimer tout le monde, à faire du bien; il détestait le vice, et il trouvait qu'il y a de la joie à être bon et vertueux.

[1] Հայրապետական. — [2] մատուցուած. — [3] Թեմին եպիսկոպոսին կողմանէ. — [4] հաւատացեալները. — [5] խորանին առջեւ. — [6] պատկառելի դէմքով. — [7] խորշոմած. — [8] աւանդատուն. — [9] դպիր. երգեցիկ. — [10] մտամփոփ. — [11] մէջ ընդ մէջ. — [12] վերապատուելի. — [13] եռանդեամբ. — [14] եռանդուն. — [15] ժողովրդապետութիւն. — [16] միանգամայն. — [17] իբրեւ բնաբան. — [18] տուն, համար. — [19] արարողութենէն վերջը. — [20] հունձքերու վրայ. — [21] տրամադիր. — [22] առեալ, գարշիլ[1]

8. Les Mauvais Livres.

La lecture peut être la pire[1] des occupations[2]. Aussi[3] faut-il détester les mauvais livres et les éviter. Malheureux[4] l'enfant qui en fait ses compagnons! ils placent sous ses yeux les plus vilaines pages de la vie des hommes malhonnêtes[5], les honteuses[6] actions des mauvais citoyens[7], et lui montrent l'exemple affligeant[8] des paresseux, esclaves[9] de leurs plaisirs, succombant[10] au milieu des difficultés de la vie. Par ces pernicieux[11] exemples, son caractère s'abaisse[12], son cœur s'avilit[13], ou bien sa mémoire[14] emmagasine[15] mille connaissances nuisibles[16]. Il devient chaque jour plus irrévérencieux[17] et plus insoumis[18] envers sa famille, plus dissipé[19] à l'école, plus désagréable aux autres et à lui-même. Ses camarades le méprisent, ses parents le maudissent. Les mauvais livres sont des ennemis en compagnie desquels on perd toujours.

[1] ամէնէն գէշը. — [2] զբաղումներուն. — [3] ուստի, տես էջ 149. — [4] վա՛յ այն տղուն որ զանոնք իրեն ընկեր կ'ընէ. — [5] անպատիւ. —

[6] ամօթալից. — [7] քաղաքացի. — [8] վշտառիթ. — [9] դերի. — [10] ընկ-ճուելով. — [11] վտանգաւոր. — [12] կը ցածնայ. — [13] կը ստորնանայ. — [14] միտքը, յիշողութիւնը. — [15] կը համբարէ. — [16] վնասակար. — [17] ան-մեծար. — [18] ըմբոստ. — [19] մտացիր, զբօսամոլ։

9. Le Loup et l'Agneau.

Un agneau étanchait[1] sa soif dans le courant[2] d'un clair[3] ruisseau. Pendant qu'il se désaltérait[4], une voix terrible retentit[5] à ses oreilles, et le fit tressaillir de frayeur. Hélas! c'était un loup qui, l'ayant aperçu, accourait vers lui, animé d'intentions évidemment hostiles[6]. «D'où te vient tant de hardiesse[7]? lui cria la bête carnassière[8]. Pourquoi troubles-tu[9] mon breuvage[10]? — J'ignorais qu'il fût vôtre, seigneur loup, répondit l'agneau, car je croyais que l'eau coulait pour tout le monde; et puis je ne saurais la troubler, puisque vous êtes en amont[11] et moi en aval[12]. — Comment! s'écria le loup, tu as encore l'insolence de raisonner[13]! eh bien, jeune impertinent[14], ton affaire est bonne[15]: ta mort seule peut expier ton crime[16]» Le cruel animal allait s'élancer sur l'agneau et le dévorer[17], lorsqu'un chasseur[18], témoin invisible de cette mauvaise querelle[19], lui envoya une balle au défaut de l'épaule[20], et l'étendit raide mort[21] sur le gazon[22].

Cette fable contient un enseignement consolant[24]: c'est que, contrairement à un axiome célèbre[24], la force[25] ne prime[26] pas toujours le droit.

[1] կը յագեցընէր. — [2] վազուն ջուր. — [3] վճիտ. — [4] ծարաւը կ'անցընէր. — [5] թնդաց. — [6] յայտնապէս թշնամական մտքով վա-ռուած. — [7] ուստի՞ է քու այս յանդգնութիւնդ. — [8] մսակեր. գիշա-կեր. — [9] կը պղտորես. — [10] ջուրս. — [11] գետի վերնակողմը. — [12] ստորնակողմը. — [13] դեռ աներեսաբար կը պատճառաբանես. [14] անե-րես. — [15] ա՛լ ազատում չկայ քեզի. — [16] յանցանքդ կրնայ քաւել. — [17] լափել. — [18] որսորդ մը. — [19] այս անօրէն կռուին անտեսանելի վկան. — [20] ուսին անոսկր տեղը, սնակուշտը. — [21] եւ գետին փռեց դիտա-պաստ. — [22] դալարիք. — [23] մխիթարական դաս մը. — [24] հռչակաւոր առակի մը հակառակ. — [25] բռնութիւնը. — [26] չի գերազանցեր։

10. Dieu fait bien ce qu'il fait.

Par un fort mauvais temps, un marchand revenait de la foire au trot[1] de son cheval. Il portait dans sa bourse une somme assez ronde. Les affaires avaient été bonnes. Il aurait été heureux sans la pluie qui tombait par torrents[2]. Notre voyageur était mouillé jusqu'aux os, ce qui le mettait de fort mauvaise humeur[3]. Aussi il murmurait[4] tout bas contre Dieu.

«Ah! disait-il, la Providence[5] ne songe guère aux pauvres voyageurs quand elle laisse pleuvoir comme cela!»

Bientôt il pénétra dans un bois. Un quart d'heure ne s'était pas écoulé[6], qu'il entendit du bruit tout près de lui. Son cheval dressa[7] les oreilles, et le marchand aperçut un brigand[8] qui se tenait au bord du chemin dissimulé[9] derrière un arbre. Déjà le bandit[8] le visait[10] avec son fusil. Mais la poudre[11] ayant été mouillée par la pluie, le coup rata[12]. Le marchand, en donnant de l'éperon[13], fut bientôt hors de la portée du brigand[14] qui rechargeait rapidement son arme[15]. Il ne s'arrêta que lorsqu'il fut sorti de la forêt. La pluie continuait à tomber et redoublait de violence[16]. Le marchand cependant ne se plaignait plus[17].

«Quelle chance pour moi, disait-il, que[21] ce temps affreux! S'il avait fait beau soleil, le bandit m'aurait sûrement atteint, je serais maintenant étendu, sans secours, dans la sombre forêt, blessé et peut-être mort, en tout cas dépouillé[18] et volé. Tandis que dans une heure, je serai dans une chambre bien chaude où m'attendent ma femme et mes enfants. Je trouverai un bon feu et des habits secs pour me changer.

«Ainsi cette pluie, au prix d'un petit inconvénient[19], m'a sauvé la vie.»

Et, de tout son cœur, il remercia Dieu, qui dispose les événements sans tenir compte de nos préférences [20]

[1] իբր ձիուն ընդօսա գնացքովը. — [2] հեղեղանման. — [3] սիրտը շատ նեղացած էր. — [4] կը տրանջէր. — [5] Նախախնամութիւնը. — [6] հաղիւ թէ քառորդ ժամ մը անցած էր. — [7] ականջները տնկեց. — [8] աւազակ. — [9] ծածկուած. — [10] նշան կ'առնուր. — [11] վառօդը. — [12] կրակ չառաւ. — [13] իբր ձին խթանելով. — [14] իսկոյն հեռացաւ աւազակին տեսողութենէն. — [15] որ իւր գէնքը դարձեալ կը լեցնէր շտապով. — [16] եւ առաւել կը սաստկանար. — [17] ալ չէր գանգատեր. — [18] կողոպտուած. — [19] փոքր անպատեհութեան գնով. — [20] որ իրերը կը տրամադրէ, առանց մեր փափագը նկատողութեան առնելու. — [21] տես էջ 148:

Գ. ՀԱՆԵԼՈՒԿ — C. Devinettes.

1. Je ne suis ni homme ni bête,
   Et j'ai le cœur dans la tête.

2. Mon premier est un métal [1] précieux,
   Mon second un habitant des cieux,
   Et mon tout un fruit délicieux [2].

3. Tout d'abord blanc comme le lait,
   Ensuite vert comme un volet [3],
   Enfin rouge comme le sang [4].

4. Blanche, rouge, ou jaune
   Fine, longue et mince [5].
   Je croîs [6] dans le sol [7];
   Je cuis [8] dans le pot [9].

5. Une coque [11] verte
   Une coque dure
   Une amande [12] fraîche
   Qui suis-je?

6. Ma tête vaut de l'or et plus que de l'or,
   On me coupe le pied, on me brise le corps,
   Et je donne la vie à qui me donne la mort.

7. Il est sans esprit et pas bête,
   Il a plusieurs bouches sans tête,
   Point de mains et pourtant des bras,
   Et court sans pieds, s'il ne dort pas.

8. Je sais une bonne servante,
   Qui ne coûte à nourrir pas cher.
   Jour et nuit ça travaille et chante,
   Et pour souper ça se contente
   De croquer [13] un morceau de fer.

9. Il est vieux et fait d'aujourd'hui,
   Où qu'on aille, on retourne à lui,
   Chacun tient [14] à le posséder [15],
   Pourtant nul n'aime à le garder.

10. Dis-moi, de grâce [16], quelle est la chose
    Qui nuit et jour ne se repose?

11. Chacun, à tout moment,
    Me montre au bout du doigt.

12. Qu'est-ce qui n'est ni chair ni os et qui a
    Cependant quatre doigts et un pouce?

13. Je viens sans qu'on y pense,
    Je meurs en ma naissance,
    Et celui qui me suit
    Ne vient jamais sans bruit.

14. On me dit bien bête,
    Je n'ai pas grand' tête,

Pourtant maints écrits [17]
De moi sont sortis.
Je vais sans chaussure,
Je dors sur la dure [18],
Pourtant j'ai sur moi
Le coucher [19] d'un roi.

15. Quelle est la mignonne maison
Qui n'a ni fenêtre ni porte?
Pour que le petit maître en sorte,
Il faut qu'il perce [4] la cloison [20].

16. Connaissez-vous le solitaire [21]
Qu'on ne trouve jamais chez lui,
Quoiqu'il n'en soit jamais sorti;
Qui n'eut onc [22] maître ni grammaire,
Et parle avec n'importe [23] qui
Toutes les langues de la terre,
Sans jamais faire un quiproquo [24]?

[1] մետաղ. — [2] պատուական. — [3] փեղկ. — [4] արիւն. — [5] Նուրբ. [6] կը մեծնամ. — [7] հողի մէջ. — [8] կ'եփուիմ. — [9] ամանին մէջ. — [10] կեղեւ. — [11] միջուկ. — [12] ակռաներով կոտրելով ուտել. — [13] կ'ուզէ. — [14] ունենալ. — [15] կը խնդրեմ. — [16] շատ մը գրութիւններ. — [17] հողի վրայ պառկիլ. — [18] անկողին. — [19] ծակել. — [20] միջնորմ. — [21] մենակեաց, ճգնաւոր. — [22] onc (հնչ.) կամ onques երբեք, բնաւ. — [23] ո՛ եւ իցէ. — [24] սխալ, թերութիւն։

ՀԱՅԿ. Հ ԼԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.Р.А Публичная Библиотека
7/XI-1922
имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ-ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ

Vocabulaire Arménien-Français.

Ա

ագահութիւն avarice *f.*
ագռաւ corbeau *m.*
ադամանդ diamant *m.*
ազնիւ gentil
ազնուական gentilhomme *m.*
աթոռ chaise *f.*
ալ aussi
ախոռ ètable *f.*
ախորժակ appétit *m.*
ածական adjectif
ակռայ dent *f.*
ահա voici, voilà
ահա հոս է le voici
ահռելի affreux — կերպով affreusement
ահրատեսիլ épouvantable à voir
աղ du sel
աղբար compère *m.*
աղէտք désastre *m.*
աղմուկ bruit *m.*
աղուէս renard *m.*
աղուորս petit mignon
աղջիկ fille, jeune fille *f.*
աղտոտ sale, malpropre
աղտոտել salir
աղցան salade *f.* — ի պնակ saladier *m.* — ի աման saladière *f.*
աման pot, vase *m.*
ամառ été *m.*
ամբաստանող accusateur
ամենեւին point — չեմ տեսներ je ne vois goutte
ամէն tout — տեղ partout — մէկը chacun
ամիս mois *m.*
ամուսնանալ épouser
ամչնալ avoir honte de
ամպ nuage *m.*
ամօթալից honteux
ամօթապարտ confus
ամօթով եմ je suis honteux
այգի vigne *f.*
այլազգ autrement
այծ chèvre *f.*
այնչափ si
այնպէ՜ս tiens!
այսպէս ainsi
այս celui, celui-ci, ce, cet, cette
այսինքն c'est-à-dire
այսու ամենայնիւ cependant
այսուհետեւ à l'avenir
այսօր aujourd'hui
այտ joue *f.*
այցելութիւն visite *f.* — տալ rendre une visite
անակնկալ surprise *f.*
անաջողակ maladroit
անառակութիւն méchanceté, espièglerie *f.*
անասուն animal *m.* — ընտանի animal domestique
անգամ fois *f.*
անգթութիւն cruauté *f.*
անգիտանալ ignorer
անգութ cruel
անդադար sans relâche
անդամ membre *m.*
անդին par delà

անդրանիկ aîné *m.*
աներես impertinent
աներկիւղութիւն intrépidité *f.*
անընդհատ de suite
անթափանցիկ opaque
անկարող impuissant, incapable
անկիւն coin *m.*
անկողին lit — մտնել aller au lit
անխոհեմ imprudent
անխռով plein de tranquillité
անկիրթ grossier
անհնազանդ désobéissant
անհոգութիւն négligence *f.*
անձ personne *f.*
անձնագով fat (ֆաթ)
անձնուէր dévoué
անմաքրութիւն malpropreté
անմեծար irrévérencieux
անմեղ innocent
անմիջապէս aussitôt, immédiatement
անմիտ insensé
անշարժ immobile
անշուշտ certainement
անոյշ doux-ce
անուանել nommer
անուն nom *m.*
անչափահաս mineur
անպատեհութիւն inconvénient *m.*
անպատիւ malhonnête
անպիտան vilain
անսահման infini
անսխալ correctement
անտառ forêt *f.*, bois, *m.* — կտրելի taillis *m.*
անտեսանելի invisible
անցած passé — ամառ été passé
անցնիլ passer — ժամ s'écouler
անօթի եմ j'ai faim
անօթութիւն faim *f.*
աշակերտ éco ier, élève *m.*
աշխատանոց atelier *m.*
աշխատասէր laborieux
աշխատիլ travailler
աշխատութիւն travail *m.*
աշխարհ monde *m.*
աշխարհակալութիւն conquête *f.*
աշուն automne *m.*
աշտարակ tour *f.*
աչք œil *m.*, les yeux
ապագայ futur
ապաթարց apostrophe *f.*
ապակի vitre *f.* carreau *m.*
ապահովաբար pour sûr
ապարանջան bracelet *m.*
ապուր soupe *f.*
ապրանք marchandise *f.*
ապրիլ avril *m.*
ապրիլ vivre
ապրուստ vie *f.*
աջ droit
աջոզակ adroit
առ envers
առակ proverbe, axiome *m.*
առանձին seul
առանձնական particulier
առաջնորդել guider
առարկայ objet *m.*
առիթ occasion *f.*
առիւծ lion *m.*
առնուլ prendre
առոյգ vif
առուակ ruisseau *m.*
առջեւ devant
առտու matin — կանուխ de grand matin
առողջութիւն santé *f.*
ասեղ aiguille *f.*
ասպարէզ carrière *f.*
ատել haïr, détester
արագ vite
արագաթռիչ agile
արատաւորել tacher
արարողութիւն cérémonie *f.*
արգելան ըլլալ être en retenue
արգիլել défendre
արդարութիւն justice *f.*
արդեօք si
արդէն déjà
արդի moderne
արդիւնք résultat *m.*
արեւ soleil *m.*
արթուն կենալ veiller
արժէք valoir
արիւն sang *m.*
արհամարհել mépriser
արձակել congédier
արձակուրդ congé, les vacances *f. pl*
արմուկ coude *m.*

արշաւանք excursion *f.*
արուեստաւոր artisan *m.*
արջնագորտ crapaud *m.*
արջնամուկ marmotte *f.*
արտասանել prononcer
արտասուալից les larmes aux yeux
արտաքին extérieur
արցունք larmes *f. pl.*
աւազակ brigand, bandit *m.*
աւազան étang *m.*
աւար proie *f.*
աւարել picorer
աւարտել terminer
աւելաբանութիւն pléonasme *m.*
աւելի աղէկ mieux, meilleur
աւելի քան plus que
աւելցընել ajouter
աքաղաղ coq *m.* [une ruade
աքացի ruade — զարնել lancer

Բ

բազմաթիւ nombreux
բաժնել partager
բախտ chance *f.*
բաղձալ désirer
բաղձանք envie *f.*
բաճկոն gilet *m.*
բաճկոնակ corsage *m.*
բայց mais
բայց ուր bernique!
բան chose *f.*
բանալ ouvrir
բանալի clef *f.*
բանակ armée *f.*
բանաստեղծութիւն poésie *f.*
բարեբախտաբար heureusement
բարեկամ ami *m.*
բարեսիրտ bénin-igne
բարիք bonté *f.*
բարկացոտ colère
բարձուքը haut *m.*
բարձր haut
բարձրաձայն à haute voix
բարձրացընել élever
բարոյական moral
բարութիւն bonté *f.* [quer à
բացակայ absent — ըլլալ man-
բացատրել exprimer
բաւական assez — որ à moins que
բաւականաչափ suffisamment
բեռնակիր commissionnaire *m.*
բերան bouche — չբանալ ne souffler mot
բերել apporter
բթամատ pouce *m.*
բնական naturel
բնակարան logis *m.*
բնակիլ demeurer, séjourner
բնակիչ habitant
բնակութիւն habitation *f.* séjour *m.*
բնաջնջել exterminer
բոկոտն nu pieds
բոյն nid *m.*
բով mine *f.*
բովանդակել renfermer, contenir
բուժել guérir
բուսաբան botaniste
բուսաբանութիւն botanique *f.*
բռնել tenir, saisir

Գ

գալ venir
գալով quant à
գաղափար idée *f.*
գաղղիերէն français
գաղտնապահ discret-crète
գաղտնի secret-crète
գայլ loup *m.*
գանգատ grief *m.*
գանգատիլ se plaindre
գանձ trésor *m.*
գանձանակ tronc *m.*
գարշիլ détester, éviter
գարուն printemps *m.*
գաւաթ verre *m.*
գաւառ contrée *f.*
գաւիթ cour *f.*
գգուել dorloter
գեղդեղանք ramage *m.*
գեղեցիկ beau
գեղեցկութիւն beauté *f.*
գետնախնձոր pomme de terre *f.*
գետնայարկ rez-de-chaussée *m.*
գերազանցել primer
գերի esclave
գզրոց étui, écrin *m.*

գէշ mauvais
գէր replet-plète
գիծ ligne
գին դնել mettre à prix
գինդ boucles d'oreilles *f. pl.*
գինի vin
գիշատիչ carnassier
գիշեր nuit *f.*
գիտութիւն science *f.*
գիտուն savant
գիրք livre *m.*
գիւղ campagne *f.*
գիւղացի paysan *m.*
գլանիկ cigare *m.*
գլխանոց casquette *f.* [de paille
գլխարկ chapeau *m.* — յարդէ
գլխաւոր principal
գլուխ tête *f.*
գլտորել rouler
գնդակ balle *f.*
գնել acheter
գոգնոց tablier *m.*
գոհ content de
գող voleur *m.*
գոյացնել engendrer
գոյն couleur *f.*
գոյանալ exister
գոնէ au moins, seulement
գոչել s'écrier
գովել louer
գովելի louable
գործ action *f.* affaire *f.*
գործածել se servir de
գործունեայ actif
գորով tendresse *f.*
գոցել fermer, boucher
գունդ boule *f.*
գուշակել deviner
գտնել trouver
գրատախտակ tableau noir *m.*
գրգռել agacer
գրեթէ presque
գրել écrire
գրիչ plume *f.*
գրկել embrasser
գրչակալ porte-plume *m.*
գրչատուփ plumier *m.*
գրպան poche *f.*
գրպանել empocher
գօտի ceinture *f.*

Դ

դալարիք gazon *m.*
դանակ couteau *m.*
դաշինք pacte *m.*
դաշտածաղիկ fleur des champs *f.*
դաշտավայր plaine *f.*
դառն amer
դառնալ retourner, être de retour
դառնապէս à chaudes larmes
դասատուն salle d'école *f.*
դասարան classe *f.*
դատաւոր juge *m.*
դար s ècle *m.*
դարակ étagère *f.*
դարձ retour *m.*
դարձեալ encore, de nouveau
դարմանել réparer
դգալ cuiller *f.*
դգալ մը լեցուն une cuillerée *f.*
դեգերիլ rôder
դեկտեմբեր décembre *m.*
դեղահատ pilule *f.*
դեղաջուր potion *f.*
դեղարան pharmacie *f.*
դեղին jaune
դեղձ pêche *f.*
դեղձենի pêcher *m.*
դեղնագոյն jaunâtre
դերձակ tailleur *m.*
դէմ contre
դէմք figure *f.*
դէպի vers
դժբախտ malheureux
դժբախտութիւն malheur *m.*
դժուար difficile — ութիւն difficulté *f.*
դիմագիծ trait *m.*
դիտապաստ գետին փռել étendre raide mort
դիտաւորութիւն intention *f.*
դիւրին facile
դնել placer, mettre — տեղը remettre — պարտ imposer
դողդոջուն tremblant
դուռ porte *f.*
դպչիլ toucher
դպրոց école *f.*
դստիկոն étage *m.*
դրամ argent *m.*, monnaie *f.*

դրամաժողով quête *f.*
դրացի voisin *m.*

Ե

եզ bœuf *m.*
եզերք bord — անտառի lisière *f.*
ելլել sortir — մէջէն se tirer d'affaire
եկեղեցի église — աթոռանիստ cathédrale *f.*
եղանակ saison *f.*
եղբայր frère *m.*
եղբօրաղջիկ nièce *f.*
եղբօրորդի neveu *m.*
եղէգ roseau *m.*
եղոտ gras
եպիսկոպոս évêque *m.*
եռանդ zèle *m.*, ferveur *f.*
ետ en arrière
ետ մնալ être en retard
ետ տալ rendre
ետեւը derrière
երաժիշտ musicien
երախտագէտ reconnaissant
երբեմն parfois, quelquefois
երբեք jamais
երբոր lorsque
երգել chanter — չափով chanter en cadence
երեւալ paraître
երեւակայել se figurer, s'imaginer
երեւոյթ air *m.*
երեք trois
երեքշաբթի mardi *m.*
երեկ hier
երթալ aller, se rendre
երկաթագործ serrurier
երկխօսութիւն dialogue *m.*
երկայն long-gue
երկայն ատեն longtemps
երկիր pays *m.*
երկու deux
երդնում ma foi!
երկուշաբթի lundi *m.*
երկուքն ալ l'un et l'autre
երկչոտ timide
երջանիկ heureux
Եւգինէ Eugénie *f.*

Զ

զայրացնել exaspérer
զանգակ cloche *f.*
զանգակ զարնել sonner
զանգակատուն clocher *m.*
զանկապան bas *m.*
զարդարանք parures, *f. pl.*
զարդարել orner, parer
զարթնում réveil *m.*
զարմանալ étonner
զարնել ոտքերը գետին trépigner
զբաղում occupation *f.*
զգալ sentir
զգածմունք sentiment *m.*
զգայարանք sens *m.*
զգեստ habit *m.* [prendre ses —s
զգուշութիւն précaution *f.* — ընել
զեկուցանել annoncer
զէնք arme *f.*
զինուոր soldat, *m.*
զլանալ refuser
զղջալ se repentir
զոյգ paire *f.*
զուարթ gai
զուարթութեամբ gaîment
զուգադիր ըլլալ faire pendant
զօրաւոր fort
զօրութիւն force *f.*

Է

էակ être *m.*
էշ âne *m.*
էջ page *f.*

Ը

ըլլալ être
ըղունգ ongle *m.*
ըմբոստ insoumis
ըմբռնել concevoir
ընդարձակ spacieux
ընդհանուր général
ընդհանրապէս généralement
ընդոստ գնացք trot *m.*
ընդունիլ recevoir
ընել faire

ընթացիկ կերպով couramment
ընծայել offrir
ընկեր prochain *m.*
ընկերանալ accompagner
ընկերուհի compagne *f.*
ընկճիլ succomber
ընկոյզ noix *f.*
ընկուզենի noyer *m.*
ընտանիք famille *f.*
ընտրել choisir

Թ

թագաւոր roi *m.*
թագուհի reine *f.*
Թագուհի Régine
թանաման soupière *f.*
թանաք encre *f.*
թանկագին précieux
թանձր épais-se
թանձրացեալ concret-ète
թաշկինակ mouchoir *m.*
թառամիլ flétrir
թառիլ percher
թարմ frais, fraîche
թարմութիւն fraîcheur *f.*
թաց mouillé
թափանցիկ transparent
թափառիլ errer
թափել verser
թեթեւ léger
թեթեւաթռիչ agile
թեմ diocèse *m.*
թեր ու դէմ pour et contre
թերեւս peut-être
թերթակալ portefeuille *m.*
թեւ bras *m.*
թէյ thé *m.*
թխագոյն brun
թնդալ retentir
թշնամական hostile
թշնամի ennemi
թշուառական malheureux
թշուառութիւն infortune *f.*
թոռ petit-fils — թոռան զաւակ petit-enfant
թուղթ du papier
թռուցիկ cerf-volant *m.*
թռչիլ voler, s'envoler
թռչուն oiseau *m.*
թռցընել lancer, faire voler
թրջել mouiller

Ժ

ժամ heure *f.*
ժամանակ temps այն — երբ alors que
ժամացոյց montre *f.*
ժապաւէն ruban *m.*
ժխտական ձեւ forme négative
ժողովրդապետ curé *m.*
ժողվել ramasser

Ի

ի բաց առեալ à l'exception de
իբր environ
իմաստութիւն sagesse *f.*
իմաստուն sage
իմացընել avertir — կանխաւ prévenir
ինչ que
ինչու pourquoi? ինչ որ ce que
ինչպէս comment?
ինչք fortune *f.*, bien *m.*
իշխան prince *m.*
իրօք vraiment
իւրաքանչիւր ոք chacun

Լ

լալ pleurer
լայն large
լարել remonter
լաւագոյն meilleur
լափել dévorer
լեզու langue *f.* — աղաւաղ langue chargée
լեռ mont *m.*, montagne *f.*
լեռնախաշխաշ coquelicot *m.*
լեցընել remplir — հրացան charger
լիրբ insolent — լրբութիւն insolence *f.*
լմնցընել finir, terminer, achever
լոյս lumière *f.*
լուսաւոր clair
լուալ laver

լուռ silencieux
լուսարար sacristain *m.*
լուսաւորել éclairer
լռել se taire, ne souffler mot
լռութիւն silence *m.*
լսել entendre
լսելիք ouïe *f.*
լրբօրէն insolemment, effrontément
լքանել abandonner

Խ

խաբել tromper, prendre
խախուտ caduc-caduque
խակ vert
խաղ jeu *m.*
խաղալ jouer
խաղող raisin *m.*
խանդակաթ affectionné
խաչաձեւ ձգել croiser
խառնել mélanger — սիրտս կը խառնուի j'ai mal au cœur
խարազան fouet *m.*
խարտեաշ blond — խարտիշահեր blondinet-te
խեղճ pauvre
խենթանալ s'affoler
խթանել donner de l'éperon
խիղճ conscience *f.*
խիստ sévère
խմբովին en foule
խնդիր question — ը ասոր վրայ է il s'agit de
խնդրել prier, demander
խնձոր pomme *f.* — ենի pommier *m.*
խոհանոց cuisine *f.*
խոհակեր cuisinier *m.* — խոհակերուհի cuisinière *f.*
խողովակ tuyau *m.*
խոնաւ humide
խոշոր gros
խոստանալ promettre
խոստովանիլ faire l'aveu, avouer
խոտ herbe *f.*
խորհողութիւն pensée *f.*
խորհուրդ conseil *m.*
խորհրդակցութիւն consultation *f.*
խորհրդածել réfléchir
խորշիլ éviter, détester
խորունկ profond
խստիւ sévèrement
խրճիթ chaumière *f.*
խօսիլ parler, causer
խօսք mot *m.*

Ծ

ծածկել cacher, dissimuler, couvrir
ծակ trou *m.*, ouverture *f.*
ծակոտկէն poreux
ծաղիկ fleur *f.*
ծայր bout *m.*
ծանր lourd, grave — ապէս gravement
ծառ arbre *m.*
ծառայ domestique, valet *m.*
ծառայել servir
ծարաւ soif *f.*
ծեծել battre
ծեր vieux, vieil, vieille — ուկ vieillot
ծերունի vieillard
ծիծաղելի ridicule
ծիծեռնակ hirondelle *f.*
ծիրան abricot *m.* — ի abricotier *m.*
ծիւ ծիւ կը ձիւնէ il neige à gros flocons
ծխել fumer
ծծուն թուղթ papier brouillard
ծնկակապ jarretière *f.*
ծնողք parents *m. pl.*
ծնրադրել se mettre à genoux
ծոյլ paresseux
ծով mer *f.*
ծուլութիւն paresse *f.*
ծունկ genou *m.*
ծռասեղան pupitre *m.*
ծռմռտկել faire la moue
ծռմռտուկ grimace *f.*
ծրար paquet *m.*

Կ

կազմել former
կախել երեսը bouder
կակուղ mou, mol, molle
կաղամար encrier *m.*
կաղամբ chou *m.*

կամ ou, ou bien
կամար voûte *f.*
կամք volonté *f.*
կանանչութիւն verdure *f.*
կանխագոյն antérieur
կանոնաւորապէս régulièrement
կապել attacher
կապիկ singe *m.*
կատարեալ complet
կատարեալապէս parfaitement
կատարելութիւն perfection *f.*
Կատարինէ Catherine *f.*
կատու chat *m.*
կար couture *f.*
կարագ beurre *m.*
կարգ rang *m.* — իմ կարգիս, ես ալ à mon tour
կարգապահութիւն ordre *m.*, discipline *f.*
կարգուած marié
կարգուիլ se marier, épouser
կարգալ lire
կարել coudre
կարծիք avis *m.* — ձեզի կարծեկից եմ je suis de votre avis
կարծր dur
կարկանդակ gâteau *m.*
կարկառել tendre
կարմիր vermeil, rouge
կարմրագոյն rougeâtre
Կարոլոս Charles *m.*
կարողութիւն puissance *f.*
կաւիճ craie *f.*
կեանք vie *f.*
կեղեւ écorce, coque *f.*
կեղծ faux-sse
կեռաս cerise *f.* — ենի cerisier *m.*
կերակրել nourrir
կերպաս étoffe *f.*
կզակ menton *m.*
կէս moitié *f.*
կին femme *f.*
կիրակի dimanche *m.*
կծկիլ s'accroupir
կկու coucou *m.*
կղպակ serrure *f.*
կնձնի ormeau *m.*
կոկիկ chic
կողոպտել piller
կողով corbeille *f.*
կոճակ bouton *m.*
կոճակի ծակ oղ boutonnière *f.*
կոչել appeler
կով vache *f.*
կոտրել briser, casser, rompre
կոտրել ակռաներով croquer
կորնչցընել perdre
կռթնիլ s'adosser, s'appuyer
կռիւ querelle *f.*
կռնակ dos *m.*
կռուարար querelleur, taquin
կտուց bec *m.*
կտրել découper
կրակարան le coin du feu
կրկնակ fichu *m.*
կրկնապատկել redoubler de
կրտսեր cadet-te
կրօնք religion *f.*
կօշիկ botte *f.*
կօշկաձիգ tire-bottes *m.*

Հ

հագնելիք vêtement
հագնիլ s'habiller
հալածել poursuivre
հալիլ (se) fondre [malgré
հակառակ contre, contrairement,
հակառակ կարգաւ à rebours
հաղորդել communiquer
հաճելի ըլլալ plaire
հաճիլ agréer — եթէ կը հաճիք s'il vous plaît
հաճոյական agréable
հաճոյք plaisir *m.*
համ goût *m.*
համալսարան université *f.*
համալսարանական universitaire
համառօտել abréger
համաձակ franc-che
համաձակիլ oser
համաձակութեամբ franchement
համբակութիւն apprentissage *m.*
համբերութիւն patience *f.* — ը հաւատած impatienté
համբոյր baiser *m.*
համեմատ d'après, selon
համեստ modeste, humble
Հայ arménien

հայելի miroir *m.*, glace *f.*
հայթայթել fournir
հայրապետական pontifical
հանգիստ repos *m.*
հանգչիլ se reposer
հանդարտ coi-te, tranquille
հանդիպիլ rencontrer
հապճեպով en toute hâte
հաջել aboyer
հասած mûr [ouvrable
հասարակ ordinaire — օր jour
հասարակաց public·lique
հասկնալ comprendre
հասնիլ arriver, atteindre
հասողութիւն portée *f.*
հաստատել fixer
հաստատուիլ s'établir
հասցէ adresse *f.*
հատիկ grain *m.*
հատու tranchant
հարկաւոր nécessaire
հարուստ riche
հարսնիք noces *f. pl.*
հարստացընել enrichir
հարցական interrogatif
հաց du pain
հայցագործ boulanger *m.*
հաւ poule — ու ձագ poussain *m.*
հաւատալ croire
հաւկիթ œuf *m.*
հեղեղանման par torrents
հեռանալ s'éloigner
հեռաւոր lointain
հեռու loin
հետ avec
հետաքրքրական intéressant
հետեւեալ suivant
հետեւիլ suivre
հետիոտն à pied
հիանալի merveilleux
հիմայ maintenant
հինգշաբթի jeudi *m.*
հիւանդ malade
հիւանդանոց hôpital *m.*
հիւանդութիւն maladie *f.*, mal *m.* կրկնուիլ հիւանդութեան rechute *f.*
հիւթեղ juteux
հիւսել զանկապան tricoter
հիւր hôte, du monde
հիւրընկալ hospitalier
հլու docile
հնազանդ obéissant — ել obéir
հոգալ soigner, avoir soin de
հոգի âme *f.*, esprit *m.*
հոկտեմբեր octobre *m.*
հող terre *f.*, sol *m.*
հողաթափ soulier *m.* — հագնիլ se chausser
հոսիլ ժամանակ s'écouler
հովիւ berger *m.*
հովտաշուշան muguet
հոտ odeur *f.*
հոտառելիք odorat *m.*
հունձք moisson *f.*
հպատակ sujet *m.*
հպարտ fier
հռչակաւոր célèbre
հսկել veiller, surveiller
հրաժարիլ renoncer à
հրահանգ exercice *m.*
հրաման permission *f.* ordre *m.*
հրաշալիք merveilles *f. pl.*
հրաշք prodige *m.*
հրապարակ place publique *f.*
հրապուրել attirer, allécher
հրաւէր invitation *f.*
հրաւիրել inviter
հրել pousser
հրեշտակ Տեառն Angelus *m.*
հօտ troupeau *m.*
հօրեղբօրորդի cousin *m.*

Ձ

ձագ petit *m.*
ձախ gauche
ձախողաբար maladroitement
ձայն voix *f.* — հանել pousser des cris
ձանձրանալ s'ennuyer
ձանձրացընել ennuyer, importuner
ձգափոկ bretelles *f. pl.*
ձգել փախչիլ déserter
ձեռնամուշտակ manchon *m.*
ձեռնոց gant *m.*
ձեռնտու ըլլալ assister quelqu'un
ձեռք main *f.*
ձեւ forme *f.*

ձէթ huile *f.*
ձի cheval *m.*
ձիւնածաղիկ perce-neige *f.*
ձմեռ hiver *m.*

Ղ

ղրկել envoyer

Ճ

ճակատ front *m.*
ճամբայ chemin *m.*, route *f.*
ճամբան chemin faisant
ճամբորդ voyageur
ճամբորդութիւն voyage *m.*
ճանչնալ connaître
ճաշ repas *m.*
ճաշակելիք goût *m.*
ճաշարան salle à manger *f.*
ճառ խօսիլ tenir un discours
ճարտարարուեստ industrie *f.*
ճարտարապետ architecte *m.*
ճիշդ juste, précis
ճիւաղ croquemitaine *m.*
ճիւղ branche *f.*, rameau *m.*
ճկոյթ petit doigt *m.*
ճշդապէս justement, précisément
ճշմարիտ vrai
ճշմարտութիւն vérité *f.*
ճոխ copieux
ճպուռ cigale *f.*

Մ

մահկանացու mortel
մայիս mai *m.* [mère *f.*
մայր mère, maman — մեծ grand'-
մայրաքաղաք capitale *f.*
մանաւանդ plutôt, surtout
մանեակ collier *m.*
մանկաճաշիկ dînette *f.*
մանուշակ violette *f.* — բազմագոյն pensée *f.*
մանչ garçon *m.*
մառան cave *f.*
մաս partie *f.*
մասնակցիլ participer
մատ doigt *m.* — անի bague *f.*
մատենագիր auteur *m.*
մատիտ crayon *m.*
մատնեմատ annulaire *m.*
մատնոց dé *m.*
մարգագետին pré *m.*
մարգարտածաղիկ marguerite *f.*
մարդ homme *m.*
մարդասիրութիւն humanité *f.*
մարդիկ gens
Մարթա Marthe *f.*
մարմին corps *m.*
մարս mars *m.*
մաքի brebis *f.*
մաքուր propre, net, pur
մաքրել nettoyer, frotter, débarbouiller
մեծ grand — ագին coûteux
մեծագոյն մասը la plupart
մեծաւոր supérieur
մեկնել expliquer
մեկնիլ partir, quitter
մեկնումի départ *m.*
մեղաւոր pécheur-cheresse
մեղմ calme
մեղք péché *m.*
մեռնիլ mourir
մետաղ métal *m.*
մերթ ընդ մերթ de temps en temps tantôt . . . tantôt
մերժել repousser
մերկացընել dépouiller
մէջ en, dans, մէջը là-dedans
միամիտ naïf
միայն seulement, ne . . . que
միանալ rejoindre
միասին ensemble
մինչդեռ tandis que
մինչեւ որ jusqu'à ce que
միջագգեստ jupe *f.*
միջեւ entre
միջնամատ doigt du milieu [de
միջնորդութեամբ par l'entremise
միջուկ (ընկոյզի) amande *f.*
միս chair *f.*
միտք pensée *f.* — ազէկ միտք ինկաւ à propos!
միւս autre
մխիթարական consolant

մխիթարել consoler
մլլակ loquet *m.*
մնալ rester — մնաք բարեաւ adieu!
մոլութիւն vice *m.*
մոռնալ oublier
մութ obscur
մուկ souris *f.*
մուրացիկ mendiant *m.*
մուրճ marteau *m.*
մակոյ frileux
մտադրել résoudre
մտածել penser, songer
մտահոգ ըլլալ être en peine de
մտատանջ inquiet-ète
մտացիր distrait, dissipé
մտիկ ընել écouter
մտնել entrer, pénétrer
մրջիւն fourmi *f.*
մօտենալ s'approcher — վախճանին toucher au terme
մօտակայ voisin
մօրուք barbe *f.*

Յ

Յակոբ Jacques *m.*
յակուրչի balançoire *f.*
յաղթանակ victoire *f.* [toire
յաղթանակել remporter une vic-
յանդգնութիւն hardiesse *f.*
յանդիմանել gronder, reprocher
յանդիմանութիւն reproche *m.*
յանկարծ soudain, tout à coup
յանձնարարել charger, recommander
յանձնել confier, remettre
յանցանք crime *m.*, faute *f.*
յանցաւոր fautif
յաջողիլ réussir [succès
յաջողութիւն prospérité *f.*, le
յառաջ avant — քան avant que
յառաջագոյն autrefois
յառաջադիմութիւն progrès *m.*
յառաջ անցընել avancer
յառաջիկայ prochain
յարգալից respectueux
յարգանք hommage *m.*
յարգել estimer, respecter
յարգելի vénérable
յարդ paille *f.*
յարկ toit *m.*
յարկաբաժին appartement *m.*
յարձակիլ assaillir, se jeter
յարմար commode
յարմարցընել arranger
յիմարութիւն folie, sottise *f.*
յիշատակ mémoire *f.*
յիշողութիւն mémoire *f.*
յաւիտենական éternel
յափշտակել se saisir de
յետոյ puis
յիմար fou, fol, folle
յիշել se souvenir de
յոգնած fatigué, las
յոյն grec-grecque
յուզուած ému
յուլիս juillet *m*
յունիս juin *m.*
յունուար janvier *m.*
յուսալ espérer

Ն

նաեւ aussi
նախագահութիւն présidence *f.*
նախազգածումի pressentiment
նախախնամութիւն providence
նախաճաշ déjeuner *m.*
նախամեծարութիւն préférence *f.*
նախ եւ յառաջ tout d'abord
նախատինք injure *f.* — նախատել injurier
նամակ lettre *f.*
նամակաբեր facteur *m.*
նամակատուփ boîte aux lettres *f.*
նայիլ regarder
նարինջ orange *f.*
նարնջենի oranger *m.*
նաւակ barque *f.*
նաւակը շրջիլ chavirer
նեղացընող taquin
նեղութիւն peine *f.*
ներել pardonner [sister à
ներկայ présent — գտնուիլ as-
ներկել (հողաթափ) cirer
ներողամիտ indulgent — ըլլալ excuser
ներքին intérieur

նիգ verrou *m.*
նիհար maigre
նիւթական matériel
նկատմամբ au sujet de
նկատողութեան առնուլ tenir compte de
նկարագիր caractère *m.*
նմանապէս ainsi que
նմանիլ ressembler, se rapporter
ննջարան salle à coucher *f.*
նշան առնուլ viser
նշանած fiancé *m.*
նշանակել marquer
նշաշաքար dragée *f.*
նշդարի charmille *f.*
նշմարել apercevoir, remarquer
նոյեմբեր novembre *m.*
նոր neuf, nouveau
նորոգել réparer
նուագահանդէս concert *m.*
նուազ moins que
նուէր présent, cadeau *m.*
նուիրական sacré
նուրբ mince
նստարան banc *m.*
նստիլ s'asseoir

շ

շաբաթ (օր) samedi *m.*
շաբաթ semaine *f.*
շագանակագոյն châtain
շամփուրով à la broche
շամփրակ broche *f.*
շապիկ chemise *f.*
շառագոյն roux-sse
շատ très, bien, beaucoup
շատ մը plusieurs
շարժել remuer
շաքար du sucre, bonbon *m.*
շաքարագործ confiseur
շերտ tranche *f.*
շինել bâtir
շիշ bouteille *f.*
շիրիմ tombeau *m.*
շղթայ chaîne *f.*
շնորհակալ ըլլալ remercier
շնորհել accorder
շնորհք ըլլ de grâce, aie la bonté
շնչել respirer
շողշողուն luisant, brillant
շողոքորթ flatteur
շոյել caresser
շուն chien *m.*
շուտով bientôt, aussitôt
շտապով rapidement
շտկել գլուխը, մազերը... coiffer
շրջազգեստ robe *f.*
շրջանակ (պատուհանի) châssis *m.*
շրջանակին մէջ au milieu de
շրջապատել environner
շփել frotter
շօշափել toucher
շօշափելիք toucher *m.*

ո

ոմն quelqu'un — ոմանք quelques-uns
ոչ non — երբեք jamais — ինչ rien
ոչխար mouton *m.*
ոչ ոք aucun — ոչ մի nul
ոսկեղէն en or, d'or
ոսկերիչ orfèvre *m.*
ոսկր os *m.*
ոստ rameau *m.*
ո՞վ qui? ով որ quiconque
ոտք pied *m.*
որբ orphelin *m.*
որդ ver *m.*
որ եւ է quelconque
որմադարան placard *m.*
որոշակի distinctement
որովհետեւ car, parce que
որոտալ tonner
օրօրոց berceau *m.*
օրչափ combien de?
օրչափ որ tant que
որպէս զի afin que, pour que
որսորդ chasseur *m.*
ուզել vouloir, tenir à
ուղղագրութիւն dictée *f.*
ուղղել adresser
ուղտ chameau *m.*
ունելիք poignée *f.*
ունենալ avoir, posséder
ուշ tard
ուս épaule *f.*

ուսանիլ étudier
ուսում étude *f.*
ուսումնարան lycée *m.*
ուտել manger
ուրախ joyeux, enchanté
ուրախանալ se réjouir
ուրախութիւն joie *f.*
ուրբաթ vendredi *m.*
ուրեմն donc
ուրուական revenant *m.*

չ

չար méchant, espiègle, drôle
չարագործ malfaiteur
չարասիրտ malin-ligne
չարչարել tourmenter
չափ aussi que — ահաւ majeur
չափազանց trop, extrêmement
չնայելով nonobstant
չնչին futile, frivole
չոր sec-sèche
չորեքշաբթի mercredi *m.*
չուան corde *f.*

պ

պալատ palais *m.*
պախարակել blâmer
պախարակելի blâmable
պակասութիւն défaut *m.*
պահանջել exiger
պահապան gardien
պահարան armoire *f.*
պահել enfermer, garder
պահուըտուք cache-cache *m.*
պահպանել conserver [froid
պաղ froid — առնուլ prendre
պաղութեամբ froidement
պայծառ clair
պայուսակ sac d'école *m.*
պանիր du fromage
պաշտօն profession *f.*
պաշտօնավարել exercer
պատ mur *m.*
պատանի jeune homme
պատառ bouchée *f.* — իւղոտ aubaine *f.*
պատառաքաղ fourchette *f.*
պատասխան réponse *f.*
պատասխանել répondre, répliquer, reprendre
պատասխանել հարցման faire la réponse
պատարագ messe *f.*, service divin *m.* — մատուցանել célébrer
պատերազմ guerre *f.* — իլ combattre
պատիժ punition *f.*
պատիւ honneur *m.*
պատկեր image *f.*
պատճառ raison, cause *f.*
պատճառաբանել raisonner
պատճառել causer
պատմել raconter
պատմութիւն histoire *f.*
պատուական excellent, précieux, délicieux
պատուել honorer
պատուհան fenêtre *f.*
պատսպարել garantir
պատրաստ prêt à — սեղանը servi
պատրաստել préparer
պարապ vide
պարգեւ cadeau, présent *m.*
պարեգօտիկ jaquette *f.*
պարզ simple
պարոն monsieur
պարունակել contenir
պարտէզ jardin *m.*
պարտիզպան jardinier *m.*
պարտիլ devoir, dû
պարծենկոտ fat
պետ chef
Պերթա Berthe *f.*
պզտիկ petit [besoin
պէտք besoin — ունենալ avoir
պղտորել troubler
պնակ plat *m.* — գոգաւոր terrine *f.*
պոչ queue *f.* — զգեստի traîne *f.*
պուպրիկ poupée *f.*
պտղեղէն dessert *m.*
պտղունց մը une pincée
պտոյտ promenade *f.*
պտուղ fruit *m.*
պտռել gratter
պրաս poireau *m.*
պրծիլ s'échapper

Ջ

ջերմաչափ thermomètre *m.*
ջնջել supprimer
ջուր eau *f.* անասնոց խմելու — abreuvage *m.*
ջրհոր puits *m.*

Ս

սագ oie *f.*
սալոր prune *f.* — ենի prunier *m.*
սակայն pourtant, du reste
սահիլ glisser
սայլակ charrette *f.*
սառիլ geler
սառոյց glace *f.*
սաստկանալ redoubler de violence
սարսափ frayeur *f.*
սարսափահար saisi de frayeur
սարսռալ frissonner, frémir
սեղան table *f.*
սեղմել serrer
սենեակ chambre *f.*
սենեկապետ valet *m.* de chambre
սեպտեմբեր septembre *m.*
սերկեւիլ coing *m.* — ի cognassier *m.*
սեւ noir
սին (ի-վեղ) corme *f.*
սիրական favori-rite
սիրել aimer — ի cher, aimable
սիրուն charmant
սիրտ cœur *m.* — բոլոր սրտանց de tout mon cœur — ը լեցուիլ avoir le cœur gros
սխալ faute *f.*
սկահ tasse *f.* — ակալ soucoupe *f.*
սկաւառակ assiette *f.*
սկզբնաւորութիւն դասուց rentrée des classes
սկսիլ commencer, se mettre à
սնակուչտ défaut *m.*
սնենի cormier *m.*
սնունդ nourriture *f.*
սովորաբար ordinairement
սովորութիւն usage *m.*
սորվիլ apprendre
սուր aigu-guë
սուրճ du café *m.*
սպասադարան buffet *m.*
սպասել attendre
սպասուհի servante, bonne *f.*
սպունգ éponge *f.*
ստամոքս estomac *m.*
ստել mentir
ստէպ souvent
ստիպել forcer
ստկել peler
ստորագրել signer
ստորնակողմ (գետի) en aval
ստորին inférieur, bas
ստորնանալ s'avilir
ստուգիւ en vérité, en effet
սրահ salle *f.*, salon *m.*
սրբագրել corriger
սրդողիլ se fâcher
սրունք jambe *f.*
սքանչանալ s'émerveiller
սքանչելի magnifique

Վ

վազել courir
վախ peur, frayeur *f.*
վախկոտ peureux, poltron
վախճան fin *f.*, terme *m.*
վախնալ avoir peur de, craindre հյդ.
վախցընել աչքը intimider
վաղը demain
վա՜յ malheureux!
վայելել jouir de
վայրկեան minute *f.*
վառարան poêle *m.*
վառօդ poudre *f.*
վարդ rose *f.*
վարդագոյն rose
վարժապետ maître *m.*, վարժուհի maîtresse *f.*
վարժարան collège *m.*
վարժիլ s'habituer
վարձատրել récompenser
վարք conduite *f.*
վեր depuis
վերաբերիլ appartenir
վերարկու pardessus *m.*
վերմակ couverture *f.*
վերնակողմ (գետի) en amont
վերջ après, à l'issue de
վերջապէս enfin
վերջին dernier
վիրաւորել blesser
վկայ témoin *m.*
վճիռ arrêt *m.* [de
վնաս dommage *m.* ի — au dépens
վնասակար nuisible, pernicieux
վշտաբեկ affligeant
վոհմակ meute *f.*
վռնտել chasser [gereux
վտանգ danger *m.* — աւոր dan-
վրայ sur վրան dessus
վրէժ լուծել se venger de
վրէժխնդիր vengeur-geresse
վրիպիլ (հարուածը) rater

Տ

տաբատ pantalon *m.* — կարճ culotte *f.*
տալ donner
տաղանդ talent *m.*
տաճիկ turc-turque
տանիլ mener, amener — հետը emmener
տանձ poire *f.* — ենի poirier *m.*
տապալել renverser
տառապիլ souffrir
տարագիր déporté
տարագրութիւն déportation *f.*
տարածել répandre
տարակոյս doute *m.* առ — sans doute
տարբեր différent
տարի année *f.* — սովորական année ordinaire — նահանջ année bissextile
տարիք âge *m.*
տաքնալ avoir chaud, se réchauffer
տեղատարափ à verse
տեղի ունենալ avoir lieu
տեսանելիք vue *f.*
տեսնենք voyons!
տետրակ cahier *m.*
տերեւ feuille *f.* — ներ feuillage *m.*
տերեւաթափ ընել effeuiller
տեւական durable
տեւել durer
տժգոյն pâle, palôt
տիկին madame *f.*
տկար faible
տղայ enfant *m.*
տնկել ականջները dresser les oreilles — մազերը hérisser
տող ligne *f.*, mot *m.*
տոմսակ billet *m.*
տոպրակ sac *m.*
տուն maison *f.*
տրամադիր disposé
տրտնջել murmurer [fête
տօն fête *f.* — ական օր jour de
տօնավաճառ foire *f.*

Ր

րոպէ minute *f.*

Ց

ցած bas-sse
ցածնալ s'abaisser
ցանկ(ապատ) haie *f.*
ցաւիլ avoir mal
ցեխ boue *f.*
ցուցամատ index *m.*
ցուցընել montrer
ցրուիլ se disperser
ցօղ rosée *f.*
ցօղուիլ բերանը rincer

Փ

փախուստ fuite *f.*
փախչիլ fuir, prendre la fuite
փայլուն brillant
փայտ bois *m.* — չոր bois mort
փառք gloire *f.*
փաստաբան avocat *m.*
փափագ envie *f.*, désir *m.*
փեղկ volet *m.*
փեղոյր casquette *f.*
փետուր plume *f.*, plumage *m.*
փետրուար février
փիղ éléphant *m.*
փիւնիկ phénix

փճացընել détruire, gâter
փնտռել chercher
փնտռտուք recherche *f.*
փշեղէն d'épine
փոթորիկ orage *m.*
փողկապ cravate *f.*
փողոց rue *f.*
փորձութիւն tentation *f.*
փութալ s'empresser
փութաջանութեամբ assidûment
փունջ bouquet *m.*
փսփսալ murmurer
Փրանկիսկէ Françoise
փրցընել arracher, cueillir

Ք

քալել marcher
քահանայ prêtre *m.*
քաղաք ville *f.*
քաղաքավար poli
քաղաքավարական ձեւ compliments *m. pl.* — faire ses compliments բարեւել
քաղաքացի citoyen *m.*
քաղել cueillir
քաղուածք récapitulation *f.*
քաղցրացընել adoucir
քայլ pas *m.*
քանակ règle *f.*
քանի որ puisque
քաշել tirer
քաջ brave, vaillant
քաջասրտութիւն courage *m.*
քառագրուագ գծերով à carreaux
քարեգնդակ bille *f.*
քարոզ sermon *m.* — տալ prononcer un sermon
քարտ (բաց) carte postale *f.*
քացախ du vinaigre
քաւել expier
քերականութիւն grammaire *f.*
քիթ nez *m.*
քիմք palais *m.*
քնանալ dormir — խորունկ՝ անշարժ dormir comme une marmotte — մինչեւ ուշ առեն dormir la grasse matinée
քնար violon
քննել examiner
քող voile *m.*
քոյր sœur *f.*
քովը près de, à côte de, chez
քուն somme *m.*
քուն ունենալ avoir sommeil
քսակ bourse *f.*
քսել effleurer
քրտնիլ transpirer

Օ
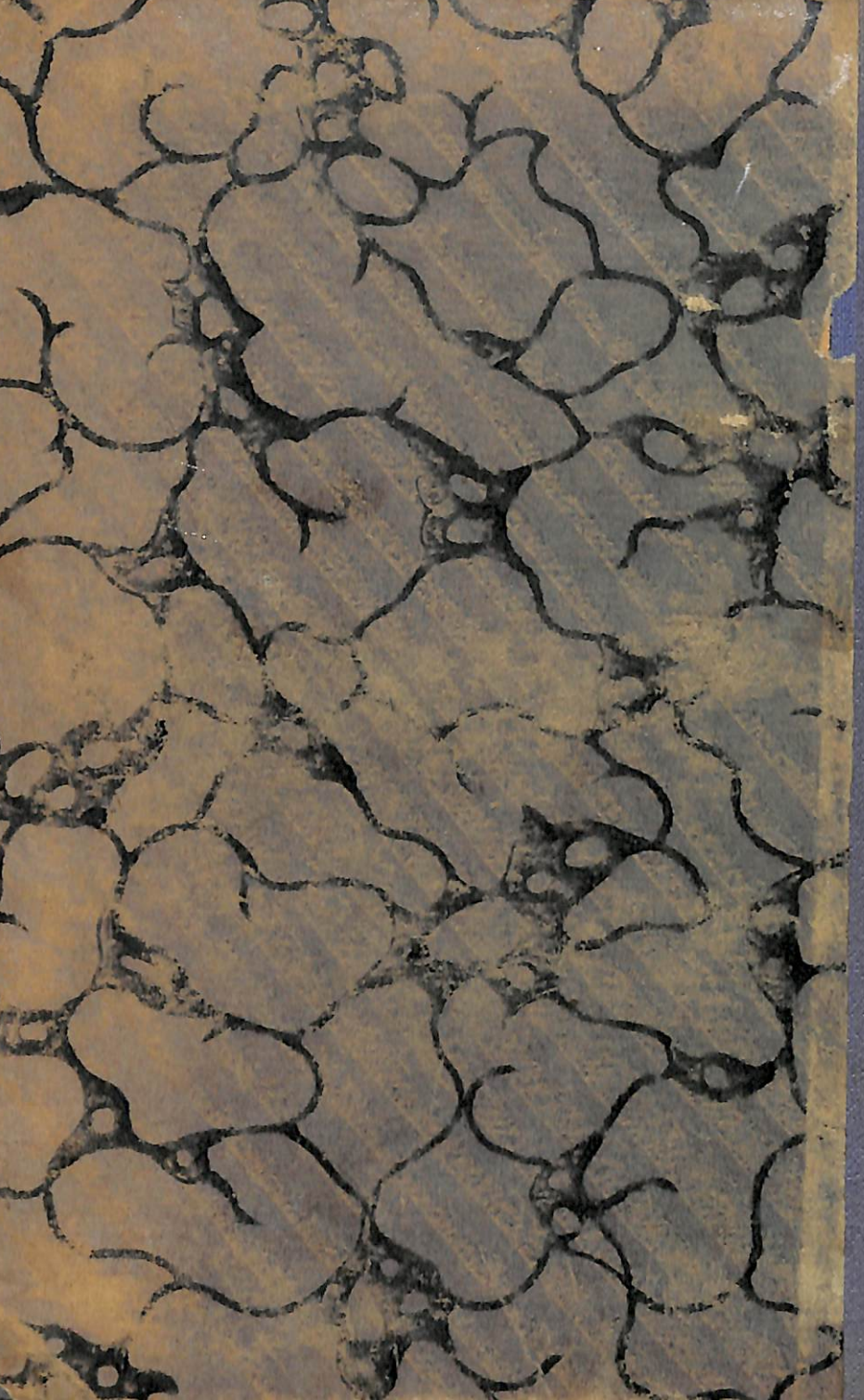
օգնել aider, secourir
օգոստոս août *m.*
օգտակար utile
օդաթռիչ տե՛ս թռուցիկ
օձիք faux col *m.*
օղակ anneau *m*
օտար étranger
օր jour *m.*
օրիորդ (ma)demoiselle *f.*
օրհնեալ ջրոյ աման bénitier *m.*
օրհնել bénir